

صورت جلسات شورای اقتصاد

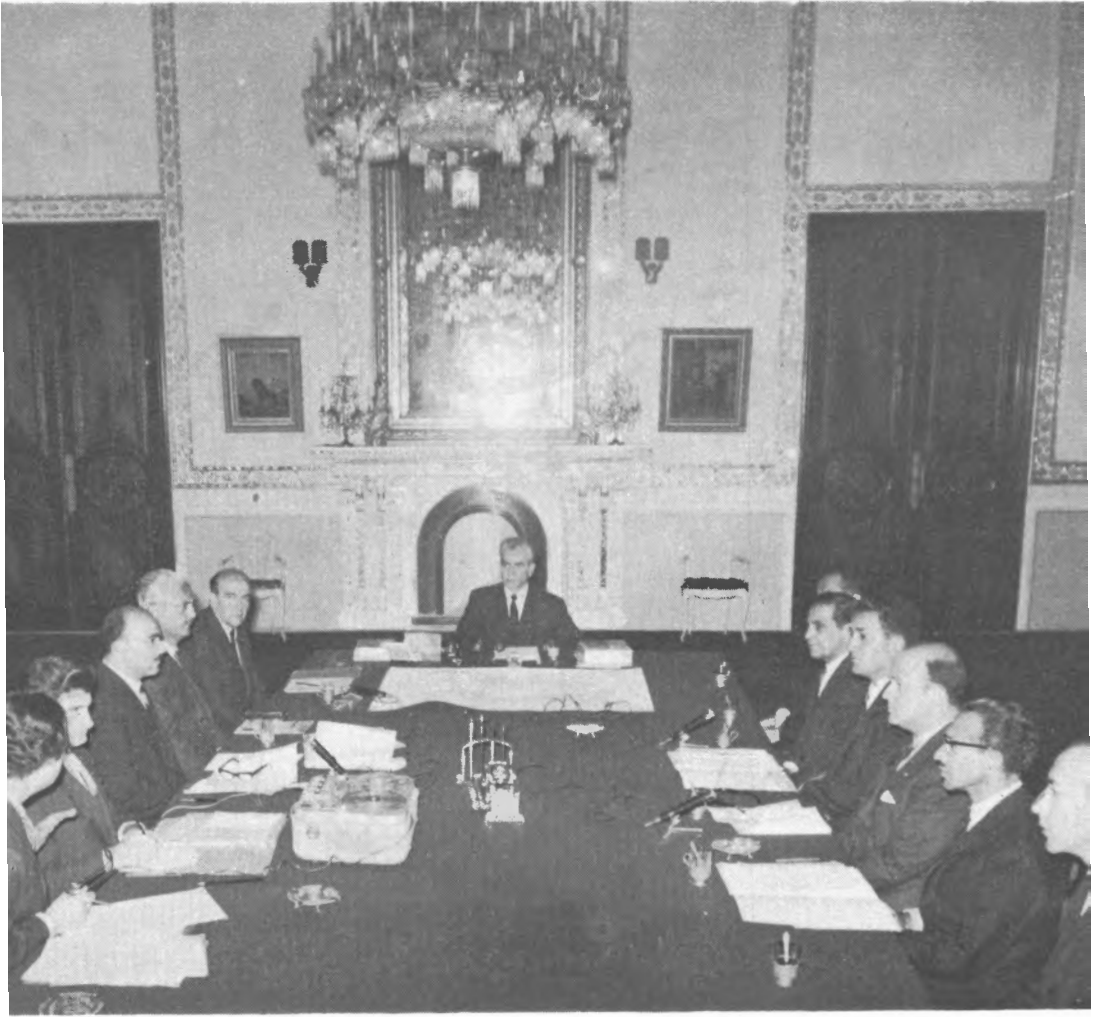
در پیشگاه شاهنشاه آریامهر

یا

مجموعه ای از اسناد تاریخ معاصر ایران

جلد دوم

از شهریور ماه ۱۳۴۵ تا شهریور ماه ۱۳۴۷

یکی از جلسات شورای عالی اقتصاد در پیشگاه مبارک شاهنشاه آریامهر

صورت جلسات شورای اقتصاد

در پیشگاه شاهنشاهی آریامهر

یا

مجموعه‌ای از اسناد تاریخ معاصر ایران

جلد دوم

از شهریورماه ۱۳۴۵ تا شهریورماه ۱۳۴۷

گردآورنده: غلامرضانیک پی

چاپخانه وزارت فرهنگ و هنر

صورت جلسه ۱۱ مهر ماه ۴۵

در این جلسه آقایان نخست‌وزیر- وزراء کار- اقتصاد - کشاورزی - آب و برق - آبادانی و مسکن - وزیر مشاور و معاون اجرائی نخست وزیر- مدیرعامل سازمان برنامه - قائم مقام بانک مرکزی افتخار حضور داشتند. در ابتدا خلاصه جریان اقداماتی که حسب الامر شاهنشاه آریامهر بموقع اجرا گذارده شده بود توسط دبیرشورا بعرض رسید و سپس موضوعات زیر مطرح گردید :

ایجاد کارخانه کامیون سازی و توسعه صنایع در ایران

وزیر اقتصاد بعرض رساندند با نمایندگی کارخانجات مرسدس در ایران برای ایجاد کارخانه کامیون سازی مذاکره گردید و اولین مدارك و اسناد مربوط بنظریات آنها چند روز قبل واصل شد که تحت بررسی میباشد . شاهنشاه فرمودند در این اواخر با دولت شوروی نیز مذاکراتی شده که فعلاً در حدود پنجهزار کامیون در مقابل بهای گاز تحویلی بما فروخته و امکان ایجاد کارخانجات موتناژ و مآلاً ساخت کامیون را در ایران بررسی و نظرشانرا اعلام دارند. اگر جواب آنها مثبت و شرایط مناسب بود البته قبول خواهیم کرد ولی احتیاجات کشور با ایجاد يك کارخانه تأمین نخواهد شد و محل برای فعالیت کارخانجات مرسدس هم باقی خواهد بود . ضمناً توجه داشته باشید که تصمیم داریم صنایع ایران را در نقاط مختلف کشور دائر کنیم تا همه آزمایای آن برخوردار شوند . درآمد کشاورزان باید افزایش یابد و برای این منظور یا باید بر میزان زراعت و سطح زیر کشت افزود و یا از تعداد کشاورزان در کارهای کشاورزی کاست و آنها را در صنایع و کارهای دیگر مشغول داشت و زمین ها را در اختیار بقیه کشاورزان قرارداد . طبق گزارش وزارت آب و برق در دشت قزوین پس از تکمیل طرح موجود سهم هر خانوار فقط در حدود چهار هکتار زمین زراعی خواهد بود در حالیکه کمتر از دوازده

هکتار نه برای آنها کافی ونه برای ما قابل قبول است مشروط برآنکه ماشین آلات زراعی ، کود و آب وغیره موجود باشد والا چگونه میتوان انتظارداشت وضع زندگی کشاورزان بسطحی که مورد نظر ما است ارتقاء یابد . پس درقزوین دریک قسمت که دارای آب و خاک خوب است باید زراعت نمود ودرقسمت دیگر که خاک زراعی آن مرغوب نیست باید با تهیه وسائل لازم صنایع مختلف ایجاد نمود . اصولاً صنایع جدید را باید درقسمتهای پرجمعیت کشور دائر ساخت تا قسمتی از جمعیت را بخود جلب نماید. درمورد کارخانجات موردنیاز تسلیحات ارتش با آلمانها مذاکراتی شده وزیر اقتصاد با مشورت وکسب نظر وزیر جنگ شرحی به سفیر شاهنشاهی درآلمان غربی بنویسد وموضوع را تعقیب نماید .

اساسنامه سازمان گسترش ونوسازی صنایع ایران

وزیر اقتصاد بعرض رساندند باتوجه باوامر شاهنشاه آریامهر درمفاد اساسنامه سازمان گسترش ونوسازی صنایع ایران تجدیدنظر کلی بعمل آمده اگر اجازه فرمایند موضوع مجدداً بشرفعرض همایونی برسد .

(باکسب اجازه ازپیشگاه شاهنشاه عین مفاد اساسنامه بشرفعرض همایونی رسید) . شاهنشاه فرمودند درمجمع عمومی صاحبان سهام علاوه بروزراء دارائی واقتصاد ومدیرعامل سازمان برنامه از نظر مسائل کارگری وسطح اشتغال وزیر کار نیز شرکت نماید .

مدیرعامل سازمان برنامه بعرض رساندند باتوجه بشرکت وزیر اقتصاد درمجمع عمومی سازمان درواقع احتیاجی به مشارکت مدیرعامل سازمان برنامه نمیشد خاصه آنکه با اضافه شدن وزیر کار اعضای مجمع به چهار نفر بالغ میگردد وناچار یا باید یکنفر را اضافه نمود ویا یکنفر کسر شود .

شاهنشاه فرمودند اینموضوع را بین خودتان مشورت کنید . اگر قرار شد مدیرعامل سازمان برنامه باقی بماند آنوقت ممکنست وزیر آب وبرق را هم اضافه نمایند . وزیر آب وبرق بعرض رساندند در ماده چهارم قید شده که سرمایه سازمان عبارتست از دارائی متعلق بدولت درشرکتها ومؤسسات صنعتی ومعدنی وهمچنین ارزش دارائی هائی که بتدریج از طرف دولت بابت سرمایه بآن واگذار خواهد شد . اگر این جمله اصلاح ومحدود نشود بعید نیست درآینده این سازمان مرتباً تقاضای کمکهای نقدی ازدولت بنماید .

وزیر اقتصاد بعرض رساندند هدف وزارت اقتصاد آنست که درپادی امر فقط یکی دو واحد سوددهنده خوب را دراختیار سازمان قرار دهد تا بتدریج که نضح گرفت واحدهای دیگر نیز بآن منتقل گردد .

شاهنشاه فرمودند باید بدانید که مقصود ما از تأسیس این سازمان آنست که واحدهای ناقص یا ضرردهنده را هم تحویل گرفته در اصلاح آنها اقدام کند نه آنکه فقط کارخانجات دائر و منظم که سوددهنده هستند بآن منتقل شود و در آخر سال با ارائه بیان مناسبی نشان دهد که چقدر خوب کار کرده است. باید بررسی کرد که چرا واحدی ضرر میدهد. آیا مدیریت آن خوب نیست، کارگر و کارمند زیاد دارد، ماشین آلات فرسوده است، تولید کم است یا عیب و علت دیگری دارد و الا با بازار وسیع ایران و امکانات صادراتی هیچ کارگاهی اصولاً نمیتواند ضرردهنده باشد. این سازمان باید نواقص و معایب را رفع و کارگاه ضرردهنده را مبدل بدستگاه سالم سودآور نماید این موضوع را یا در ماده اول اساسنامه جزو هدفهای سازمان قید یا جای دیگر تصریح نمائید. البته دستگاههایی که بدلائل مشخص ضرر میدهند و دولت با اینهمه میخواهد آنها را حفظ کند مطلب دیگریست و خود دولت باید تحمل ضرر آنها را بنماید.

وزیر آب و برق بعرض رساندند در اساسنامه سازمان پیش بینی شده که هرگونه تغییراتی لازم باشد بتصویب مجلسین برسد. اگر اجازه فرمایند از نظر سهولت امر این کار محدود به هیئت دولت یا حداکثر کمیسیون اقتصاد مجلسین گردد.

شاهنشاه فرمودند شاید بهتر باشد محدود بکمیسیون اقتصاد مجلسین گردد. وزیر آب و برق بعرض رساندند در اساسنامه قید شده که سازمان فقط برای مدت معینی بتواند از کارمندان دولت استفاده کند. این امر در آینده ایجاد اشکالاتی خواهد نمود و ناچار برای جلوگیری باید در قانون جدید استخدام تجدیدنظری شود.

شاهنشاه فرمودند باین موضوع رسیدگی کنید. بعضی از دستگاهها مانند شیر و خورشید سرخ و تربیت بدنی که از کارمندان دستگاههای مختلف استفاده میکنند شکایت دارند که در صورت اجرای قانون استخدام تقریباً تمام کارمندان خود را از دست خواهند داد و بدستگاههای اولیه برگشت خواهند نمود. در مورد سازمان گسترش و نوسازی صنایع هم دست خودتان را آزاد بگذارید که بتوانید از کارمندان دولت تحت شرایطی استفاده کنید. حسن این کار آنست که میتوان کارمندان زائد و یا اضافی دولت را باین قبیل سازمانها منتقل ساخت و از تورم کارمندان کاست.

وزیر مشاور و معاون اجرائی نخست وزیر بعرض رساندند در جلسه قبل امر و مقرر فرموده بودند شاید بهتر باشد معادن از حدود فعالیت سازمان حذف گردد. اکنون در اساسنامه حاضر باز در چند مورد بآن اشاره گردیده اگر اجازه فرمایند فعالیت سازمان صرفاً محدود بصنایع گردد.

شاهنشاه فرمودند این موضوع را مطالعه کنید که آیا ممکنست برای معادن هم سازمانی مشابه سازمانی که برای صنایع ایجاد خواهیم نمود تأسیس کرد و در ظرف

دوهفته آینده نتیجه مطالعاتتان را گزارش نمائید .

وزیرمشاور و معاون اجرایی نخست وزیر بعرض رساندند در ماده اول اساسنامه جزو هدفهای سازمان چنین نوشته شده که منظور از تأسیس سازمان نظارت بر اداره صنایع کشور میباشد . در حالیکه هدف فی الواقع کمک به بهبود صنایع است و نظارت بر اداره صنایع از وظایف وزارت اقتصاد میباشد .

شاهنشاه فرمودند این نظر صحیح است . اصلاح لازم بعمل آید .

وزیرمشاور و معاون اجرایی نخست وزیر بعرض رساندند در ماده ۴ قید شده سرمایه سازمان عبارتست از دارائی متعلق بدولت در شرکتها و مؤسسات صنعتی . چون این امر بسیار وسیع و شامل تمام شرکتها میشود لذا نمیتواند هدف سازمان باشد اگر اجازه فرمایند نوشته شود شرکتها و مؤسساتی که از طرف دولت بسازمان واگذار میگردد .

شاهنشاه فرمودند بهمین ترتیب اصلاح شود و اگر پیشنهادهای دیگری هم باشد در دوهفته آینده با یکدیگر تعاطی نظر و مشورت نموده نتیجه نهائی را برای تصویب مجدداً گزارش نمائید .

کشتیرانی در خلیج فارس و دریای مازندران

وزیر اقتصاد بعرض رساندند هفته گذشته موافقتنامه نهائی برای ایجاد شرکت کشتیرانی ملی در خلیج فارس توسط رئیس اطاق بازرگانی تهران بنمایندهای از طرف گروه سرمایه گذاران خصوصی - رئیس شرکت سهامی کشتیرانی ناوایران - مدیرکل بانک ملی - رئیس بانک اعتبارات صنعتی و رئیس بانک توسعه صنعتی و معدنی ایران بامضاء رسید . بموجب این موافقتنامه ۳۲٫۵ درصد سهام متعلق به گروه خصوصی میباشد - ۳۲٫۵ درصد متعلق بشرکت سهامی کشتیرانی ناوایران - ۱۷٪ متعلق به بانک ملی و ۱۸٪ بقیه متعلق ببانک توسعه صنعتی .

مدیریت عامل برای مدت پنجسال بارئیس شرکت سهامی کشتیرانی ناوایران که در امور کشتیرانی دارای تجارب زیادی است خواهد بود . هیئت مدیره از هفت نفر تشکیل میشود : دو نفر از طرف سرمایه گذاران خصوصی - دو نفر از طرف شرکت کشتیرانی ناوایران - یک نفر از طرف بانک ملی - یک نفر از طرف بانک توسعه صنعتی و یک نفر هم با توافق تمام سهامداران که در نظر است رئیس اطاق بازرگانی تهران باین سمت برگزیده شود . هنوز ارزش سرقفلی و بهای بعضی از وسائل و کشتیهای شرکت کشتیرانی ناوایران که قرار است بشرکت جدید واگذار شود تعیین نشده و با روشن شدن این موضوع شرکت جدیدالتأسیس عملاً شروع بکار خواهد نمود . درباره خرید کشتیهای نوع هاورکرافت و یا هایدروفیل برای استفاده

درخلیج فارس با رئیس شرکت کشتیرانی ناوایران مذاکره شد دراینمورد بررسی نموده و معتقد بودند بعلت بادهای زیاد و ارتفاع امواج کشتی‌های مزبور برای خلیج فارس چندان مناسب نیست .

شاهنشاه فرمودند دراینمورد بررسی بیشتر کنید چون سرعت این قایق‌ها بحدی زیاد است که میتواند جبران تأخیر درحرکت را بعلت بادهای موسمی بنماید. دردربای بین شهرهای ناپل و کاپری که خیلی هم آرام نیست از همین قایق‌ها استفاده میکنند . موضوع را پس از بررسی بیشتر مجدداً گزارش نمایید .

وزیراقتصاد بعرض رساندند درمورد کشتیرانی دردربای مازندران و بین بنادر شمالی ایران و بنادر شوروی و ممالک اروپائی ضمن صحبت بانماینده‌گی شوروی باینموضوع نیز اشاره شده‌است و با هیئت دیگری که بزودی واردخواهند شد مفصلاً بحث خواهدگردید .

واگذاری سهام کارخانجات دولتی درقبال دستور پرداختهای مرحله دوم اصلاحات ارضی

وزیرکشاورزی بعرض رساندند طبق قوانین و آئین‌نامه‌های اصلاحات ارضی اگر مالکین یا کشاورزان درمورد معامله املاک توافق نمایند میتوانند درمقابل ارزش دوسوم املاک سهام کارخانجات دولتی دریافت دارند. هدف ازاین امرآن بوده که مالکین تشویق شوند املاک خودرا بزارعین بفروشند تا عده بیشتری اززارعین مالک زمینهای زراعی گردند . اخیراً اختلاف‌نظری بین وزارت کشاورزی و بانک اعتبارات کشاورزی درنحوه تعبیرقسمت مربوطه آئین‌نامه پیش‌آمده باین‌معنی که بانک میگوید چون درمرحله دوم میزان ارزش املاک قید نشده و بانک نظارتی برتعیین ارزش املاک ندارد ممکنست بین زارعین و مالکین تبانی وجود داشته باشد اما بنظر وزارت کشاورزی توافق طرفین برای تعیین ارزش املاک کافی میباشد و اگر فسادى هم احیاناً پیدا شود درکلیه اسناد قید شده درصورت کشف فساد طرفین مجازات و زیان‌های وارده مطالبه خواهد شد .

وزیرمشاور و معاون اجرائی نخست وزیر بعرض رساندند نظر بانک متوجه دوامر است اول آنکه درقبال واگذاری سهام کارخانجات مقداری سند درست دولت باقی خواهد ماند که وصول آنها براحتی امکان‌پذیرنبوده و ممکنست قسمتی لاوصول بماند. دوم آنکه ضابطه تعیین قیمت املاک درمرحله اول روشن و متناسب با مالیات بوده ولی درمرحله دوم بستگی بتوافق طرفین دارد که دولت درآن نظارتی نداشته و ممکنست متضمن زیان باشد .

شاهنشاه فرمودند بهر حال اکنون که نمیتوان مفاد قانون را نادیده انگاشت طبق قانون عمل ولی ترتیبی اتخاذ نمائید که حتی المقدور ضرری متوجه بانک اعتبارات کشاورزی نگردد .
جلسه مدت دو ساعت و نیم ادامه داشت و در ساعت هفت و نیم بعد از ظهر پایان یافت .

صورت جلسه ۱۸ مهر ماه ۴۵

در این جلسه آقایان نخست وزیر - وزراء دارائی - کار - اقتصاد - کشاورزی - آب و برق - آبادانی و مسکن - وزیر مشاور و معاون اجرائی نخست وزیر - مدیر عامل سازمان برنامه و قائم مقام بانک مرکزی افتخار حضور داشتند. در ابتدا خلاصه جریان اقداماتی که حسب الامر شاهنشاه آریامهر بموقع اجرا گذارده شده بود توسط دبیر شورا بعرض رسید و سپس موضوعات زیر مطرح گردید :

توسعه و تجهیز بنادر شمال

وزیر اقتصاد بعرض رساندند نمایندگان بازرگانی شوروی پیشنهاد نموده اند با توجه بتوسعه مبادلات و افزایش حجم واردات ایران از شوروی بنادر شمال تقویت گردد و آنها حاضرند تجهیزات لازم را فعلاً برای توسعه بندر پهلوی و نوشهر و جلغا در اختیار ما قرار دهند تا بعداً موافقتنامه مربوطه تنظیم و امضاء شود. ضمناً پیشنهاد کرده اند از آستارا و باجگیران هم برای تحویل گرفتن بار استفاده شود و در این نقاط مؤسسات گمرک مستقر گردد.

وزیر دارائی بعرض رساندند در بنادر شمال با اتخاذ تدابیر خاص از جمله دوسره کردن کار ادارات گمرک و بندر عملاً قدرت تخلیه و بارگیری آنها دو برابر شده و در نظر است با لارویی قسمتهای شرقی و جنوبی بندر نوشهر بر قدرت تخلیه این بندر اضافه نمود.

شاهنشاه فرمودند همانطور که در یکی از جلسات قبل شورا تذکر داده ام باید از تمام امکانات برای تجهیز و توسعه بنادر شمال و جنوب کشور استفاده کنید و ظرفیت آنها را بحد اکثر ممکن افزایش دهید. پیشنهادات هیئت نمایندگی شوروی را هم درباره توسعه بندر پهلوی و نوشهر و آستارا و باجگیران و همچنین در مورد تجهیز گمرک جافا بپذیرید. ضمناً اکنون که در نظر دارید بندر بوشهر را لارویی

نمائید چه دلیل دارد که قسمت غربی آنرا لاروبی نکنید؟ ابدأ و اصلاً ب فکر اینکه ما گاهی در فصل تابستان از آنجا استفاده میکنیم نباشید. ما میتوانیم وسائل و قایقها را بجای دیگر منتقل کنیم و لذا از قسمت غربی هم برای بارگیری و تخلیه استفاده کنید و گزارش پیشرفت کار را هم ب ما بدهید.

ماشین آلات کشاورزی

وزیر کشاورزی بعرض رساندند پس از توافقی که برای خرید پانزده هزار دستگاه تراکتور با دولت رومانی بعمل آمد و قرار شد سالی سه هزار دستگاه تحویل دهند با وزارت اقتصاد مذاکره گردید تا ورود و مونتاژ یا ساخت سایر تراکتورها در کشور تحت ضوابطی درآید. پس از بررسی باین ترتیب موافقت گردید که کلیه تراکتورهائی که از نقاط مختلف بکشور رسیده و در گمرک موجود است و همچنین تراکتورهائی که تا تاریخ بیست و نهم تیر ماه سفارش شده ترخیص گردد و شرکتهائی که اجازه مونتاژ تراکتور داشته اند بهمان تعداد که در سال گذشته تراکتور وارد و سوار کرده اند در سال جاری هم از همان قرار عمل نمایند. باین ترتیب هم پروانه هائی که صادر شده لغو نگردیده و هم دستگاهها تعطیل نشده و کارگرانشان مشغول بکار خواهند بود.

شاهنشاه فرمودند ما باید همیشه اجازه هائی که میدهیم یا قراردادهائی که منعقد مینمائیم محترم بشماریم این امر از لحاظ اصولی واجد اهمیت و برای جلب اعتماد عموم لازم است ولی با مؤسساتیکه پروانه مونتاژ تراکتور دارند مذاکره کنید که تدریجاً از آنها برای ساخت تراکتور استفاده نمایند. ما باید انشاء الله تمام قسمتهای اتومبیل - کامیون و تراکتور را در خود ایران بسازیم.

وزیر کشاورزی بعرض رساندند برای ورود تراکتور از شوروی نیز مذاکراتی صورت گرفته و چند روز قبل تعداد هشت دستگاه تراکتور از شوروی رسید که چون بدون اطلاع قبلی بود در مرز توقیف گردید. ولی چون تعداد آنها کم بود و قول دادند که دیگر چنین اتفاقی رخ ندهد اجازه داده شد ترخیص گردد مشروط بر آنکه در آینده اینکار تکرار نشود و رعایت مقررات مملکتی را بنمایند. شاهنشاه فرمودند اصولاً چرا اجازه ترخیص دادید؟ این کار نباید دیگر تکرار شود. مطلب از لحاظ اصولی مهم است و باید قوانین و مقررات کشور کاملاً مراعات گردد.

وزیر کشاورزی بعرض رساندند در مورد دستگاههای معروف به تیلر که در کار کشت برنج مورد استعمال دارد با وزارت اقتصاد مذاکره شده فعلاً تا تغییر قیمت اجازه ورود داده نشود.

شاهنشاه فرمودند سعی کنید این دستگاهها را در ایران بسازید. این موضوع را وزارت اقتصاد دنبال کند.

وزیر کشاورزی بعرض رساندند در مورد قطعات یدکی تراکتورها مذاکراتی با واردکنندگان صورت گرفته و امکان دارد بتوان با ایجاد یک سندیکا مرکب از واردکنندگان اصلی و با اعطاء امتیازاتی از قبیل معافیت از پرداخت سود بازرگانی بهای فروش یدکیها را بمیزان قابل توجهی پائین آورد.

کمک بعشایر فارس

وزیر کشاورزی بعرض رساندند متأسفانه در سال زراعی گذشته بمناسبت کمبود بارندگی وضع زراعت و علوفه در فارس و کرمان خوب نبوده برای کمک به عشایر فارس حسب الامر مبارک ملوگانه بررسیهای لازم بعمل آمد و یکصد و شصت میلیون ریال از وجوه بانک اعتبارات کشاورزی برای خرید غله و علوفه و فروش آن در فارس تخصیص داده شد و دولت تعهد نموده هر قسمت از اجناس و محصولات که بصورت وام در اختیار عشایر فارس گذارده شود و احیاناً برگشت داده نشود از اعتبارات خود تأمین نماید که ضرری متوجه بانک اعتبارات کشاورزی نگردد. علاوه بر این قرار است ۵۰۰ تن سبوس از تهران حمل و در فارس توزیع شود تا به تغذیه دامها کمک شده باشد ولی اصولاً اگر یک باران بموقع نبارد وضع دامها بخصوص در قسمت گرمسیری بخطر خواهد افتاد.

طرح آبیاری و کشاورزی قزوین

وزیر آب و برق بعرض رساندند در دشت قزوین جمعاً ۲۵۰,۰۰۰ نفر سکونت دارند که از این عده ۹۰,۰۰۰ نفر در شهرهای قزوین و تاکستان و بقیه روستانشین میباشند مساحت ناحیه ۴۴۰,۰۰۰ هکتار است که ۸۶,۰۰۰ هکتار آن زمین زراعی درجه ۱ و ۱۲۳,۴۰۰ هکتار درجه ۲ و ۱۱۸,۰۰۰ هکتار درجه ۳ جمعاً ۳۲۷,۴۰۰ هکتار زمین قابل کشت میباشد.

از لحاظ آب ۳۳۰ میلیون متر مکعب آب زیرزمینی و ۱۰۰ میلیون متر مکعب آب سطحی بصورت سه رودخانه در اختیار میباشد. میزان تلف شدن و بهدر رفتن آب در حال حاضر ۳۰ تا ۳۵ درصد کل آب مصرفی میباشد. کشت اصلی منطقه در حال حاضر گندم و جو و درآمد خالص هر خانوار در سال به ۱۳,۳۵۰ ریال برآورد گردیده اولین مشکلی که در مورد طرح قزوین بچشم میخورد آنست که در ابتدای کار به مهندسین مشاور دستور داده شده در اجرای طرح رعایت دواصل را

بنمایند : اول آنکه طرزی عمل کنند که قنوات موجود خشک نشود . دوم آنکه نسق زراعتی بصورت موجود توسعه داده شود . این دودستور غیر عملی و غیر علمی است زیرا با بهره برداری از چاههای عمیق تدریجاً سطح آب زیر زمین بین $\frac{4}{9}$ تا $\frac{8}{1}$ متر از سطح موجود پائین تر خواهد رفت و در نتیجه تمام ۳۵۶ رشته قنوات موجود خشک خواهد شد . دیگر آنکه با آب استخراجی باید حق تقدم از لحاظ کشت بزمینهای مرغوب داده شود . خواه این زمینها در نسق زراعتی فعلی یا جای دیگر قرار گرفته باشد . با تکمیل طرح موفق خواهیم شد از ۶۸,۰۰۰ هکتار زمین برای زراعت گندم و چغندر و دانه های روغنی و احتمالاً پنبه استفاده و در ۶,۹۰۰ هکتار باغات مرکبات دائر نماییم . در ۳,۷۰۰ هکتار موستان ایجاد شده و علاوه بر اینها تعداد ۳۲۵,۰۰۰ رأس دام نیز نگاهداری نماییم و در نتیجه این اقدامات درآمد خالص هر خانوار که اکنون ۱۳,۳۵۰ ریال است به ۴۸,۰۰۰ ریال در سال افزایش خواهد یافت .

شاهنشاه فرمودند این درست همان چیزی است که ما را بهیچوجه راضی وقانع نخواهد ساخت چطور میتوان انتظار داشت يك خانوار کشاورز با ۴۸,۰۰۰ ریال در سال از يك زندگی مرفه برخوردار گردد ؟ بهمین دلیل است که جلسه قبل دستور دادم قسمتی از صنایع را در دشت قزوین مستقر نمایند تا عده ای از کشاورزان در اینکار مشغول شوند و زمین زراعتی بیشتری در اختیار بقیه آنها قرار گیرد . برای هر خانوار کشاورز باید لااقل ۱۳ هکتار زمین زراعتی در نظر بگیرید . تصادفاً این ناحیه از لحاظ صنعتی هم بسیار مناسب است چون هم دارای هوای مساعد و هم نزدیک به مراکز عمده مواصلاتی کشور میباشد و هم فاصله زیادی تا بازارهای بزرگ مصرف ندارد .

در مورد تخصیص آب بزمینهای مرغوبتر نظرو وزارت آب و برق صحیح است . برای ما هر قطره آب مانند طلا ارزش دارد و باید از آن حداکثر استفاده بشود . برای رساندن آب اضافی بدشت قزوین در بستن سد طالقان و حفر تونل آن تسریع کنید و بهر حال همزمان با حفر تونل لازم است طرح آبیاری و شبکه آنرا هم آماده نمایند که بمجرد تکمیل سد بتوان از آب آن استفاده نمود . حتی میل دارم کار شبکه و طرح آبیاری یکماه هم زودتر آماده باشد . ضمناً وزارت کشاورزی يك گزارش دقیق علمی بما بدهد که در کدام قسمت ایران میتوان برای بهره برداری از درخت مو مانند ممالک اروپائی از داربست استفاده نمود تا انگور پرورش بهتر یابد و این امر از لحاظ آبیاری چه تفاوتی دارد و آیا باید آب بیشتر بآن رسانید و اصولاً چرا در ایران این رویه در گذشته چندان معمول نبوده . يك مطالعاتی هم وزارت آب و برق و سازمان برنامه راجع به دشت های شهریار - ورامین - خار

وفشافویه بکنند و اگر این کار شده گزارش آنرا بفرستید مطالعه کنیم . ما باید در هر قسمت کشور که امکانات توسعه کشاورزی فراهم است حداکثر استفاده را بعمل آوریم . چندی قبل استاندار بلوچستان گزارش میداد که در منطقه ای در بلوچستان امکانات وسیعی برای توسعه کشاورزی موجود میباشد . نخست وزیر تلگرافاً از استاندار تحقیق کنند که نام ناحیه ای که گزارش داده چه بوده و امکانات این ناحیه بررسی و نتیجه گزارش شود .

ایجاد هماهنگی بین مأموران دولت در سطح روستاها

شاهنشاه فرمودند بوزیر آبادانی و مسکن دستور داده بودم موضوع فعالیت دستگاههای مختلف در سطح روستاها و طرز ایجاد هماهنگی بیشتر بین آنها و احیاناً ادغام بعضی از سازمانها در یکدیگر و جلوگیری از کُندی جریان و تکرار کارها و غیره را گزارش نماید . این گزارش که آماده شد نخست وزیر مورد بررسی قرار دهند .

نخست وزیر بعرض رساندند اینموضوع توسط وزارت کشاورزی نیز بررسی و نتیجه در هیئت عالی برنامه مطرح شده . برای رفع مشکل دو نظر پیشنهاد گردیده یا آنکه دستگاهها در یکدیگر ادغام و دستگاه واحدی برای فعالیت در سطح روستا ایجاد شود و یا آنکه دستگاهها حفظ ولی فعالیتها در سطح روستا در یکدیگر ادغام گردند . برای بررسی دقیقتر امر سو کمیسیونی تعیین گردید که گزارش کار را تا دو هفته دیگر به هیئت عالی برنامه تسلیم دارد .

شاهنشاه فرمودند گزارش وزیر آبادانی و مسکن هم در همانجا بررسی و گزارش جامع و دقیقی تهیه شود که در شورای اقتصاد مطرح گردد تا بتوان تصمیم لازم اتخاذ نمود . حتی المقدور باید از اتلاف پول و نیرو جلوگیری و کارها هم آهنگ شود .

جلسه مدت یکساعت و سه ربع ادامه داشت و در ساعت شش و چهل و پنج دقیقه بعد از ظهر پایان یافت .

صورت جلسه ۲۶ مهر ماه ۴۵

در این جلسه آقایان نخست وزیر - وزراء دارائی - کار - اقتصاد - کشاورزی - آب و برق - آبادانی و مسکن - جواد منصور وزیر مشاور - وزیر مشاور و معاون اجرائی نخست وزیر - مدیر عامل سازمان برنامه - رئیس بانک مرکزی افتخار حضور داشتند . در ابتدا خلاصه جریان اقداماتی که حسب الامر شاهنشاه آریامهر بموقع اجرا گذارده شده بود توسط دبیرشورا بعرض رسید و سپس موضوعات زیر مطرح گردید:

تشکیل سمینار فرش

وزیر اقتصاد بعرض رساندند وزارت اقتصاد در نظر دارد يك سمینار فرش در خراسان تشکیل دهد و هدف اصلی آن جلب توجه فرش بافان با اهمیت فرش ایران و لزوم رعایت پاره‌ای اصول در صنعت فرش بافی و جلوگیری از تقلبات در رنگ و بافت و غیره میباشد .

شاهنشاه فرمودند البته سمینار تان را تشکیل دهید ولی راجع به فرش گزارشهایی رسیده که وضع بافندگان بسیار اسفناک و مغایر مقررات و مفاد قوانین کار میباشد . بچه‌ها را جمع میکنند و از انگشتان ظریف این افراد بیچاره بی پناه بی رحمانه کار میکشند و بآن‌ها روزی چهار پنج ریال بیشتر نمیدهند و نمیتوان اجازه داد این وضع ادامه پیدا کند . شاید تنها راه حل موضوع آن باشد که صنعت فرش را منتقل به روستاها نمایند و عامل اصلی سفارش دهنده بجای دلال‌های بازار همان شرکتهای تعاون روستائی باشند تا استثمار فعلی از بین برود . فوراً جلسه‌ای تشکیل شود با حضور وزراء اقتصاد - کار و مسئول سازمان تعاون روستائی و باین موضوعها رسیدگی و راه حلی ارائه شود . البته امکان دارد اگر این دقت‌ها را انجام دهید قیمت فرش گران‌تر تمام شود . شاید راه حل آنهم اینست که دولت رأساً مبادرت بصدور و فروش فرش در بازارهای خارج بنماید که هم جنس بهتر و مطمئن صادر شود و هم بتواند

اضافه بها را ازمحل فروش تأمین کند . عبارت دیگر آن چیزی که عاید دلالت می‌شود به جیب بافندگان برود و از این وضع خجالت‌بار امروزی خلاص شوند .

الحاق رودخانه بازفت به زاینده‌رود

وزیر آب و برق بعرض رساندند باتوجه بعلاقه خاصی که اهالی اصفهان بامور کشاورزی دارند و طبق مطالعات مؤسسه تحقیقات اقتصادی زراعت در اصفهان از لحاظ برداشت میزان محصول به پایه زراعت امریکا رسیده اگر شاهنشاه اجازه فرماید آب رودخانه بازفت که به کارون می‌ریزد بسمت اصفهان منحرف گردد . هزینه اجرای این طرح قریب ۱۰۰۰ میلیون ریال میباشد وانحراف آن اثر زیادی روی رودخانه کارون نخواهد داشت ولی ۴۰۰ میلیون مترمکعب آب به زاینده‌رود اضافه خواهد نمود وباین ترتیب خواهیم توانست ۴۰,۰۰۰ هکتار باراضی زیرکشت آن استان اضافه نمائیم .

شاهنشاه فرمودند اصولاً اصفهانیا اشخاص فعال وپرکاری هستند و کشاورزان اصفهانی از آب و خاک حداکثر استفاده را میکنند ولی قبلاً اثرات انحراف رودخانه بازفت را روی رودخانه کارون بسنجید ونسبت بنوع خاک موردنظر در اصفهان نیز بررسی نموده ونتیجه را گزارش نمائید .

مراکز اصلی صنایع آینده ایران

شاهنشاه فرمودند از حالاً دقت کنید که تا سرحد امکان در آینده صنایع ایران را در سواحل دریای مازندران و خلیج فارس ایجاد نمائید علت هم آنست که احتمالاً تا دهسال دیگر وسیله شیرین کردن آب دریا بمیزانیکه مورد استفاده اقتصادی چه در رشته‌های کشاورزی و چه در امور صنعتی قرار گیرد کشف خواهد شد . آب مورد نیاز صنایع ایران باید از آبهای دریا تأمین گردد . آب دریا را نمیتوان باسانی بداخل کشور رسانید ولی صنایع را میتوان در سواحل ایجاد وبانصب دستگاههای لازم درجه گرمی و یارطوبت هوا را تنظیم نمود . آبهای سطحی و تحت الارضی باید بمصارف کشاورزی برسد . تنها عامل محدودکننده ما در اجرای برنامه‌های اقتصادی آینده مسئله کمبود آب است . ما باید از هر قطره آب حداکثر استفاده زراعی را بنمائیم . مثلاً درجیرفت که باید از هر هکتار خاک زرخیز آن پنج تا شش تن گندم برداشت نمود نمیتوان آب را بمصارف صنعتی رسانید . در پاکستان با اصلاح واستعمال بذر مکریکی توانسته‌اند میزان محصول گندم را در بعضی نقاط به هفت تن در هکتار افزایش دهند . موفقیت‌های مشابهی نیز در مورد برنج بدست آورده‌اند . اصولاً يك مطالعه کلی بکنید که در کدام نقطه ایران میتوان از زمینهای زراعی بیش از يك

محصول برداشت نمود. علاوه بر مسئله آب فشار جمعیت در شمال ایران عامل دیگری است که ایجاب مینماید قسمتی از صنایع را در آنجا دایر نماییم. در مورد قزوین هم قبلاً دستور لازم صادر شده است.

ایجاد کارخانه لوله سازی

شاهنشاه فرمودند انجام کارهای مربوط بایجاد کارخانه لوله سازی به تأخیر افتاده علت آن چه بوده؟

رئیس بانک مرکزی بعرض رساندند قرار بود شرکت تورنس ضمانتنامه بانکی تسلیم دارد اینکار را هنوز نکرده لذا یا باید منتظر وصول ضمانتنامه بانکی شد یا موافقت نمود بدون ضمانت نامه کار را شروع کند.

نخست وزیر بعرض رساندند در محاسبات اقتصادی کارخانه حساب شده بود که يك مقدار معین لوله برای طرح انتقال گاز از جنوب بشمال از طریق این کارخانه تأمین شود. تأخیر در شروع بکار ممکنست محاسبات اقتصادی کارخانه را بهم زند. شاهنشاه فرمودند این موضوع را در ظرف همین چند روزه تعقیب و نتیجه را گزارش نمائید.

صندوق توسعه کشاورزی

وزیر کشاورزی بعرض رساندند در لایحه دولت پیش بینی شده بود که صندوق توسعه کشاورزی میتواند از امکانات بانک اعتبارات کشاورزی و عمران روستائی ایران و سایر مؤسسات استفاده نماید و رئیس بانک اعتبارات کشاورزی نیز میتواند ریاست صندوق را عهده دار شود. هدف این بود که یکنوع استقلالی بصندوق داده شود. در مجلس شورا لایحه دولت عیناً بتصویب رسید ولی کمیسیون مجلس سنا جمله «میتواند از سایر مؤسسات» استفاده نماید را از متن لایحه حذف نموده اند. لذا طبق پیشنهاد کمیسیون دارائی سنا در نتیجه با حذف این عبارت عملاً صندوق را تابع بانک کشاورزی نموده اند و لهذا احتیاجی بقانون نمیشد و میتوان با اضافه نمودن یکی دو ماده با اساسنامه بانک صندوق را ایجاد نمود.

نخست وزیر بعرض رساندند امکاناتی وجود دارد که میتوان از اعتبارات بانک بین المللی بفتح صندوق توسعه کشاورزی استفاده نمود ولی این امر موکول باینست که صندوق استقلال داشته باشد لذا اگر اجازه فرمایند مجدداً کلماتیکه حذف شده اضافه شود.

شاهنشاه فرمودند اقدام نمائید که لایحه بصورتی که بتصویب مجلس شورا رسیده درسناهم تصویب شود . بعداً اگر نتوانستیم از اعتبارات بانك بین المللی استفاده نمائیم ممکنست نسبت به تغییر قانون اقدام نمائید .

اعلام حداقل دستمزد

وزیر کار بعرض رساندند طبق محاسباتیکه بعمل آمده خدمتوسط دستمزد در شهر تهران ۵۹ ریال است ولی اگر اقلامیکه برای تعیین حداقل دستمزد در سال ۱۳۲۵ محسوب گردیده باتوجه ببهای همان اقلام در سال جاری مجدداً احتساب شود خدمتوسط بجای ۳۸ ریال سابق ۸۰ ریال میگردد شبیه باین محاسبات در بسیاری نقاط دیگر کشور هم انجام شده است . اگر اجازه فرمایند حداقل دستمزد بمیزان ۵۹ ریال اعلام شود .

شاهنشاه فرمودند چرا همان رقم ۸۰ ریال که عملاً پرداخت میشود بعنوان حداقل دستمزد اعلان نمیکنید یا لاقول در مورد هر صنعتی حداقلی که تأدیه میگردد اعلام نمائید که دنیا بدانند حداقلی که پرداخت میگردد ۳۸ ریال نیست . اگر اعلام این مطلب بامشکلاتی مواجه است ممکنست آمارمزدهائیکه پرداخت میشود از لحاظ اطلاع عمومی هم که شده منتشر کنید تا بعداً بامطالعه و تجدید نظر رقم حداقل دستمزد رسماً تعیین شود . این موضوعها را تا هفته آینده بین خودتان خوب حلای و بحث کنید که انتخاب کدامیک از این طرق بیشتر بمصلحت است و نتیجه را گزارش نمائید .

وضع اعتباری و ارزی

رئیس بانك مرکزی بعرض رساندند باوجود محدودیتهائیکه در شهر یورماه قائل شدیم در شهر یور و مهر سفارشات در حدود ۲۰٪ بیشتر از مدت مشابه سال قبل بوده و فشار سفارشات هنوز کاهش نیافته است . در حال حاضر موجودی ارزی کشور ۸۶ میلیون دلار میباشد . در چهار ماه آینده ۳۱۰ میلیون دلار تعهد پرداخت ارزی بابت واردات داریم که بیش از مبلغی است که از صادرات نفت و سایر درآمدهای ارزی عاید خواهد شد لذا پیش بینی میشود در پایان سال موجودی ارزی کشور ۷۵ میلیون دلار بیشتر نباشد و برای سال آینده در تنظیم سیاست وارداتی باید بمسئله ارز توجه بیشتری بشود . کل اعتبارات اعطائی بانکها در ششماه اول سال ۷/۵ میلیارد ریال بوده که در حدود ۳/۵ میلیارد ریال آن بصورمختلف بانکها برگشت داده شده و بقیه بعنوان پول در گردش جریان دارد .

وضع بازار از لحاظ معاملات و اعتماد مردم بسیار خوب است و علیرغم فعالیت زیاد هزینه زندگی باز کاهش داشته است .
شاهنشاه فرمودند در مورد مقررات واردات و صادرات سال آینده همانطور که قبلاً دستور داده بودم وزارت اقتصاد دقت لازم بعمل آورد و مخصوصاً نسبت به تنوع صادرات و منحرف ساختن بازرگانی خارجی بسمت بازارهایی که طبق اصول پایاپای عمل مینمایند اقدام شود که از فشار بر مصارف ارزی کاسته گردد .
جلسه مدت دو ساعت ادامه داشت و در ساعت هفت بعد از ظهر پایان یافت .

صورت جلسه ۲ آبان ماه ۴۵

در این جلسه آقایان نخست وزیر - وزراء دارائی - کار - اقتصاد - کشاورزی - آب و برق - آبادانی و مسکن - جواد منصور وزیر مشاور - وزیر مشاور و معاون اجرایی نخست وزیر - مدیرعامل سازمان برنامه - رئیس بانک مرکزی - رئیس بانک اعتبارات کشاورزی - معاون نخست وزیر و رئیس دفتر مرکزی طرح و بودجه افتخار حضور داشتند. در ابتدا خلاصه جریان اقداماتی که حسب الامر شاهنشاه آریامهر بموقع اجرا گذارده شده بود توسط دبیرشورا بعرض رسیدند و سپس موضوعات زیر مطرح گردید:

ساختمان سد کورش کبیر

شاهنشاه فرمودند مذاکراتان با مقامات اطریش برای تحصیل اعتبار جهت ساختمان سد کورش کبیر بکجا انجامد؟

وزیر آب و برق بعرض رساندند پیشنهاد مقاطعه کار اطریشی با توجه بپرداخت مالیاتهای ایران بالغ بر ۱۳۹۰ میلیون ریال میباشد ولی طبق برآورد مهندسین مشاور هزینه کار با توجه بکلیه اقلام نباید از ۱۲۰۰ میلیون ریال تجاوز نماید. بنظر وزارت آب و برق چون در مورد سد داریوش کبیر پس از دریافت نظر مهندسین مشاور موفق شدیم از طریق مناقصه بین المللی ۳۵٪ کمتر از برآورد آنها کار را تمام کنیم و مهندسین مشاور هر دو سد توسط یک مؤسسه تأمین شده لذا پیش بینی میشود اگر ساختمان سد کورش کبیر هم بمناقصه بین المللی گذارده شود خواهیم توانست ۲۵٪ تخفیف تحصیل نمائیم و کار را به ۹۰۰ میلیون ریال فیصله دهیم لذا مراتب بهمین ترتیب با اطریشیها مذاکره شده که اگر موافقت نمایند در همین حدود قرارداد منعقد شود.

شاهنشاه فرمودند البته همه جوانب امر و مطالب را سنجیده و منافع و مضار کار را سبک و سنگین نموده طریقی که بنفع کشور است انتخاب نمائید ولی کاری نکنید که اطریشیها بروند و کار هم انجام نشود. ضمناً بمیزان نرخ بهره و مبلغ

ومدت وام پیشنهادی اطریشی‌ها هم توجه کنید شرایط این وام از شرایط وام مربوط به سد داریوش کبیر بهتر است. ضمناً باطریشی‌ها بفهمانید که اگر کسانی آنها را اغفال نموده‌اند که برای انجام کار باید مخارجی را بعهده بگیرید باین مطالب توجهی نکنند که بضرر خودشان است.

ساختمان استادیوم بزرگ تهران

وزارت آبادانی ومسکن بعرض رساندند برای ساختمان استادیوم بزرگ تهران با سفارتخانه‌ها وشرکتهای مختلف مذاکره شد فقط سه پیشنهاد رسیده یکی از یک گروه مقاطعه‌کاران ایرانی - دیگری از یک گروه مقاطعه‌کاران ژاپونی وسومی از چند شرکت ایتالیائی که حاضرند کنسرسیومی برای اینکار تشکیل دهند. پیشنهاد مقاطعه‌کاران ایرانی باین دلیل قابل قبول نبود که تقاضا داشتند بانک مرکزی باتبدیل نصف اعتبارات ازریال به ارز موافقت کند وبانک مرکزی نمیتوانست بااین درخواست موافقت کند. گروه ژاپونی حاضرند اعتبارات لازم را تأمین کنند مدت استهلاك هشت سال وپرداختها از سال سوم شروع میشود ونرخ بهره ۵/۸ درصد میباشد.

کمپانیهای ایتالیائی پیش‌بینی کرده‌اند که مجموع ساختمانهای مورد نیاز (شامل یک استودیو با گنجایش ۱۰۰,۰۰۰ تماشاچی، یک کاخ ورزش با ظرفیت ۱۰,۰۰۰ تماشاچی، یک استخر شنا با گنجایش ۱۰,۰۰۰ تماشاچی و یک فرودگاه هلیکوپتر ویک پارکینگ وهفت عدد پل) جمعاً در حدود ۱۸/۸ میلیون دلار هزینه خواهد داشت که اعتبار آنرا بصورت ارز تأمین نمایند مشروط بر آنکه مدت استهلاك ۸ سال باشد تاریخ بازپرداخت اقساط از سال دوم، نرخ بهره ۶ درصد وقیمتها هم قطعی خواهد بود وتغییر نخواهد کرد مگر آنکه یا قیمت سیمان در داخل کشور افزایش پیدا کند وبا نرخ رسمی دلار کاهش یابد.

شاهنشاه فرمودند در مورد دونکته اخیر الذکر اگر مذاکراتتان با آنها بمرحله قطعی رسید البته باید رعایت این شرایط دوطرفه باشد ومثلاً اگر بهای سیمان هم کاهش یافت آنها در قیمتتها بنفع ما تجدید نظر نمایند. وزیر آبادانی ومسکن ومدیرعامل سازمان برنامه متفقاً بررسی نمایند که آیا بهتر است طبق پیشنهاد ایتالیائی‌ها عمل کنیم یا آنکه روش احتساب هزینه باضافه کارمزد را انتخاب نماییم ودر صورت انتخاب شق دوم آیا نقشه‌ها را چه دستگاهی تهیه وچه دستگاهی اجرا خواهد نمود. آیا دولت ایتالیا حاضر است تمام کارها را انجام دهد یعنی هم نقشه بدهد وهم برساختمان نظارت نماید. ضمناً ببینید آیا بهتر نیست نقشه‌ها را خودمان تهیه کنیم ودر برنامه چهارم کار را بمنافسه بین المللی بگذاریم. تمام جوانب کار را متفقاً رسیدگی ونتیجه را گزارش نمائید.

اوراق قرضه

شاهنشاه فرمودند طرحی تهیه شده که مقدمتاً بجای انتشار اوراق قرضه عادی اوراق قرضه دفاع ملی منتشر شود و در صورت لزوم بعداً نسبت به اوراق قرضه عادی اقدام گردد. با انجام اینکار از میزان تحمیل بر بودجه دولت در آینده کاسته خواهد شد.

خرید و بکار بردن اسلحه جدید محتاج به ایجاد زیربنا و تأسیساتی است که بسیار گران تمام میشود و احتیاج بسرمایه گذاری سنگین دارد. صدور اوراق قرضه مورد نظر علاوه بر تأمین اعتبار مورد نیاز سبب میشود که تا حدودی جلو تورم گرفته شود و ضمناً باعث بالابردن غرور ملی خواهد شد. لذا از صدور اوراق قرضه عادی فعلاً منصرف هستیم ولی سعی کنید اسناد خزانه بیشتری بفروش برسانید.

اجرای طرحهای عمرانی علیرغم کاهش اعتبارات

نخست وزیر بعرض رساندند همانطور که در یکی از جلسات قبل شورا بشرفعرض همایونی رسید سطح برنامه عمرانی جاری به ۲۳۰ میلیارد ریال نصاب ثانوی تثبیت گردید و وزارتخانهها قبول کردند ۱۲٪ هم از این مبلغ صرفه جوئی کنند منتهی شاهنشاه امر و مقرر فرمودند باید علیرغم این کاهش کلیه برنامهها اجرا شود. اکنون هم موضوع مجدداً در پیشگاه مبارک ملو کانه مطرح میگردد که حدود وظایف وزارتخانهها در اجرای برنامه کاملاً روشن باشد.

شاهنشاه فرمودند يك نکته برای ما کاملاً روشن است که طرحها در ایران گران تمام میشود حالا دیگر با خود شماست که ببینید از چه راهی میتوانید موضوع را حل کنید وقتی میگوئید با فلان مقدار سرمایه گذاری میتوانید ۶ درصد رشد اقتصادی تأمین کنید میگویم خیر با این مبلغ میتوانید ۸ درصد تأمین نمائید و هنگامی که میگوئید میخواهیم ۸ درصد تأمین کنیم میگویم باید سعی کنید آنرا به ۱۰٪ برسانید این مطلب را چندین بار در شورای اقتصاد تذکر داده ام. آخر چطور ممکنست یک نفر مقاطعه کار در ظرف چند سال با اجرای چند طرح میلیونی شود. این خود بهترین دلیل است که طرحها در ایران گران تمام میشود و برعهده دولت است که با دلسوزی و دقت مستمر از هزینهها بکاهد.

اساسنامه سازمان نوسازی و گسترش صنایع ایران

شاهنشاه فرمودند وزیرکار نظریاتی درمورد اساسنامه سازمان گسترش و نوسازی صنایع دارد که دستور داده ام زودتر با وزیر اقتصاد در اینمورد مذاکره کند و نتیجه با اطلاع ما برسد.

وزیر اقتصاد بعرض رساندند طرحی که وزارت کار تهیه نموده با طرح وزارت اقتصاد اختلافات کلی دارد و با اجرای هر دو طرح میتوان مؤسسه‌ای شبیه مؤسسه ایری بوجود آورد .

در طرح وزارت کار شورائی برای برنامه‌ریزی پیش‌بینی شده در حالیکه در طرح وزارت اقتصاد این شورا حذف گردیده تا مغایرتی با کارهای سازمان برنامه پیدا نکند .

وزیر کار بعرض رساندند هدف از ایجاد شورای مورد نظر باید آن باشد که برای خود سازمان طرح تهیه کند والا اساسنامه‌ای که وزارت اقتصاد تهیه نموده در حقیقت شبیه وضعی است که در گذشته بوده و هم‌اکنون در ایران وجود دارد و تفاوتی در عمل با شرکت سهامی کارخانجات ندارد .

شاهنشاه فرمودند فوراً از طرحهای هر دو وزارت نسخه کافی تهیه و بین اعضاء شورای اقتصاد توزیع شود اگر بین نظریات دو وزارتخانه توافق حاصل شد نتیجه باطلاع ما برسد والا موضوع در جلسه آینده مطرح شود و اساسنامه مؤسسه ایری ایتالیائی هم موجود باشد تا تصمیم لازم اتخاذ نمائیم .

متتم بودجه سال ۴۵ و برآورد بودجه سال ۱۳۴۶

نخست وزیر بعرض رساندند با توجه با امکانات مالی دولت متتم بودجه سال جاری تهیه شده است اگر اجازه فرمایند در حدود امکانات تنظیم و تسلیم مجلس گردد. شاهنشاه فرمودند البته هر کجا میتوانید از درخواستها کسر کنید ولی در چند مورد باید توجه شود مثلاً میگویند جیره غذای زندانیان روزانه به ۱۷ ریال تقلیل یافته . باید زودتر فکری برای عده زیادی که بجرم حمل یا مصرف تریاک محبوس شده‌اند بکنید خاصه آنکه قاچاقچیان اصلی آزاد میباشند و افراد بی بضاعت و بیچاره‌ای را برای داشتن چند گرم تریاک حبس کرده‌اند .

نخست وزیر بعرض رساندند در خرمشهر و آبادان قاچاقچیان بکار خود مشغولند و دستگاههای امنیتی هم آنها را می‌شناسند ولی میگویند بعلت نداشتن دلیل نمیتوانند آنها را توقیف کنند .

رئیس دفتر مرکزی بودجه بعرض رساندند برای رفع کسر صندوق بازنشستگی ژاندارمری اگر اجازه فرمایند از صندوقهای بازنشستگی ارتش و ژاندارمری یک صندوق واحد ایجاد گردد . علت اصلی کسر صندوق ژاندارمری اینست که در سالهای اخیر تعداد زیادی از ارتش بژاندارمری منتقل شدند و هر کدام در حدود ۱۵ تا ۲۰ سال سابقه خدمت داشته‌اند و کسور بازنشستگی خود را بصندوق ارتش تأدیه نموده‌اند ولی بعد ارتش از انتقال کسور آنها بصندوق ژاندارمری خودداری نمود و در نتیجه

ژاندارمری بهمان میزان کسر آورده . امسال صندوق بازنشستگی ارتش ۲۱۰ میلیون ریال مازاد دارد درحالیکه صندوق ژاندارمری ۹۰ میلیون ریال کسری نشان میدهد. علت دیگر کسری صندوق بازنشستگی ژاندارمری آنست که پس از اضافه نمودن ۲۵٪ بحقوق افسران ژاندارمری بازنشستگان آزمایای آن برخوردار شدند درحالیکه کسور مربوطه را ۱۵ ساله تأدیه میکنند .

شاهنشاه فرمودند فوراً وزیر جنگ - فرمانده ژاندارمری کل و رئیس دفتر مرکزی بودجه این موضوعات را بررسی و یک گزارش قاطعی در این مورد تهیه نمایند ولی بهرحال اگر قرار است صندوق ژاندارمری با صندوق بازنشستگی ارتش یکی شود باید دولت بدهیهای گذشته صندوق ژاندارمری را یکجا تصفیه و تأدیه نماید .

بر آورد بودجه سال ۴۶

رئیس دفتر مرکزی بودجه بعرض رساندند طبق برآوردهائی که بعمل آمده درآمدهای دولت در سال آینده بالغ بر ۶۳/۵ میلیارد ریال و هزینهها ۷۱/۶ میلیارد ریال میباشد درحالیکه در سال جاری درآمد به ۶۵ میلیارد ریال بالغ خواهد گردید - علت این تفاوت یکی کسر سهمی وزارت دارائی از درآمد نفت از ۲۵٪ به ۲۰٪ میباشد دیگر آنکه در سال جاری ۱/۵ میلیارد ریال از پذیره نفت بخزانة پرداخت شد و سوم آنکه در این سال با سعی فراوان مبالغ قابل توجهی از شرکتها و مؤسسات وابسته بدولت وصول گردید که بعید بنظر میرسد بتوان بهمان میزان در سال آینده وصول نمود . در مقابل پیشبینی میشود وصولیهای مالیاتی مستقیم و غیر مستقیم بمیزان معتناهی افزایش یابد . در مورد هزینهها یک قلم عمده تقاضای وزارت آموزش و پرورش است برای تأمین ۱۰۰۰ میلیون ریال اعتبار اضافی جهت استخدام ۲۳۰۰ نفر آموزگار درحالیکه اگر طبق طرح سازمان برنامه عمل کنند خواهند توانست مبالغی هم صرفه جوئی نمایند .

شاهنشاه فرمودند این موضوع را در هیئت دولت مطرح و نتیجه را با اطلاع ما برسانید .

وزیر آبادانی و مسکن بعرض رساندند با اجرای قانون جدید استخدام مشکلات زیادی از لحاظ استخدامی برای دستگاهها ایجاد گردیده که عملاً استخدام را غیر ممکن ساخته .

شاهنشاه فرمودند دوسه نفر از وزراء را مأمور کنید با دکتور گودرزی متفقاً باین موضوع رسیدگی نمایند و نتیجه در اول هر جلسه شورای اقتصاد با اطلاع ما برسد تا مشکلات بکلی مرتفع گردد .

خرید برنج و قند توسط تعاونی ارتش شاهنشاهی

نخست وزیر بعرض رساندند تعاونی ارتش تقاضا نموده مقدار ۵۰۰۰ تن برنج از سیام و ۷۰۰ تن قند از بلژیک خریداری کند. باتوجه باینکه برنج باندازه کافی در داخل کشور موجود میباشد اگر اجازه فرمایند از داخل کشور تأمین نمایند و قند هم برای صرفه جوئی در مصارف ارزی از کشورهای خریداری شود که حساب پایاپای با ما دارند.

شاهنشاه فرمودند اگر قند را میتوانید بهمان قیمت که از بلژیک خریداری میکنند برای آنها تهیه نمائید مانعی ندارد که ارز هم مصرف نشود. در مورد برنج ممکنست سازمان تعاون روستائی برنج را از شمال کشور تأمین کند و مابه التفاوت این برنج و برنج وارده از سیام را ارتش از بودجه خود بسازمان تعاونی ارتش کمک نماید که برنامه های آنها هم متوقف نشود.

واگذاری زمین در گلپایگان به اهالی شهرضا

وزیر آب و برق بعرض رساندند باتوجه به کمبود آب در شهرضا اگر اجازه فرمایند عده ای از اهالی شهرضا را به گلپایگان منتقل و در ۲۷۰۰ هکتار زمین زیر سد گلپایگان که شبکه آبیاری آنها آماده شده مشغول بکار نمود. شاهنشاه فرمودند مانعی ندارد. بهمین ترتیب اقدام نمائید. جلسه مدت دو ساعت و ربع ادامه داشت و در ساعت هفت و نیم بعد از ظهر پایان یافت.

صورت جلسه ۲۳ آبان ماه ۴۵

در این جلسه آقایان نخست‌وزیر - وزراء دارائی - کار - اقتصاد - آب و برق - آبادانی و مسکن - وزیر مشاور و معاون اجرائی نخست‌وزیر - مدیرعامل سازمان برنامه - رئیس بانک مرکزی - رئیس بانک اعتبارات کشاورزی و عمران روستائی ایران - معاون نخست‌وزیر و رئیس دفتر مرکزی طرح و بودجه افتخار حضور داشتند. در ابتدا خلاصه جریان اقداماتی که حسب الامر شاهنشاه آریامهر بموقع اجرا گذارده شده بود توسط دبیرشورا بعرض رسید و سپس موضوعات زیر مطرح گردید :

مشکلات بانک رهنی

- با کسب اجازه از پیشگاه مبارک ملو کانه مدیرعامل بانک رهنی ایران افتخار شرفیابی یافته مشکلات بانک رهنی را خاصه از لحاظ کمبود اعتبارات بشرفعرض پیشگاه شاهنشاه رسانده استدعا نمودند اجازه فرمایند بطریق زیر عمل شود :
- ۱) نصف از سرمایه تعهدی دولت که ۹۰۰ میلیون ریال میباشد در بودجه سال آینده منظور و تدریجاً پرداخت گردد .
 - ۲) وزارت دارائی مبلغی معادل سپرده‌های شرکتهای عامل نفت که باید در سال ۴۶ مسترد شود از محل اسناد خزانه در اختیار بانک بگذارد واصل و بهره آنرا در ظرف پنجسال دریافت نماید .
 - ۳) وزارت دارائی از دریافت سود از بانک رهنی خودداری نموده و آنرا بحساب سرمایه نقدی دولت منظور نماید .
 - ۴) بانک مرکزی ایران اعتبار طویل‌المدتی برای توسعه فعالیتهای بانکی در اختیار بانک رهنی قرار دهد و بدستگاههای دولتی اجازه دهد سپرده‌های طویل‌المدت خودرا نزد بانک متمرکز نمایند .
 - ۵) شورای پول و اعتبار با افزایش نرخ بهره برای وجوهی که بعنوان

سپرده در حساب پس انداز مسکن تودیع میشود موافقت نماید .
۶) بانک مرکزی ایران معادل وجوهی که از سرمایه بانک رهنی در گذشته بمصارف متفرقه رسیده و برگشت آن با سانی مقدور نیست اعتبار طویل المدت در اختیار بانک رهنی قرار دهد .

شاهنشاه فرمودند نخست وزیر - وزیر دارائی و رئیس بانک مرکزی با حضور مسئولین ذینفع باین پیشنهادات رسیدگی و بررسی نمایند کدامیک اصولاً قابل اجرا و عملی میباشد ولی منظور اینست که باین بانک کمک شود چون عملیات آن تأثیر زیادی در زندگی مردم دارد . ما میل داریم که فعالیتهای ساختمانی و خانه سازی در کشور ادامه داشته باشد . ضمناً طرح مربوط به پس انداز مسکن را زودتر تکمیل کنید و ببینید کدام دستگاه را باید مأمور اجرای آن نمایم . شاید خود بانک رهنی را مسئول آن بکنیم . نکته دیگر مسئله نوسازی دهات ایران است . بیش از ۹۹ درصد خانه های روستائی ایران باستثناء مناطق شمالی که وضع منازل در آنجا کمی بهتر است باید تجدید شود چون قابل سکونت برای ایرانی امروز نیست . این راهم روشن کنید که چه دستگاهی را باید مأمور نوسازی نمایم نتیجه بررسیها و مطالعاتتان را درباره همه این مسائل گزارش نمایید .

ترقی بهای زمین در تهران

نخست وزیر بعرض رساندند حسب الامر مبارك ملو كانه موضوع ترقى بهای زمین در تهران و چگونگی جلوگیری از آن در کمیسیونى در نخست وزیرى بررسى شد و وزارت آبادانى و مسكن مأموریت یافت جزئیات آن را مطالعه و گزارش نماید . اگر اجازه فرمایند نتیجه بشر فعرض همایونى برسد .

وزیر آبادانى و مسكن بعرض رساندند اراضى تهران را از لحاظ افزایش قیمت میتوان به سه گروه تقسیم نمود . گروه اول شامل دگروس - اختیاریه - عباس آباد و اطراف دانشگاه ملی ، در این نقاط بمناسبت انجام کارهای عمرانی و اسفالت خیابانها بهای زمین ترقى محسوسى یافته و در مقام مقایسه با سال قبل بین ۴۵ تا ۲۲۵ درصد بالا رفته . گروه دوم مانند امیرآباد که ترقى قیمت بین ۲۵ تا ۱۱۲ درصد بوده و گروه سوم مانند مجیدیه - تهران نو و تهران پارس که افزایش قیمت کمتر محسوس و بین ۱۱ تا ۶۷ درصد نوسان داشته . برای جلوگیری از افزایش قیمت زمین و بورس بازی اراضى میتوان تدابیر زیر را اتخاذ نمود :

- ۱) در تهیه نقشه جامع تهران تسریع شود .
- ۲) لایحه مربوط به شهرداریها بنحویکه دولت تنظیم نموده از تصویب مجلسین بگذرد .

۳) حدود و ثغور اراضی دولتی در اطراف تهران زودتر معین و اختلافات با مردم حل و فصل و در نتیجه زمین‌ها از بورس بازی خارج شود .

۴) از همه مهمتر اجرای دقیق ماده ۸ اصلاح قانون توسعه معابر مصوب تیر ۱۳۲۰ است که طبق آن پیش‌بینی شده هرگاه بر اثر عملیات شهرداری ملکی مشرف به خیابان و گذر شود یا ملکی که مشرف به خیابان و گذر بوده بر اثر توسعه مرغوب گردد و در نتیجه این مرغوبیت بیش از صدی ده افزایش بها حاصل کند این افزایش بوسیله کارشناس مطابق ماده ۴ ارزیابی خواهد شد و مالک ملک نامبرده مکلف است یک سوم افزایش حاصله را بشهرداری تقدماً و با بترتیب اقساط بپردازد و در صورت اخیر موعد پرداخت تمام اقساط از تاریخ قطعیت از یکسال نباید تجاوز نماید.

رئیس بانک مرکزی بعرض رساندن بهای زمین بستگی زیادی بامر ساختمان دارد . اگر اجازه فرمایند ماده مزبور بنحوی عمل شود که موجب رکود در عملیات ساختمانی نشود .

شاهنشاه فرمودند البته باید تمام جوانب امر رسیدگی شود و نبض کار در دست دولت باشد ولی هر قانونی را باید با قدرت و شدت اجرا نمود . در این مورد هم بشهرداری ابلاغ نمائید اگر اجرا نکنند مسئول خواهند بود و تحویل دادگاه خواهند شد . ضمناً برای آینده شهر تهران و گسترش آن باید از حالا پیش‌بینی‌های لازم را بعمل آورید و تصمیم بگیرید که بر مبنای حفظ سلامت اقتصاد کشور - سلامت اجتماع مملکت و از همه بالاتر بر اساس امکانات طبیعی تا چه حد میتوانیم اجازه دهیم جمعیت تهران افزایش پیدا کند . برای یک تعداد بیشتر امکان تهیه آب مقدور نیست اصولاً هیچوقت جمعیت پایتخت نباید از یکدهم جمعیت کشور تجاوز نماید . این باید دستور العمل شما باشد . ترتیبی اتخاذ نمائید که دیگر در این منطقه صنایع جدید ایجاد نشود و همانطور که در جلسه دیگری دستور دادیم صنایع را بیشتر در دشت قزوین - نواحی شمال و سواحل جنوب مستقر سازید .

ایجاد بانکهای مستقل استانی

رئیس بانک اعتبارات کشاورزی بعرض رساندن با توجه به پول زیادی که در استانها بمناسبت منافع حاصله از اجرای طرحها و غیره متمرکز شده بانک اعتبارات کشاورزی پیشنهاد نموده اقدام بایجاد بانکهای مستقل استانی کند و بمردم فرصت داده شود در تأمین سرمایه بانک سهام و شریک گردند منتهی برای تشویق آنها لازم است دولت سود معینی را برای چند سال اول تضمین نماید و این امر سالانه از حدود ۳۰۰ میلیون ریال تجاوز نخواهد کرد و برای دولت هم تفاوت زیادی نمیکند چون از این وجوه استفاده خواهد نمود . و اگر از این طریق جمع‌آوری نشود باید

از طریق دیگری بصورت قرض تحصیل نماید و بهمین میزان نزول بپردازد .
رئیس بانک مرکزی بعرض رساندند برای جمع آوری وجوه احتیاج بایجاد بانک مستقل نیست و کافی است فقط شعب بانک بتعداد کافی در نقاط مورد نظر تأسیس شود . علت دیگری که بانک مرکزی ایجاد بانکهای مستقل را بمصلحت نمیداند آنست که هم اکنون بانک مرکزی برای اعمال نظارت بر بانکهای موجود بامشکلاتی مواجه است و افزایش تعداد بانکهای مستقل در حال حاضر بر این مشکلات اضافه خواهد نمود . علت سوم آنست که ایجاد یک شعبه بمراتب آسانتر و ارزانتر از یک بانک مستقل میباشد .

شاهنشاه فرمودند این مسائل و همچنین نظریات بانک کشاورزی در جلسه ای باحضور نخست وزیر و وزراء اقتصاد و کشاورزی و مسئولین هر دو بانک رسیدگی و نتیجه گزارش شود ولی توجه داشته باشید که برای عدم تمرکز کارها در تهران و آباد کردن استانها بخصوص بانقشهائی که ما داریم که انجمنهای استانی و شهرستانی و غیره درست کنیم آیا مناسب نیست که برای اجرای چنین هدفی یک سیاست پولی و بانکی خاصی ازحالا طرح ریزی کنیم تا بتوانیم وجوهی که در استانها جمع آوری شده بمصرف افزایش تولیدات کشاورزی و صنعتی برسانیم و آیا این هدف را میتوان در چهارچوب تسهیلات بانکی موجود تأمین نمود و یا باید طرق و راههای جدیدی اتخاذ کرد ؟

شورای پول و اعتبار

رئیس بانک اعتبارات کشاورزی بعرض رساندند در شورای پول و اعتبار بانک اعتبارات کشاورزی و بانک رهنی دارای نماینده نیستند و بطور کلی اعضاء غیردولتی شورا از اشخاصی تشکیل میشود که با اصول انقلاب شاهنشاه آشنائی کامل ندارند . شاهنشاه فرمودند افراد غیردولتی که در شورا عضویت دارند ممکنست اشخاص شریف و خوبی هم باشند ولی باید با اصول و موازین و فلسفه انقلاب ما و بطور کلی وضع امروز ایران و مسائل و مشکلات کارها آشنائی کامل داشته باشند . اینموضوع را نخست وزیر در کمیسیونی که برای بررسی سایر مسائلی که امروز مطرح شد تشکیل میدهد رسیدگی و نتیجه را گزارش کنند .

بانک رفاه کارگران

وزیر کار و امور اجتماعی بعرض رساندند یکسالونیم است بانک رفاه کارگران تقاضای افزایش سرمایه نموده ولی شورای پول و اعتبار نه اجازه افزایش

سرمایه بانك میدهد ، نه اجازه معاملات ارضی ، نه اجازه معاملات تجارتي .
رئیس بانك مرکزی بعرض رساندند هدف بانك رفاه كارگران آنست كه
وجوه بیمه‌های اجتماعی را مورد استفاده قراردهد ولذا تفاوتی نمی‌كند كه از این
وجوه بعنوان سرمایه اضافی استفاده كند یا بصورت سپرده ، تنها تفاوت آنست كه
اگر بصورت سرمایه باشد دیگر ده درصد مقرر درقانون را دربانك مرکزی تودیع
نمی‌نماید . دلیل اینکه بانك مزبور اجازه معاملات تجاری داده نشده اینست كه
درحال حاضر برای این قبیل معاملات بتعداد كافی بانك درتهران موجوداست وچون
سرمایه بانك از وجوه بیمه‌های اجتماعی تأمین میشود باید درنحوه مصرف آن خیلی
احتیاط كرد كه این وجوه بخطر نیفتند .

شاهنشاه فرمودند این موضوع نیز باحضور وزیركار و رئیس بانك مرکزی
درهمان کمیسیونی كه برای بررسی مسائل دیگر نخست‌وزیر تشكيل خواهند داد
رسیدگی و نتیجه گزارش شود .

تأمین رشد اقتصادی و رفاه عمومی

شاهنشاه فرمودند برای تأمین رشد اقتصادی موردنظر علاوه بر اقدامات
دیگر باید وجوهی كه در نزد مردم خاصه در شهرستانها متمرکز شده با صدور اوراق
قرضه و اسناد خزانه و ایجاد بانكها جمع‌آوری وبمصرف از دیاد تولیدات کشاورزی
و صنعتی رسانید . امروز این وجوه مخصوصاً در روستاها بمصارف غیر ضروری
و در بسیاری موارد بمصارف نامطلوب از قبیل قماربازی وغیره میرسد . باید در شهرها
وروستاها برای مردم سرگرمی و تفریحات سالم بوجود آورد . در بعضی نقاط سینما
هست ولی تمام تفریحات كه بتماشای فیلم ختم نمیشود باید تأثر - ارکستر - نمایشات -
محل‌های اجتماعی - باشگاهها وغیره وجود داشته باشد . بعبارت دیگر باید حداقل
وسائل راحتی و استراحت و سرگرمی مردم را فراهم ساخت . مطلب دیگری كه آنهم
با رشد اقتصادی و رفاه عمومی مربوط است و باید دولت زودتر مورد توجه قراردهد
مسئله نقشه‌ریزی برای خانواده است . خانواده ایرانی نباید از سه یا چهار نفر تجاوز
كند والا سطح زندگی آنها هیچوقت بسطح ممالك مترقی نخواهد رسید . اگر
طرح‌ریزی صحیح برای خانواده وجود داشته باشد اطفال میتوانند در محیط مناسب
خوب تغذیه شوند ، خوب بپوشند و خوب تعلیم و تربیت ببینند .
جلسه مدت دوساعت و ربع ادامه داشت و در ساعت هفت و ربع بعد از ظهر
پایان یافت .

صورت جلسه ۳۰ آبان ماه ۴۵

در این جلسه آقایان نخست‌وزیر - وزیر دارائی - کار - آب و برق - آبادانی و مسکن - وزیر مشاور و معاون اجرائی نخست‌وزیر - مدیرعامل سازمان برنامه - رئیس بانک اعتبارات کشاورزی و عمران روستائی افتخار حضور داشتند . در ابتدا خلاصه جریان اقداماتی که حسب الامر شاهنشاه آریامهر بموقع اجرا گذارده شده بود توسط دبیر شورا بعرض رسید و سپس موضوعات زیر مطرح گردید .

مشکلات ناشی از قانون استخدام

وزیر مشاور و معاون اجرائی نخست‌وزیر بعرض رساندند حسب الامر مبارک ملوکانه مشکلات ناشی از قانون استخدام در جلسه‌ای با حضور وزراء آب و برق و آبادانی و مسکن و همچنین وزیر مشاور و سرپرست سازمان امور اداری و استخدامی مورد بررسی قرار گرفت . بطور کلی تمام مشکلات در چهار چوب قانون فعلی قابل حل است جز در مورد پرداخت مزایای اضافی که بعضی سازمانها برای پیشرفت کار خود لازم میدانند . در مورد این قبیل سازمانها مانند آب و برق منطقه‌ای تهران یا خوزستان اگر اجازه فرمایند آنها باتوجه بمقادیر اساسنامه بصورت شرکت سهامی درآیند تا مشکلات استخدامی آنها نیز مرتفع شود .

شاهنشاه فرمودند مانعی ندارد بهمین ترتیب عمل کنید ولی نظم و انضباط باید در مورد شرکتها بمراتب شدیدتر از ادارات دولتی رعایت گردد .

وزیر دارائی بعرض رساندند در مورد شرکتهای موجود دولتی رعایت نظم و انضباط آنطور که باید و شاید بعمل نیاید و بهترین نمونه شرکت سهامی بیمه شرکت شیلات و با شرکت سهامی کارخانجات است که دارای کارمند و کارگر زیاد میباشد . این شرکتها با آزادی کامل استخدام‌هایی نموده‌اند و اکنون نمی‌توانند بخدمت کارکنان زائد خاتمه دهند .

شاهنشاه فرمودند این روحیه در گذشته در تمام شئون کشور وجود داشت و دلیلی نبود که دولتها نالایق باشند ولی شرکتها نالایق نباشند. اصولاً ساختمان و ترکیب اجتماع ما تا این اواخر شکل دیگری داشت. حتی یک موقعی بعد از شهریور ۱۳۲۰ بمرحله‌ای رسیده بود که از افسر ارتش سؤال میشد به فلان مأموریت میرود یا خیر. البته او هم میگفت خیر. ما تا باین حد رسیدیم وقتی کشور باین درجه بی‌نظمی برسد چه انتظار از دستگاههای اداری میتوان داشت ولی حالا نه تنها شرکتها بلکه ادارات دولتی هم باید رعایت حداکثر نظم را بنمایند. وزراء مسئول انجام این منظور میباشند.

واگذاری بیمارستان‌های وزارت بهداشت به انجمنهای بهداشتی

وزیر مشاور و معاون اجرائی نخست‌وزیر بعرض رساندند حسب الامر مبارک ملوکانه بر رسیهای لازم برای رفع مشکلات وزارت بهداشتی بعمل آمد. اکنون با ایجاد انجمن‌های بهداشتی در تهران و شهرستانها قانوناً اداره بیمارستانهای دولتی بانجمن‌ها واگذار میگردد و آنها میتوانند رأساً استخدام نمایند. ولذا در آینده از لحاظ استخدامی اشکالات وزارت بهداشتی کمتر خواهد بود. ضمناً با اتخاذ این روش موضوع انتقال بیمارستانهای دولتی بجمعیت شیر و خورشید سرخ هم عملاً منتفی خواهد بود. این امر برفع دولت نیز میباشد زیرا شیر و خورشید سرخ تقاضا داشت بودجه بیمارستانها یکجا در اختیار آن مؤسسه گذارده شود و با توجه باینکه شیر و خورشید سرخ مقررات باننشستگی برای کارمندان خود اتخاذ نموده در عمل دولت ناچار میشد هزینه نگاهداری و توسعه بیمارستانها و هزینه باننشستگی کارمندان آنها را کماکان تحمل کند و تنها تفاوتی که با وزارت بهداشتی پیدا مینمود آزادی شیر و خورشید سرخ در نحوه مصرف وجوه میباشد.

شاهنشاه فرمودند واگذاری بیمارستانها بانجمنهای بهداشتی خوبست ولی اگر احیاناً کسانی پیدا شوند که بیمارستانهای موجود را خریداری نمایند مانع انجام معامله آنها نشوید حتی ممکنست در بعضی موارد کمکهای مالی هم از طرف دولت یا شهرداریها باین قبیل بیمارستانها بشود. ضمناً طرحی را که قرار بود در مورد واگذاری اعتبار باشخاص برای ایجاد بیمارستان تهیه شود زودتر تکمیل و اجرا نمائید. موضوع دیگر مسئله بیمه‌ها است هر فرد باید بتواند خود را در مقابل امراض بیمه نماید. بررسی نمائید که چه دستگاهی باید مسئولیت اینکار را عهده‌دار شود. شاید تعاونیها بتوانند در اینکار کمک کنند. تعاونیها باید تدریجاً شعب درمانی و بهداشتی دائر نمایند اعضاء تعاونی ممکنست حق بیمه به تعاونی بپردازند و در مقابل در صورت کسالت مداوا شوند. بانک رفاه کارگران نیز باید امور تعاونی کارگری

را توسعه دهد و امور خانه‌سازی را برای کارگران نیز تقبل نماید .

طرح پس‌انداز مسکن

وزیر مشاور و معاون اجرائی نخست‌وزیر بعرض رساندند حسب‌الامر مبارك ملوكانه طرح پس‌انداز مسکن مورد بررسی قرار گرفت و با توجه بکلیه جوانب امر و مشکلاتی که در صورت اجرا برای بانک رهنی بوجود خواهد آمد موافقت شد در صورتیکه شاهنشاه اجازه فرمایند خود بانک مجری طرح گردد . شاهنشاه فرمودند مانعی ندارد .

رفع مشکلات مالی بانک رهنی

وزیر آبادانی و مسکن بعرض رساندند حسب‌الامر مبارك ملوكانه مشکلات مالی بانک رهنی در جلسه‌ای با حضور آقای نخست‌وزیر بررسی و تصمیماتی بشرح زیر برای سال آینده اتخاذ گردید .

۱	پیش‌بینی وامهای برگشتی	۱۷۰۰	میلیون ریال
۲	سپرده شرکتهای عامل نفت ایران نزد بانک رهنی	۲۰۰	« «
۳	افزودن سرمایه بانگملی در بانک رهنی	۱۲۰	« «
۴	تمدید مطالبات بانک مرکزی از بانک رهنی	۱۰۰	« «
۵	افزودن سرمایه دولت در بانک رهنی از محل سود سالیانه	۱۰۰	« «
۶	پیش‌بینی وصولی صندوق پس‌انداز	۳۰۰	« «

جمع ۲۵۲۰ میلیون ریال

سازمان برنامه نیز موافقت کرده از مبلغ ۵۰۰ میلیون ریال وام اعطائی فقط ۱۰۰ میلیون ریال در سال آینده وصول نمایند و بقیه ۴۰۰ میلیون ریال که قرار بود بین سالهای ۴۷ تا ۱۳۵۰ پرداخت شود جزو سرمایه بانک رهنی منظور گردد .

شاهنشاه فرمودند این تصمیمات مشکلات بانک را در سال آینده مرتفع خواهد ساخت ولی لازم است در برنامه عمرانی چهارم بمیزان کافی ببانگ کمک شود تا بتواند وظایف محوله را بنحو رضایتبخشی انجام دهد .

نوسازی روستاها

شاهنشاه فرمودند اغلب روستاهای ایران احتیاج به نوسازی دارد . آنچه در بادی امر بنظر میرسد اینست که تعاونیهای روستائی و انجمنهای ده و بانگ رهنی را

موظف کنیم نسبت به نوسازی روستاها اقدام نمایند وزارت کشور و وزارت آبادانی و مسکن و همچنین بانک اعتبارات کشاورزی و وزارت آب و برق از لحاظ تأمین آب و برق باینموضوع رسیدگی و نتیجه را گزارش نمایند. بانک اعتبارات کشاورزی چندی قبل طرحی در زمینه نوسازی دهات تهیه کرده بود که ممکنست اساس مذاکره قرار گیرد. در آینده مزارع ما باید ۲۰ تا ۳۰ هکتار وسعت داشته باشد و خانه کشاورز حتماً در مزرعه متعلق بخود او بنا شود. طرح مربوط با ایجاد هماهنگی بین مأمورین دولت در سطح ده را نیز زودتر تکمیل کنید که گزارش نهائی آن باطلاع ما برسد.

نکته دیگری که امروز ضمن پرواز برفراز ناحیه قزوین بچشم میخورد و باعث تعجب گردید اینست که چرا تاکنون بقایای خرابیهای زلزله چند سال قبل دهات قزوین پاک نشده. فوراً این خرابیها را با کمک ارتش و دستگاههای دولتی پاک و بجای آنها پارک و باغ ملی ایجاد نمایید.

استادیوم بزرگ تهران

وزیر آبادانی و مسکن بعرض رساندند حسب الامر مبارك ملوكانه موضوع ایجاد استادیوم بزرگ تهران بین وزارت آبادانی و مسکن و سازمان برنامه بررسی و دو راه حل مطرح شده. اول آنکه از محل اعتبارات برنامه عمرانی چهارم ساخته شود. دوم آنکه با اتخاذ تدابیری بشرح زیر قبل از برنامه مزبور اجرا گردد. در اینصورت ممکنست عمل ساختمانی را طی دو قرارداد جداگانه تنظیم نمود. قرارداد اول با مهندس مشاور ایتالیائی «میرتی» جهت تهیه نقشههای اجرائی و نظارت. قرارداد دوم با شرکت «چیزا» جهت اجرای عملیات ساختمانی. اگر اصول این امر مورد تأیید شاهنشاه باشد و اجازه فرمایند با مقامات دولت ایتالیا در مورد شرایط تحصیل و ام مذاکره وسیعی شود مدت و ام دهساله و نرخ بهره حداکثر ۶٪ تعیین گردد و حداکثر تخفیف روی قیمتهای پیشنهادی شرکت «چیزا» معلوم شود.

شاهنشاه فرمودند آیا فکر میکنید اگر بمناقصه بگذارید نتیجه بهتری تحصیل میکند؟ انتخاب روش احتساب هزینه تمام شده باضافه کارمزد چه عیبی دارد؟ مدیرعامل سازمان برنامه بعرض رساندند اشکال انتخاب روش دوم آنست که احتیاج باحتساب دقیق هزینهها داریم و درمورد کاری مانند استادیوم که تجربه کافی در ساختن آن نداریم احتساب هزینهها بسیار مشکل و محتاج حسابداری بسیار قوی میباشد و ممکنست در قیمت و میزان اجناس مصرفی مغبون شویم.

وزیرداری بعرض رساندند برای اینکه مغبون نشویم میتوانیم مهندس مشاور ورزیده‌ای انتخاب کنیم حسن اجرای شق دوم آنست که انگیزه نادرستی در بکاربردن اجناس نامرغوب برای مقاطعه کار باقی نمی ماند .

شاهنشاه فرمودند هرروشی انتخاب میکنید باید نهایت دقت بعمل آید که گران تمام نشود . ممکنست کار ساختمان استادیوم کاخ ورزش واستخر سرپوشیده را به خارجیها واگذار نمائید وبقیه را خودتان انجام دهید که ارزاتر تمام شود . ضمناً ابعاد آنها را کوچک نگیرید چون جمعیت تهران روباافزایش است و باید احتیاجات آینده درنظر گرفته شود . مهندس مشاور را از مقاطعه کار مجزا کنید . احتیاج تهران بیک استادیوم بزرگ ضروری است واگر ساختمان آنرا بتأخیر اندازیم بعداً هزینه آن گران تر تمام میشود چون بفرض آنکه قیمتها هم در داخل کشور ثابت بماند بالاخره از افزایش قیمت‌های بین‌المللی که نمیتوان جلوگیری کرد ومیزان دستمزد هم درکشور نمیتواند ثابت بماند و برای بالابردن سطح زندگی کارگر باید دیر یا زود درآن تجدیدنظر نمود . لذا اولاً ببینید شرایط مالی کار را درچه حدودی میتوانید قطعی کنید . مهندس مشاور را هم انتخاب نمائید ووقتی محاسباتتان انجام شد نتیجه را گزارش نمائید آنوقت ممکنست کار را از طریق اتخاذ روش احتساب هزینه باضافه پرداخت کارمزد خودتان قبل از شروع برنامه چهارم آغاز نمائید .

مدیرعامل سازمان برنامه بعرض رساندند اگر اجازه فرمایند با مهندس مشاور «مرتی» قرارداد منعقد شود .

شاهنشاه فرمودند مانعی ندارد چون بهرحال بفرض آنکه ساختمان استادیوم دربرنامه چهارم هم اجرا شود بمهندس مشاور احتیاج خواهیم داشت .

سیاست ایران درمورد صادرات نفت

شاهنشاه فرمودند امشب نمایندگان شرکتهای عضو کنسرسیوم نفت بتهران میآیند تا با نمایندگان ما مذاکره نمایند وآمدن آنها بتهران شاید دلیل برآن باشد که مایلند با ما کنار آیند . حرف ما اینست درحالیکه جمعیت ایران ۲۵ میلیون نفر یعنی درحدود مجموع جمعیت کشورهای تولیدکننده نفت درخاورمیانه وافریقای شمالی میباشد متأسفانه میزان صادرات نفت ما فقط یک پنجم مجموع صادرات این منطقه راتشکیل میدهد . استدلال ما اینست که کشور ایران باجمعیت زیاد وبرنامه‌های عمرانی وسیع احتیاجاتی دارد که قسمتی ازآن باید از محل درآمد نفت تأمین شود و ذخائر ثابت شده نفت ماهم اجازه صادرات بیشتررا میدهد . حافظ این منطقه از

دنیاکشور ایران است. ما برای احتیاجات نظامی و حفظ حدود و ثغور و امنیت خود وجوه زیاد مصرف میکنیم که آنها هم از آن برخوردار میشوند. ببینید چه میزان از درآمدهای نفت صرف توسعه کشور و اجرای طرحهای عمرانی و آبادانی و تأمین رفاه حال مردم شده. آیا اجرای این برنامهها با مصارفی که ممالک نفتخیز دیگر مینمایند یکی است؟ ما بآنها میگوئیم اگر میتوانید و بازار دارید بیشتر صادر کنید. اگر میگوئید بازار نداریم اولاً سؤال میکنیم چرا برای دیگران بازار دارید و میتوانید حتی تا بیست درصد در سال بمیزان صادرات آنها بیفزائید ولی برای ما بازار ندارید. ثانیاً اگر بازار ندارید ما خودمان بازار داریم. حال اگر حرف بسیار حسابی و معقول ما را قبول ندارند و یکطرفه عمل میکنند ما هم ناچار خواهیم شد یکطرفه عمل کنیم و این حق مسلم و طبیعی ما است و مسئله شرایط مندرج در قرارداد نفت هم مطرح نیست چون هیچ شرکتی با هر نوع قراردادی بهراستحکام حق ندارد در طول قرارداد بطرز عمل کند که یک ملتی را از استفاده ثروت طبیعی خود محروم سازد. البته ما راههایی بآنها ارائه خواهیم نمود که اگر بپذیرند تا حدودی رضایت خاطر ما را فراهم خواهد ساخت. حالا ببینیم تا چه حد متوجه میشوند و سر عقل آمدهاند. البته ما از روش آن عده که صرفاً برای کسب شهرت بی حساب و کتاب کشور را تا لبه پرتگاه کشانیدند تقلید نخواهیم کرد وضع کشور هم با آن زمان خیلی تفاوت کرده حالا دیگر ملت یک پارچه دنبال ما است. قوای انتظامی قوی است. تحریکاتی در بین نیست. توده نفتی نعل و ارونه زن و یا اشخاصی که محرمانه دستور بگیرند و در باطن بضرر ما کار کنند وجود ندارد. بهبیینید در آن زمان که نفت ما ملی شد خارجی چه ضرری دید؟ احتیاجات خود را که از جای دیگر تأمین کرد. هزار میلیون دلار هم از شرکتهای امریکائی و غیره بعداً بعنوان سرقفلی گرفت مبالغی هم که از خود ما بابت غرامت وصول نمود. البته حالا اگر اتفاقی رخ دهد دیگر چاههای نفت ما نخواهد خوابید. هم در غرب بازارهایی داریم و هم در شرق از ما نفت خواهند خرید لذا دست ما قویتر است. حال ببینیم چه نتیجهای از مذاکرات خواهیم گرفت.

ما بهر حال نسبت بملت ایران وظایفی داریم که در صورت لزوم باین وظایف عمل خواهیم کرد. عیب کار آنستکه تا بحال تمام تصمیمات شرکتهای عضو کنسرسیوم در مورد صادرات نفت یکطرفه اتخاذ شده بالاخره ما هم بآنها در منافع شریک هستیم. باید نظر ما را هم تحصیل کنند. نفت ایران ب مردم ایران تعلق دارد. این حرفهایی که میزنند که بازار نفت خوب نیست بنظر صحیح نمیآید. روز بروز احتیاج دنیا به نفت بیشتر و موارد استفاده از آن متنوع تر میشود بخصوص اگر در دنیا یک دوره صلح و آرامش برقرار شود. فقط برای مکانیزه کردن کشاورزی در ممالک

مختلف ببینید بچه مقدار نفت اضافی احتیاج میباشد . آنوقت به اهمیت موضوع
بہتر پی میبرید .
جلسہ مدت یک ساعت وسہ ربع ادامه داشت ودرساعت شش وسہ ربع
بعدازظہر پایان یافت .

صورت جلسه ۱۴ آذرماه ۴۵

در این جلسه آقایان نخست‌وزیر- وزراء کار- اقتصاد - کشاورزی - آب و برق - آبادانی و مسکن - جواد منصور وزیر مشاور- وزیر مشاور و معاون اجرائی نخست‌وزیر- مدیرعامل سازمان برنامه - رئیس بانک اعتبارات کشاورزی و قائم‌مقام بانک مرکزی ایران افتخار حضور داشتند. در ابتدا خلاصه جریان اقداماتی که حسب الامر شاهنشاه آریامهر بموقع اجرا گذارده شده بود توسط دبیرشورا بعرض رسید و سپس موضوعات زیر مطرح گردید:

چگونگی تعقیب تصمیمات شورای اقتصاد

شاهنشاه فرمودند منبعده رئیس دفتر مخصوص شاهنشاهی نیز در جلسات شرکت خواهد نمود. يك نسخه از صورت جلسات قبل و همچنین صورت مذاکرات هر جلسه بدفتر مخصوص ارسال شود و همانطور که نیک‌پی مأموریت دارد مطالب و تصمیمات را تعقیب و نتیجه را گزارش نماید حالا دفتر مخصوص نیز در صورت لزوم رسماً از طریق وزارتخانه‌ها و یا از طریق نخست‌وزیری مطالب را تا حصول نتیجه تعقیب نماید. نیک‌پی و رئیس دفتر مخصوص متفقاً ترتیب کار را بدهند.

چگونگی رفع مشکلات ناشی از قانون جدید استخدام

وزیر مشاور و معاون اجرائی نخست‌وزیر بعرض رساندند حسب الامر مبارک ملوکانه برای رفع مشکلاتیکه در نتیجه قانون جدید استخدام برای بعضی از وزارتخانه‌ها ایجاد شده بود جلسات متعددی با وزراء ذی‌علاقه تشکیل گردید. تمام مشکلات در چهارچوب قانون استخدام و آئین‌نامه‌هاییکه بعداً تنظیم خواهد شد قابل حل است جز در مورد حقوق و مزایا که طبعاً بعضی دستگاهها مانند مؤسسات آب و یا برق میتوانند مبالغ بیشتری پرداخت نمایند و مقتضی نبود برای تأمین این نظر

قانون را تغییر داد لذا در جلسه قبل مراتب بشرفعرض همایونی رسید که اجازه فرمایند این قبیل مؤسسات تدریجاً بصورت شرکت سهامی درآیند و اوامر ملوکانه دائر بر اقدام ابلاغ گردید .

شاهنشاه فرمودند منتهی بارعایت همان دستوراتیکه در جلسه قبل درخصوص رعایت نظم داده شد این قبیل شرکتها باید از دستگاههای اداری هم با انضباطتر ودقیقتر باشند . باید نهایت دقت بعمل آید ومتخلفین مجازات گردند . بدولت دستور داده ام يك کمیسیون شبيه کمیسیون پنج نفره ارتش ایجاد نماید که بتواند متخلفین را تنبیه و در صورت لزوم از خدمات دولتی برکنار سازد .

بیمه نمودن کشاورزان علیه بیماری و تقویت شرکتهای تعاونی

شاهنشاه فرمودند موضوع بیمه نمودن کشاورزان علیه بیماری خیلی مهم است . باید هر کشاورزی بتواند در مقابل پرداخت مبلغ معینی خود وفامیش را علیه بیماری بیمه کند . بررسی کنید چه دستگاهی باید مسئولیت اینکار را بپذیرد . شاید بهتر باشد سازمانهای تعاون روستائی تدریجاً مبادرت به ایجاد درمانگاهها و بعداً بیمارستانهای روستائی نمایند . نکته دیگر تقویت شرکتهای تعاونی روستائی است . شرکتهای تعاونی باید بحد اعلائی کمال برسند . روش جدید کشاورزی یا بوسیله دولت یا بوسائل دیگر باید بکلیه روستائیان آموخته شود . کشاورزی جدید نباید محدود بمزارع نمونه وزارت آب و برق یا وزارت کشاورزی و با اخیراً ارتش باشد . این امر باید بتمام روستاها تعمیم داده شود . مزارع کوچک دهات باید تدریجاً جای خود را بمزارع بزرگ بدهند که از لحاظ اقتصادی موجه باشد و برای رسیدن باین هدف باید کلیه اقدامات بعمل آید .

ایجاد استادبوم بزرگ تهران

وزیر مشاور و معاون اجرائی نخست وزیر بعرض رساندند در مورد ساختمان استادبوم بزرگ تهران اوامر مبارک ملوکانه چنین شرفصدور یافت که از طرف وزارت آبادانی ومسکن با کمک سازمان برنامه یکنفر مهندس مشاور انتخاب و تمام محاسبات وهزینهها برآورد شود ونتیجه مجدداً بشرفعرض همایونی برسد تا اگر اراده سنیه ملوکانه استقرار یابد با اتخاذ روش احتساب هزینه تمام شده باضافه پرداخت مستمرد والا از طریق مناقصه کارهای اجرائی حتی قبل از شروع برنامه عمرانی چهارم آغاز گردد .

وزیر آبادانی ومسکن بعرض رساندند اخیراً پیشنهادهایی هم از طرف

شرکت اسرائیلی که دردهات قزوین کار میکند در زمینه ایجاد استادیوم تسلیم شده . اسرائیلیها حاضرند اعتبار کافی بد دلار بیست ساله با ربح شش درصد در اختیار بگذارند ولی اصرار دارند وزارت آبادانی ومسکن قبولی خود را کتباً اعلام دارد و این امر کمی مشکوک بنظر میرسد . برای تحصیل اطلاعات بیشتر در مورد ایجاد استادیوم با شرکت ساسر فرانسوی نیز مذاکراتی شده ولی آنها امید زیادی باینکه بتوانند تمام اعتبار مورد نیاز را تأمین کنند ندارند .

شاهنشاه فرمودند پیشنهاد اسرائیلیها را بررسی کنید وبآنها شفاهاً بگوئید تا قیمتها را اعلام نداشتهاند دولت نمیتواند پاسخ کتبی بدهد .

نوسازی روستاها

وزیر مشاور و معاون اجرائی نخست وزیر بعرض رساندند حسب الامر شاهنشاه آریامهر موضوع نوسازی دهات در جلسه ای با حضور نخست وزیر و اعضای شورای اقتصاد مفصلاً مورد بحث قرار گرفت و با توجه با اهمیت خاصی که این موضوع دارا میباشد پس از مذاکرات چهار ساعته چنین نتیجه گیری شد که اتخاذ تصمیم در این مورد مستلزم بررسی عمیقتر میباشد . طرح بانک اعتبارات کشاورزی دائر بایجاد خانه روستائی در مزرعه و اتصال هر چند روستا از طریق يك بازار مشترك بهم برای روستاهای جدید خوبست ولی اجرای آن دردهات موجود بمناسبت کثرت جمعیت عملی بنظر نرسید و لازم است اول با ایجاد صنایع و واگذاری روستاهای جدید بروستائیان موجود و اتخاذ تدابیر دیگر از تعداد جمعیت کاست تا بتوان طرح را اجرا نمود . لذا باتوجه بمطالعاتیکه سازمان برنامه در چهارچوب برنامه عمرانی چهارم در زمینه نوسازی دهات بعمل آورده قرار شد سازمان مزبور گزارش تفصیلی امر را حداکثر در ظرف مدت شش ماه تهیه نماید تا بشرفرض همایونی برسد .

ایجاد بانکهای اعتبارات کشاورزی استانی

وزیر مشاور و معاون اجرائی نخست وزیر بعرض رساندند حسب الامر مبارک شاهنشاه آریامهر پیشنهاد رئیس بانک اعتبارات کشاورزی درباره ایجاد بانکهای اعتبارات کشاورزی استانی در جلسه ای با حضور نخست وزیر و کلیه اعضای شورای اقتصاد دقیقاً بررسی گردید . مشکل اصلی بانک اعتبارات کشاورزی اینست که از یکطرف قانوناً مکلف گردیده اعتباراتی اعطاء نماید و از طرف دیگر وجوه کافی در اختیار ندارد . هدف بانک از ایجاد بانکهای استانی جلب سرمایه های مردم وبخصوص کشاورزان وبکار انداختن آنها در راه افزایش تولیدات کشاورزی میباشد منتهی پیشنهاد شده برای جلب سرمایه ها به کسانی که در این بانکها سرمایه گذاری

مینمایند بتوانند سود معینی بپردازند. این امر مورد تأیید بانک مرکزی نمی‌باشد و دلالتی در رد آن دارند. ضمناً بنظر بعضی از اعضای کمیسیون برای اینکه بتوان مشکلات بانک کشاورزی را مرتفع ساخت اول باید میزان اعتبارات و پول در گردش و نرخ بهره و سایر مسائل بانکی و پولی کشور را بررسی نمود لذا موافقت گردید تمام مسائل بانکی و پولی یکجا در کمیسیونی در بانک مرکزی با حضور بعضی از وزراء و رئیس بانک اعتبارات کشاورزی بررسی شود و نتیجه بشرفع عرض همایونی برسد.

رئیس بانک اعتبارات کشاورزی بعرض رساندند مشکل فعلی بانک کمی اعتبارات است. بانک کشاورزی در حال حاضر نمیتواند در جلب پس اندازها و تأمین درآمد با بانکهای دیگر رقابت کند زیرا نمیتواند بیش از مبلغ معینی سود بدهد. در پرداخت جواز محدودیتهائی دارد. در کارهای تجارتي نمیتواند فعالیت نماید و از کشاورزان نیز نمیتواند بیش از شش درصد بهره وصول کند در حالیکه سایر بانکها در بکار انداختن وجوه خود و وصول بهره بیشتر آزادی عمل دارند.

قائم مقام رئیس بانک مرکزی بعرض رساندند تاچندی قبل بانکهای بازرگانی برای پرداخت سود سپرده‌ها آزادی عمل داشتند و رقابت بین آنها بضرر همه بانکها تمام میشد لذا بانک مرکزی حداکثری برای پرداخت سود تعیین نمود و این امر بنفع بانک کشاورزی تمام شد زیرا بانک مذکور قانوناً نمیتوانست بیش از مبلغ معینی بهره وصول کند و در نتیجه نمیتوانست بیش از آنهم سود بپردازد. اکنون اگر بانک کشاورزی اجازه داده شود بطور استثنائی سود بیشتر بپردازد طبعاً سپرده‌های مردم در آن بانک متمرکز خواهد شد ولی در عوض سایر بانکها شاکه و اختلالاتی در اعتبارات ایجاد خواهد گردید. بانک کشاورزی میتواند بجای ایجاد بانکهای مستقل استانی که مشکلات زیادی در بردارد مبادرت بایجاد شعب نماید.

وزیر کشاورزی بعرض رساندند احتیاجات کشاورزان و بخصوص دائر نمودن اراضی بایر احتیاج بسرمایه گذاری خیلی سنگین دارد و این وجوه را نمیتوان با ایجاد بانکهای مستقل استانی تأمین نمود. یا باید سرمایه بانک کشاورزی را بمیزان قابل توجهی افزایش داد و یا بانک جدیدی با سرمایه کافی برای امور تعاونی دائر نمود.

نخست وزیر بعرض رساندند در جلسه‌ای که برای رفع مشکلات بانک کشاورزی تشکیل گردید بطور کلی دو عقیده ابراز شد اول آنکه پول در گردش کافی برای احتیاجات فعلی کشور نمیباشد و تا اینموضوع رفع نشود مشکلات بانک کشاورزی مرتفع نخواهد شد دیگر آنکه افزایش پول در گردش ممکنست سبب ایجاد تورم گردد آنچه بهر حال مسلم بنظر میرسد آنست که در نحوه تقسیم اعتبارات به بخشهای مختلف اقتصادی باید دقت بیشتری نمود.

شاهنشاه فرمودند در اینکه پول در گردش کم است هیچ تردیدی نیست و در اینکه در نتیجه افزایش پول در گردش ایجاد تورم میشود آنهم صحیح است ولی مشروط بر آنکه در مقام چاره‌جویی برنیائیم و تدبیری نیاندیشیم و با مشکلات مبارزه نکنیم. آسانترین راه جلوگیری از تورم همان مسئله توسعه تعاونیها است. فرضیه ما را که همه میدانید. بنظر ما تحت هر رژیمی یا مطابق هر فلسفه و هر دکترینی که ممالک اداره شوند هر چه باشد جوامع آینده بر اساس امور تعاونی گردش خواهد نمود. حالا برای امور تعاونی کشاورزان بررسی کنید که آیا مصلحت است بانک اعتبارات کشاورزی را تقویت و حدود عملش را وسیعتر کنیم یا صندوق توسعه کشاورزی را تقویت نموده یا بانک تعاونی جدیدی دایر نماییم. فعلاً به بانک تعاونی توزیع هر کمکی میسر است بکنید چون مردم را تشویق میکنند تعاونی تشکیل دهند و باین ترتیب بار دولت سبک میشود. ضمناً به بینید تا اتخاذ تصمیم نهائی برای رفع مشکلات مالی به بانک اعتبارات کشاورزی چه کمکهائی میتوان نمود.

در مورد میزان پول در گردش و تقسیم‌بندی اعتبارات بانکی کشور در بخشهای مختلف اقتصاد بخصوص مسئله اعتبارات کشاورزی و نرخ بهره و تمرکز کلیه اعتبارات مربوط به تعاونیها در بانک اعتبارات کشاورزی و یا ایجاد بانک تعاونی جدید و چگونگی تأمین اعتبارات و بطور کلی نحوه تأمین رونق کشاورزی ایران و برطرف کردن احتیاجات روستائینان کمیسیون زیر نظر نخست‌وزیر و با شرکت وزراء کار و آبادانی و مسکن و مدیرعامل سازمان برنامه و رؤسای بانکهای مرکزی و ملی و اعتبارات کشاورزی و مدیرعامل سازمان مرکزی تعاون روستائی تشکیل شود و سیاست جدیدی طرح‌ریزی گردد و نتیجه بعداً با اطلاع ما برسد.

هدف این بررسی تأمین رونق کشاورزی ایران و برطرف کردن احتیاجات روستائینان و زارعین کشور میباشد.

احداث مهمانخانه‌ها

با کسب اجازه از پیشگاه مبارک شاهنشاه آریامهر معاون نخست‌وزیر و سرپرست سازمان جلب سیاحان در جلسه افتخار شرفیابی یافته و درباره احداث مهمانخانه‌ها بشرط عرض همایونی رسانیدند که حسب الامر ملوکانه برای ایجاد مهمانخانه‌ها و توسعه سیاحت و جهانگردی طرحهای مختلفی تنظیم شده از جمله یک مهمانخانه چهارصد اطاقه لوکس و یک مهمانخانه سیصد اطاقه چهارستاره در تهران - یک مهمانخانه صد اطاقه چهارستاره مجلل در شیراز - یک مهمانخانه صد اطاقه چهارستاره در اصفهان - یک مهمانخانه صد اطاقه چهارستاره در مشهد و یک مهمانخانه صد اطاقه چهارستاره در بندرعباس - پیشنهاد دهندگان تقاضاهائی دارند که اهم آنها عبارتست

از تخصیص زمین مناسب برای ایجاد مهمانخانه در تهران - اعطای وام با شرایط سهل - اعطای معافیت از سود بازرگانی و اعطای معافیت از پرداخت مالیات لاقبل برای مدت پنج سال .

شاهنشاه فرمودند در تمام موارد اقدام کنید و همانطور که قبلاً تذکر داده شده به توریسم جنبه صنعت داده شود و از مزایای صنایع برخوردار گردد . ولی تهران احتیاج به یک هزار تختخواب دارد . مؤسسه شراتن هم پیشنهادهای تسلیم داشته بود . برای تأمین اعتبار مورد نیاز چرا از محل وجوه حاصله از فروش گندمهایی که تحت قانون پ . ال . ۴۸ امریکا خریداری شده استفاده نمی کنید ؟ مهمانخانه هیلتون هم در نظر دارد توسعه دهد و آنهم کمکی برفع مشکلات خواهد نمود . با پیشرفت سریعی که در همه جوانب حاصل شده ما تا دهسال دیگر فقط در خوزستان احتیاج به ده مهمانخانه شبیه هیلتون خواهیم داشت .

معاون نخست وزیر و سرپرست سازمان جلب سیاحان بعرض رساندن شرکت «سیمنتیشن» حاضر است نقشه توسعه مهمانخانه هیلتون را تهیه کند مشروط بر آنکه اگر توسط آن ساخته نشد هزینه تهیه نقشه بآن تأدیه گردد .

وزیر اقتصاد بعرض رساندن اگر اجازه فرمایند در این مورد و اصولاً در مواردی که میسر است از مهندسين و متخصصین ایرانی استفاده شود .

شاهنشاه فرمودند اصولاً ما تصمیم گرفته ایم جوانان هنرمند و بخصوص آرشیتکت ها را تحت حمایت خود قرار دهیم . چندی قبل طرح شهیاد آریامهر را بمسابقه گذاشتیم يك جوان که تازه هم فارغ التحصیل شده برنده شد و دستور دادم شهیاد را بسازد .

در آینده باید در مورد تمام طرحها همین کار را بکنیم و بمسابقه بگذاریم تا از ذوق و استعداد عده بیشتری استفاده شده باشد . امکانات کشور که محدود بچند شرکت بزرگ آرشیتکت نیست . اگر لازم است کمک مالی هم به جوانانیکه در تهیه طرحها شرکت میکنند بنمائید که از اینراه متضرر نشوند .

طرح توسعه هیلتون را هم بمسابقه بگذارید هر کس برنده شد همان طرح را اجرا کنید ولی بشرکتهای ساختمانی ایرانی هم باید تفهیم کرد که راضی با استفاده کمتری باشند چون غالب آنها سعی میکنند استفاده کلان ببرند و باین دلیل شرکتهای خارجی در بعضی مواقع برنده مناقصهها میشوند .

پیشنهادهای شورای خلیج فارس

نخست وزیر بعرض رساندن حسب الامر مبارك ملوكانه مسائل مربوط بگسترش مناسبات با ممالك و شیخ نشینهای اطراف خلیج فارس در شورای خلیج

فارس مطرح گردید و تصمیماتی اتخاذ شد که اگر اجازه فرمایند جزئیات را وزیر مشاور و معاون اجرایی نخست وزیر بشرفعرض همایونی برسانند .

وزیر مشاور و معاون اجرایی نخست وزیر بعرض رساندند برای آنکه اتباع بیگانه بتوانند ازداشتن ملك و خانه درایران برخوردارشوند موافقت شد ضمن ابلاغ آئین نامه جدید مربوط باستملاك اتبعا بیگانه ازطرف وزارت کشور نیز بکلیه استانداریها و فرمانداریهای کل دستورات لازم درجهت تسریع کارها صادرشود .

درخوزستان و نوارمرزی ایران اجازه داده شد خارجیان بتوانند با تأیید دولت خانه خریداری نمایند . ضمناً برای کمک بتوسعه توریسم و رفع مشکلات اتباع ایران درکویت و شیخ نشینها موافقت گردید باتباع کشورهای کویت و عربستان سعودی و شیخ نشینهای اطراف خلیج فارس اجازه داده شود با اتومبیل خود وارد ایران شده وبتوانند آنرا لاقلاً ششماه درایران نگاهدارند ودراینمدت اگرمایل باشند با وسائل دیگر ازایران خارج وداخل شوند . کلیه ایرانیانیکه برای کار بکشورهای کویت و عربستان سعودی و شیخ نشینها مسافرت نمایند ازپرداخت ده هزارریال عوارض گذرنامه معاف گردند . گذرنامه آنها بیست و چهار ساعته صادرشود . ورقه خاتمه خدمت ویا معافی از نظام وظیفه بمحض ارائه پذیرفته شود . سفارت ایران درکویت بتواند بدون مراجعه قبلی بمركز برای کلیه ایرانیانی که درکویت و شیخ نشینها فاقد گذرنامه هستند گذرنامه صادرکند و به کسانی که قصد مسافرت بایران را دارند روادید کثیرالمسافرت اعطاء نماید .

نسبت بدوقسمت اخیر نظر نماینده سازمان اطلاعات و امنیت این بود که قبل از صدور گذرنامه ویا اعطای روادید کثیرالمسافرت مراتب بتهران اعلام گردد تا اگر احیاناً اشخاص نابابی در بین این عده باشد نسبت بآنها دقت کافی بعمل آمده باشد . شاهنشاه فرمودند در حدود تصمیمات شورای خلیج فارس فوراً اقدام کنید . نسبت بصدور گذرنامه و روادید کثیرالمسافرت هم سفارت اقدام بکند مراتب راهم بعداً جهت استحضار به ساواک اعلام دارد . در مورد استملاك اتباع بیگانه نگوئید چه نقاطی ممنوع است بلکه نقاطی که بلامانع است آزاد اعلام کنید .

اساسنامه سازمان نوسازی و گسترش صنایع ایران

وزیر اقتصاد بعرض رساندند حسب الامر مبارك ملوكانه طرح اساسنامه تنظیمی وزارت اقتصاد برای سازمان نوسازی و گسترش صنایع ایران با طرحیکه وزارت کار تهیه کرده مقایسه گردید . اختلافات فیما بین بیشتر محدود باختیارات شخص مدیرعامل میباشد . در طرح وزارت اقتصاد مدیرعامل در مقابل مجمع عمومی جوابگو میباشد در حالیکه در طرح وزارت کار مانند وضع مؤسسه ایری ایتالیائی

مدیرعامل دارای اختیارات خیلی وسیعتری است. نکته دیگر آنست که مؤسسه ایری فعالیت‌های فوق‌العاده وسیعی دارد از جمله بانکداری - راهسازی - مقاطعه کاری و غیره که برای سازمان نوسازی و گسترش صنایع در ایران پیش‌بینی نشده. پس از بحث در جلسه‌ای با حضور نخست وزیر بالاخره قرارداد اگر اجازه فرمایند قبلاً مدیرعامل سازمان مورد نظر انتخاب بشود و با نظر خود او اساسنامه مجدداً بررسی و نتیجه نهائی بشرط عرض همایونی برسد.

شاهنشاه فرمودند مانعی ندارد ولی زودتر باید مدیرعامل را انتخاب کنیم. چند نفری را که معرفی کرده بودید و نخست‌وزیر بنظر ما رسانید افراد قوی و مبرزی که بتوانند اینکار را انجام بدهند نبودند. چند نفر دیگر را معرفی کنید. در مورد حدود فعالیت سازمان البته ما نمیخواهیم که وارد کارهای مقاطعه کاری و راهسازی بشود ولی خیلی هم اختیارات آنرا محدود نکنید.

نتیجه مذاکرات با شرکت‌های عضو کنسرسیوم

شاهنشاه فرمودند مذاکراتمان با شرکت‌های عضو کنسرسیوم بالاخره به نتیجه رسید و موفقیت‌مان ممکنست بهمان اندازه باشد که انتظار داشتیم. ایران در سه قسمت موفق شد: یکی مسئله اضافه استخراج، دیگری پس گرفتن قسمت قابل توجهی از زمینهای حوزه قرارداد نفت که بلااستفاده مانده و سوم گرفتن مقادیری نفت بقیمتی که منفعتش برای ما بیشتر از پولی است که شرکت‌های نفتی در مقابل هر بشکه نفت صادراتی در حال حاضر بما پرداخت میکنند.

با اتخاذ این تدابیر و قراردادهای دیگر که امضاء و وارد مرحله اجرا شده شرکت ملی نفت ایران زودتر از زمانیکه فکر میکردیم بمقامی خواهد رسید که ما همیشه برای آن در نظر داشته‌ایم و در ردیف بزرگترین شرکت‌های نفتی دنیا در خواهد آمد و حتی مزیتی هم بر سایر شرکتها دارد زیرا هیچ شرکت نفت در دنیا نیست که خودش در خاک خودش - مملکت خودش چنین ذخائر وسیعی در اختیار داشته و در دنیا توزیع کننده نفت باشد. این نکته را هم بدانید که آنچه شرکتها قبول کردند همان چیزهایی است که خودمان آنها را راهنمایی کردیم.

نخست‌وزیر بعرض رساندند نتایج موفقیت‌آمیز مذاکرات فقط و فقط مرهون راهنمایی‌ها - تدابیر - قاطعیت اراده و دوراندیشی شخص شخیص شاهنشاه آریامهر بوده است که موجب سپاسگزاری ملت ایران میباشد.

جلسه مدت دو ساعت و نیم ادامه داشت و در ساعت هفت بعد از ظهر پایان یافت.

صورت جلسه ۲۸ آذرماه ۴۵

در این جلسه آقایان نخست‌وزیر- وزراء دارائی- کار- اقتصاد- کشاورزی- آب‌وبرق- آبادانی و مسکن- جواد منصور وزیر مشاور- وزیر مشاور و معاون اجرایی نخست‌وزیر- معاون نخست‌وزیر و رئیس دفتر مرکزی طرح و بودجه - رئیس بانک اعتبارات کشاورزی - رئیس بانک ملی و قائم مقام بانک مرکزی افتخار حضور داشتند. در ابتدا خلاصه جریان اقداماتی که حسب الامر شاهنشاه آریامهر بموقع اجرا گذارده شده بود توسط دبیرشورا بعرض رسید و سپس موضوعات زیر مطرح گردید :

مشکلات اعتباری بانک اعتبارات کشاورزی

وزیر مشاور و معاون اجرایی نخست‌وزیر بعرض رساندند مشکلات اعتباری بانک اعتبارات کشاورزی در کمیسیونی با حضور اعضای شورای اقتصاد بدقت بررسی گردید ولی چون هنوز علل و میزان احتیاج بانک مزبور بداشتن اعتبار بیشتر برای بانک مرکزی روشن نبود لذا موافقت گردید بانک کشاورزی صورت احتیاجات سال جاری و سال آینده را با ذکر آمار و ارقام به بانک مرکزی اعلام دارد تا اگر برای بانک مرکزی مقدور است اعتبار لازم را تأمین و در اختیار بانک کشاورزی قرار دهد والا مراتب را قبل از جلسه آینده شورای اقتصاد به نخست‌وزیری اعلام دارد تا نسبت بنحوه تأمین اعتبار تصمیم اتخاذ و نتیجه درشورا بشرط تعرض همایونی برسد. شاهنشاه فرمودند دستور داده بودم برای رفع مشکلات بانک اعتبارات کشاورزی هر مطالعه‌ای لازم است در طرف یک هفته انجام و نتیجه در این جلسه گزارش شود. دستوری که میدهم باید اجرا شود. یک مرتبه دیگر اگر دستوری که میدهم اجرا نشود مسئولین مربوطه بروند منزلشان برنگردند مگر آنکه دلیل تاطعی داشته باشند که چرا اجرای دستور به تأخیر افتاده است. در این مورد بخصوص یک هفته دیگر هم وقت میدهم ولی گزارش قطعی امر باید هفته آینده باطلاع ما برسد.

بیمه کشاورزان علیه بیماری

وزیر مشاور و معاون اجرائی نخست‌وزیر بعرض رساندند حسب الامر مبارك ملوكانه موضوع بیمه نمودن کشاورزان علیه بیماری در جلسه‌ای با حضور اعضای شورای اقتصاد و وزیر بهداشتی و رئیس سازمان مرکزی تعاون روستائی بدقت و تفصیل بررسی گردید. اجرای این امر با مشکلات خیلی زیاد مواجه می‌باشد و اگر بدون اطمینان نظر و آماده نمودن زمینه اقدامی بعمل آید توقعات و انتظارات روستائیان تحمیل بسیار سنگینی به بودجه دولت خواهد نمود خاصه آنکه روستائیان در حال حاضر بوسیله سپاهیان بهداشت و درمانگاههای شیر و خورشید سرخ و سازمان شاهنشاهی خدمات اجتماعی مجاناً مداوا میشوند و ممکنست پرداخت حق بیمه لااقل تا زمانیکه باینکار خو بگیرند و منافع آنرا دریابند برای آنها مشکل باشد. چون وزارت کار مشغول انجام مطالعات دقیقی درباره بیمه کارگران کشاورز علیه بیماری می‌باشد لذا بوزارت کار مأموریت داده شد با کمک سازمان مرکزی تعاون روستائی حدود مطالعاتشان را وسیعتر نموده و کشاورزان را نیز شامل گردانند و گزارش امر را تا یکماه دیگر تسلیم دارند که پس از بررسی بشرفعرض همایونی برسد.

شاهنشاه فرمودند این موضوع واجد کمال اهمیت است و البته باید تمام جوانب امر دقیقاً رسیدگی شود. پدیده جدیدی که امسال تجلی نموده آنست که برای اولین بار از تعداد داوطلبین ورود بدانشکده پزشکی تهران کاسته شده، علت هنوز روشن نیست. شاید حقوق و درآمد فارغ التحصیلان رشته‌های دیگر زیادتر شده است چون نمیتوان گفت که کشور از لحاظ داشتن پزشک مستغنی گردیده باید فکری هم برای اطباء ایران در آلمان نمود. درست است که در شهرهای آلمان در مقام مقایسه با شهرهای ما وسائل تفریح و تفرج بیشتر است ولی بالاخره اینها از تفریح هم خسته میشوند و بکشور برمیگردند چه بهتر که زودتر با تهیه امکانات و تسهیلات آنها را برگردانیم و از نیروی فکری و تجاریشان خودمان استفاده کنیم.

تعیین حداقل دستمزد

وزیر مشاور و معاون اجرائی نخست‌وزیر بعرض رساندند حسب الامر مبارك ملوكانه گزارش وزیر کار و امور اجتماعی دأثر به تعیین حداقل معینی برای دستمزد در حدود ۶۵ ریال در تهران و بهمین تناسب در شهرستانها و افزایش تدریجی آن بصورتیکه مآلاً بمیزان حداقل دستمزد واقعی برسد در کمیسیون بررسی و تأیید گردید تا اگر اجازه فرمایند بهمین ترتیب اقدام شود.

شاهنشاه فرمودند مانعی ندارد ولی منظور این بود که دنیا بداند حداقل دستمزدی که امروز در ایران پرداخت میشود ۳۴ ریال نیست. کارگرساده در تهران

روزانه ۸۰ تا ۹۰ ریال دریافت میدارد. ضمناً باید کاری کرد که مردم دنبال کارهای حرفه‌ای بروند نه آنکه همه بخواهند دیپلمه شوند. از نظر ما بین دونفر ایرانی هیچ تفاوت و فرقی نیست جز در مورد لیاقت آنها - هر کس لایقتر است بیشتر مورد توجه ما میباشد.

ایرانیان مقیم کویت

شاهنشاه فرمودند آیا دولت گزارشی راجع بتعداد وضع کارگران ایران در کویت دارد و مطالعه‌ای در این مورد انجام گرفته است؟

وزیرداری بعضی رسانند در سفر اخیر به کویت عده‌ای از ایرانیان مقیم آنکشور مراجعه نموده آمادگی خود را اعلام داشتند که اگر اعتبار ساختمان جدید سفارت هنوز تأمین نشده آنها حاضرند پی عمارت را به‌زینه خود بسازند که ساختمان سفارت ایران زودتر از سفارت مصر شروع شود. در حال حاضر در کویت در حدود ۹۰,۰۰۰ نفر کارگر ایرانی مشغول بکارند و احساسات بسیار عمیق شاهپرستی و ایران‌دوستی دارند. وضع آنها از لحاظ میزان مزد بطور کلی خوب است. کارگر ساده روزانه در حدود ۲۵۰ ریال و کارگر متخصص تا ۱۰۰۰ ریال دریافت میدارد و صرفه‌جوییهای آنها در سال به ۷۰ میلیون دلار بالغ میگردد که از طریق صرافها برای فامیل و کسان خود بایران میفرستند. اکنون مشغول بررسی هستیم بلکه ترتیبی داده شود که یا بانک ملی دلار آنها را بنرخ صرافها هفت ریال گرانتر بخرد که از اینراه ۷۰ میلیون دلار بدرآمد ارزی دولت اضافه شود و با بجای معاف نمودن کارگران از پرداخت ده هزار ریال عوارض گذرنامه دولت عوارض آنها را پرداخت نماید و در عوض از آنها خواسته شود که وجوه خود را نزد بانکی که طرف بانک ملی ایران است بسپارند.

رئیس بانک ملی بعضی رسانند دواشکال در کار جمع‌آوری وجوه کارگران ایران در کویت موجود است یکی آنکه اکثراً فاقد گذرنامه میباشند و لذا نمیتوانند رسماً مراجعه و وجوه خود را بایران منتقل سازند و دیگری مسئله تفاوت نرخ خرید رسمی دلار و نرخ صرافها است.

نخست وزیر بعضی رسانند برای تثبیت وضع ایرانیان مقیم کویت و عربستان سعودی و شیخ‌نشینهای اطراف خلیج فارس و ایجاد تسهیلات در امر صدور گذرنامه و مسائل مشابه تصمیماتی در شورای خلیج فارس اتخاذ گردید که مراتب بشرف عرض همایونی رسید و اجازه فرمودند اجرا شود و تمام موارد در هیئت وزیران مطرح و برای اجرا بدستگاهها ابلاغ گردید جز در مورد معافیت ده هزار ریال عوارض گذرنامه که باتوجه به پیشنهادات جدید وزیرداری قرار شد موضوع مجدداً در

شورای خلیج فارس بررسی و نتیجه بشرفعرض همایونی برسد .
شاهنشاہ فرمودند نظریات وزیرداری و رئیس بانکملی درشورای خلیج
فارس بررسی شود .

وضع قالی بافان

وزیرمشاور و معاون اجرائی نخست وزیر بعرض رساندند حسب الامر شاهنشاہ
آریامهر وضع قالی بافان مخصوصاً از نظر کارگری و بهداشت محیط و استثماری که
از اطفال خردسال در این کار بعمل می آید در نخست وزیری بررسی گردید ولی باتوجه
باهمیت و حجم کار و اعتبارات مورد نیاز اتخاذ تصمیم موقوف بر بررسی بیشتر امر
توسط وزراء کار و اقتصاد و رئیس بانکملی گردید و قرار است مطالعات در ظرف یکماه
تکمیل و نتیجه گزارش گردد که بشرفعرض همایونی برسد .

وزیر اقتصاد بعرض رساندند از لحاظ اصولی راه حل کار آنست که در شهرها
از طریق تعاونیها و در روستاها از طریق شرکتهای تعاونی به قالی بافان کمک شود
و تدریجاً وضع آنها بهتر گردد . مشکلات قالی بافی زیاد است که قسمتی از آنها
در سمینار اخیر فرش در خراسان بررسی شد . متأسفانه دستهای زیادی در کار قالی
فعالیت دارند که همه استفاده میخوانند و سبب گرانی و ترقی قیمت میشود .

شاهنشاہ فرمودند اعتبارات مورد نیاز قالی بافان خیلی زود برگشت داده
میشود . ما استعمار زارع و کارگرا در این کشور از بین بردیم و اجازه نخواهیم داد
استعمار اطفال بی پناه در قالی بافی ادامه پیدا کند و باید زودتر بوضع آنها رسیدگی
نمود . حتی شنیده ام پدران و مادران خدمات اطفال خود را قبل از زایمان پیش فروش
میکنند . این امر قابل تحمل نیست و باید رفع شود .

میزان پول در گردش و چگونگی تقسیم اعتبارات و نرخ بهره

وزیر مشاور و معاون اجرائی نخست وزیر بعرض رساندند حسب الامر شاهنشاہ
آریامهر موضوع میزان پول در گردش و چگونگی تقسیم اعتبارات و نرخ بهره
و رسیدگی بقانون بانکی و پولی کشور و همچنین وضع شورای پول و اعتبار در
نخست وزیری بررسی گردید و قرار شد قانون بانکی و پولی با حضور وزراء داری -
کار - اقتصاد - کشاورزی - آبادانی و مسکن و رؤسای بانکهای مرکزی و ملی
در ظرف یکماه تکمیل و تسلیم شود و بانک مرکزی نیز در ظرف همین مدت نظر
خود را نسبت بمیزان پول در گردش و نرخ بهره اعلام دارد که تمام موارد یکجا
بشرفعرض همایونی برسد .

نخست وزیر بعرض رساندند تقسیم اعتبارات بانکها و تخصیص آن بامور مختلف درحال حاضر به تشخیص خود بانکها صورت میگیرد و دولت در این امر مداخله ندارد درحالیکه این اعتبارات نقش بسیار حساسی در اقتصاد کلی کشور ایفاء مینماید و باید بنحوی تقسیم شود که در جهت سیاست دولت باشد .

یکی از مهمترین نکاتی که مورد توجه خاص شاهنشاه آریامهر میباشد و کراراً او امر اکیدی برای توسعه آن صادر فرموده اند مسئله تعاونیها و کمک به تشکیل شرکتها و مؤسسات تعاونی میباشد . در حال حاضر دستگاهی که بتواند نیازمندی مالی شرکتیهای تعاونی را بمیزان کافی تأمین نماید وجود ندارد . بانک ملی یا بانکهای دیگر جوهری در اختیار دارند ولی در مقابل پرداخت وام وثائقی میخواهند که دادن آنها برای تعاونیها مقدور نمیشود . بنظر دولت اگر اجازه فرمایند بانک ملی در حدود چهار هزار میلیون ریال که کمتر از یکدهم کل اعتبارات اعطائی بانک مزبور میباشد بامور تعاونی تخصیص دهد که تحت نظارت خود بانک بواحدهای سالم تعاونی بصورت وام داده شود کمک بزرگی به پیشرفت تعاون خواهد بود و ضمناً مقرراتی وضع گردد که سایر بانکها اعم ازدولتی و خصوصی با راهنمایی کلی بانک ملی مبالغی از اعتبارات خود بامور تعاونی تخصیص دهند .

رئیس بانک ملی بعرض رساندند اگر قبل از شروع سال مالی میزان اعتبارات و چگونگی تخصیص آن برای همه بانکها تعیین و معلوم شود اجرای امر بسیار آسان خواهد بود ولی در حال حاضر این مطلب هنوز روشن نشده است .

شاهنشاه فرمودند زودتر مقرراتی که برای گسترش امور تعاونی و نحوه تقسیم اعتبارات لازم است وضع نمایند . بانک ملی هم اعتبارات لازم را به امر تعاونی تخصیص دهد . این راهم بدانید ما اینقدر به تعاونی اهمیت میدهیم که اگر لازم باشد باید دولت مبالغی برای این امر در بودجه کل کشور منظور و مصرف نماید ولی مشروط بر آنکه بمصرف بیهوده نرسد .

ایجاد فروشگاههای زنجیری و تأسیس سازمان تعاون مصرف کشور

وزیر مشاور و معاون اجرائی نخست وزیر بعرض رساندند حسب الامر شاهنشاه آریامهر موضوع ایجاد فروشگاههای زنجیری و تأسیس سازمان تعاون مصرف کشور در کمیسیون در نخست وزیری مورد رسیدگی قرار گرفت . در مورد اول موافقت شد مبلغ یکصد میلیون ریال از محل اسناد خزانه تدریجاً در اختیار فروشگاه فردوسی گذارده شود که در پنج استان شعبه دائر نماید و برای جلب نظر فروشگاههای بزرگ مانند میگو و جهت ایجاد شعب در سراسر ایران از طرف املاک پهلوی و بانک عمران اقدام شود . در موضوع تأسیس سازمان تعاون مصرف کشور که گزارش امر توسط

بانك اعتبارات كشاورزی تهیه شده نیز بحث و اصول آن تأیید شد که اگر اجازه فرمایند بطور نمونه دريك شهر اجرا شود . هدف از طرح بانك كشاورزی آنست که بانك بكشاورزان وام داده درمقابل اجناس زراعی را مانند برنج وحبوبات تحویل گیرد . برای این منظور سازمان جدیدی ایجاد خواهد نمود وسازمان مزبور بنوبه خود اجناس را توسط فروشگاههای تعاونی عرضه نموده پول بانك كشاورزی را مسترد خواهد داشت باین ترتیب هم پول بانك راحت تر وصول میشود هم فشاری بكشاورزان نخواهد بود وهم واسطه های زائد درمعاملات که سبب گرانی قیمت میشوند ازبین خواهند رفت . نکته مهمی که بنظرمدیرعامل بانك عمران دراجرای این طرح قابل تأمل میباشد آنست که تعداد محصولاتیکه میتوان درفروشگاهها عرضه نمود بسیارمحدود ودرحقیقت فروشگاهها یکنوع علافی بزرگ خواهند بود . شاهنشاه فرمودند یکهفته دیگر وقت میدهم موضوع را دوباره بررسی کنید واگر درجزئیات نظری هست بدهید . ممکنست براساس محدودی شروع کنیم وبعد آن را توسعه دهیم ولی بهرحال محصولات كشاورزی اقلام مهم احتیاجات مردم را تشکیل میدهد ودرتعیین هزینه زندگی مؤثر است . منظورهم این نیست که فقط شعبی درتهران دائرشود باید برای تقلیل هزینه زندگی درسراسر ایران اقدام نمود :

وزیر آب وبرق بعرض رساندند وزارت آب وبرق درمنطقه گیلان آب توزیع مینماید اگر اجازه فرمایند براحتی میتوان در بعضی قسمتها بجای وجه نقد برنج تحویل گرفت و آنرا ارزانتر در بازار عرضه کرد که سبب کاهش عمومی قیمت برنج شود . شاهنشاه فرمودند موضوع را مطالعه کنید .

جلسه مدت يك ساعت ونیم ادامه داشت ودرساعت شش ونیم بعدازظهر

پایان یافت .

صورت جلسه ۵ دیماه ۴۵

در این جلسه آقایان نخست‌وزیر - وزراء دارائی - کار - اقتصاد - کشاورزی - آب و برق - آبادانی و مسکن - آموزش و پرورش - دکتر گودرزی و جواد منصور وزراء مشاور - وزیر مشاور و معاون اجرائی نخست‌وزیر - رئیس کل بانک مرکزی - معاون نخست‌وزیر و رئیس دفتر مرکزی طرح و بودجه و رئیس بانک اعتبارات کشاورزی و عمران روستائی ایران افتخار حضور داشتند . در ابتدا خلاصه جریان اقداماتی که حسب الامر شاهنشاه آریامهر بموقع اجرا گذارده شده بود توسط دبیرشورا بعرض رسید و سپس موضوعات زیر مطرح گردید :

واگذاری سهام کارخانجات دولتی در قبال قبوض مرحله دوم اصلاحات ارضی

شاهنشاه فرمودند چندی قبل موضوع قبوض یا عدم قبول قبوض مرحله دوم اصلاحات ارضی در مقابل سهام کارخانه‌های دولتی در شورای اقتصاد مطرح شد . اکنون رئیس بانک اعتبارات کشاورزی در این مورد نظریاتی دارد که دستور دادم درشورا مطرح شود .

رئیس بانک اعتبارات کشاورزی بعرض رساندند در مواد ششگانه انقلاب سهام کارخانجات دولتی بعنوان پشتوانه اصلاحات ارضی تعیین گردیده و در ماده شش لایحه فروش سهام کارخانجات قید شده که سهام مزبور منحصرأ بوسیله بانک اعتبارات کشاورزی بفروش خواهد رسید و بانک منحصرأ میتواند بنمایندگی دولت بجای وجه نقد در مقابل دستور پرداختها یا قبوض اقساطی که وزارت کشاورزی بابت قیمت املاک بمالکین میدهد بآنها از سهام کارخانجات واگذار نماید . بنابراین سهام کارخانجات بعنوان پشتوانه اصلاحات ارضی فقط برای مرحله اول و آنهم در مقابل املاک واگذاری بدولت پیش‌بینی شده بود ولی در مواد ده و سیزده آئین‌نامه اصلاحات ارضی مصوب کمیسیون مشترك مجلسین صراحتاً ذکر گردیده اگر مالکین بازار عین نسبت بفروش املاک در مرحله دوم توافق نمایند میتوانند در قبال واگذاری

قبوض مرحله دوم اصلاحات ارضی سهام کارخانجات دریافت دارند. در مورد دستور پرداختهای وزارت کشاورزی چون بهای املاک توسط دولت و براساس روش خاصی تعیین گردیده هیچگونه تبنانی بین مالک و زارعین نمیتوانسته وجود داشته باشد ولی در مورد فروش املاک در مرحله دوم امکان فساد و تبنانی قابل تصور است. لذا موضوع در کمیسیون در نخست وزیر بررسی و موافقت شد در مقابل بهای املاکی که تا پنج میلیون ریال باشد بانک سهام کارخانجات تسلیم نماید و مازاد بر آن بررسی شود. از تاریخی که قبول قبوض مرحله دوم اعلام گردیده طبق گزارشهای واصله میزان تبنانی افزایش یافته است.

وزیر کشاورزی بعرض رساندند جمع ارزش املاکی که در مرحله دوم بین مالکین و زارعین معامله شده در حدود ۶۶۰ میلیون ریال میباشد که یک سوم آن را در مقابل واگذاری اسناد نقداً از بانک اعتبارات کشاورزی وصول کرده اند و اکنون برای دو سوم دیگر تقاضا دارند که سهام کارخانجات دریافت دارند. امکان تبنانی و فساد بدو دلیل میسر نیست اول آنکه هر نوع سوء استفاده چون یکطرف معامله عده زیادی زارع میباشد عملی نیست و دیگر آنکه با کشف فساد معامله از ابتدا باطل خواهد بود و بفرض آنکه ضرری هم متوجه بانک بشود مبلغ آن نمی تواند در مقام مقایسه با اهمیت اصلاحات ارضی قابل توجه باشد.

شاهنشاه فرمودند بانک که نمیتواند در این مورد ضرر بدهد. دولت باید از عهده هرگونه خسارت بانک برآید. در مورد قبول قبوض مرحله دوم باید دقت نمود که فسادی در کار نباشد و حقوق افراد بمناسبت نداشتن اطلاع ضایع نشود لذا دو هفته فرصت بدهید و در این فاصله هر نوع توضیح و تبلیغ لازم است بنمائید که همه بدانند قبوض اصلاحات ارضی در مقابل سهام کارخانجات پذیرفته میشود و با چشم باز و با علم و اطلاع عمل نمایند. ضمناً اگر بنظر بانک اعتبارات کشاورزی در مورد خاصی فساد و تبنانی وجود داشته مراتب را فوراً بوزارت کشاورزی اعلام دارند و بانک و وزارت کشاورزی با کمک دستگاههای امنیتی بموضوع رسیدگی نمایند.

نخست وزیر بعرض رساندند بعضی مواقع گزارشهایی میرسد که حکایت از نوعی تبنانی دارد منتهی موضوع آن باندازه کافی اهمیت ندارد که ارزش تعقیب داشته باشد.

شاهنشاه فرمودند دستگاه تعقیب کننده باید وجود داشته باشد که هر کس بداند عمل بد او بدون مجازات نمی ماند و لذا بفکر تقلب و تبنانی نیفتند منتهی در هر مورد خودتان تشخیص دهید که اگر موضوع ارزش تعقیب دارد البته باید تعقیب نمائید چون ما میخواهیم با اصل تبنانی و فساد مبارزه کنیم.

رفع مشکلات مالی بانک اعتبارات کشاورزی

وزیر مشاور و معاون اجرائی نخست‌وزیر بعرض رساندند حسب الامر مبارک شاهنشاه آریامهر موضوع نیازمندیهای مالی بانک اعتبارات کشاورزی مجدداً در جلسه‌ای در نخست‌وزیری بررسی گردید. کسر اعتبارات بانک از اینجا ناشی شده است که برخلاف پیش‌بینی بعلت خشکسالی در بعضی نقاط ۸۵۰ میلیون ریال کسر وصولی خواهند داشت ۳۴۰ میلیون ریال بدستور دولت بابت دستور پرداختها تأدیه نموده‌اند ۵۰۰ میلیون ریال هم برای شرکتهای سهامی زراعی اختصاص داده‌اند. برای جبران کسرها قرار شد دولت مبلغ ۳۴۰ میلیون ریال بابت دستور پرداختها ببانک مسترد دارد. مبلغ پانصد میلیون ریالی که جهت شرکتهای سهامی زراعی تخصیص داده شده و بمصرف نرسیده مجدداً در اختیار خود بانک قرار گیرد و مبلغ هشتصد میلیون ریال از یکهزار میلیون ریال اعتباری که در اختیار سازمان مرکزی تعاون روستائی بوده و مصرف نشده مورد استفاده خود بانک واقع شود و باین ترتیب رفع مشکلات مالی بانک بعمل خواهد آمد.

شاهنشاه فرمودند بهمین ترتیب عمل کنید ولی موضوع عدم استفاده سازمان مرکزی تعاون روستائی از اعتبارات چه بوده و چطور شده که نتوانسته از آن استفاده کند؟

وزیر کشاورزی بعرض رساندند قسمتی از سرمایه سازمان هنوز بمصرف نرسیده و مبالغی هم از محل اعتبارات عمرانی در اختیار سازمان قرار داشته و از این دو محل نیازمندیهای پائیز سال جاری را تأمین نموده‌اند ضمناً بمناسبت احتیاج بانک کشاورزی همه اعتبارات در اختیار سازمان قرار نگرفته.

رئیس بانک اعتبارات کشاورزی بعرض رساندند سازمان مرکز تعاون روستائی طبق قرارداد میتواند در آخر مهرماه از سیصد میلیون ریال و در آخر آذرماه هم از سیصد میلیون ریال دیگر استفاده کند بقیه را نیز بانک باید تدریجاً در اختیار سازمان قرار دهد ولی چون بطور کلی وضع غالب کشاورزان در سال خوب بوده است شاید تقاضائی برای وام نکرده باشند.

شاهنشاه فرمودند موجب تعجب است که شرکت تعاونی داشته باشید زارع هم احتیاج داشته باشد و از اعتبارات استفاده نشود. به دفتر ویژه ما ابلاغ نمائید اینموضوع را بررسی و گزارش نمایند که آیا کشاورزان احتیاج نداشته و تقاضا نموده‌اند و یا غفلت و کوتاهی در اینکار شده است.

ایجاد فروشگاههای زنجیری

وزیر مشاور و معاون اجرائی نخست‌وزیر بعرض رساندند در اجرای

او امر شاهنشاه آریامهر برای ایجاد فروشگاههای زنجیری سه اقدام بعمل آمده .
اول ترتیبی داده شده است که مبلغ یکصد میلیون ریال از محل اسناد خزانه
دراختیار فروشگاه فردوسی گذارده شود تا مبادرت با ایجاد لااقل پنج و شاید شش
شعبه در نقاط مختلف کشور نمایند و طرح تصویبنامه امر نیز در دستور کار هیئت
وزیران میباشد .

دوم قرار شد از طرف املاک پهلوی و بانك عمران با فروشگاههای بزرگ
خارجی مانند میگو و مذاکره شود که در صورت امکان در ایران شعب ایجاد نمایند
و گزارش امر را مستقیماً بشرفعرض پیشگاه مبارک ملوکانه برسانند .

سوم طرح بانك اعتبارات کشاورزی درباره ایجاد سازمان تعاون مصرف
کشور مجدداً در کمیسیون خاصی بررسی و تأیید گردید که اگر اجازه فرمایند در يك
ناحیه بطور آزمایش اجرا شود باین ترتیب که کشاورزان در مقابل وامهایی که
دریافت میدارند اجناس زراعی مانند برنج - حبوبات - میوه و غیره تحویل
سازمان تعاون مصرف کشور نمایند و سازمان مذکور اجناس را از طریق فروشگاهها
عرضه نموده پول بانك را مسترد دارد باین ترتیب هم وجوه بانك راحت تر وصول
میشود هم بکشاورزان فشاری وارد نشده وهم واسطه‌های زائد که در معاملات سبب
گرانی قیمت اجناس میشوند از بین خواهند رفت وهم به تثبیت قیمت‌ها کمک
شده است .

شاهنشاه فرمودند بسیار خوب بهمین ترتیب بطور آزمایش در يك محل
عمل نمائید تا بدینم نتیجه‌اش چه میشود .

استفاده از کارمندان دولت در امر مبارزه بایسوادى و تدریس در مدارس

وزیر مشاور و سرپرست سازمان امور اداری و استخدامی کشور بعرض
رسانند پس از مطالعات زیاد درباره نحوه استفاده از کارمندان زائد بر احتیاج
دستگاهها بالاخره بنا به پیشنهاد دکتر جهانشاهی وزیر مشاور وقت طرحی تهیه شد
که از این قبیل کارمندان در دستگاه مبارزه با یسوادى استفاده شود . این طرح
در ظرف چند ماه گذشته باز هم تحت مطالعه قرار گرفته و تمام جوانب آن سنجیده
شده دارای مزایای زیادی میباشد و با اجرای آن میتوان از این قبیل کارمندان
نه تنها در سازمان پیکار با یسوادى بلکه برای تدریس در مدارس استفاده نمود .
برای این منظور پیش‌بینی شده با صدور تصویبنامه سازمانی زیر نظر وزیر آموزش
و پرورش ایجاد شود و کلیه کارمندان اضافی دولت در اختیار این سازمان قرار گیرد
که از عده‌ای در مدارس و از بقیه در سازمان پیکار با یسوادى استفاده شود .
اعضاء سازمان نیز از بین خود کارمندان اضافی انتخاب خواهند شد .

شاهنشاه فرمودند باید کسانی که در طرح پیکار با بیسوادی شرکت میکنند این امر را افتخار بزرگی برای خود بدانند چون بکشور وبهمنوع خود خدمت میکنند. کارمندانیکه باین سازمان منتقل میشوند باید مانند سربازان فداکاری تمام هم خود را مصروف پیشرفت کار نمایند. فوراً بهمراهی وزیر آموزش و پرورش با وزیر دربار هم مذاکره نمائید ونتیجه را بااطلاع ما برسانید. رئیس دفتر مخصوص به وزیر دربار بگویند که ما این نظر را اصولاً می پسندیم منتھی باید سازمان مبارزه با بیسوادی کلاسهائی تشکیل دهند و این قبیل کارمندان را برای تدریس آماده سازند. ضمناً موضوع دیگری که بعدها برای اجرای آن دستورات مؤکدی صادر خواهیم نمود ایجاد محلهائی است تا زنهائی که کار میکنند بتوانند با خیال راحت اطفال خود را باین محلها بسپارند و در آخر روز تحویل گیرند چه تمام افراد اجتماع باید بتوانند از مزایای یک زندگی مرفه برخوردار گردند. ضمناً دولت باید زودتر تدابیری اتخاذ نماید که از افزایش تعداد افراد خانوادهها بیش از حد معینی جلوگیری شود تا بتوانند سطح زندگی خود را بالا برده وبه تعلیم وترتیب وتأمین خوراک اطفال برسند.

واگذاری امور آموزش ب مردم

نخست وزیر بعرض رساندند طرح واگذاری امور آموزش ب مردم در وزارت آموزش و پرورش تهیه شده است وتدریجاً اجرا خواهد شد. ضمناً اگر دولت بخواهد تمام سپاهیان دانش را استخدام نماید تحمیل سنگینی بر بودجه خواهد بود لذا پیش بینی شده است که احتمالاً دو درصد که بابت عمران دهات وصول میشود افزایش داده شود تا قسمتی از هزینه معلمین در سطح روستاها توسط خود روستائیان تأمین گردد.

شاهنشاه فرمودند وظیفه دولت فراهم کردن وسائل تحصیلات ابتدائی بطور مجانی وأجباری برای تمام افراد کشور میباشد ولی در مورد دبیرستانها باید مردم کمک کنند. ایرانی چه در شهرها وچه در روستاها مالیات زیادی نه مستقیم نه غیر مستقیم پرداخت نمی کند حتی تحمیلاتی هم که سابقاً بر درآمد روستائیان در مورد خرید اجناس ونفت وغیره وارد میشد اکنون با ایجاد تعاونیها وفروشگاههای نفت مرتفع یاکم شده. بیش از دوهزار فروشگاه نفت در دهات باز شده است. عوارض دروازه ای هم که لغو گردیده. اگر روستائیان دبیرستان بخواهند باید برای تأمین قسمتی از هزینه آن همکاری کنند البته دولت باید به محصلین برجسته کمک هزینه تحصیلی اعطاء نماید ودر مورد امتحانات دبیرستانی نیز نهایت دقت بعمل آید که فقط شاگردان برجسته که واقعاً شایستگی داشته باشند بمرحله دانشگاهی برسند. جلسه مدت دوساعت ادامه داشت ودر ساعت هفت بعد از ظهر پایان یافت.

صورت جلسه اول اسفند ماه ۴۵

در این جلسه آقایان نخست‌وزیر - وزراء دارائی - کار - کشاورزی - آب‌وبرق - آبادانی و مسکن - جواد منصور وزیر مشاور - وزیر مشاور و معاون اجرایی نخست‌وزیر - رئیس کل بانک مرکزی - رئیس کل بانک اعتبارات کشاورزی و عمران روستائی ایران - و دکتر یگانه معاون وزارت اقتصاد افتخار حضور داشتند . در ابتدا خلاصه جریان اقداماتی که حسب الامر شاهنشاه آریامهر بموقع اجرا گذارده شده بود توسط دبیر شورا بعرض رسید و سپس موضوعات زیر مطرح گردید .

لایحه بانکی و پولی کشور و ترتیب شورای پول و اعتبار

وزیر دارائی بعرض رساندند مفاد لایحه بانکی و پولی کشور بطور کلی مورد توافق وزارت دارائی و بانک مرکزی ایران واقع گردیده و در مورد وظایف شورای پول و اعتبار موافقت شد که مسئولیت آن محدود شود برسیدگی بمسائل پولی و چگونگی حفظ و تثبیت ارزش پول . در خصوص عضویت شورا دو نظر وجود دارد یکی آنکه چند تن از وزراء منجمله وزیر دارائی در آن عضویت داشته باشند دیگر آنکه عضویت شورا محدود شود باشخاص بصیر و مطلع که مورد تأیید هیئت دولت بوده و اصولاً مقامات دولتی در آن شرکت نداشته باشند تا صحبت سلطه وزارتخانهها در بانک مرکزی و شورای پول و اعتبار هم عنوان نگردد .

رئیس بانک اعتبارات کشاورزی بعرض رساندند استدعای بانک کشاورزی آنست که رئیس این بانک در شورای پول و اعتبار عضویت داشته باشد چون در حال حاضر بانکهای اختصاصی در شورا عضویت ندارند و تصمیماتی اتخاذ میشود که در سرنوشت آنها بسیار مؤثر است .

شاهنشاه فرمودند این موضوعها ونحوه ترکیب اعضای شورای پول و اعتبار در هیئت وزیران بحث و نسبت بآن اتخاذ تصمیم شود .

ایجاد دانشگاه صنعتی آریامهر در اصفهان و توسعه دانشگاه گندی شاهپور

وزیر آبادانی و مسکن بعرض رساندند موضوع چگونگی ایجاد دانشگاه صنعتی آریامهر در کمیسیونی باحضور استاندار اصفهان و نایب‌التولیه دانشگاه بررسی شد. چند مسئله مطرح گردیده است که مستلزم صدور اوامر مبارک شاهنشاه آریامهر میباشد.

الف - در اجرای اوامر مبارک ملوکانه در سال ۴۴ ع از طرف وزارت دربار شاهنشاهی بدونفر مهندس مشاور مأموریت داده شده نقشه دانشگاه را تهیه نمایند ولی اوامر شاهنشاه در این زمینه هنوز بدانسگاه شرفصدور نیافته است.

ب - با مهندسین مشاور قراردادی منعقد نشده و حدود مسؤلیت و حق‌الزحمه آنها و اینکه اصولاً چه دستگاہی این قرارداد را منعقد نماید مشخص نگردیده.

پ - اعتباری برای پرداخت حق‌الزحمه مهندسین پادار نشده جزآنکه از قول وزیر دارائی در پرونده منعکس است که وزارت دارائی حاضر است مبلغ پنجاه میلیون ریال اعتبار برای اینکار تخصیص دهد.

ت - اعتبار ساختمانی دانشگاه تأمین نگردیده.

ث - دستگاہی که بر عملیات مهندسین مشاور و امور ساختمانی نظارت نماید هنوز تعیین نگردیده.

شاهنشاه فرمودند درمورد مهندسین مشاور رئیس دفتر مخصوص بوزارت دربار ابلاغ نماید که فرمان قبلی بدانسگاه صنعتی آریامهر هم ابلاغ گردد. در خصوص کارهای مهندسین مشاور فعلاً از اعتبارپیشنهادی وزارت دارائی و اعتبارات دیگری که موجود است استفاده شود تا دربرنامه چهارم اعتبار کافی برای امور ساختمانی دانشگاه تأمین و قرارداد لازم توسط سازمان برنامه منعقد گردد. در امر انطباق نقشه‌های دانشگاه با احتیاجات و انجام رسیدگیهای فنی و مالی وزارت آبادانی و مسکن نظارت‌های لازم را بعمل آورد. ضمناً باید تبلیغات طوری باشد که همکاری تمام اهالی اصفهان جلب شود و مثلاً صندوقی برای کمک بساختمان این دانشگاه ایجاد گردد و بهرحال اقدامی شود که کارخانجات سیمان - فخارها و غیره اغلب مصالح ساختمانی این دانشگاه را مجاناً تحویل نمایند. این مطالب را باستاندار اصفهان ابلاغ نمائید که مطالعه کند.

نکته دیگری که حائز اهمیت است رسیدگی بوضع دانشگاه گندی شاهپور در خوزستان میباشد. نزدیک دوهزار سال از تاریخ تأسیس اولین دانشگاه دنیا درخوزستان امروزی ایران میگذرد و با توجه باین میراث علمی و وضع خوزستان و آینده این استان واهمیتی که این استان از لحاظ فرهنگ ایران و از لحاظ عظمت

وابهت ایران در تمام منطقه خلیج فارس دارد لازم است بوضع این دانشگاه فوراً و دقیقاً رسیدگی شود یا آنرا موقوف کنیم یا آنکه دانشکده طب آنرا مطابق بهترین دانشکده‌های طب ایران تجهیز و آماده نمائیم . این دانشکده باید در آینده طوری مجهز باشد که بتواند عده زیادی هم دانشجوی خارجی بپذیرد . البته تا چند روز دیگر که از خوزستان بازدید میکنم درمحل دستوراتی صادر خواهم نمود ولی دولت هم ازحالا يك کمیسوی را مأمور کند که اینموضوع را مطالعه نماید . ممکنست اعضای کمیسیون مرکب باشد از وزیر آموزش و پرورش - مدیر عامل سازمان برنامه و رئیس دانشکده پزشکی گندی شاهپور و نتیجه مطالعات کمیسیون در برنامه عمرانی آینده منظور شود .

نخست وزیر بعرض رسانند اگر اجازه فرمایند قبلاً يك کمیسیون فنی بمحل اعزام و با همکاری رئیس دانشکده پزشکی گندی شاهپور بررسیهای مقدماتی را انجام دهد . ضمناً نکته مهمی که درمورد دانشگاههای ملی مطرح میگردد آنست که از یکطرف عملاً دولت وجوه مورد نیاز آنها را تأمین میکند ازطرف دیگر درتنظیم و اجرای برنامهها استقلال دارند ودر نتیجه بدون داشتن اعتبار برنامه‌هایی را شروع و سپس ازدولت درخواست تأمین اعتبارمینمایند . سال گذشته دانشگاه ملی تهران مبادرت بتوسعه دانشکده دندانسازی نمود وتعداد کثیری دانشجوی دندانساز پذیرفته واکنون مبالغ سنگینی برای تهیه تجهیزات مورد نیاز آن میباشد . اگر اجازه فرمایند سازمان برنامه با دانشگاههای ملی مذاکره کند که برنامه‌های خود را برای دوره برنامه عمرانی چهارم قبلاً بتأیید سازمان برنامه برسانند .

شاهنشاه فرمودند این نظر از لحاظ اصولی کاملاً صحیح است ولی بالاخره هر مبلغی صرف توسعه این دانشگاهها بشود در داخل کشور خرج شده و اگر این دانشکدهها را توسعه ندهیم ناچار محصلین برای ادامه تحصیل بخارج میروند ومبالغ بیشتری درخارج صرف خواهد شد ولی البته برنامه‌های دانشکدهها باید صحیح و هماهنگ باشد .

نوسازی ناحیه عباس آباد تهران

وزیر آبادانی ومسکن بعرض رساندند موضوع نوسازی ناحیه عباس آباد در شورایعالی شهرسازی باتوجه بطرح جامع شهر تهران بررسی شد . بین مشاور فنی شهرداری از یکطرف ومهندس مشاور سازمان برنامه و وزارت آبادانی ومسکن که مسئول تهیه نقشه شهر تهران است از طرف دیگر درباره نقاط مرکزی شهر وموقعیت ناحیه عباس آباد اختلاف سلیقه وجود دارد . مشکل اساسی آنست که اگر نقشه عباس آباد اجرا شود باید ازحالا از نقل وانتقال زمینهای خصوصی جلوگیری

نمود در حالیکه شهرداری بدون پرداخت بهای زمینها نمیتواند مبادرت بچنین اقدامی نماید .

وزیر آب و برق بعرض رساندند در شورایعالی شهرسازی چنین اظهارنظر شد که باتوجه به وجوه و اعتبارات زیادی که مورد نیاز طرح عباس آباد میباشد و اینکه اکثر اراضی این منطقه تعلق بمردم دارد شاید بجای توسعه عباس آباد بتوان منطقه دیگری مانند سنگلج یا محله عربها را که وزارت آب و برق هم سرمایه گذاری زیادی در این نواحی نموده آباد کرد بخصوص که اوامر شاهنشاه همیشه در جهت جلوگیری از افزایش جمعیت تهران شرفصدور یافته و سرمایه گذاریهای اضافی و ایجاد مناطق جدید خود مشوق جلب افراد از استانها بتهران میگردد .

شاهنشاه فرمودند ما نمیتوانیم به آینده از یک زاویه محدود نگاه کنیم . این کشور با امکانات زیاد و افراد با استعدادیکه دارد باید یک کشور درجه یک دنیا شود . پایتخت ایران هم که نمیتواند مثل امروز دارای یک مرکز فعالیت باشد . باید مراکز مختلف دیگر هم داشته باشد و بطور کلی تبدیل شود بیک شهر جدید . باید مبادرت بایجاد عمارات چند طبقه و تأمین فضای سبز برای استفاده عموم طبقات نمود تا انجام خدمات شهری هم آسانتر و ارزاتر گردد . پیشنهاد شده در عباس آباد یک عمارت برای شهرداری - یک اپرا - یک مهمانخانه و یک ساختمان برای شرکت ملی نفت ایران ایجاد شود و یک قسمت هم آزادگذاشته شود برای کسانیکه بخواهند ساختمانهائی متناسب با این تأسیسات ایجاد نمایند. البته نقشه عباس آباد باید همآهنگ با نقشه جامع شهر تهران باشد و منابع مالی مورد نیاز آنهام باتوجه باعتبارات شهرداری تهران و قدرت وصول عوارض و جنبه های دیگر بررسی شود و بهر حال شهرداری میتواند نقشه عباس آباد را باتوجه بقانون توسعه معا بر تدریجاً اجرا نماید. ضمناً دولت مطالعه کند که چه سهمی از اعتبارات عمرانی که بمصرف آبادانی کشور میرسد باید به پایتخت ایران تخصیص داده شود. بعضی طرحهای بزرگ مانند استادیوم تهران را باید از محل اعتبارات عمومی ایجاد نمود . در تهیه نقشه جامع شهر تهران نیز توجه کنید که جمعیت تهران در یک نسل حداکثر از دو برابر جمعیت فعلی و بهر حال یک دهم کل جمعیت کشور تجاوز نکند .

سیاست انرژی و ایجاد شورای ملی انرژی

وزیر آب و برق بعرض رساندند باتوجه بنقش مهم و حساسی که مصرف نیرو در تمام بخشهای اقتصادی کشور ایفاء مینماید و بمنظور ایجاد همآهنگی در سیاست انرژی و بخصوص مسئله تعیین بهای فروش هر یک از منابع نیرو مانند برق - مواد مختلف نفتی - ذغال وغیره اگر اجازه فرمایند شورائی زیر نظر نخست وزیر باشکرت

وزراء دارائی - اقتصاد - کشاورزی - آب و برق و مدیرعامل سازمان برنامه و مدیرعامل شرکت ملی نفت ایران تشکیل شود و خط مشی سیاست انرژی کشور در این شورا بررسی گردد تا احیاناً تعارضی بین سیاست دستگاههای مختلف دولتی که مسئول تأمین نیروی مورد نیاز کشور میباشند رخ ندهد و بتوان از امکانات و سرمایه‌های کشور تا سرحد امکان بهره‌برداری نمود .

شاهنشاه فرمودند فکر بدی نیست . موضوع را مورد مطالعه بیشتر قرار

دهید .

لایحه جدید مالیات‌ها

نخست‌وزیر بعرض رساندند حسب الامر مبارك ملو كانه جنبه‌های مختلف تغییراتی که در کمیسیونهای مجلسین در لایحه جدید مالیات‌ها داده شده مجدداً بررسی گردید و معاون وزارت اقتصاد عرایضی در این مورد دارد که اگر اجازه فرمایند بشرفعرض همایونی برساند .

معاون وزارت اقتصاد بعرض رساندند هدف اصلی از تنظیم لایحه جدید کمک بتوسعه اقتصادی کشور - اجرای عدالت اجتماعی و افزایش درآمد دولت بوده است ولی باتغییراتی که در کمیسیونهای مجلس شورا در بعضی از مواد آن داده شده این منظور کاملاً تأمین نمیگردد .

طبق ماده ۸۴ از درآمد شرکتها تا یکصد میلیون ریال ۳۵٪ مالیات وصول میشود ولی اگر از این رقم تجاوز کند یکمترتبه باید ۵۰٪ مالیات تأدیه نمایند که منصفانه نیست .

وزیر دارائی بعرض رساندند مالیات اصولاً بنرخ تصاعدی از صاحبان سهام اخذ میشود نه از شرکتها منتهی در مورد شرکتهای سهامی بی‌نام چون صاحب سهم شناخته نمیشود و نمیتوان مالیات مجموع از او وصول نمود لذا تا ۱۰۰ میلیون ریال مشمول ۳۵٪ و بیش از این مبلغ مشمول ۵۰٪ مالیات میگردد و علت این افزایش سریع آنست که شرکتهای نفتی نیز مشمول گردند .

شاهنشاه فرمودند شرکتهای نفتی وضع خاصی دارند و روح قراردادهای منعقد که معروف به قراردادهای ۷۵-۲۵ شده نیز حاکی بر پرداخت ۵۰٪ مالیات میباشد والا چگونه ممکنست ۷۵٪ کل درآمد عاید دولت و شرکت ملی نفت ایران شود و بهرحال اگر لازم است شرکتهای نفتی را مجزا و مستثنی نمائید و بقیه تا ۱۰۰ میلیون ریال درآمد مشمول ۳۵٪ مالیات گردد و در صورتیکه از این رقم تجاوز کند فقط مازاد بر آن بصورت تصاعدی مشمول نرخ بیشتری شود .

معاون وزارت اقتصاد بعرض رساندند مشکل دیگر آنست که از شرکت‌های

سهامی با نام ۲۵٪ مالیات بطور علی الحساب وصول میشود تا بعداً رسیدگی شود و باین ترتیب دائماً اختلافاتی بین مؤدی و وزارت دارائی وجود خواهد داشت . وزیردارائی بعرض رساندند آنچه بطور علی الحساب از شرکتهای سهامی با نام وصول میشود بابت مالیات صاحبان سهام آنها میباشد و از تعیین ۲۵٪ دوهدف مدنظر بوده : -

اول آنکه در خلال سال مبالغی عاید خزانه شود . دوم آنکه چون این رقم بابت مالیات صاحبان سهام محسوب و از میزان بدهی مالیاتی آنها کسر میشود در آخر سال طبعاً تحمیل کمتری بصاحبان سهام خواهد شد . در کمیسیون مجلس پیشنهاد شد که از این رقم ۲۵٪ پانزده درصد بابت صاحب سهم و ۱۰٪ بابت خود شرکت محسوب شود که شرکتهای سهامی با نام تشویق به تبدیل وضع خود بشرکتهای سهامی بی نام نشوند علت اینکه از سهام بی نام ۳۵٪ و از سهام با نام فقط ۱۵٪ مالیات اخذ میشود آنست که دارندگان سهام بی نام شناخته نمیشوند ولی صاحبان سهام با نام شناخته میشوند و باید مالیات برمجموع هم پرداخت نمایند .

شاهنشاه فرمودند فوراً کمیسویی تشکیل شود از نمایندگان وزارت دارائی و وزارت اقتصاد و پیشنهادهای وزارت اقتصاد در آن کمیسیون مطرح شود و هر اقدامی لازم است قبل از تصویب نهائی لایحه در مجلس سنا بعمل آید .

وزیر آبادانی و مسکن بعرض رساندند در ماده مربوط باخذ مالیات از اراضی بایر که در مجلس شورا پیشنهاد شد بنحوی نوشته شده که اگر ارزش زمین مؤدی يك میلیون ریال باشد معاف از پرداخت مالیات است ولی اگر يك میلیون و یکریال ارزش داشته باشد تمام آن مشمول مالیات میگردد در حالیکه بحق باید مالیات به مازاد تعلق گیرد . نکته دیگر آنکه اگر یک نفر يك زمین داشته باشد و ارزش آن يك میلیون ریال باشد معاف میباشد ولی اگر پنج زمین داشته باشد جمعاً بارزش کمتر از يك میلیون ریال باید برای چهار قطعه از آنها مالیات تأدیه نماید که منصفانه نیست .

شاهنشاه فرمودند این اصلاحات را در لایحه بنمائید .

معاون وزارت اقتصاد بعرض رساندند در لایحه جدید معافیتهای مالیاتی تا حدودی محدود شده در حالیکه هدف اصلی توسعه فعالیتهای صنعتی و جلب سرمایه ها میباشد .

وزیر دارائی بعرض رساندند شرکتهای صنعتی جدید تا پنجسال هر مقدار از درآمد را که بمصرف توسعه فعالیت خود رسانند از پرداخت مالیات معاف میباشد منتهی آنچه صاحبان صنایع میخواهند آنست که اگر درآمد خود را صرف ایجاد شرکت دیگری بنمایند باز معاف باشند و این معافیت مضاعف است که مانند

مالیات مضاعف صحیح نمیباشد و بهرحال باید بین درآمد حاصله از هر يك از كار - سرمایه و از كار و سرمایه امتیاز قائل شد .

شاهنشاه فرمودند راجع بحقوق ناشی از كار و سرمایه در كتاب انقلاب سفید اشاراتی شده است . البته باید بین کسی که از طریق كار و زحمت تحصیل درآمد میکند با کسی که فقط سرمایه خود را بكار میاندازد امتیاز قائل شد ولی فراموش نکنید که یکی از هدفهای اجرای قانون جدید وصول عایدی برای دولت هم میباشد . ضمناً ببینید در چه کشوری زندگی میکنیم . اگر فکر کنیم بهشت سرمایهداری است و باید یکعده ثروتمندتر شوند مانعی ندارد ولی اگر توجه کنید که هدف انقلاب ما تعمیم مواهب کشور بتمام طبقات بوده آنوقت کسانی که از امنیت و آسایش و ثبات کشور بیشتر برخوردار میباشند باید بهمان تناسب مالیات تأدیه نمایند .

البته باید تدابیری اتخاذ شود که علاوه بر سرمایههای بزرگ تدریجاً از درآمدها و پس اندازهای کوچک هم بنفع توسعه اقتصادی کشور استفاده شود ولی در کمتر کشوری از جهان باندازه ایران اقدامات تشویقی و معافیتهای مالیاتی جهت ایجاد صنایع و گسترش فعالیتهای اقتصادی بكار برده شده . بهرحال همانطور که دستوردادم تمام نظریات وزارت اقتصاد در کمیسیونی که مأمور بررسی این امر میشود مطرح و نسبت به آن اتخاذ تصمیم گردد .

جلسه مدت دو ساعت و نیم ادامه داشت و در ساعت هفت و نیم بعد از ظهر

پایان یافت .

صورت جلسه ۲۸ فروردین ماه ۴۶

در این جلسه آقایان نخست وزیر - وزراء دارائی - کار - اقتصاد - آب و برق - آبادانی و مسکن - جواد منصور وزیر مشاور - وزیر مشاور و معاون اجرائی نخست وزیر - رئیس دفتر مخصوص شاهنشاهی - مدیر عامل سازمان برنامه - رئیس کل بانک مرکزی و رئیس بانک کشاورزی افتخار حضور داشتند.

در ابتدا خلاصه جریان اقداماتی که حسب الامر شاهنشاهی آریامهر بموقع اجرا گذارده شده بود توسط دبیرشورا بعرض رسید و سپس موضوعات زیر مطرح گردید:

ساختمان دانشگاه صنعتی آریامهر

وزیر مشاور و معاون اجرائی نخست وزیر بعرض رساندند اوامر مبارک ملوکانه راجع به تعیین مهندسین مشاور و تأمین اعتبارات و نظارت بر کارهای ساختمانی دانشگاه صنعتی آریامهر بدستگاههای مربوطه ابلاغ گردید که زودتر نقشه‌های اجرائی را تهیه نمایند.

وزیر آبادانی و مسکن بعرض رساندند متأسفانه تاکنون مسئولین دانشگاه صنعتی آریامهر صورت احتیاجات و حوائج خود را در اختیار وزارت آبادانی و مسکن قرار نداده‌اند تا بتوان بر اساس آن نقشه‌ها را تهیه نمود.

شاهنشاه فرمودند فوراً از طرف دفتر مخصوص شاهنشاهی به وزیر دربار ابلاغ شود هیئت امناء دانشگاه را تشکیل داده و در این مورد اقدام و نتیجه را ظرف همین هفته یا حداکثر هفته آینده با اطلاع ما برسانند.

وزیر آبادانی و مسکن بعرض رساندند سرمایه‌گذاری‌هایی که در امور ساختمانی از طرف دانشگاه صنعتی آریامهر در تهران بعمل می‌آید تدریجاً آنها را از حدود ساختمانهای موقت خارج نموده است.

شاهنشاه فرمودند مانی ندارد بعداً میتوانیم از این ساختمان‌ها برای ایجاد پلی تکنیک استفاده کنیم.

تشکیل شورایعالی انرژی

وزیر مشاور و معاون اجرائی نخست وزیر بعرض رساندند در مورد تشکیل شورایعالی انرژی بمنظور ایجاد هماهنگی در سیاست تولید و توزیع و تعیین بهای فروش هر یک از منابع نیرو و اوامر مبارک ملوکانه چنین شرفصدور یافت که موضوع مورد بررسی بیشتر قرار گیرد. وزارت آب و برق موضوع را بررسی نموده اند.

وزیر آب و برق بعرض رساندند با ایجاد شورایعالی انرژی میتوان از سرمایه گذاری دولتی حداکثر استفاده را نمود و بهای انواع سوخت را بنحوی تعیین کرد که از هر جهت بنفع کشور و مصرف کننده تمام شود.

نخست وزیر بعرض رساندند اگر اجازه فرمایند شورا در سازمان برنامه زیر نظر مدیر عامل سازمان و با شرکت نمایندگان دستگاههای ذینفع تشکیل و نتیجه مطالعات در هیئت عالی برنامه مطرح گردد.

شاهنشاه فرمودند مانعی ندارد. بهمین ترتیب اقدام نمائید.

وضع عمومی اقتصاد کشور

نخست وزیر بعرض رساندند امید دولت آنست که در سال جاری مانند سال گذشته در مقام خدمتگذاری بشاهنشاه آریامهر توفیق حاصل و مخصوصاً در تأمین رشد اقتصادی کشور رضامندی خاطر خطیر ملوکانه را فراهم آورد.

شاهنشاه فرمودند طبق شواهد موجود وضع سال ۴۶ باید از ۴۵ هم بهتر باشد. در فارس - کرمان و اصفهان بارانهای نافی باریده و حتی در شهرضا که بیست سال بود تقریباً بارندگی نمیشد امسال بارندگی شده. در خراسان و کرمانشاهان و همدان وضع بارندگی عالی و در شمال فوق العاده بود. و اگر بارانهای اضافی لطمه ای بوضع محصول نزنند باید در انتظار سال کشاورزی بسیار خوبی باشیم. میزان تولید و درآمدهای نفت در سه ماهه اول سال میلادی در حدود ۲۲ درصد بیش از مقدار مشابه سال قبل بوده است و تا آخر سال شاید ۱۵ درصد اضافه تولید و درآمد داشته باشیم که دو درصد هم بیش از ماخذ تضمین شرکتهای عضو کنسرسیوم میباشد. باین ملاحظات و در اثر اقدامات دیگری که شده در سال جاری نباید نگرانی ارزی داشته باشیم و باید بتوانیم سال را با ذخائر قابل توجهی پایان برسانیم. ضمناً باید زودتر ببینیم در قسمت کشاورزی چه اقداماتی باید صورت گیرد سرمایه گذاری در امر کشاورزی باید بر پایه وسیع باشد و با گسترش شرکتهای سهامی زراعی و ایجاد صندوق توسعه کشاورزی و در موارد لازم اقدام مستقیم و کمک دولت بامور کشاورزی توسعه زیاد بدهیم. موضوع توسعه کشاورزی ایران بحدی قابل اهمیت است که حتی موافقم سرمایه گذاری خارجی را با رعایت شرایط خاص و حفظ مالکیت زمین

برای ایرانیان در کارهای کشاورزی به ایران وارد نمائیم والا اگر وضع در آینده بمیزان فعلی پیش برود ۱۷۳ سال وقت لازم دارد تا طرحهای کشاورزی خوزستان را اجرا نمائیم در حالیکه ما میخواهیم همین برنامه را اگر بتوانیم بیست ساله و حتی پانزده ساله تمام کنیم. تازه یکی دو نقطه نیست. خوزستان یکی از آنها است، سرخس محل دیگری است، جیرفت دارای زمین و خاک درجه یک و احتمالاً منابع آب کافی است و از این استعدادها باید درست استفاده شود. مغان هست، سیستان هست جاهای دیگر هست برای ما تنها مسئله ازدیاد جمعیت ایران مهم نیست بلکه مهمتر از آن وظیفه اخلاقی در مقابل دنیا داریم که خطر گرسنگی و کمبود مواد غذایی را مرتفع سازیم و باین لحاظ باید هر چه میتوانیم بیشتر تولید کنیم و برای رسیدن باین هدف باید سطح فنی کشاورزی ایران را بسطح بالاترین روشهای علمی دنیا برسانیم. با ایجاد صندوق توسعه کشاورزی شاید چند نفری در داخل کشور پیدا شوند و سرمایه گذارهای سنگینی بنمایند ولی ما نمیتوانیم منتظر اینکارها بشویم. اینست که دولت باید در برنامه آینده سرمایه گذارهای لازم را در این قسمت بنماید شاید هم بتوانیم خارج از برنامه های عمرانی کمک دولتهای خارجی را جلب کنیم. در سفر آینده بامریکا با رئیس جمهور آن کشور مذاکره خواهیم نمود. ظاهراً دولت امریکا بمسئله کمبود مواد غذایی در دنیا توجه دارد. حال باید دید تاچه حدودی میتواند یا مایلند در این مورد بیا کمک کنند. دامنه مناسبات ما با روسها تدریجاً توسعه زیادی پیدا میکند اگر لوله دوم گاز کشیده شود بیست میلیارد متر مکعب گاز در سال بآنها تحویل میگردد. بابت بهای آن و همچنین بابت بهای نفتی که احیاناً بآنها و سایر دول اروپای شرقی بفروشیم اگر از عهده تأدیه بهای آن بر نیایند و ما مجبور شویم در مقابل از روسها جنس تحویل گیریم آنوقت تجارت ما با روسها جنبه بسیار وسیعی پیدا خواهد نمود. البته این بسیار خوب است و بدلائل مختلف بخصوص از نظر نزدیک بودن راه و کمی هزینه حمل و نقل برفع ما تمام میشود ولی باید به بازرگانی خارجی خودمان با کشورهای دیگر هم توجه نمائیم و برای تأمین این منظور چه بهتر که حدود فعالیت بازرگانی خودمان را توسعه دهیم و بر حجم تجارتمان بطور کلی بیفزائیم.

موقع مسافرت بآلمان در نظر داریم مذاکراتی در زمینه صنایع خصوصاً صنایع نظامی بآلمانها انجام دهیم. دستور داده ام وزراء اقتصاد و آب و برق در هر دو سفر به چکسلواکی و آلمان همراه ما باشند. در سفر به کانادا نیز مذاکراتی برای توسعه روابط پیش خواهد آمد. کاناداییها مردمان بسیار خوبی هستند. وزارت اقتصاد موضوع گسترش روابط فیما بین دو کشور را دقیقاً بررسی و نتیجه را گزارش نماید. در امریکا علاوه بر موضوعهای کشاورزی درباره برق و پتروشیمی هم

مذاکره خواهیم نمود. وزیر آب و برق زودتر مطالعات مربوط به خرید واحدهای مورد نیاز نیروگاه ۳۰۰,۰۰۰ کیلوواتی تهران را انجام و نتیجه را گزارش نماید تا آنکه انشاء الله خودمان بتوانیم ژنراتور برق بسازیم و محصول داخلی را مصرف کنیم. وزارت اقتصاد با همکاری وزارت آب و برق زودتر مذاکرات را درباره ایجاد کارخانجات تولید ژنراتور در ایران با دولت چکسلواکی تکمیل و نتیجه را با اطلاع ما برسانند.

در مورد ایجاد کارخانه آلومینیوم سازی چه پیشرفتهائی حاصل شده؟ وزیر اقتصاد بعرض رساندند با مؤسسات آلومینیوم آلمان - هوست - دماغ - بران باوری - پشینیه و یکی دو مؤسسه دیگر برای فروش محصول مذاکره و موافقتهای اصولی بعمل آمده ولی نقطه ضعف ما اینست که هنوز کارخانه را ایجاد و محصول را تولید ننموده برای فروش مذاکره مینمائیم. اگر اجازه فرمایند زودتر کارهای اجرائی کارخانه را شروع نمائیم.

شاهنشاه فرمودند البته معطل نشوید. در مورد لوله‌های سیمانی ابتکاری وزارت آب و برق و مذاکراتیکه قرار بود با روسها برای استفاده از آنها در ساختمان شاه لوله گاز بعمل آید چه اقداماتی شده؟

وزیر آب و برق بعرض رساندند با روسها مذاکره شد خیلی تحت تأثیر قرار گرفتند ولی تقاضا دارند در مسافت طولانی تر حدود ده کیلومتر آزمایش شود. تاکنون در حدود دو میلیون ریال صرف آزمایشهای اولیه شده که نصف آنرا وزارت آب و برق و بقیه را شرکت شل و یک مؤسسه آلمانی تأمین نموده‌اند و توانسته‌ایم لوله‌های سیمانی را با یک جدار لاستیکی بنام پیکوکس که قابلیت انعطاف زیاد داشته و در مقابل پوسیدگی مقاوم است پوشانیده و مایع را با فشار زیاد از آن عبور دهیم ولی البته باید روی مسافت بیشتری آزمایش شود.

شاهنشاه فرمودند آزمایشهایتان را دنبال کنید ولی باید میزان مقاومت لوله و مدتی که پوشش آن میتواند زیر خاک دوام بیاورد دقیقاً بررسی شود. در مورد بردن لوله گاز بشوروی بآنها بگوئید ما حاضر نیستیم نسبت به مسیری که قبلاً توافق شده یعنی تهران - ساوه - آستارا تجدید نظر نموده آنرا از ساوه به تبریز و از آنجا به جلفا که بسیار طولانی‌تر است ببریم و در برنامه عمرانی آینده نیز اعتباری برای اینکار پیش‌بینی نشده است و اجرای آن از لحاظ ما غیرمقدور میباشد مگر آنکه خود آنها هزینه اضافی آنرا کلاً تقبل نمایند. در این صورت موضوع قابل بررسی خواهد بود چون از لحاظ ما علاوه بر مسائل دیگر عبور لوله از رشت بتوسعه آن شهرستان کمک خواهد نمود. البته مسیر لوله دوم را میتوان از تبریز و جلفا تعیین نمود. ضمناً در مذاکراتمان با روسها راجع بطرحهای آتی ارس نیز تبادل نظر کنید. میگویند

با بستن چند سد و ایجاد چند آبشار و مهار نمودن آبهای این رودخانه میتوان تا یکمیلیون کیلووات برق تحصیل نمود که رقم قابل توجهی است .

سپس شاهنشاه فرمودند وضع سرمایه‌گذاری خصوصی چطور است ؟

وزیر اقتصاد بعرض رساندند جریان سرمایه‌گذاری صنعتی بسیار خوب و بر اصول سالمی استوار گردیده و با آنکه شرایط اعطاء پروانه‌های صنعتی بسیار سخت شده میزان سرمایه‌گذاری در سال ۴۵ تقریباً چهار برابر سال ۴۴ بوده است و پیش‌بینی میشود در سال ۴۶ وضع بهتر از سال ۴۵ هم باشد . نکته جالب آنکه بخش خصوصی تدریجاً از سرمایه‌گذارهای بزرگ و همچنین از سرمایه‌گذاری در صنایع ناآشنا مانند کاغذسازی و غیره واهمه‌ای ندارد .

شاهنشاه فرمودند اخیراً چند نفر تقاضای ایجاد کارخانه کاغذ نموده‌اند .

این کار را هم حل کنید .

سپس شاهنشاه فرمودند گو آنکه یکماه بیشتر از سال نمیگذرد اثرات قانون

جدید مالیات‌ها چطور بوده است .

وزیر دارائی بعرض رساندند در سال جاری قانون جدید فقط شامل مالیات

حقوق و مالیات پزشکان و مالیات وکلای دادگستری و قسمتی از مالیات مستغلات

میگردد و در سال ۴۷ است که اثرات آن مشهود میگردد و تجار - شرکتها و سایر

گروهها باید اظهارنامه مربوط به عملکرد سال ۴۶ را تسلیم دارند هم‌اکنون تهران

از لحاظ مالیاتی به ۸۶ حوزه تقسیم‌بندی شده و گروههای مالیاتی از دهم اردیبهشت

ماه دست بکار خواهند شد . ولی با آنکه وزارت دارائی در حدود ۷۰۰ نفر کارمند

زائد در اختیار دارد برای اجرای صحیح قانون احتیاج با استخدام ۱۵۰۰ نفر کارمند

جدید برای ممیزی مالیاتی خواهد داشت .

شاهنشاه فرمودند مانعی ندارد عده مورد نیاز را استخدام نمائید . ضمناً

کارمندی را هم که قرار است بوزارت آموزش و پرورش جهت تدریس معرفی

نمائید زودتر اعزام دارید . با اجرای قانون جدید مالیات‌ها شاید از سال آینده و یا

سال بعد بالاخره حساب درآمدهای این کشور بطور دقیقتری روشن شود و بتوانیم

در برنامه‌های عمرانی بهتر امکانات مملکت را برآورد نمائیم . نظر بانك مرکزی

درباره وضع و میزان فعالیت بخش خصوصی چیست ؟

رئیس بانك مرکزی بعرض رساندند رویهمرفته وضع بازرگانی و سرمایه -

گذاری بخش خصوصی و بخصوص اعتماد مردم به ثبات کارها خوب است . اخیراً

چند نفر از بانکداران فرانسوی - انگلیسی و آلمانی که هر چند وقت یکبار از ایران

دیدن میکنند اظهار میداشتند نتیجه بررسیهای آنها اینست که هیچوقت يك چنین

اعتماد و امیدی در طبقه تاجر و سرمایه‌دار ایرانی وجود نداشته است . بررسیهای

خود ماهم مؤید این مطلب است. با آنکه سطح قیمتها در اسفند ۵۰ درصد در حدود ۲/۸ درصد بیشتر از اسفند سال قبل بوده حدمتوسط قیمتها در طول سال گذشته فقط ۸٪ افزایش داشته است. محصولات کشاورزی افزایش محسوس داشته و این افزایش در سطح کشت و در میزان برداشت از هر هکتار محسوس بوده و نکته جالب آنکه قسمت زیادی از محصولات در سطح روستاها مصرف شده که دلیل بر ارتقاء سطح زندگی افراد است.

وزیرداری عرض رساندند سرعت ترخیص کالا از گمرک یکی از نشانه‌های رونق اقتصادی است و در بیست و پنج روزه اول فروردینماه وضع به مراتب بهتر از سال قبل بوده.

وزیر آبادانی و مسکن عرض رساندند آمار بانک رهنی که شاخص خوبی برای فعالیتهای ساختمانی میباشد مؤید بهبود وضع مردم است. در بیست و پنج روزه اول فروردین بانک رهنی ۸۰٪ بیش از مدت مشابه سال قبل وام اعطاء نموده و متوسط مبلغی که مردم بین چهاردهم تا بیستم فروردینماه روزانه بصدوق پس انداز مسکن پرداخته‌اند ۳,۵۰۰,۰۰۰ ریال بوده است.

شاهنشاه فرمودند زودتر یک گزارش درباره خانه‌های روستائی تهیه کنید و چند خانه نمونه برای چند نقطه کشور در نظر گرفته آنها را بسازید و روستائیان را تشویق و آماده نمائید در این منازل سکنی‌گزینند و نظریات خود را اطلاع دهند تا در برنامه عمرانی آینده یا حتماً در برنامه بعدی نسبت به نوسازی روستاها با تجاربی که بدست خواهیم آورد اقدام قطعی نمائیم. ضمناً در مورد ایجاد پارک و ورزشگاه و فضای آزاد در تبریز و اهواز و سایر شهرها اقدام نمائید و بوزیر کشاورزی ابلاغ شود که امکان ایجاد یک زمین برای بازی گلف در پارک جنگلی در جاده کرج را بررسی و نتیجه را گزارش نمایند. در سایر شهرها هم زمینهای برای اینکار در نظر گرفته شود. در مورد ایجاد شبکه سد لتیان نیز زودتر اقدام نمائید چون در نظر داریم تمام تپه‌های اطراف نیاوران و شیان را جنگل‌کاری کنیم. راجع بنحوه استفاده از آبهای کشور باید زودتر تصمیم لازم اتخاذ و اجرا شود. وزیر آب و برق گزارش مربوطه را بتعداد کافی تهیه و بین کسانی که لازم است توزیع نمایند تا بعد هم لایحه آن تهیه شود. نظر خود ما همانطور که قبلاً تذکر داده‌ام اینست که آب به هیچکس تعلق ندارد و نحوه استفاده از آنرا باید دولت تعیین نماید. ممکنست دولت اجازه دهد که افراد حتی مبادرت بحفر چاه نمایند ولی باید چگونگی و میزان مصرف آن مشخص باشد و برای اینکار شاید لازم باشد بر سر هر چاه کنتور نصب گردد. دردشتها با حفر چاههای عمیق قنوات طبعاً خشکیده خواهد شد ولی در دره‌ها و نقاط مشابهی که یک یا چند رشته قنات منطقه خاصی را مشروب میکند

وحفر چاه هم در آن نقاط صرف نمی‌نماید دلیلی ندارد که قنوات خشکانده شود چه بهتر که کشور ایران از این حیث درد دنیا نمونه باشد که توانسته آب را برای اولین دفعه ملی نماید .

بحمدالله در حال حاضر وضعیت عمومی کشور خوبست . در راه جلب اعتماد و سرمایه‌گذارها و توسعه فعالیتها سیاست مستقل ملی - سیاست صحیح پولی و اعتباری و بطور کلی سیاست اقتصادی ما مؤثر بوده است . توسعه روابط ما با دول کمونیستی خود دلیل بر اعتمادی است که بوضع کشور داریم ولی مردم باید عادت کنند که بیشتر کار کنند . بنخست وزیر دستور داده ام ساعات کار وزارتخانه‌ها را کمی بیشتر و تعطیلات را کمتر کند . این روزهای تعطیلی که داریم بعلت پراکنده بودن هیچ تأثیری در استراحت افراد ندارد ولی پیشرفت اقتصادی لطمه وارد می‌سازد چه بهتر که حتی المقدور از تعداد آنها کم کنیم و اگر لازم است یکجا چند روزی در وسط سال تعطیل عمومی اعلام شود .

وزیر دارائی بعرض رساندند در هر روز تعطیل فقط از نظر وزارت دارائی یکصد و شصت میلیون ریال بدولت و ملت ایران ضرر وارد می‌آید زیرا یکصد میلیون ریال حقوق پرداخت میشود و بطور متوسط شصت میلیون ریال هم از درآمد گمرک کسر میشود .

وزیر اقتصاد بعرض رساندند از طرف بخش خصوصی پیشنهادهایی برای ایجاد ذوب آهن بدولت تسلیم گردیده است اگر اجازه فرمایند بررسی شود . شاهنشاه فرمودند ذوب آهن از جمله صنایع ملی ایران است و اعطاء اجازه در مورد صنایع ملی به بخش خصوصی برخلاف فلسفه ما میباشد . در سایر فعالیتها مانند تولید مس سرمایه‌گذاری نمایند .

کارخانه ریساف قم

وزیر کار و امور اجتماعی بعرض رساندند چند روز است کارخانه ریساف قم تعطیل شده است . البته کارخانه فرسوده است ولی سیصد نفر کارگر دارد . بیمه‌های اجتماعی و وزارت دارائی مطالباتی داشته‌اند و اجرائیه صادر شده . اگر ممکن باشد یکی دو ماه وزارت اقتصاد اداره کارخانه را بعهده بگیرد تا ترتیب دیگری برای اینکار داده شود خاصه آنکه کارخانه مزبور تنها کارخانه موجود در منطقه قم میباشد . وزیر اقتصاد بعرض رساندند ماشین آلات کارخانه مطلقاً فرسوده شده . در قم و حوالی آن بازار مصرف و ذخائر آب بمیزان کافی وجود ندارد که بتوان کارخانه را توسعه داد و بطور کلی اداره کارخانه جنبه اقتصادی ندارد . شاهنشاه فرمودند کمیسیونی وضع کارخانه را رسیدگی کند .

راههای کم کردن هزینه طرحها

نخست وزیر بعرض رساندند حسب الامر مبارك ملو كانه موضوع تقليل هزینه طرحها درجلسات متعدد توسط چند نفر ازوزراء ومدیرعامل سازمان برنامه وبعداً بوسیله کارشناسان بررسی و گزارش امرتنظیم گردیده که توسط مدیرعامل سازمان برنامه بعرض خواهد رسید اگر اجازه فرمایند اجرا شود .

مدیرعامل سازمان برنامه بعرض رساندند چکیده بررسیهاییکه بعمل آمده تحت سه عنوان قابل طبقه بندی میباشد :

اول استاندارد کردن طرحها . انجام این منظور با اقدام درموارد زیر عملی خواهد بود :

الف - تکمیل مطالعات مقدماتی و تهیه طرحهای جامع و کامل و رعایت هماهنگی آنها با طرحهای مختلف .

ب - تهیه اسناد و مشخصات فنی نمونه و استانداردها و دستورالعملها ومقررات فنی .

پ - استاندارد کردن طرحها و نقشهها و تهیه مشخصات و معیارهای یکنواخت برای عملیات عمرانی مشابه وجلو گیری ازتجمل و کارهای غیرضروری .
دوم انجام کارها بوسیله دستگاههای اجرائی . دراینمورد رعایت اصول زیر مورد توجه میباشد :

الف - عدم ارجاع بعضی از کارها بمهندسان مشاور وحتمی الامکان انجام مطالعات و تهیه طرحها بوسیله دستگاههای اجرائی .

ب - انجام کارها و عملیات عمرانی بصورت امانی بوسیله دستگاههای اجرائی دولتی بدون استفاده ازپیمانکار .

سوم ارجاع کار به کاردان وتسهیلات تشریفات وعدم تعهد بدون تأمین اعتبار . دراینمورد بشرح زیرمیتوان اقدام نمود :

الف - پیمانکاران باتوجه بآخرین وضع فنی ومالی آنها طبقه بندی شده درانتخاب آنان برای انجام طرحها نهایت دقت بعمل آید ونحوه اجرای کارها تحت نظارت دقیق قرارگیرد .

ب - تشریفات تهیه وتصویب طرحها وطریقه پرداخت وجه پیمانکاران ساده تر شود وترتیبی اتخاذگردد که درصورت فقدان اعتبار مطلقاً تعهدی بعمل نیاید .

شاهنشاه فرمودند همه این کارها را انجام دهید ولی آنچه بیش ازهر امری مهم است داشتن يك جو دلسوزی وعلاقتمندی بکاراست . درمورد تهیه طرحهابوسیله دستگاههای اجرائی باید بطرز عمل نمود که انجام آن سبب افزایش بی تناسب تعداد کارمندان دولت نشود . موضوع پرداخت بموقع مطالبات پیمانکاران بسیار

مهم است و بدون تردید در تقلیل هزینه‌ها مؤثر خواهد بود. نکته دیگری که قبلاً نیز تذکر داده‌ام اینست که فکر یکنوبت کار کردن را در کارخانجات باید بکلی در کشور موقوف نمود. با یکنوبت کار نه‌استفاده کامل از سرمایه می‌شود نه از وقت نه از ماشین‌آلات.

وزیر آبادانی و مسکن بعرض رساندند اخیراً هیئتی بدستور آقای نخست‌وزیر از کشورهای اروپای شرقی بازدید و امکان خرید بعضی وسائل ساختمانی را از آن ممالک بررسی نمودند. در مورد آسانسور در کشور چکسلواکی تحقیق بعمل آمده بهای آن ۶۰٪ ارزاتر از ارزاترین آسانسورها ساخت اروپای غربی میباشد و قبول کرده‌اند در صورتی که مایل باشیم کارخانه آسانسورسازی در ایران دایر نمایند. شاهنشاه فرمودند البته اینکار را بکنید. از این بعد هر خانه‌ای که از پنج - شش طبقه بلندتر باشد احتیاج بآسانسور دارد. ضمناً در مورد ساختن وسائل خنک‌کننده در ایران اقدام نمائید تا مردم کشور بخصوص از اصفهان به پائین که هوا گرم‌تر است بتوانند منازل خود را با این وسائل مجهز نموده در رفاه بیشتر زندگی کنند.

تخصیص اعتبارات برای امور کشاورزی

نخست‌وزیر بعرض رساندند حسب الامر مبارك ملو كانه موضوع تخصیص قسمتی از اعتبارات بانك‌ها جهت توسعه امور کشاورزی در نخست وزیری و متعاقباً در بانك مرکزی با همکاری همه بانكها بررسی گردیده و گزارش امر را رئیس بانك مرکزی بشرع عرض همایونی می‌رسانند.

رئیس بانك مرکزی بعرض رساندند تأمین احتیاجات کشاورزی ایران فوق العاده زیاد و از حدود قدرت بانكها خارج است ولی با ایجاد يك صندوق مشترك از همه بانكها تاحدودی میتوان تسهیلاتی قائل شد. اکنون يك هیئت پنج نفری از نمایندگان بانكها انتخاب شده‌اند تا طرح اجرائی امر را تهیه نمایند.

شاهنشاه فرمودند در مورد امور تعاونی چه ترتیبی اتخاذ شده؟

رئیس بانك مرکزی بعرض رساندند هدف از ایجاد صندوق مشترك صرفاً كمك بامور کشاورزی و تعاونیهای کشاورزی میباشد و برای امور تعاونی بطور کلی باید پیش‌بینی لازم در برنامه عمرانی آینده بعمل آید.

ایجاد هماهنگی در سطح روستاها

نخست‌وزیر بعرض رساندند حسب الامر مبارك ملو كانه با همکاری نمایندگان وزارتخانه‌های ذی‌علاقه موضوع ایجاد هماهنگی در سطح روستاها بررسی و طرح آن تنظیم و از طریق دفتر مخصوص شاهنشاهی از شرف‌عرض پیشگاه مبارك ملو كانه

گذشت . او امر مبارك ملوكانه چنین ابلاغ گردید که جزئیات توسط وزارت آبادانی ومسکن ووزارت کشاورزی بررسی شود . نمایندگان این دو وزارتخانه درجلسات برای تهیه گزارش حضور داشته‌اند و طرح نهائی با موافقت کامل همه اعضاء تنظیم گردیده است .

شاهنشاہ فرمودند وزیرآبادانی ومسکن نظریاتی داشته که قابل رسیدگی است . وزیرآبادانی ومسکن بعرض رساندند دستگاههائی را که کار تخصصی دارند میتوان با یکدیگر توأم کرد و دستگاههائی که کار عمرانی دارند درهم ادغام نمود وازرقابت افراد با یکدیگر در کارهای مشابه جلوگیری کرد .

نخست وزیر بعرض رساندند مسئله ادغام وتلفیق فعالیتها درمرحله بعدی بررسی خواهد شد اکنون هدف ازگزارش شرفعرضی ایجاد هماهنگی درامور مربوط بروستاها از طریق ایجاد شورای هماهنگی درسازمان برنامه - شورای عمران در سطح استان وهیئت عامل در سطح بخش میباشد .

شاهنشاہ فرمودند ایجاد این شوراها مانعی ندارد . دراینموارد اقدام کنید ولی موضوع ادغام هم خیلی مهم است وباید زودتر بمرحله اجرا درآید . جلسه مدت دوساعت وربع ادامه داشت ودرساعت هفت وربع بعدازظهر پایان یافت .

صورت جلسه ۱۱ اردیبهشت ماه ۴۶

در این جلسه آقایان نخست وزیر - وزیر دارائی - کار و امور اجتماعی - اقتصاد - کشاورزی - آب و برق - آبادانی و مسکن - وزیر مشاور و معاون اجرائی نخست وزیر - رئیس دفتر مخصوص شاهنشاهی - مدیر عامل سازمان برنامه و رئیس بانک کشاورزی افتخار حضور داشتند. در ابتدا خلاصه جریان اقداماتیکه حسب الامر شاهنشاه آریامهر بموقع اجرا گذارده شده بود توسط دبیر شورا بعرض رسید و سپس موضوعات زیر مطرح گردید .

خرید واحدهای برق تهران

وزیر آب و برق بعرض رساندند برای خرید واحدهای نیروگاه سیصد هزار کیلوواتی تهران با امریکائیا - روسها و چکها مذاکره شده. قیمت شرکت جنرال الکتریک نصب در محل هر کیلووات ۱۱۳ دلار میباشد و بعید بنظر میرسد بتوان بیش از دو یا سه دلار هر کیلووات تخفیف تحصیل نمود . روسها و چکها هنوز قیمت نداده اند ولی پیش بینی میشود بتوان تخفیفهای بیشتری بدست آورد . البته جنس امریکائیا بمراتب مرغوبتر از اجناس مشابه دو کشور دیگر میباشد منتهی نکته اصلی در خرید از کشورهای اخیر الذکر آنستکه احتیاج بپرداخت نقدی نبوده میتوان بهای آنرا در مقابل قیمت گاز یا نفت احتساب نمود .

شاهنشاه فرمودند ببینید تا چه حد میتوانید چانه بزیند و قیمتها را پائین آورید و بعد مقایسه کنید بین قیمتهای پیشنهادی با توجه بمرغوبیت جنس و هر کدام بصلاح بود همان را خریداری نمائید ضمناً با شرکت جنرال الکتریک مذاکره کنید اگر مبادرت بایجاد کارخانجات برای ساخت ژنراتور - ترانسفورماتور - کولر و غیره در ایران نمایند البته در نحوه تصمیم ما مؤثر خواهد بود .

تأمین احتیاجات بانک کشاورزی

نخست وزیر بعرض رساندند درمورد تأمین احتیاجات مالی بانک کشاورزی حسب الامر شاهنشاه آریامهر بررسیهای مفصلی انجام و مذاکراتی با بانکهای تجارتي بعمل آمد که نتیجه آنرا رئیس بانک کشاورزی بشرفعرض همایونی میرسانند. رئیس بانک کشاورزی بعرض رساندند بانکها اصولاً موافقت دارند متفقاً صندوقی تشکیل داده وجوهی را برای توسعه کشاورزی تخصیص دهند. منتهی چون تجارب زیادی در اعطاء یا پس گرفتن وامهای کشاورزی ندارند مایلند وجوه را یکجا برای مدت سه تا پنجسال با ۷٪ سود در اختیار بانک کشاورزی قرار دهند و از طرف بانک کشاورزی گواهینامه ای صادر شود که اگر احتیاج داشته باشند مانند اوراق بهادار بین خود بانکها تنزیل نمایند. چون این پیشنهاد شبیه پیشنهاد قبلی بانک کشاورزی درخصوص صدور اوراق قرضه کشاورزی بود لذا با بانک مرکزی مذاکره شد بانک مذکور با صدور اوراق بشرط آنکه تضمین وزارت دارائی لازم نباشد موافقت نموده است.

وزیر دارائی بعرض رساندند پیشنهاد بانکهای تجارتي متضمن هیچگونه خطری برای آنها نبوده سود زیادی هم دربردارد چون برای وجوهیکه در اختیار بانک کشاورزی قرار میدهند مالیات تأدیه نمیکند وسوخت وسوزی هم ندارد لذا ۷٪ بهره زیاد بنظر میرسد ولی نکته مهمتر آنست که در حال حاضر این بانکها دوهزار میلیون ریال اسناد خزانه خریداری نموده اند و اگر شرایط اوراق قرضه بانک کشاورزی از شرایط اسناد خزانه یا اوراق قرضه دفاعی بهتر باشد این وجوه متوجه اوراق قرضه کشاورزی خواهد شد.

رئیس بانک کشاورزی بعرض رساندند مدت اسناد خزانه ۳ ماهه و ۶ ماهه است در حالیکه مدت اوراق قرضه کشاورزی ۳ ساله و پنجساله میباشد و ممکن نیست باتوجه بطول مدت بتوان با ۶٪ بهره وجوه قابل توجهی بدست آورد.

شاهنشاه فرمودند باید ببینیم تا آخر سال اوراق قرضه دفاعی باسانی بفروش میرود یا نه. اگر هنوز محل وجود داشته باشد اوراق قرضه بانک کشاورزی هم منتشر نمائید ولی تا اینموضوع روشن نشود صدور اوراق قرضه کشاورزی ممکنست سبب شود که اوراق قرضه ملی بفروش نرود. يك راه حل هم آنست که بانک کشاورزی بدون تمهد وزارت دارائی مبادرت بصدور اوراق قرضه نماید ولی باید شرایط آن طوری باشد که به بازار اسناد خزانه و اوراق قرضه دفاعی لطمه وارد نیآورد. وزیر دارائی ورئیس بانک مرکزی ورئیس بانک کشاورزی موضوع را بررسی و نتیجه را در جلسه آینده گزارش نمایند. باید تکلیف این کار تا آخر اردیبهشت ماه روشن شود.

تأمین اعتبار ساختمان استادبوم بزرگ تهران

شاهنشاه فرمودند مذاکراتتان درخصوص تأمین اعتبار ساختمان استادبوم صد هزار نفری تهران با اینالیائی‌ها بکجا رسید؟ وزیرآبادانی ومسکن بعرض رساندند هنوز پاسخ قطعی دریافت نشده ولی پیش‌بینی میکنند که درطرف همین هفته بتوانند نظر مثبت خودرا اعلام دارند. شاهنشاه فرمودند قرار بود شنبه هفته گذشته آخرین مهلت آنها باشد. اگر تا فردا پاسخ ندادند دیگر منتظر نشوید وبا دستگاہهای دیگر مذاکره کنید. ما نمیتوانیم وقت خودمان را تلف کنیم.

ایجاد زمینهای ورزش و پارک در تهران

شاهنشاه فرمودند همانطور که امروز صبح به نخست‌وزیر دستور دادم درشهر تهران برای هرده هزار نفر یک زمین ورزش مرکب از یک میدان فوتبال و چند میدان والیبال و بسکتبال در نظر بگیرند. ضمناً دستور داده‌ام زمینهای غرب پارک شاهنشاهی هر قسمت متعلق بمردم است از آنها خریداری شود و تا رودخانه ونک و!لا تاجاده اسفالته مشرف بآن در تمام قسمت‌ها درختکاری گردد. همچنین درمورد تپه‌های قیطریه - الهیه - امیرآباد وبطور کلی تپه‌های اطراف تهران ببینید هر کجا میسر است درختکاری کنید. شاید بتوانید با مقررات موجود صاحبان این نقاط را وادار کنید زمین‌های خودرا آباد نمایند. اصولاً در گذشته که کسی تپه خریداری نمیکرده و برای تپه‌هاییکه بثبت داده‌اند درحقیقت وجهی پرداخت نکرده‌اند و هر ادعائی پیدا شده بعداً که قیمت زمین بالا رفته بوجود آمده اگر بتوانیم این نقاط و تمام ۸۰۰۰ هکتار اراضی مغرب فرودگاه مهرآباد را تماماً جنگل‌کاری نمائیم وضع تهران از لحاظ داشتن فضای سبز بکلی عوض میشود. درمورد جنوب شهر هم باید فکری بکنیم. قسمتهای قدیمی را باید بکویم ومبذل بپارک کنیم ودر قسمتهای مناسبتر بااستفاده از منابع آبهای زیرزمینی که درسطح کم عمقی قرار دارد هر جا میشود درختکاری نمائیم. درمورد زمینهای تپه‌های مجاور عباس‌آباد که بافسران واگذار شده بررسی نمائید شاید بتوانید جای دیگر بآنها زمین بدهید واین تپه‌ها را هم درختکاری نمائید. نخست‌وزیر بعرض رساندند اوامر مبارک ملوکانه درمورد ایجاد زمینهای ورزشی همین امروز باستاندار تهران ابلاغ گردید که با وزارت کشور وشهرداری تهران ترتیب کار را بدهند. درمورد زمینهای واقع درغرب پارک شاهنشاهی نیز وزارت کشاورزی اقدام ونتیجه راگزارش خواهد نمود. متأسفانه نسبت به بعضی زمینهای این منطقه فعل وانفعالاتی در اداره ثبت واقع وبضرر دولت تمام شده

لذا در نظر است پس از بررسی امر در صورت لزوم از اداره ثبت بازدید بعمل آید و عده‌ای فی‌المجلس از کار برکنار شوند.

وزیر کشاورزی بعرض رساندند بین ولنجك و اوین دونهر وجود داشته عده‌ای جای رودخانه‌ها را با یکدیگر عوض کرده و در حدود دویست هزار متر از اراضی متعلق بدولت را تصاحب کرده‌اند و با آنکه ثبت شمیران هم رسماً تأیید نموده که در صدور اسناد مالکیت اشتباه شده آنها توانسته‌اند دولت را در دادگاههای بدوی و استیناف محکوم نمایند و اکنون تقاضای رسیدگی فرجامی شده است. شاهنشاه فرمودند در بازبینی که نخست‌وزیر از اداره ثبت مینمایند حداکثر سختگیری را بعمل آورند.

تشویق سرمایه‌گذاری خارجی در توسعه کشاورزی و صنایع در خوزستان
شاهنشاه فرمودند در مورد سرمایه‌گذاری خارجی در کشاورزی خوزستان چه اقدامی بعمل آمده است؟

وزیر آب و برق بعرض رساندند از طرف وزارت آب و برق نامه‌هایی بچند مؤسسه امریکائی نوشته شده و مطالعاتی نیز در تهران صورت گرفته. قرار است عده‌ای از خوزستان دیدن نمایند ولی اگر اجازه فرمایند قبلاً ضوابطی برای سرمایه‌گذاری خارجی چه در کشاورزی و چه در صنایع کشاورزی در خوزستان و سایر دشتهای بزرگ ایران تهیه شود و قراردادها در چهار چوب آن ضوابط تنظیم گردد. و برای استفاده کامل از زمین‌ها کشاورزانی که در این مناطق بطور پراکنده مشغول زراعت میباشند در يك محل متمرکز گردند.

نخست‌وزیر بعرض رساندند اگر اجازه فرمایند قبلاً تحقیقاتی از طریق هیئت نمایندگی اقتصادی ایران در واشنگتن بعمل آید که در سایر ممالک تحت چه شرایط و ضوابطی با سرمایه‌گذاری خارجی در کشاورزی موافقت نموده‌اند. شاهنشاه فرمودند اینکار را بکنید ضمناً توجه داشته باشید که اگر دولت خارجی علاقمند بسرمایه‌گذاری میباشد حتماً یا باید مدت آن معین گردد و یا آنکه با دولت شاهنشاهی بنحوی شریک شوند که بیش از نصف سهام در اختیار دولت ایران قرار گیرد. در تنظیم ضوابط هم توجه کنید که شرایط سرمایه‌گذاری در صنایع کشاورزی با کشاورزی مطلق تفاوت دارد و نرخ برگشت سرمایه در یکی سریعتر از دیگری است و باید برای هر يك ضوابط و شرایط مجزا تنظیم کنید.

ایجاد واحدهای سهامی زراعی

شاهنشاه فرمودند در مورد ایجاد واحدهای سهامی زراعی چه اقدامی

شده است؟

وزیر کشاورزی بعرض رساندند املاکی که بموجب قانون اصلاحات ارضی تقسیم شده قانوناً با فوت مالك تقسیم نمیشود و اگر ورثه بتوانند بین خود توافق کنند مدیریت آن بعهده شرکت تعاونی ده محول میشود تا یا شرکاء ملك را بفروشند یا یکنفر مدیر برای آن تعیین کنند . درمورد واحدهای سهامی زراعی وزارت کشاورزی با همکاری سازمان برنامه مشغول تهیه وتنظیم طرحی است که در برنامه چهارم اجرا گردد ومجوز لازم هم درمورد کشاورزانیکه احیاناً مایل بهمکاری نباشند تحصیل شود .

شاهنشاه فرمودند تشکیل چنین واحدهائی بنفع خود آنها است و باید منافع امر برای آنها تشریح گردد . منظور اینست که زمین بواحدهای کوچک تقسیم نشود وسهام قابل معامله ومبادله باشد . دراین طرح مالکیت از بین نمیرود وضماً مالکین میتوانند بکار کشاورزی خود جنبه صنعتی داده بر اساس وسیعتر باكم كامل دولت زراعت نمایند . این یکنوع پیشرفته ومترقی است شبیه مزارع دولتی منتهی با حفظ مالکیت خصوصی . درچند مورد درباره این طرح باخارجیان که بایران آمدهاند صحبت شده خیلی تحت تأثیر قرار گرفته ومیگویند این فکر جدیدی است .

وضع کشاورزی در دنیا جنبه صنعتی بخود گرفته وماهم باید با تمام وسائل درهمین جهت کوشش نمائیم واشکالات نباید سد راه وراذع کار گردند وبمجرد مواجه شدن با آنها عقب نشینی کنیم . باید در رفع آنها اقدام کنیم .

اعزام کارآموز فنی باآلمان

نخست وزیر بعرض رساندند برای اعزام کارآموز باآلمان با آلمانیها مذاکره شد اکنون آمادگی دارند دویست وپنجاه نفر کارآموز برای مدت يك سال تادوسال درکارخانجات مشغول بکار شوند .

وزیر کار بعرض رساندند آلمانیها حاضر شدهاند عدهای کارگر فنی نیز بپذیرند چون نتوانستیم ازطریق کارخانجات دولتی یاخصوصی اینعده را انتخاب واعزام داریم ناچار مراتب درجرايد آگهی شد تا از بین داوطلبان انتخاب شوند . شاهنشاه فرمودند دهسال قبل ارهارد پیشنهاد کرد عدهای کارگر ایرانی باآلمان اعزام شوند ولی دستگاههای سنگین ما عذر وبهانههایی آوردند واین کار انجام نشد . حالا اینکار را تعقیب کنید چون متضمن منافع زیادی برای کشور میباشد . جلسه مدت یکساعت وسه ربع ادامه داشت ودرساعت شش وسه ربع بعدازظهر پایان یافت .

صورت جلسه ۴۵ اردیبهشت ماه ۴۶

در این جلسه آقایان نخست‌وزیر - وزراء دارائی - کشور - اقتصاد - کشاورزی - آب و برق - آبادانی و مسکن - وزیر مشاور و معاون اجرائی نخست‌وزیر - رئیس دفتر مخصوص شاهنشاهی - مدیر عامل سازمان برنامه - رئیس کل بانک مرکزی افتخار حضور داشتند . در ابتدا خلاصه جریان اقداماتیکه حسب الامر شاهنشاه آریامهر بموقع اجرا گذارده شده بود توسط دبیر شورا عرض رسید و سپس موضوعات زیر مطرح گردید .

سیاست توسعه کشاورزی در قطب‌های منابع آب و خاک

وزیر مشاور و معاون اجرائی نخست‌وزیر عرض رساندند حسب الامر مبارک ملوکانه گزارشهای وزیر آب و برق درباره ملی کردن منابع آب و همچنین طرح توسعه کشاورزی در قطبهای منابع آب و خاک بین اعضای شورای اقتصاد توزیع گردید و طرح مربوط بتوسعه کشاورزی بررسی شده است که اصول آن در این جلسه بشرف عرض پیشگاه مبارک ملوکانه میرسد .

وزیر آب و برق عرض رساندند بر سببهایی که بعمل آمده نشان میدهد اگر بخواهیم تا اول قرن آینده از کلیه امکانات کشور جهت حداکثر توسعه زراعت استفاده نمائیم چه اعتباراتی مورد نیاز و چه مشکلات و موانعی در کار میباشد . یکی از مشکلات وجود قنوات است که مانع استخراج صحیح آب از منابع آب زیرزمینی میباشد . واحدهای موجود کشاورزی تحت تأثیر روش استفاده از آنها بوجود آمده و حفظ واحدهای کوچک قابل دوام نمیباشد . در حال حاضر ۲/۸ میلیون هکتار زیر کشت آبی میباشد و در حدود نصف آن محکوم بفنا است . دهات باید دنبال یکدیگر قرار گیرد تا طول شبکه های آب - برق - تلفن و سایر ارتباطات کوتاهتر و هزینه ها کمتر شود . این هدف را میتوان در طول

هشت برنامه عمرانی در کار آب و زراعت براساس واحدهای بزرگ که کمتر از ۱۰۰۰ هکتار نباشد با صرف دوهزار میلیارد ریال انجام داد تا بعد اعلای توسعه اقتصادی برسیم و بجای ۲/۸ میلیون هکتار کشت آبی موجود بین ۱۶ تا ۱۸ میلیون هکتار را زیر کشت ببریم. در آن تاریخ جمع تولیدات کشاورزی کشور در حدود ۱۶۰ میلیون تن مواد مختلف خواهد بود که ارزش آن براساس قیمت‌های امروز به ۹۰۰۰ میلیارد ریال بالغ خواهد گردید. متأسفانه در حال حاضر هنوز بعضی دستگاهها مانند بانک کشاورزی در برخی دهات که باید کاملاً از بین بروند سرمایه‌گذاری یا کمک‌های مالی میکنند و در نتیجه دوام آنها طولانی‌تر میشود. شاهنشاه فرمودند آن اندازه که الان بآنها کمک میشود برای تأمین حداقل زندگی است که بیش از این از سیر صعودی پیشرفتهای کشور عقب نمانند منتهی نباید در این نقاط سرمایه‌گذاریهای سنگین نمود. گزارش وزیر آب و برق را اعضای شورای اقتصاد با دقت مطالعه نمایند تا بموقع نسبت به اجرای آن تصمیم لازم اتخاذ شود.

احتیاجات مالی بانک کشاورزی ایران

وزیر مشاور و معاون اجرائی نخست‌وزیر بعرض رساندند حسب الامر مبارک ملوکانه موضوع احتیاجات بانک کشاورزی ایران در کمیسیونی با حضور وزیر دارائی و رؤسای بانکهای مرکزی و کشاورزی بررسی و توافق گردیده است که بانک کشاورزی بدون تضمین وزارت دارائی و بانک مرکزی مبادرت بانشار سه هزار میلیون ریال اوراق قرضه سه ساله با ربح ۶٫۵ درصد و پنجساله با ربح ۷ درصد بنماید. تاریخ انتشار اولین اوراق اول تیر و سپس اول مرداد و اول شهریور هر مرتبه یکهزار میلیون ریال خواهد بود و در هر صورت مدت فروش اوراق نایبستی از سه ماه تجاوز نماید ضمناً دولت باید تعهد نماید برای اوراق منتشره با بهره ۶٫۵ درصد معادل ۱٫۵ درصد و برای اوراق منتشره با بهره ۷٪ معادل ۲٪ از بهره را از محل اعتبارات سازمان برنامه در وجه بانک کشاورزی بلاعوض پرداخت کند. علاوه بر این رئیس بانک کشاورزی تقاضا نموده اوراق منتشره مانند اسناد خزانه از پرداخت مالیات معاف باشد که البته محتاج تحصیل مجوز است.

شاهنشاه فرمودند بسیار خوب بهمین ترتیب عمل شود و مجوز هم در صورتیکه لازم باشد تحصیل گردد.

کارخانه ریسندگی قم - بستن سد روی رودخانه قم

وزیر اقتصاد بعرض رساندند حسب الامر مبارک ملوکانه وضع کارخانه

ریسندگی قم در کمیسیون با حضور نمایندگان وزارت اقتصاد - کار و امور اجتماعی - بانک ملی ایران و هیئت حمایت از صنایع بررسی شده بعلمت فرسودگی زیاد ماشین آلات بهره‌برداری از این کارخانه جنبه اقتصادی ندارد لذا یکی از سه راه را میتوان اتخاذ نمود . اول آنکه دولت آنرا تحویل گیرد . در این صورت احتیاج به ۴۰ میلیون ریال جهت تجدید ماشین آلات میباشد . دوم آنکه کارخانه ورشکسته اعلام گردد و مطالبات کارگران از محل فروش زمینهای کارخانه تأمین شود و خود کارگران نیز در سایر کارخانجات کشور مشغول بکار گردند . سوم آنکه از این کارخانه صرفنظر شود ولی کارخانه نساجی دیگری در قم احداث گردد .

شاهنشاه فرمودند جزئیات امر از هر لحاظ چه اقتصادی و چه اجتماعی در هیئت وزیران بررسی ونسبت بآن اتخاذ تصمیم گردد . ضمناً قرار بود سدی روی رودخانه قم بسته شود . چه شد ؟

مدیر عامل سازمان برنامه بعرض رساندند امکان بستن سد وجود دارد ولی مخزن آن بسیار کوچک خواهد بود و آب آن از لحاظ اقتصادی برای کشاورزی مفید نمیشد .

وزیر آب و برق بعرض رساندند برای استفاده کاملتر از آب رودخانه قم دو امکان وجود دارد .

اول آنکه چون آب این رودخانه از گلپایگان سرچشمه میگردد ارتفاع سد گلپایگان را زیادتر کنیم و در همانجا از آب استفاده بهتر شود . دوم آنکه سد جداگانه‌ای در قم احداث گردد . این امکانات تحت بررسی میباشد و در برنامه عمرانی چهارم یکی از این دو راه اتخاذ خواهد شد . شاهنشاه فرمودند نتیجه بررسی ها را زودتر با اطلاع ما برسانید .

دونوبت کار کردن در کارخانجات

وزیر اقتصاد بعرض رساندند حسب الامر مبارك ملوكانه موضوع دونوبت کار کردن در کارخانجات بررسی گردید . در بعضی کارخانه‌ها روش دو و حتی سه نوبت کار معمول و متداول است ولی در بعضی دیگر که بازار کافی جهت فروش محصول ندارند یکنوبت و شاید کمتر کار میکنند لذا قرار شد از کلیه کارخانجات صورتی تهیه و معلوم گردد وضع هر یک چگونه است و چه مشکلاتی دارند و چه کمک‌هایی میتوان بآنها برای دونوبت کار کردن نمود . نتیجه این بررسیها متعاقباً از شرف‌عرض پیشگاه مبارك ملوكانه خواهد گذشت .

ایجاد مدارس حرفه‌ای در جوار کارخانجات

وزیر اقتصاد بعرض رساندند حسب الامر مبارك ملوكانه موضوع تأسیس مدارس حرفه‌ای موقعی مقرون بصرفه‌است که تعداد کارآموز در هر رشته کافی برای تشکیل يك کلاس در تمام سال باشد والا با تنوع رشته‌ها و نبودن کادر کافی متخصص و معلم ممکنست علاقه صاحبان کارخانجات برای تأسیس کلاسهای حرفه‌ای کم شود و از زیر بار مسئولیت و عناوین مختلف شانه خالی نمایند . لذا پیشنهاد شده موضوع در شورای عالی نیروی انسانی با توجه به اصول زیر بررسی گردد .

۱ - تحصیل مجوز جهت موظف نمودن صاحبان صنایع معادل چند درصد از حقوق و دستمزد پرداختی بکارکنان را از بودجه کارخانه بصندوق تعلیمات حرفه‌ای پرداخت نمایند .

۲ - صندوق در اطاق صنایع و معادن تمرکز یابد و هیئتی از صاحبان صنایع بعنوان هیئت امناء امور آنرا بعهدہ گیرند .

۳ - در مقابل تعلیم فنی کارگران - یا کارمندان و جوهری از صندوق بصاحبان صنایعی که در امر تعلیمات اقدام نموده‌اند پرداخت شود .

۴ - دولت کسر بودجه صندوق را تضمین و از محل اعتبارات سازمان برنامه پرداخت نماید .

شاهنشاه فرمودند دوراه حل دیگر هم وجود دارد یکی آنکه کارخانه‌های بزرگ با همکاری یکدیگر مدارس حرفه‌ای ایجاد نمایند و دولت از طریق تأمین مرییان مجانی بآنها کمک کند دیگر آنکه روش تعلیم در حین کار متداول شود باین معنی که کارگر ضمن انجام کار تعلیم لازم را هم فرا بگیرد . ببینید در سایر ممالک چگونه عمل کرده‌اند مدرسی که در جوار کارخانجات ایجاد نموده‌اند بچه نحو کار میکند . نتیجه بررسیهایی را که انجام میشود باطلاع ما برسانید .

لایحه سازمان گسترش و نوسازی صنایع ایران

وزیر مشاور و معاون اجرائی نخست وزیر بعرض رساندند حسب الامر مبارك شاهنشاه آریامهر لایحه مربوط بسازمان گسترش و نوسازی صنایع ایران آماده شده و در هیئت وزیران نیز جز در يك مورد در بقیه موارد تأیید گردیده . نکته مورد اختلاف آنست که در لایحه چنین نوشته شده که این سازمان و کلیه شرکتها و واحدهای تابعه و وابسته بآن از هر لحاظ استقلال کامل داشته و تابع قوانین و مقررات و آئین نامه‌های عمومی مربوط بمؤسسات دولتی و وابسته بدولت نمیشوند مگر آنکه در قانون مربوطه صراحتاً از سازمان گسترش و نوسازی صنایع ایران اسم برده شود . بنظر بعضی از اعضای هیئت دولت مستثنی نمودن دستگاهی که با وجوه دولتی فعالیت دارند

از رعایت قوانین عمومی مشکلاتی ایجاد و سبب میشود که در صورت وقوع جرم مجازاتها بآن شدت منظور نگردد .

وزیر اقتصاد بعرض رساندند وضع کار شرکتهای تابعه سازمان گسترش و نوسازی صنایع ایران ایجاب مینماید آزادی کامل داشته باشند بخصوص که در غالب شرکتهای تابعه سرمایه‌های خصوصی هم وارد خواهد شد .

شاهنشاه فرمودند در مورد شرکتهائی که سهام آن خرید و فروش میشود این امر صحیح است ولی در مورد خود سازمان و یا شرکتهائی که تمام سهام آن متعلق بدولت است شاید دقت بیشتری لازم باشد ممکنست شرکتهای اخیر الذکر را تابع مقررات دولتی نمائید . بهر حال ببینید در ایتالیا نسبت بسازمان ایری چگونه عمل میشود در اینجا هم همانطور عمل کنید و در هر صورت زودتر لایحه آن را تسلیم مجلس نمائید .

صادرات گندم ایران

شاهنشاه فرمودند امکانات صادرات گندم ایران را زودتر بررسی کنید وزیر دارائی با امریکائیها صحبت کند و بررسی هم بنماید که آیا اصولاً برای ما اشکالی هست که از یکطرف احیاناً گندم از امریکائیها بخریم و بعد اگر مازاد داشتیم گندمهای خودمان را صادر نمائیم .

وزیر دارائی بعرض رساندند مطلب مهم بهای گندمهای صادراتی ما میباشد زیرا گندم استرالیا با اینکه بسیار هم مرغوب است تنی ۵۳۵۰ ریال وارد خرمشهر میشود در حالیکه ما در داخل گندم را تنی ۶۰۰۰ ریال خریداری میکنیم و تازه هزینه حمل و نقل هم تا بندر خریدار باید بآن اضافه شود . شاهنشاه فرمودند باروسها مذاکره کنید شاید بتوان گندمهای آذربایجان و گرگان را بروسیه و گندمهای کرمانشاه را بعراق فروخت .

قرارداد خرید اسلحه از آلمان

شاهنشاه فرمودند پیشرفت مذاکرات مربوط بخريد اسلحه از آلمانها بکجا رسیده است .

رئیس بانک مرکزی بعرض رساندند طبق تلگرافهای رسیده آلمانها حاضر شده‌اند فقط ۱۰٪ پیش پرداخت بگیرند مشروط بر آنکه در ظرف یکسال ۱۰٪ دیگر پرداخت شود و اقساط از ۱۸ ماه پس از امضاء قرارداد شروع شود در حالیکه قبلاً موافقت کرده بودند سه سال بعد از انعقاد قرارداد پرداخت اقساط آغاز گردد . در مقابل این سخت گیریها میزان اعتبار را از ۳۶ میلیون مارک به ۵۰ میلیون

مارك افزایش داده‌اند و تنها مطلب مهم که هنوز حل نشده تاریخ شروع پرداخت اقساط است. چون مدتی طول میکشد تا اسلحه‌ها تحویل گردد و نرخ ربح هم ۴٪ بیش نیست هرچه دیرتر پرداخت‌ها شروع شود اقساط طولانی‌تر گردد بیشتر بمصلحت ما میباشد.

شاهنشاه فرمودند این موضوعها را نخست‌وزیر و وزیر جنگ زودتر مطالعه کنند و نتیجه را تا فردا با اطلاع ما برسانند.

وضع شرکت واحد اتوبوسرانی تهران

وزیر کشور بعرض رساندند وضع مالی شرکت واحد خوب نبوده و اکنون هم خوب نیست. لذا هیئتی مأمور رسیدگی امر شدند. طبق گزارش هیئت بدهیهای شرکت بمؤسسات مختلف بعلل عدیده بسیار سنگین میباشد و هر سال ربح بآن اضافه و سنگین‌تر میشود. از جمله راههایی که برای حل این مسئله پیشنهاد کرده‌اند صرفه جوئی در هزینه‌ها و ازدیاد درآمد میباشد ولی نکته اصلی بدهیهای شرکت بوزارت دارائی میباشد. چون شهرداری تهران ضامن تعهدات شرکت است وزارت دارائی وجوه شهرداری تهران را توقیف کرده ولی فعلاً بدستور آقای نخست‌وزیر يك فرصت یکساله بشرکت واحد داده شده و وجوه شهرداری آزاد گردیده. سازمان بیمه اجتماعی و گمرک هم در حدود ۶۶۰ میلیون ریال از شرکت واحد طلب دارند. این اقلام به ۱۶۰۰ میلیون ریال بالغ میگردد. با توجه باینکه افزایش نرخ اتوبوس بمصلحت نمیباشد باید راه دیگری برای حل مشکلات شرکت پیدا نمود.

شاهنشاه فرمودند مسئله نرخ اتوبوس با سیاست کنترل هزینه زندگی ارتباط پیدا میکند. دولت در زمینه همین گزارش مطالعه و نسبت بآن اتخاذ تصمیم نماید. موضوعی که نمیتوانید نسبت بآن بی‌اعتنا باشید بدهی این دستگاه است به بیمه‌های اجتماعی. ممکنست دولت کمک‌های مالی لازم را بشرکت واحد بنماید تا تدریجاً با افزایش قدرت مالی مردم شاید بتوان نرخ اتوبوسرانی را افزایش داد. شاید هم تا پنجسال دیگر متروی تهران ساخته شود که در اینصورت میتواند یانرخ مترو را بیشتر تعیین نمود یا نرخ اتوبوسرانی را زیاد کرد که این دودستگاه بیکدیگر کمک کنند. شهرداری تهران هم باید در حدود امکانات کمک کند.

وزیر کشور بعرض رساندند اگر بتوان شرکت واحد را از زیر بار بدهیهای جاری و بخصوص پرداخت نزولهای سنگین آزاد ساخت شاید با اتخاذ بعضی تدابیر عملی مثلاً باخرید اتوبوس‌های کوچک که استفاده زیاد میدهند یا برقراری سرویس اتوبوسهای بدون صندلی که مقرون بصره است مشکل شرکت واحد را حل نمود.

شاهنشاه فرمودند پیشنهادهای وزیر کشور و مفاد گزارش مربوطه در هیئت وزیران بررسی شود هر راهی بمصلحت تشخیص گردد همان را اتخاذ نمائید .

توسعه سرمایه گذاری و فعالیتهای خصوصی

شاهنشاه فرمودند وضع سرمایه گذاری خصوصی چگونه است ؟
رئیس بانک مرکزی بعرض رساندند از لحاظ سرمایه گذاری خصوصی سال جاری بیسابقه است . تقاضاهائی که میرسد فوق العاده زیاد است و کار بجائی رسیده که بانکها نمیتوانند جواب متقاضیان را با سرعت لازم بدهند .
وزیر اقتصاد بعرض رساندند سال گذشته میزان سرمایه گذاری بسیار خوب بود و در سال جاری هم نکته جالب رویه سرمایه گذاران است وقتی صحبت از سرمایه گذاریهای ۲۰ تا ۳۰ میلیون تومانی میشود موضوع برای آنها خیلی عادی و طبیعی جلوه میکند . صاحبان صنایع عادت کرده اند قبلاً بررسیهای لازم بعمل آورند و سرمایه های خود را بیجهت بمخاطره نیندازند صنایع مکانیکی فلزی و شیمیائی نیز در کشور با سرعت رو به پیشرفت است . صنایع الکترونیکی نیز تدریجاً نضج میگیرد .

شاهنشاه فرمودند ببینید آیا میتوانید بطور مستقیم یا غیرمستقیم بهر ترتیب که لازم است صنایع الکترونیک را در ایران تشویق کنید . بهر صورت باین موضوع الکترونیک توجه بیشتر کنید چون آتیه صنایع یکی درپرتوشیمی و یکی در الکترونیک است .

اشاعه درستی

شاهنشاه فرمودند در دستگاههای ما اشاعه یافته است بطوریکه ما اکنون بیک نظر پستی بتمام ممالک دیگر دنیا نگاه میکنیم ولی میخواهیم معروفیت اظهار من الشمس ایران همین درستی باشد و همه ممالک دنیا بدانند که دستگاههای اداری ما تمیز است . باید ادارات ما از این لحاظ نمونه باشند .
این را هم اضافه میکنم باید در تمام قسمتها برای رسیدن باین هدف سختگیری کنید . دفعه دوم است که ژاندارم بوظیفه خود عمل نکرده ومحکوم به اعدام شده و اعدام هم خواهد شد چون قوام و اطمینان جامعه روی این اصل استوار است که هر کس باید به وظیفه خود عمل کند والا سنگ روی سنگ بند نمیشود .
جلسه مدت یک ساعت و سه ربع ادامه داشت و در ساعت شش و سه ربع بعد از ظهر پایان یافت .

صورت جلسه ۹ مرداد ماه ۴۶

در این جلسه آقایان نخست‌وزیر - وزراء دارائی - کار و امور اجتماعی - اقتصاد - کشاورزی - آب و برق - وزیر مشاور و معاون اجرائی نخست‌وزیر - رئیس کل بانک مرکزی ایران و رئیس کل بانک اعتبارات کشاورزی افتخار حضور داشتند. در ابتدا خلاصه جریان اقداماتی که حسب الامر شاهنشاه آریامهر بموقع اجرا گذارده شده بود توسط دبیر شورا بعرض رسید و سپس موضوعات زیر مطرح گردید.

گزارش وضع مالی و اقتصادی

شاهنشاه فرمودند بعلم مختلف تشکیل جلسات شورا مدتی به تأخیر افتاد و باید مجدداً رشته مطالب بهم پیوسته شود. اکنون در این جلسه گزارشی از وضع مالی و اقتصادی و برآوردی از میزان رشد کشور در سال جاری مطرح گردد و ضمناً در مورد رشد اقتصادی از طرف وزارت اقتصاد يك گزارش کتبی تا قبل از مسافرت بامریکا تسلیم شود.

وزیر دارائی بعرض رساندند طبق گزارش خزانه‌داری کل در چهار ماهه اول سال وصولیها رضایت بخش و از میزان پیش‌بینی شده در بودجه بیشتر بوده است. تنها در مورد نفت وصولی کمتر از برآورد گردیده.

شاهنشاه فرمودند نباید اینطور باشد زیرا برای ایران ۱۳٪ اضافه تولید نسبت بسال قبل در نظر گرفته بودند در حالیکه عملاً افزایش میزان تولید در سه ماهه اول سال ۲۵٪ و در ماه چهارم ۱۸٪ گردیده و نمیتواند رقم درآمد کمتر از مقدار پیش‌بینی باشد. در این مورد يك گزارش کتبی تهیه نموده و باطلاع ما برساند.

وزیر کشاورزی بعرض رساندند وضع محصولات کشاورزی بحمدالله بسیار خوب است. در مورد پنبه سطح زیر کشت بین ۱۵ تا ۱۷ درصد کمتر از سال قبل

است و کشاورزان از روی احتیاط و ترس از کرم خاردار بقیه را بکشت گندم تخصیص داده‌اند ولی باینهمه مقدار محصول پنبه کمتر از سال گذشته نخواهد بود. محصول چغندر بحدی زیاد است که باید از حالا فکری برای مصرف آن نمود خاصه آنکه بمناسبت بسته شدن ترعه سوئز ماشین آلات مورد نیاز برای توسعه کارخانجات قند اصفهان بموقع نخواهد رسید و ناچار باید اضافه محصول اصفهان بسایر نقاط حمل شود.

نخست وزیر بعرض رساندند اگر اجازه فرمایند یکنفر از طرف وزارت اقتصاد مأمور شود کلیه اقدامات را برای تسریع در حمل ماشین آلات بعمل آورد و از طرف وزارت کشاورزی هم یکنفر مأمور گردد که وضع چغندر را بررسی و پیش‌بینی‌های لازم را انجام دهد که لطمه‌ای بکشاورزان وارد نیاید.

شاهنشاه فرمودند هر دو اینکارها بشود و مأمورین مسئول انتخاب و حدود وظایف آنها مشخص گردد و گزارش کتبی پیشرفت کار هم در هر دو مورد بعداً باطلاع ما برسد. توسعه کشاورزی باید خیلی مورد توجه قرار گیرد. باید مرتباً نمونه‌های گندم - برنج - چای و غیره از اطراف دنیا در آزمایشگاههای ما امتحان و بهترین نوع کشت شود. در بعضی کشورهای خارج بطور متوسط از هر هکتار شش تن محصول گندم برداشت میکنند. در استرالیا انواع درختان اکالیپتوس غرس شده که در هر نوع خاک و آب و هوایی پرورش پیدا میکند چرا از آنها بتعداد زیاد در ایران غرس نمی‌نمایند. من دیگر هیچ حوصله ندارم که طرحی مانند دز بیست سال بطول انجامد تا ۵۰,۰۰۰ هکتار زمین آماده کشت شود. کشور ایران هم نمیتواند بخودش اجازه اینهمه عقب ماندگی را بدهد. ما باید در کوتاهترین مدت کشاورزی خوزستان و سایر دشتهای ایران را بسطح کشاورزی پیشرفته‌ترین ممالک دنیا برسانیم اگر ما بخواهیم بتنهائی این کارها را انجام دهیم شاید چهل سال یا بیشتر وقت بخواهد ولی اگر خارجی‌ها کمک کنند و حاضر شوند با شرایط خاصی زمین را گرفته آباد کنند و پس از چند سال بما پس بدهند و در این فاصله سرمایه خودشانرا هم مستهلک سازند باید اینکار را انجام دهیم چون آنها هم سرمایه دارند هم بتعداد کافی متخصص. همراه توسعه کشاورزی باید در مرحله اول بدامداری و سپس بصنایع غذایی و بالاخره صنایع روستائی توجه نمود. دنیای ما دنیای رقابت در تولید است. هر کشوری عقب بماند سطح زندگی مردمش عقب خواهد افتاد. ما که نمیتوانیم فقط بداشتن نفت دل خوش کنیم. باید در تمام رشته‌ها فعالیت کرد. وزیر کشاورزی بعرض رساندند اوامر شاهنشاه در مورد بذر اصلاح شده تا سرحد امکان اجرا شده و امروز در بعضی نقاط کشور از هر هکتار تا پنج تن گندم برداشت میشود. تعداد زیادی قلمه اکالیپتوس هم در نقاط مختلف کشور غرس

و پرورش داده شده ولی با اینهمه در ظرف هفته آینده هیئتی به پاکستان اعزام خواهد شد تا هم در مورد درختان اکالیپتوس و هم در مورد گندم مکزیک بررسی نموده مقداری بذر اصلاح شده خریداری و در ظرف همین امسال کشت شود.

شاهنشاه فرمودند از لحاظ رشد صنعتی وضع کشور چطور بوده است؟

وزیر اقتصاد بعرض رساندند وضع صنعت کشور بسیار خوب است و برنامه‌هایی که در چند سال گذشته پایه گذاری و اجرا شده امروز بثمر مطلوب میرسند از جمله مؤسسه نورد اهواز - شیشه‌سازی قزوین - الیاف مصنوعی - پتروشیمی آبادان - و ماشین‌سازی تبریز را میتوان نام برد. پدیده جدید در صنعت کشور آنست که بخش خصوصی منتظر سرمایه‌گذاری دولتی نشده جرأت آنرا یافته است که در صنایع شناخته در ایران سرمایه‌گذاری نسبتاً سنگین نماید.

شاهنشاه فرمودند البته تعداد افرادی که بتوانند سرمایه‌گذاری سنگین نمایند زیاد نیست باید با ایجاد بورس و فروش سهام سرمایه‌های کوچک را تجهیز و بکار انداخت.

وزیر آب و برق بعرض رساندند دلیل دیگری در جهت توسعه سریع صنایع آنست که مصرف برق کشور در ظرف سالهای ۴۴ و ۴۵ در حدود ۳۳٪ در سطح کشور افزایش یافته و در سال ۴۵ به ۴ میلیارد کیلووات ساعت رسیده که ۱/۵ میلیارد آن در شهرها و یک میلیارد در صنعت نفت و بقیه در سایر صنایع مصرف شده. در سال جاری پیش‌بینی میشود مصرف برق کشور به ۵ میلیارد کیلووات ساعت و در آخر برنامه چهارم به ۱۲ میلیارد کیلووات ساعت برسد. اگر جمعیت کشور در آن سال به ۳۰ میلیون نفر بالغ گردد مصرف سرانه ۴۰۰ کیلووات ساعت خواهد شد.

شاهنشاه فرمودند رقم فوق‌العاده زیادی نیست ولی در مقام مقایسه با مصرف برق سرانه کشور که در گذشته در حدود ۵۰ کیلووات ساعت بوده قابل توجه است. باید در آخر برنامه عمرانی پنجم آنرا به بیش از ۱۰۰۰ کیلووات ساعت رسانید و این حد اقلی است که برای استعداد این کشور پیش‌بینی میکنم. ضمناً باید در نظر داشته باشیم در صنایع دنیا روش خودکاری و اتوماسیون تدریجاً عملی میشود و ما هم باید از همین روش استفاده کنیم. در کشور ما مزد کارگر بسیار کم است ولی در عوض بوسیله شرکت در منافع کارخانجات جبران میشود و وزارت کار موظف و مسئول است اطمینان حاصل نماید که بیست درصد مقرر در قانون عاید کارگر میشود و دقیقاً اجرا میگردد. درآمد زارع رقم ناچیزی است و باید حتماً بچند طریق جبران شود یکی از طریق تقویت تعاونیها که سبب افزایش تولید در هکتار گردد. دیگری توسعه کشاورزی و استفاده از زمینهای بیشتر. تا زمانیکه زارع ایرانی در سه یا چهار هکتار زمین کشت و زرع میکند هیچوقت درآمدش بمیزان کافی نخواهد

رسید. اصولاً باید در کشاورزی روش آبیاری را ترویج کنیم مگر در دره‌های کوهستانی که با قنوات مشروب میشود و راه حل دیگری ندارد. حتی درمازندران و گیلان هم باید در کشت برنج و چای از روش آبیاری استفاده کنیم و نمیتوان سرنوشت کشور را بدست طبیعت و آمدن یا نیامدن باران سپرد. این مسائل را چه از لحاظ صنعتی و چه از نظر کشاورزی باید در برنامه عمرانی چهارم مطرح نظر قرار داد. لازم است طرح آن زودتر آماده و بررسی شود.

وزیر اقتصاد بعرض رساندند با بسته‌شدن کانال سوئز وزارت اقتصاد مشغول بررسی است که راه ترانزیت جدیدی از طریق طرابوزان مورد استفاده قرار دهد تا ضمناً از اتکاء کشور به راههای دیگر بکاهد. خطوط شوسه و راه آهن ما بزودی تا مرز ترکیه آماده خواهد شد ولی راههای داخلی ترکیه تا طرابوزان خیلی خوب نیست. اگر اجازه فرمایند از طرف دولت اشاره‌ای بدولت ترکیه بشود. ضمناً تا تکمیل این راهها و توسعه تجارت مناسب است بنحوی از کامیونداران که باید اجناس را از یکطرف حمل نموده و مدتی معطل شوند و بالاخره از طرف دیگر خالی برگردند تشویق بعمل آید.

شاهنشاه فرمودند البته هر کمکی لازم است انجام شود و از طرف نخست‌وزیر هم يك پیام برای نخست‌وزیر ترکیه فرستاده شود که ما خواهان توسعه روابط میباشیم و برای وصول باین هدف شرح اقداماتی که در ایران شده تشریح گردد. جلسه مدت دو ساعت ادامه داشت و در ساعت هفت و سه ربع بعد از ظهر پایان یافت.

صورت جلسه ۱۶ مرداد ماه ۴۶

در این جلسه آقایان نخست وزیر - وزراء دارائی - کار و امور اجتماعی - اقتصاد - کشاورزی - آب و برق - آبادانی و مسکن - وزیر مشاور و معاون اجرایی نخست وزیر - رئیس دفتر مخصوص شاهنشاهی - رئیس کل بانک مرکزی ایران - رئیس کل بانک اعتبارات کشاورزی افتخار حضور داشتند . در ابتدا خلاصه جریان اقداماتی که حسب الامر شاهنشاهی آریامهر بموقع اجرا گذارده شده بود توسط دبیر شورا بعرض رسید و سپس موضوعات زیر مطرح گردید :

کارخانه آلومینیوم سازی

شاهنشاه فرمودند با آنکه ترکیه دیرتر از ما وارد کار آلومینیوم سازی شد اکنون با کمک شوروی بظاهر از ما جلو هم افتاده است . دو سال قبل در کانادا رینولدز را دیدم و در این مورد مذاکره نمودم و سپس دستوراتی بدولت صادر شد ولی هنوز که هنوز است اینکار بجائی نرسیده است . البته يك علت تأخیر آنست که ما شريك خصوصى گرفته ایم و میخواهیم قبلاً تمام محاسبات و بازاریابی ها انجام شود در حالیکه ترکیه شريك نگرفته و کارخانه با کمک دولت شوروی ساخته میشود ولی با اینهمه میخواهیم در انجام این کار تسریع شود .

وزیر اقتصاد بعرض رساندند تمام محاسبات فنی کارخانه همزمان با بازاریابی انجام شده . لایحه تأسیس کارخانه از تصویب مجلسین گذشته و اساسنامه آنهم تقدیم سنا شده و اگر با تعطیل مجلسین مواجه نمیشدیم اکنون بتصویب رسیده بود . بمجرد افتتاح مجلسین مجوز نهائی کسب و اقدامات شروع خواهد شد .

ساخت موتور دیزل در ایران

شاهنشاه فرمودند مذاکراتتان با مؤسسات مرسدس - لیلاند و دوتیز برای ساخت موتور دیزل بکجا رسیده .

وزیر اقتصاد بعرض رساندند مذاکرات شاهنشاه رویه این کارخانجات بکلی تغییر کرده و حاضر بهمه نوع همکاری شده‌اند. لیلاوند در عرض همین هفته وارد مذاکره قطعی خواهد شد و دوتیز هم قرار است پیشنهادات خود را تا هفته آینده تسلیم کند.

شاهنشاه فرمودند هرقراری با آنها میگذارید شامل ساخت موتور دیزل از همه نوع برای احتیاجات نظامی و تجاری باشد ولی از حالا پیش‌بینی کنید این کار را چه کسی در ایران اداره خواهد نمود و نیازمندیهای نیروی انسانی آن را بچه طریق می‌خواهید تأمین نمایید.

وزیر اقتصاد بعرض رساندند بزرگترین مشکل ما کمبود مهندسین مجرب بخصوص در رشته مکانیک میباشد فقط در کارخانه تبریز به هشتاد مهندس مکانیک احتیاج هست.

شاهنشاه فرمودند علاوه بر منابع انسانی داخلی ببینید از کدامیک از کشورهای اروپائی بخصوص آنهاییکه با کسادی و بیکاری مواجه شده‌اند میتوانی احتیاجاتتان را تأمین نمایید که به پیشرفت کار لطمه وارد نیاید شاید بهترین محل فعلاً سوئد باشد. وزیر اقتصاد بعرض رساندند اگر اجازه فرمایند مناسب‌تر از همه برای ما استخدام متخصصین هندی بخصوص زردشتیان آنکشور است.

شاهنشاه فرمودند تمام امکانات را بررسی کنید. ضمناً قبل از برنامه چهارم باید کار سازمان گسترش و نوسازی صنایع ایران براه افتاده باشد که بتواند خودش را با برنامه‌های آینده تطبیق دهد.

نظارت بر کشت و مصرف چغندر

وزیر کشاورزی بعرض رساندند حسب الامر مبارک ملو کانه برای استفاده کامل از محصول چغندر در سال جاری قرار است فردا مراتب در کمیته نظارت بر صنایع قند مطرح و مسئول امر تعیین شود تا با ارشاد زارعین و هدایت کارخانجات قند از فساد چغندرهاى اضافی جلوگیری بعمل آید. میزان تولید چغندر کشور در سال ۱۳۴۲ و برداشت از هر هکتار بطور متوسط به ۲۸ تن بالغ میگردد. در دو سال اخیر که حسب الامر شاهنشاه آریامهر طرح توسعه چغندر اجرا و ردیف‌بندی عملی گردیده میزان محصول افزایش معتنابهی یافته و چندین هزار هکتار اراضی جدید زیر کشت رفته و پیش‌بینی میشود تا یکی دو سال دیگر کشور از خرید شکر خارجی بی‌نیاز گردد. گزارش امر نیز از طریق دفتر مخصوص شاهنشاهی بشر فرض همایونی خواهد رسید.

شاهنشاه فرمودند گزارش دیگری فرستاده شده بود درباره تبدیل بندر گندم

وبرنج که قابل قبول نبود. شما گفته‌اید بیست سال وقت لازم است تا بذر دیمکاری کشور عوض شود.

چرا بیست سال؟ تازه باید دید تاچه زمانی میتوان اجازه داد وقت و نیروی کشاورز ایرانی صرف دیمکاری شود مگر آنکه راه دیگری غیر از دیمکاری در بعضی نقاط کشور وجود نداشته باشد. این روشهای ما باید عوض شود. تمام مناطق دیمکاری ما باید بعدها بمرتع تبدیل و زراعت ایران بزراعت مطمئن آبی مبدل شود تا بدانید درچه چیز سرمایه‌گذاری میکنید و هر سال میزان محصول شما چه خواهد بود. طبق گزارش در ناحیه کندوان که سابقاً مراتع سرسبز و خرم وجود داشت اکنون جز خاک چیزی نیست و مراتع ما تدریجاً از بین میرود علت آنهم اینست که مقررات لازم برای حفظ آنها تدوین نکرده‌ایم. در جای دیگر گزارشتان گفته‌اید ۳۶۰,۰۰۰ هکتار زمین زیر کشت برنج است که ۲۲۶,۰۰۰ هکتار آن در شمال واقع است و برای اصلاح بذر آن فعلاً در ۵,۰۰۰ هکتار در سال اقدام خواهید نمود تا تدریجاً بسایر نقاط تعمیم داده شود. این بهیچوجه قابل قبول نیست و سرعت خیلی بیشتری در کارها لازم است بهمین جهت است که میترسم دستگاههای خود ما اینقدر سنگین قدم بردارند که بالاخره برای بهبود وضع کشاورزی متوجه خارجی‌ها شویم.

نوسازی ایران

شاهنشاه فرمودند اصل دوازدهم انقلاب ما نوسازی ایران در شهرها و روستاها خواهد بود و در نطق افتتاحیه دوره تقنینیه آینده باین امر اشاره خواهیم کرد. در شهرها باید برویم روی ایجاد ساختمان‌های مسکونی چند طبقه که حتی المقدور نزدیک محل کار افراد باشد و با ایجاد فضای سبز امکانات تفریح و تفرج آنها را فراهم آوریم. وضع دهات را هم باید زودتر مطالعه کنیم. شاید لازم باشد بعضی دهات بکلی محو و ساکنین آن بنقاط حاصلخیزتر سوق داده شوند ولی در مورد دهاتی که مسلم است سر جای خود باقی خواهند ماند دلیل ندارد فوراً شروع به نوسازی نشود.

استادیوم بزرگ تهران

شاهنشاه فرمودند طبق تلگراف سفیر ما در ایتالیا مثل اینکه ایتالیایی‌ها از رویه سابق عدول نموده طرح مربوط به استادیوم بزرگ تهران را پذیرفته‌اند. وزیر آبادانی و مسکن بعرض رساندند حسب الامر مبارک ملوکانه چندی قبل به ایتالیاییها ابلاغ گردید که اگر در مدت معینی پاسخ مثبت ندهند دیگر با آنها

مذاکره نخواهد شد و بهمین ترتیب هم عمل شده است ولی اکنون تغییر رویه داده اند اگر اجازه فرمایند موافقت شود در مناقصه شرکت نمایند .

شاهنشاه فرمودند اینها یکسال وقت مارا تلف نموده و اجرای طرح را بتأخیر انداخته اند . بهرحال هرکاری میکنید شما مسئول این خواهید بود که کار ساختمان استادیوم تا قبل از سال ۱۳۵۰ که مصادف با جشنهای شاهنشاهی است کاملاً پایان یابد .

وضع سازمان غله و مسئله خرید و صادرات گندم

وزیر کشاورزی بعرض رساندند سازمان غله از سال ۱۳۱۴ مقدمتاً شروع بکار کرد و تدریجاً تغییراتی در وظایف و مسئولیتهای آن داده شد تا آنکه در سال گذشته از وزارت دارائی مجزا وبصورت یک واحد انتفاعی بوزارت کشاورزی منتقل گردید. این سازمان اکنون با سه مشکل اساسی مواجه است : اول آنکه در سال ۴۵ که پس از چند سال وضع محصول کشور خوب بوده مقادیر نسبتاً معتنا بهی گندم خریداری نمود که ۲۳۰,۰۰۰ تن آن هنوز بفروش نرفته و شرکت های تعاونی آسیاداران که در سال ۴۴ و اوایل سال ۴۵ گندم را با رغبت و استقبال از قرار تنی ۷۵۱۰ ریال از این سازمان خریداری میکردند فعلاً بعلت وفور گندم و تنزل قیمت بازار و انقضاء مدت قرارداد حاضر بخريد گندم از سازمان غله حتی با ۱۱۰۰ ریال تخفیف در هر تن نیز نمیباشند ولذا گندمهای سال گذشته بفروش نرفته و بیم فساد آنها میرود . دوم سازمان غله از گذشته در حدود دوهزار میلیون ریال بدهی بلامحل دارد که باید تکلیف آن روشن شود . سوم تأمین احتیاجات مالی سازمان در سال جاری برای خرید و نگاهداری گندم است . علاوه بر سه مشکل مزبور مسئله نبودن سیلو و انبار بتعداد و ظرفیت کافی برای نگاهداری گندم در کشور نیز از مسائل مهم و قابل توجه است . در مورد صادرات گندم با عراقی ها مذاکره و ۱۵۰,۰۰۰ تن بآنها فروخته شده . روسها هم اظهار علاقه بخريد ۱۵۰,۰۰۰ تن نموده اند . دولت هندوستان و افغانستان نیز علاقه بخريد دارند ولی هنوز بر سر میزان نرخ توافق نشده است . بخش خصوصی نیز تقاضا دارد اجازه صادرات داشته باشد . برای رفع مشکلات غله کمیسیونی در نخست وزیری تشکیل و تصمیم گرفته شد فعلاً تا ۳۰۰,۰۰۰ تن غله از داخل کشور خریداری شود و حساب های غله از بانک کشاورزی به بانک مرکزی منتقل گردد که بتوان اعتبار اضافی دریافت نمود . همچنین موافقت گردید نرخ فروش گندم کهنه از ۷,۵۱۰ ریال هر تن به ۶,۵۰۰ ریال تقلیل داده شود و اگر باز هم آسیاداران حاضر بخريد نگردند سازمان غله مبادرت بت تهیه آرد و عرضه آن در بازار نماید و نسبت به حسابهای گذشته سازمان غله قرار است از طرف بانک مرکزی

توسط حسابدار قسم خورده رسیدگی بعمل آید. طبق برآورد وزارت کشاورزی در سال جاری مجموع محصول غله کشور به ۴,۶۰۰,۰۰۰ تن بالغ میگردد که ۴۰۰,۰۰۰ تن یا ۹٪ بیشتر از سال قبل است و میتوان بین چهارصد تا پانصد هزار تن گندم مازاد بر مصرف از کشاورزان خریداری و انبار یا صادر نمود. شاهنشاه فرمودند تا قبل از جلسه آینده مسائل غله که هنوز حل نشده بررسی و نتیجه نهائی گزارش شود. حسابرسان قسم خورده بحسابهای گذشته سازمان رسیدگی نمایند.

درخصوص سیلوها وبخصوص ایجاد انبارهای ساده دردهات زودتر بررسی و اقدام نمائید. از لحاظ صادرات راحتترین راه فروش گندم بروسها میباشد زیرا حداقل ضرر را از لحاظ هزینه حمل و نقل برای ما دارد. به بخش خصوصی اجازه دهید اول گندمهای سال گذشته را صادر کنند ولی نکته مهم آنست که سازمان غله نمیتواند صرفاً جنبه انتفاعی داشته باشد و دولت باید ضررهای آنرا تحمل و جبران نماید لذا تکلیف بدهیهای سازمان و احتیاجات مالی جاری آن را زودتر روشن نمائید.

ساخت ترانسفورماتور و دستگاههای خنك کننده

وزیر آب و برق بعرض رساندند در مورد ساخت ترانسفورماتور و بعضی دستگاههای مشابه دیگر و همچنین دستگاههای خنك کننده و سرد کننده بانمایندگان شرکت جنرال الکتريک مذاکره گردید متأسفانه شرایطی که پیشنهاد کرده اند بهیچوجه قابل قبول نیست چه میخواهند شصت درصد سهام و در نتیجه مدیریت در اختیار آنها باشد و دولت تعهد کند تا زمانیکه محصول کارخانه خارج نشده اجناس مشابه را فقط از شرکت جنرال الکتريک خریداری و پس از تولید برای هفت سال محصولات کارخانه را اکتیاع نماید. پنج درصد از وصولی بابت حق پروانه و یک درصد روی فروش ناخالص با آنها پرداخت گردد محل کارخانه تهران باشد و احتیاجات کارخانه برای مدت پنجسال از پرداخت عوارض گمرکی معاف شود و در مقابل تمام این انتظارات فقط در حدود یک میلیون دلار نقداً سرمایه گذاری مینمایند.

شاهنشاه فرمودند چه اجباری دارید با آنها مذاکره و این شرایط مسخره را بپذیرید احتیاجی با آنها نداریم. اگر قرارداد سیصد هزار کیلوواتی تهران را هم با آنها منعقد نموده و یا تعهد انعقاد ندارید از خرید آنهام خودداری کنید.

وزیر اقتصاد بعرض رساندند معمولاً شرکتها در پیشنهادهای اولیه شرایط سنگین و حتی غیر معقولی عنوان میکنند اگر اجازه فرمایند مذاکرات ادامه داده شود در صورتیکه در شرایط خود پافشاری نمودند مذاکرات با شرکتها دیگر آغاز گردد.

اوراق قرضه کشاورزی

رئیس بانک اعتبارات کشاورزی بعرض رساندند با وزارت دارائی و بانک مرکزی توافق شده بود اوراق قرضه کشاورزی از پانزدهم خرداد منتشر شود ولی بعد معلوم شد انتشار آنها و همچنین معافیت منافع اوراق از پرداخت مالیات مستلزم تحصیل مجوز میباشد و انجام این کار تا این اواخر بطول انجامید و در نتیجه زودتر از اول مهرماه نمیتوان اوراق را برای فروش عرضه نمود. با توجه بگذشت زمان شورای بانک چنین نظر داده که ۱۵۰۰ میلیون ریال در سال جاری و بقیه در سال آینده منتشر شود که لطمه‌ای هم به بازار فروش اوراق قرضه دفاعی وارد نیاید علاوه بر این تصمیم گرفته شده و امهائی که برای توسعه کشاورزی داده میشود در حساب جاری مشتریان منظور و بمیزان استفاده ربح بانان تعلق گیرد اگر اجازه فرمایند بهمین ترتیب عمل شود.

شاهنشاه فرمودند بانک کشاورزی باید ببیند با شش درصد رشد تولیدات کشاورزی که در نظر است در مدت برنامه عمرانی چهارم بدست آید چه اقداماتی باید انجام شود و چگونه خود را با آن تطبیق دهد.

درباره شرکت‌های سهامی زراعی نیز زودتر باید اتخاذ تصمیم شود. چه اقدامی در این مورد صورت گرفته است؟

وزیر کشاورزی بعرض رساندند طرح آن آماده و بین اعضای شورای اقتصاد توزیع شده تا مطالعه نمایند و نتیجه از شرفرعرض پیشگاه مبارک ملو کانه بگذرد.

توسعه کشاورزی و تأمین رفاه توده‌های مردم

شاهنشاه فرمودند ما باید حداکثر تسهیلات را برای کمک بکشاورزان فراهم کنیم زیرا فلسفه دولت ایران خدمت با کثرت مردم است و اکثریت مردم را کشاورزان تشکیل میدهند.

این را هیچوقت فراموش نکنید و در تمام بحث‌هایی که میکنید در نظر داشته باشید که اصل وجودی شما خدمت باین طبقه است و شما باید نماینده منافع آنها یعنی اکثریت ملت باشید. چون دنباله‌رو اصول انقلاب ششم بهمن هستید که بر اساس تأمین منافع اکثریت بنا شده پس مجبورید سیاستی را تعقیب نمایید که بنفع آنها است و لو از لحاظ اقتصادی بشما بگویند کاری که میکنید غلط است یا متضمن منافع مادی کمتری برای دولت میباشد.

تأمین منافع آنها هم در انجام کارهایی از قبیل توسعه شبکه‌های تعاونی - تعیین تعداد کافی کارشناس - اتصال راه‌های فرعی به شاهراه‌ها - تشکیل شرکت‌های سهامی زراعی - اعطای وام‌های طویل‌المدت با بهره بسیار ناچیز و اقدامات مشابه

میباشد. پس اینکه بگوئید فلان کارشناس چنین میگوید و یا فلان بانک اعتبار نمیدهد و امثال این مطالب فایده ندارد. سیاست کلی را باید دولت تعیین کند و سیاست دولت هم همان چیزی است که در بالا توصیف نمودم و آنهم خدمت باین طبقه یعنی اکثریت ملت ایران میباشد.

گزارشهای اقتصادی و مالی را مطالعه و تاحدی که لازم است رعایت کنید ولی هنگام اتخاذ تصمیم بدانید که وظیفه شما چیست. همین طور راجع به کارگراها، مزدی که به کارگر در ایران پرداخت میشود ناچیز است و باید بوسیله پرداخت بیست درصد منافع جبران شود و وزارت کار موظف است اطمینان حاصل نماید که این سهم واقعاً و صحیحاً تأدیه میگردد. ما برای کشاورزی اهمیت بسیار زیادی قائل هستیم. سطح کشاورزی ایران باید به بالاترین سطح تولیدات ارتقاء یابد. در ایران نه باندازه کافی زمین زراعی هست و نه بمیزان کافی آب و لذا ازمقداری که هست باید حداکثر استفاده را نمود و آخرین روشهای علمی را برای افزایش تولیدات بکار بست.

اینرا هم بدانید که روحیه انقلابی روز بروز باید در شما بیشتر شود نه اینکه تصور کنید دوسه سال از انقلاب گذشته و تمام چیزها سر جای خود قرار گرفته و موقع آنست که شکمها جلو بیاید و محافظه کار شوید. تا آن اندازه که بتوانیم افق را بینیم روحیه انقلابی ما همان چیزی است که در ششم بهمن بوجود آمده و باید بهمان ترتیب ادامه داشته باشد. ما البته بموقع خود کار خودمان را انجام خواهیم داد و فلسفه اجتماعی رژیم ما همین است که هر آنی باید خودمان را با بهترین وضع دنیا تطبیق دهیم. حالا این در تحت هر رژیمی باشد نتیجه اش باید عاید کشور گردد. دیگر زمان انقلابات اجتماعی در دنیا گذشته است. از موقعی که کسی نمیتواند دیگری را با اسلحه تهدید و وادار بانجام کاری کند، از موقعی که استثمارکننده فرد بوسیله فرد سپری شده، انقلاب اجتماعی هم مفهوم واقعی خود را از دست داده آنچه باقی میماند انقلابات اقتصادی و انقلابات تکنولوژی است و این درست همان چیزی است که مدنظر ما میباشد یعنی تطبیق دادن وضع خودمان با عالیترین و پیشرفته ترین روشها و برای رسیدن باین هدف اگر لازم باشد همانطور که مثلاً یکروز اصلاحات ارضی را انجام دادیم ممکنست فردا دهات را بصورت شرکتهای سهامی زراعی و واحدهای اقتصادی درآوریم.

همیشه در نظر داشته باشید دولت برای اینست که منافع اکثریت ملت را تأمین کند و اکثریت ملت ایران کشاورزانند و اگر کارشناس اقتصاد شما نظر بدهد که فلان کار را نکنید چون فلان مبلغ ضرر میکند اگر بنبفع اکثریت است باید انجام دهید و ضرر را هم تحمل کنید. مسئولیتی که دارید همین امر است و وقتی اینکار را

بکنید روحیه و فعالیت در اجتماع ایجاد میشود که هیچ خطری بوجود نمی‌آید . مگر در چهارساله گذشته غیر از این بوده است ببینید موقعیت ایران از لحاظ سیاسی و اقتصادی در پیش سایر ملل چیست . چرا قبل از ششم بهمن اینطور نبود ؟ نکته دیگر آنکه از حالا باید در نظر بگیرید که چگونه صنایع ایران از لحاظ داشتن ماشین‌آلات و کارگر فنی باید مدرنیزه شود . یکی از وظایف سازمان گسترش و نوسازی صنایع ایران ایجاد مدارس حرفه‌ای در نزدیک کارخانجات بزرگ متعلق بخود سازمان است . در مورد سایر کارخانجات ایران هم هر کجا که دو سه هزار کارگر داشته باشد باید حتماً مدارس حرفه‌ای دایر گردد . وزارت آموزش و پرورش در اینکار از لحاظ تأمین معلم کمک نماید . باید دولت وسیله پیشرفت هر فرد ایرانی که دارای استعداد است فراهم نماید . اگر یکنفر کارگر زرنگ باشد باید بتواند ، و وسیله تحصیل داشته باشد ، که خودش را بسطح دبیرستان برساند و اگر بازم استعداد داشته باشد بدانشگاه راه یابد . چرا مهندس آتیه این مملکت همان کارگر نباشد . اگر او باشد ببینید واجد چه مزایائی است : از پشت ماشین با تمام تجاربی که اندوخته پس از چند سال بمقام مهندسی و مدیریت میرسد . وسیله این امر را به ترتیب که هست باید فراهم کنیم . تصمیم ما اینست که دیگر معافیتهای نظام وظیفه بکلی از بین برود و هیچکس از خدمت نظام معاف نشود منتهی چون ارتش بیک تعداد معین بیشتر احتیاج ندارد بقیه افراد باید بروند در سربازخانه تعلیم نظامی و انضباطی گرفته و در رشته کشاورزی یا فنی آمادگی یابند . بعد ببینید تأثیر آن در کشور چه خواهد بود . در مورد تفریحات سالم باید تمام تدابیر و اقدامات بعمل آید که همه در زندگی اجتماعی این کشور شرکت نموده از مواهب این مملکت برخوردار گردند . سرتاسر سواحل شمال را میتوانیم باستراحتگاه ملت ایران مبدل کنیم . ششصد کیلومتر ساحل است و تمام ملت ایران میتوانند بنوبت از آن استفاده کنند . باید استراحتگاه‌های کوهستانی درست کنیم . ببینید چه امکانات وسیع و جاهای جالبی در کوهستانهای ما وجود دارد . بعضی برنامه‌های تفریحی هست که هنرمندان رادیو برای طبقات دیگر انجام میدهند ولی اینها کافی نیست و باید در همه زمینه‌ها مانند فیلم - نمایش - رادیو - تلویزیون و غیره توسعه داده شود و ملت ایران حس کند که هر کس سهم خود از مواهب این مملکت برخوردار است .

جلسه مدت دو ساعت و ربع ادامه داشت و در ساعت هشت و ربع بعد از ظهر پایان یافت .

صورت جلسه ۴۳ مرداد ماه ۴۶

در این جلسه آقایان نخست وزیر - وزراء دارائی - کار و امور اجتماعی - کشاورزی - آب و برق - آبادانی و مسکن - وزیر مشاور و معاون اجرائی نخست وزیر - مدیرعامل سازمان برنامه - رئیس دفتر مخصوص شاهنشاهی - رئیس کل بانک مرکزی ایران - رئیس کل بانک کشاورزی ایران - دکتر یگانه معاون وزارت اقتصاد افتخار حضور داشتند . در ابتدا خلاصه جریان اقداماتی که حسب الامر شاهنشاه آریامهر بموقع اجرا گذارده شده بود توسط دبیر شورا بعرض رسید و سپس موضوعات زیر مطرح گردید .

ایجاد خانه های کارگری در واحدهای بزرگ صنعتی

وزیر آبادانی و مسکن بعرض رساندند در اجرای اوامر مبارك ملوکانه با همکاری بانک رفاه کارگران و بانک رهنی ایران موضوع ایجاد خانه های کارگری در واحدهای بزرگ صنعتی طی چندین جلسه بررسی و بالاخره چنین اتخاذ تصمیم گردید که خانه سازی مستقیم دولت یا اعطاء وام بکارگران جز از طریق بانک رفاه مصلحت نمیباشد تا طبق نقشه و اصولی که از طرف دولت تعیین خواهد شد مبادرت به خانه سازی نمایند . پرسشنامه هایی بهمین منظور تهیه و بین ۳۵ واحد صنعتی توزیع گردیده که تکمیل و اعاده نمایند . طرح اجرائی امر احتمالاً تا آخر مهرماه آماده و بسازمان برنامه ارسال خواهد گردید.

شاهنشاه فرمودند این موضوع خیلی مهم است . اگر در نزدیک محل کار برای کارگران وسیله زندگی از هر لحاظ و وسیله تفریح و ورزش و غیره فراهم شود آنها میتوانند از يك زندگی مطمئن برخوردار گردند . ممکنست در يك شهری امکانات زندگی انسانی فراهم باشد ولی باز عده زیادی از مردم از آن استفاده نکنند ولی اگر در يك محیط کوچک برای عده معدود این امکانات فراهم گردد حتماً

از کلیه وسائل استفاده میکنند. امروز کارگر ورزش نمیکند چون منزلش نزدیک کارگاه نیست و باید مقدار زیادی وقت تلف کند تا بمنزلش برسد ولی اگر نزدیک باشد وقت اضافه خود را صرف ورزش و تفریحات سالم مینماید و خود بخود باین سمت‌ها کشانده میشود. هم از این نظر و هم از لحاظ اینکه از تورم جمعیت شهرها کاسته شود باید قطبها و شهرهای فرعی کوچک در جوار شهرهای بزرگ و کارخانجات بوجود آید. یکی از مؤسساتی که حالا متوجه اهمیت مطلب شده شرکت ایران ناسیونال است مطلبی که بآنها میگفتیم اکنون خودشان بطریق دیگری متوجه شده‌اند آنها میگویند کارگر را استخدام و تربیت میکنند ولی بمجرد اینکه مزد بیشتری باو پیشنهاد شود کارخانه را ترك میگوید درحالی که اگر خانه داشته باشد مانده گارتر میگردد.

بهر حال میخواهم با چند مؤسسه داوطلب مذاکره و بطور نمونه هم که شده کار را شروع کنید.

مشکلات سازمان غله

وزیر کشاورزی بعرض رساندند در اجرای اوامر شاهنشاه آریامهر مشکلات سازمان غله در کمیسیون در نخست‌وزیری مطرح و تصمیماتی اتخاذ شد از جمله آنکه از طرف حساب‌برسان قسم‌خورده به حسابهای گذشته غله رسیدگی شود. برای توسعه سیلوهای کشور علاوه بر یازده سیلو بظرفیت ۷۹۰۰۰ تن که در دست ساختمان میباشد با روسها مذاکره گردد که در صورت امکان این ظرفیت را بدو برابر افزایش دهند. مذاکرات با روسها برای ساختمان سیلوهای دیگر بظرفیت سیصد هزارتن ادامه دارد. ضمناً از طرف وزارت آب و برق پیشنهاد شده امکانات ایجاد سیلو بدون کمک خارجی بررسی شود و هیئتی مأمور رسیدگی باین امر گردید. برای توسعه انبارهای بزرگ و ایجاد ۱۰۰,۰۰۰ تن انبار جدید در محلهای مناسب پنجاه میلیون ریال فی‌المجلس باین امر تخصیص داده شده برای ایجاد انبارهای کوچک در روستاها شرحی بسازمان مرکزی تعاون روستائی نوشته شد که توسط اتحادیه‌های تعاونی در مراکز بخشها اقدام نمایند.

در مورد صادرات گندم ۶۰,۰۰۰ تن به عراقیها فروخته شده و مذاکرات برای فروش ۴۰,۰۰۰ تن دیگر در جریان است. هیئتی بشوروی اعزام گردیده تا نسبت بفروش ۱۵۰,۰۰۰ تن مذاکره نمایند. صدور گندم بهندوستان بعلت عدم توافق درباره نرخ فروش غیرمقدور بنظر میرسد. دولت افغانستان فعلاً تقاضای تحویل ۱۰,۰۰۰ تن و خرید تا ۵۰,۰۰۰ تن را نموده ولی برسر قیمت تا حال بتوافق نرسیده‌ایم و قرار است هیئتی برای مذاکره به کابل اعزام شود. از فردا

صادرات گندم آزاد اعلام خواهد شد و باین طریق پیش‌بینی میشود از تنزل قیمت گندم جلوگیری شود. در مورد بودجه سازمان غله موافقت شد طبق سال گذشته عمل و در سال آینده بودجه دقیق آن در بودجه کل کشور منظور گردد. برای رسیدگی بوضع گندمهای موجود سازمان غله قرار است کمیسیون دیگری در نخست‌وزیری تشکیل و نسبت باین امر مهم تصمیم لازم اتخاذ نمایند. طبق محاسباتی که بعمل آمده خرید هر تن گندم توسط سازمان غله مبلغ ۷,۳۰۰ ریال تمام میشود و برای خرید ۴۰۰,۰۰۰ تن جمعاً ۲,۹۲۰ میلیون ریال اعتبار مورد نیاز است که موافقت شده از محل صادرات و اعتبار بانک‌ها تا سرحد امکان استفاده و تأمین شود.

شاهنشاه فرمودند اگر موضوع صدور گندم به هندوستان مشکل باشد به‌هیئتی که به شوری اعزام میشود دستور دهید امکان صدور ۱۰۰,۰۰۰ تن دیگر را با شوریها مذاکره نمایند. اعتبارات مورد نیاز سازمان غله را باید تأمین نمود. ضمناً زودتر از کارخانجات نان ماشینی استفاده کنید و نان آن را اضافه بر مصرف ارتش ب مردم عرضه نمائید. اگر قیمت مناسب و عرضه خوب باشد خود بخود عده‌ای بمصرف آن تمایل پیدا خواهند نمود.

ساخت موتور دیزل در ایران

شاهنشاه فرمودند در مذاکراتیکه با شرکتهای خارجی برای ساخت موتور دیزل در ایران میکنید متوجه باشید که صدمه‌ای بصنایع موجود وارد نیاید و مثلاً ترتیباتی که با کارخانه مرسدس میدهید مشکلاتی برای صنعت اتوبوس‌سازی فراهم نیارد. در حال حاضر وضع طوری شده که هر صاحب صنعت خارجی را می‌بینیم میگوید هر چه ما می‌گوئیم و هر شرایطی تعیین نمائیم قبول خواهند نمود. اگر راست بگویند این‌یک مسابقه‌ای خواهد بود که بهترین نتیجه را بفتح کشور تحصیل نمائیم. معاون وزارت اقتصاد بعرض رساندند برای ساخت موتور دیزل تاکنون چهار شرکت مرسدس - لیلاند - دوتیز و هنشل پیشنهاداتی تسلیم داشته‌اند و شرایط آنها تقریباً مشابه یکدیگر است. هر کدام حاضرند ۲۰۰۰۰ موتور در ایران بسازند و اضافه تولید را صادر نمایند هزینه تولید در سالهای اولیه بین ۵ تا ۷ درصد گرانتر از قیمت وارداتی خواهد بود ولی بعداً تقلیل خواهد یافت. وزارت اقتصاد در نظر دارد پس از اعلام برنده ترتیبی بدهد که سایر پیشنهاد دهندگان نیز قسمتهای مختلف مورد نیاز را بسازند و در صورت امکان یک همکاری بین همه آنها ایجاد شود.

ساخت ترانسفور ماتور و دستگاههای خنک‌کننده

شاهنشاه فرمودند بالاخره شرکت ژنرال الکتریک فهمانید که ما نمیتوانیم شرایط آنها را بپذیریم و اصولاً احتیاجی ب آنها نداریم.

وزیر آب و برق بعرض رساندند در اجرای اوامر شاهنشاه آریامهر باتفاق نمایندگان وزارت اقتصاد با آنها مذاکره وبالاخره موافقت اصولی شد که ۵۰ درصد سرمایه از طرف ما و ۵۰ درصد از طرف آنها وبقیه توسط بانک توسعه صنعتی تأمین شود. از غالب پیشنهادهای قبلی که درجلسه قبل بشرفعرض همایونی رسید عدول کرده‌اند وقرار است مراتب را به هیئت مدیره خود گزارش ونتیجه را اعلام نمایند که متعاقباً از شرفعرض همایونی خواهدگذشت.

شاهنشاه فرمودند اصولاً یا معامله سیصد هزار کیلوواتی تهران را هم با آنها بهم بزنید ویا آنکه اگر بعلت مرغوبیت جنس و قیمت نسبتاً مناسب میخواهید آنرا انجام دهید آنرا از مسئله ایجاد ترانسفورماتور ودستگاههای خنك کننده تفكیک کنید.

ملی کردن منابع آب

وزیر آب و برق بعرض رساندند حسب الامر مبارک شاهنشاه آریامهر طرح ملی کردن منابع آب بهوزارتخانهها ارسال ونظر هر وزارتخانه تحصیل گردیده‌است. وزیر کشاورزی بعرض رساندند نظریات وزارت کشاورزی به تفصیل تهیه وبوزارت آب وبرق ارسال گردیده ولی اصولاً آب از خاک قابل تفكیک نیست. مهار کردن سیلابها - ایجاد سد ها وعرضه این آبها يك امر وبهره‌برداری از آن درزراعت امر دیگری است. با آنکه دردشت تزوین حداکثر همکاری بین وزارت آب وبرق و وزارت کشاورزی موجود است ولی باز درعمل مشکلاتی ایجاد میشود. طرح ایجاد قطبهای کشاورزی نیز مورد تأیید وزارت کشاورزی میباشد منتهی بنظر این وزارت باید اول قطبها ایجاد تا کشاورزان را بخود جلب کند و طرح ایجاد شرکتهای سهامی زراعی هم درجهت همین فکرتنظیم گردیده است.

شاهنشاه فرمودند مسئله ایجاد قطبهای کشاورزی باید باتوجه به جنبه‌های اقتصادی واجتماعی امر عملی شود ولی پس از آنکه انجام شد خودبخود کشاورزان بآن قطبها کشانده خواهند شد. آب در ایران ارزش زیاد دارد واز هر قطره آن باید حداکثر استفاده بعمل آید و دربهترین خاک مصرف شود تا بهترین نتیجه را بدهد ولی اگر در يك محل چشمه آبی وجود دارد و دره‌ای را مشروب میکند وبمناسبت کمی مقدار نمیتوان آنرا بمحل دیگری منتقل نمود دلیلی ندارد از آن استفاده نشود منتهی باید اطمینان حاصل نمود که در نتیجه کشت صحیح بالاترین وپرفایده‌ترین محصول را عاید نماید. طرح ملی کردن آب را در هیئت دولت دقیقاً بررسی ولایحه امر را تهیه نمائید تا در دوره تقنینیه آینده تصویب واجرا شود.

استفاده مشترك از رودخانه اترك

وزیر آب و برق بعرض رساندند در حدود هشت سال قبل مذاکراتی با روسها درباره استفاده مشترك از آبهای رودخانه‌های اترك و هری رود انجام گردید ولی از طرف روسها چه در آن موقع و چه در مذاکرات مجددیکه اخیراً صورت گرفت همواره نسبت به بستن سد و استفاده از آبهای این دو رودخانه با استناد آنکه آنها جنبه اقتصادی ندارد اظهار بی‌علاقگی شده . اگر اجازه فرمایند در مورد اترك با آنها مذاکره شود در صورتیکه واقماً علاقمند به بهره‌برداری مشترك نیستند کتباً بنویسند و خودمان با ایجاد سد در خاک ایران از تمام آبهای آن استفاده نمائیم . در مورد هری رود وضع مشککتر است چه افغانها با روسها و امریکائیکها مذاکراتی نموده‌اند تا بر روی شاخه اصلی هری رود در نزدیکی هرات سد بندی کنند و شاید اظهار بی‌علاقگی روسها در مورد همکاری با ما بعلت علاقه آنها نسبت به عملی شدن طرح افغانها باشد . شاهنشاه فرمودند اصولاً حقی که بما تعلق دارد نباید بیدلیل از دست بدهیم . در هر دو مورد با روسها مذاکره کنید . مطالعات خودتان را هم برای استفاده از اترك و هری رود تکمیل نمائید .

گزارش وضع اعتباری و ارزی و موضوع بهره‌برداری از معادن

رئیس بانک مرکزی بعرض رساندند در سه ماهه اول سال جاری سپرده‌های بانک‌ها و میزان اعتبارات هر دو کم و بیش بیک تناسب افزایش یافته . فعالیت در سطح عمده فروشی کمتر ولی در سطح خرده فروشی زیاد بوده است که دلیل بر قدرت بیشتر خرید مردم میباشد . سرعت سیر قیمتتها تحرك بیشتری نشان میدهد . . شاهنشاه فرمودند دولت باید مراقبت کند هر کجا فشار زیاد یا تقلب در کار است فوراً واردات را آزاد نماید که قیمتتها افزایش پیدا نکنند . رئیس بانک مرکزی بعرض رساندند نکته قابل توجه آنست که اخیراً نرخ بهره در بازار تهران افزایش یافته و تصور میشود علت آنست که یهودیها از زمان جنگ اعراب و اسرائیل با احتیاط و جوه خود را به قرض میدهند . از لحاظ ارزی وضع کشور بطور کلی خوب است و با وصول قسط نفت جبران مختصر کاهشی که در ذخائر بعمل آمده خواهد شد .

شاهنشاه فرمودند اگر پیش‌بینی‌های ما در مورد تولیدات نفتی به تحقیق بیبوندند باید تا سال ۱۹۷۰ میلادی از این ممر و همچنین از محل فروش گازهای اضافی کمک مؤثری به پیشرفت سریعتر برنامه‌های اقتصادی کشور بشود . چندی قبل مدیر شرکت الاید کمیکال با شوق و شغفی صحبت از توسعه تأسیسات پتروشیمی در اهواز که هنوز هم تکمیل نشده مینمود . ما در زمینه پتروشیمی باید یکی از

تولیدکنندگان اصلی دنیا بشویم . اینست که از حالا باید بررسی کنید اگر خود شرکتها مبادرت به بندرسازی نمینمایند باید ظرفیت بنادر جنوب را بتناسب احتیاجات توسعه بدهیم . طرح شاهلوله گاز از ایران بممالک اروپای شرقی را باید زودتر مورد بررسی دقیق قرار دهید . باید سعی کنیم هر تعداد بیشتر از ممالک اروپائی را با سهم کردن آنها به آینده این فرآورده علاقمندتر نماییم . تمام امکانات خط لوله مذکور را از نظر انتقال گاز - طرز اداره - چگونگی سرمایه گذاری و موضوعهای دیگر مطالعه کنید . علاوه بر درآمدهای نفت باید بتوانیم با سرعت به درآمدهای حاصله از توریسم اضافه کنیم . اگر وضع موجود خاورمیانه و اختلافات بین اعراب و اسرائیل برای مدت زیادی ادامه پیدا کند تهران بطور خیلی طبیعی یکی از مراکز اصلی جلب توریست در خاورمیانه خواهد شد . آیا اقداماتی که از لحاظ ایجاد هتلها و تهیه وسائل و تسهیلات لازم دیگر قرار بود صورت گیرد بجائی رسیده ؟

وزیر آبادانی و مسکن بعرض رساندند طرح هتل سازی توسط شران و اترکتینانتال در دست بررسی میباشد و نقشه های توسعه هیلتون هم تکمیل گردیده است . سازمان اوقاف هم مشغول مطالعه برای ایجاد يك هتل در نزدیکی مهرآباد میباشد .

شاهنشاه فرمودند در آنکارا يك مهمانخانه از محل درآمدهای اوقاف ساخته اند که از بیرون خیلی زیبا بنظر میرسد .

رئیس بانک مرکزی بعرض رساندند سرمایه گذاری اترکتینانتال در ایران ممکنست با مشکل محدودیت سرمایه گذاری شرکت های امریکائی در خارج مواجه شود و لازم آید موافقت وزارت بازرگانی آنکشور تحصیل گردد . موقعیکه موضوع محدودیت مذکور دو سال قبل مطرح بود مذاکراتی توسط سفیر شاهنشاهی و رئیس هیئت نمایندگی اقتصادی ایران در واشنگتن با مقامات امریکائی بعمل آمد و آنها قول مساعد دادند در صورتیکه سرمایه گذاری امریکائی در ایران با مشکلاتی مواجه شود با نظر مساعد موضوع را بررسی نمایند .

شاهنشاه فرمودند تمام این مطالب را به سفیر ما در امریکا بنویسید تا در صورت لزوم با مقامات رسمی در امریکا مذاکره نماید . سپس شاهنشاه فرمودند در مورد بهره برداری از معادن چه اقداماتی صورت گرفته ؟

معاون وزارت اقتصاد بعرض رساندند با روسها - یوگسلاویها - فرانسویها و رومانی ها مذاکراتی در این زمینه شده است . رومانی ها قرار است در حدود ۱۷,۰۰۰ کیلومتر مربع در منطقه رفسنجان کرمان بررسی نمایند . یوگسلاویها معادن قدیمی مس خراسان را مطالعه خواهند نمود . فرانسویها علاقمند باستفاده

از مواد رادیواکتیویته میباشند ولی با مشکلاتی مواجه شده ایم . روسها هم چندین دفعه اظهار علاقه به بررسی وضع بعضی فلزات نموده اند .

شاهنشاه فرمودند اینکارها را دنبال کنید. مشکلات فرانسویها را رفع کنید. با روسها هم مذاکراتتان را ادامه دهید . ما همیشه معتقد بودیم ایران از لحاظ روح و فکر و سیاست يك حلقه مهم بین شرق و غرب میباشد اکنون تدریجاً بصورت يك حلقه مادی و اقتصادی نیز درخواهد آمد طوری که کشور کمونیست شوروی با توجه باصول سرمایه داری در آن فعالیت مینماید . بهر صورت دستور صریح غیر قابل انعطاف ما اینست که در دوره برنامه پنجساله آینده باید تمام اکتشافات لازم بر اساس اصول و روش صحیح علمی در مورد معادن کشور انجام شود . استفاده از معادن بوکسیت در دو گنبدان و فیروز کوه بکجا رسیده ؟

معاون وزارت اقتصاد بعرض رساندند طبق بررسیهایی که بعمل آمده معادن بوکسیت فیروز کوه برای آلومینیوم زیاد مناسب نیست ولی منابع دو گنبدان خوبست و مشغول بررسی میباشند .

شاهنشاه فرمودند این موضوع را جدی تر دنبال کنید . کار آلومینیوم سازی بکجا رسیده ؟

معاون وزارت اقتصاد بعرض رساندند مشخصات خرید ماشین آلات برای پنج شرکت خارجی ارسال شده و منتظر وصول پاسخ آنها میباشیم . در مورد فروش محصولات با فرانسویها توافق شده ولی با آلمانها هنوز اشکالاتی در بین است و قرار است هیئتی بایران اعزام دارند .

شاهنشاه فرمودند کم کم بمرحله استفاده ایران از معادن غیر آهنی نزدیک میشویم و شاید در منطقه کرمان امیدهای فراوانی باشد که در صورت تحقق باعث آبادانی آن منطقه گردد .

جلسه مدت دو ساعت و ربع ادامه داشت و در ساعت هفت و ربع بعد از ظهر پایان یافت .

صورت جلسه ۳ مهرمه ۴۶

در این جلسه آقایان نخست وزیر- وزراء کشور- کار و امور اجتماعی - اقتصاد - آب و برق - آبادانی و مسکن - بهداری - وزیر مشاور و معاون اجرائی نخست وزیر- مدیرعامل سازمان برنامه - رئیس دفتر مخصوص شاهنشاهی - رئیس بانک مرکزی - مهندس صدقیانی و مهندس میرحیدر معاونان وزارت کشاورزی افتخار حضور داشتند . در ابتدا خلاصه جریان اقداماتی که حسب الامر شاهنشاه آریامهر بموقع اجرا گذارده شده بود توسط دبیرشورا بعرض رسید و سپس موضوعات زیر مطرح گردید :

ایجاد کارخانه ژنراتور در ایران

وزیر اقتصاد بعرض رساندند در اجرای اوامر مبارک ملوکانه با مقامات چکسلواکی درباره تولید ژنراتور در ایران مذاکره شد و پیشنهادهای آنها برای اظهار نظر در اختیار مشاورین هندی وزارت اقتصاد گذارده شده است . وزیر آب و برق بعرض رساندند با توجه به نیازمندیهای کشور به نیروی برق در طی برنامه های چهارم و پنجم نظر وزارت آب و برق آنست که امکانات کارخانه محدود بتولید واحدهای بزرگ یکصد هزار کیلوواتی بیالا شود و واحدهای کوچک از خارج خریداری گردد و این از هر لحاظ مقرون بصرفه است . مدیرعامل سازمان برنامه بعرض رساندند اگر تولید کارخانه محدود بواحدهای بزرگ شود ممکنست از لحاظ اقتصادی بصرفه و صلاح نباشد . شاهنشاه فرمودند این موضوع احتیاج بمطالعه کامل دارد که کارخانه مورد نظر فقط واحدهای بزرگ تولید نماید و واحدهای کوچک از خارج خریداری گردد یا بالعکس ولی تصور نمیرود ما هنوز از واحدهای کوچک بی نیاز شده باشیم . شاید مصلحت باشد در مناطق دور افتاده که شبکه برق ملی وصل نمیشود از رآکتورهای

کوچک اتمی استفاده نمائیم . ضمناً در مورد دیک‌های بخارکارخانه خیلی دقت کنید.

طرح لوله گاز از ایران به اروپا

وزیر اقتصاد بعرض رساندند حسب الامر مبارك ملوكانه طرح انتقال گاز از جنوب ایران بجنوب شرقی اروپا بررسی گردید و گزارش امر از طریق دفتر مخصوص شاهنشاهی بشرفعرض همایونی رسید که اگر اجازه فرمایند با مقامات ممالک مختلف و مؤسسات ذی‌علاقه برای تأمین اعتبار مذاکرات آغاز شود .

شاهنشاه فرمودند ارقام مورد استناد در طرح مقدماتی صحیح بنظر نمی‌رسد مثلاً هزینه اجرای طرح تقریباً دو برابر هزینه نصب خط گاز سرتاسری داخل کشور برآورد گردیده است در حالیکه طول آن خط از سه برابر خط اخیرالذکر بیشتر بوده و موانع طبیعی در مسیر راه کمتر نیست . لذا موضوع مستلزم بررسی و برآورد دقیق‌تر میباشد . ضمناً احتیاجات کشور را در آینده دور در نظر بگیرید اگر باین نتیجه رسیدید که گازهای طبیعی تولیدی میتواند تمام نیازمندیهای داخلی را با توجه ببرنامه‌های بزرگ صنعتی که در پیش داریم تأمین نماید و مازاد را میتوان از لحاظ اقتصادی بخارج منتقل نمود مراتب را گزارش نمائید تا جزئیات طرح رسیدگی ونسبت بآن اتخاذ تصمیم شود .

ایجاد شرکت‌های سهامی زراعی

وزیر مشاور و معاون اجرائی نخست وزیر بعرض رساندند حسب الامر مبارك ملوكانه گزارش وزارت کشاورزی درباره ایجاد شرکت‌های زراعی در کمیسیون مقدماتی شورای اقتصاد بررسی گردید و با کسب اجازه از پیشگاه شاهنشاه آریامهر در نظر است بطور آزمایشی در چند محل اجرا گردد تا اگر نتیجه خوب داد به سایر نقاط هم تعمیم داده شود .

مهندس صدقیانی معاون وزارت کشاورزی بعرض رساندند در تنظیم طرح نظر سازمان اصلاحات ارضی و سایر دستگاهها تحصیل گردیده است و دوهدف مورد نظر بوده اول آنکه در صورت فوت مالک یا انتقال ملک اراضی خورد و بقطعات کوچک تقسیم نشود دیگر آنکه از امکانات مجموع سرمایه ده برای بهبود وضع زراعت استفاده گردد .

مهندس میرحیدر معاون طرحها و بررسیهای وزارت کشاورزی بعرض رساندند با تشکیل شرکت‌های سهامی زراعی و مکانیزه نمودن اراضی کشاورزی طبعاً از تعداد زارعین کاسته خواهد شد و در نظر است برای حفظ و بالابردن سطح اشتغال روستائیان مبادرت با ایجاد صنایع غذایی در این مناطق گردد تا از نیروی آزاد شده روستائیان نیز حداکثر استفاده بعمل آید .

وزیر آب و برق بعرض رساندند اگر اجازه فرمایند طرح موردنظر در اراضی دولتی مانند دشت مغان یا زیر سدهای دز و سفیدرود اجرا شود که از ابتدا تعداد کافی زارع در هر محل مستقر گردد .

شاهنشاه فرمودند فکر ما از ایجاد شرکت‌های سهامی زراعی این نیست که مبادرت بایجاد مزرعه نمونه کشاورزی برای ارائه دادن کار ماشین‌آلات کشاورزی بنمائیم بلکه هدف اصلی از اجرای طرح آنست که در نقاط پرجمعیت که مالک بیش از دو یا حداکثر سه هکتار زمین در اختیار ندارد و باید هزینه زندگی یک خانواده کثیری را تأمین کند در صورت فوت زمین او خوردتر نشود که امکان بهره‌برداری منطقی از زمین کمتر گردد بلکه مالک به نسبت زمین در شرکت سهامی صاحب سهم شود و سهام بین ورثه قابل تقسیم باشد .

این امر در مورد نقل و انتقالات عادی هم صادق است . لذا طرح باید طوری تنظیم شود که با رفتن یا فوت مالک بوضع زمین و ماشین‌آلات کشاورزی لطمه‌ای وارد نگردد . علاوه بر این باید تدریجاً زارعین را تشویق نمائید سهام خود را بیکدیگر یا بخود شرکت منتقل نمایند و بنقاط دیگر نقل مکان کنند تا از تعداد جمعیت مقیم ده کاسته گردد و آن عده که باقی میمانند بتوانند از یک زندگی کاملاً مرفه برخوردار گردند و جمعیت مازاد در قطبهای کشاورزی و صنعتی که ایجاد خواهد شد جذب شوند و یا در صنایع روستائی مشغول بکار گردند . نظر نهائی باید آن باشد که هر خانوار زارع بتواند از محصول پانزده تا بیست هکتار زمین استفاده نماید . آنوقت است که درآمد سرانه زارعین ایرانی بمیزان موردنظر خواهد رسید و مرفه خواهند بود . برای اجرای طرح هرگونه مجوزی لازم است در اولین فرصت از قوه مقننه تحصیل و طرح را فعلاً در چند ده پرجمعیت پیاده نمائید تا اگر احتمالاً نقائصی هم در عمل مشاهده گردد رفع و سپس در نقاط دیگر هم اجرا شود .

در مقرراتی که برای اجرای طرح تهیه مینمائید پیش‌بینی شود که علاوه بر سود آخر سال بتناسب کار هر صاحب سهم با و مزد پرداخت شود تا افراد تشویق شوند بیشتر کار کنند و عادت نکنند فقط بگرفتن سود آخر سال قناعت نموده و بجای خود کارگر کشاورز تعیین نمایند بعبارت دیگر مطابق سهمی که از شرکت دارند سود و در مقابل کاری که مینمایند حقوق دریافت دارند . البته این موضوع مانع آن نخواهد بود که در زمینهای زیر سدها هم همین طرح اجرا شود .

طرح خانه سازی

وزیر آبادانی و مسکن بعرض رساندند حسب الامر مبارک ملوکانه طرح خانه سازی در برنامه چهارم آماده شده است . بموجب این طرح خانه‌های سازمانی که ساخته خواهد شد عبارت خواهند بود از :

۷۶۱ خانه سازمانی در نقاط مرزی - ۷۲۸ خانه سازمانی در نقاطی که امکان سرمایه‌گذاری خصوصی در آن نیست - ۸۱۲ خانه سازمانی در نقاط دوردست برای افراد زاندارم‌ری کل و ۵۰۲۲ خانه برای افراد شهربانی کل کشور که مجموعاً مستلزم تأمین ۳۲۶۰ میلیون ریال اعتبار خواهد بود.

در مورد خانه‌های غیرسازمانی ارزان‌قیمت با تحصیل ۱۵۰۰ میلیون ریال اعتبار تعداد ۳۶۸۵ خانه در نقاط مختلف ایجاد خواهد گردید. علاوه بر این پیش‌بینی شده که ۱۴۰۰ میلیون ریال سرمایه بانک رهنی اضافه شود و مبلغ ۷۵۰ میلیون ریال برای اعطای وام بکارفرمایان واحدهای بزرگ صنعتی جهت ایجاد ۱۰,۰۰۰ خانه کارگری تخصیص داده شود. سیصد میلیون ریال دیگر نیز برای اعطاء وام با افراد یا شرکت‌هایی که علاقمند بایجاد خانه سازمانی میباشند در نظر گرفته شده است. مجموع اعتبارات مورد تقاضا برای اجرای طرح‌های بالا به ۷۶۸۰ میلیون ریال بالغ می‌گردد.

شاهنشاه فرمودند پیشنهادهای وزارت آبادانی و مسکن در برنامه چهارم بررسی شود ولی مسئله ایجاد خانه برای کارگران در نزدیکی محل کارشان را زودتر عملی نمائید.

در مورد شهر اصفهان دقت کنید که وضع شهر دست‌نخورده باقی‌ماند و اگر خانه‌هایی خراب شود جای آنها مبدل به پارک و باغ گردد و بهر حال بجای آنها عمارت‌های مرتفع که بناهای تاریخی را تحت‌الشعاع قرار دهد نسازند و برای شهر جدید نیز محلی را در نظر بگیرید که تا حدودی جدا از شهر فعلی و متمایز از آن باشد.

عوارض سطح شهر تهران

وزیر کشور بعرض رساندند در حال حاضر شهر تهران از لحاظ وصول عوارض سه منطقه تقسیم شده: در منطقه یک از هر متر مربع پنجاه دینار، در منطقه دو بیست و پنج دینار و در منطقه سه ده دینار وصول میشود.

این طرز تقایص زیاد دارد و عادلانه نیز نمیباشد لذا طرح دیگری تهیه شده که اصولاً بر اساس ارزش زمین و ساختمان استوار است و پیش‌بینی شده که برای هر محل کارت شناسائی تهیه شود و یکی از سه طریق زیر اقدام باخذ عوارض گردد:

(۱) ابتدا در یک قسمت شهر تهران شروع بتهیه و تکمیل اطلاعات و تنظیم کارت مشخصات املاک و ارزیابی آنها بشود و متناسب تکمیل پرونده‌ها عوارض بر مبنای جدید وصول گردد بطوریکه در ظرف مدت سه سال بتمام نقاط شهر تعمیم داده شود.

(۲) تعرفه جدید از اول سال ۴۷ در شهر اجرا گردد منتهی در نقاطی که

ارزیابی بعمل نیامده در موقع مراجعه مالکین برای دریافت مفصاحساب بجای اینکه عوارض بر مبنای سطح ملك محاسبه شود ارزیاب بمحل اعزام و ضمن تنظیم و تکمیل کارت مشخصات ارزیابی ملك هم انجام و عوارض مشخص وصول شود .

۳) تا تکمیل کارت مشخصات عوارض بر اساس ارزش زمین که از طرف وزارت دارائی برای مناطق مختلف شهر تهران اعلام شده وصول شود و بعداً که ارزیابی عمارت‌ها نیز تکمیل گردید طرح بصورت کامل اجرا گردد .

ضمناً اگر عوارض ملكی در مهلت‌های مقرر پرداخت نگردد شهرداری ملك را مجهول‌المالك اعلام و متعلق بشهرداری بداند و بتواند در آن تصرفات مالکانه کند و اگر بعداً مالك مراجعه نماید عوارض معوقه ملك تا زمان تصرف شهرداری محاسبه شود در صورتیکه مازاد ارزش وجود داشته باشد بمالك مسترد گردد . البته اجرای این قسمت مستلزم تحصیل مجوز میباشد اگر اجازه فرمایند بهمین ترتیب اقدام شود .

شاهنشاه فرمودند حس قسمت اخیر الذکر آنست که مردم داوطلبانه بدهی خود را پرداخت خواهند نمود . پیشنهادهای مربوط بوصول عوارض بر مبنای ارزش در کمیسیونی رسیدگی و بین راه حل دوم و سوم راهی انتخاب و اجرا نمائید ، مشروط بر آنکه کار ارزیابی ساختمانها نیز حداکثر تا سه سال تمام شود . احتیاجات يك شهر بزرگ مثل تهران را که نباید مؤدی لارستانی با پرداخت مالیات تأمین نماید . قسمت مهمی از ثروت کشور در تهران جمع شده است . اهالی پایتخت باید در زیبائی و آبادی شهر خود اقدام نمایند . ضمناً حدود شهر تهران باید دقیقاً معین گردد . اگر آب کافی بدست آوریم باید تمام تپه‌های اطراف را جنگلکاری کنیم . گوا اینکه از رودخانه کرج و جاجرود و انشاء الله لار میتوانیم استفاده کنیم ولی با اینهمه آب این رودخانه‌ها و چاهها فقط جوابگوی احتیاجات چهار میلیون نفر است و نمیتوان اجازه داد جمعیت شهر تهران از این تعداد تجاوز کند .

چندی قبل در قم از طرف شرکت نفت تعدادی چاه حفر شده ولی بجای نفت بآب رسیدند يك گزارش راجع بمنابع آب این چاهها تهیه شود .

نخست‌وزیر بعرض رساندند یکی از طرق جلوگیری از تجمع جمعیت آنست که بعضی دستگاههای دولتی در خارج از تهران مستقر گردند .

شاهنشاه فرمودند با ایجاد قطبهای کشاورزی و صنعتی امکانات بیشتری در راه عدم تمرکز کارها بوجود خواهد آمد ولی موضوع انتقال دستگاههای دولتی بنقاط مختلف کشور نیز در جلوگیری از تجمع جمعیت در تهران مؤثر است کمیسیونی را مأمور بررسی اینکار نمائید و نتیجه را اطلاع دهید .

اعزام دانشجو بخارج

نخست وزیر بعرض رساندند در مورد اعطاء اجازه بدان دانشجویان که برای ادامه تحصیل بخارج از کشور مسافرت نمایند بر رسیهای زیادی بعمل آمده ووزراء کشور- اقتصاد - آبادانی ومسکن وبهداری گزارش جامعی در این زمینه تهیه نموده‌اند. اصولاً دونظر در هیئت دولت وجود دارد یکی آنکه تا سرحد امکان از مسافرت محصلین بخارج خودداری شود ومشکلاتی در اینراه فراهم گردد تا وجوهی که مآلاً توسط اینعده بخارج منتقل میشود در داخل کشور بمصرف توسعه تعلیم وتریبیت برسد. نظردیگر آنست که خارجیان در طی چندین قرن وبا صرف هزینه زیاد دانشگاههای خوبی بوجود آورده‌اند وباید از این مدارس ووسائل مجهز محصلین ایرانی هم بتوانند حداکثر استفاده را بخصوص در رشته‌های فنی وپزشکی بنفع مملکت بنمایند ونباید جلو عزیمت محصلین را بخارج گرفت.

شاهنشاه فرمودند عده‌ای در گذشته بخارج سفر نموده‌اند وبجای تحصیل وقت خود را ببطالت گذرانده وپول کشور را بیهوده مصرف نموده‌اند وطبعاً نمیتوان اجازه داد اشخاص بصرف داشتن پول اطفال خود را بدون قید وشرط بخارج اعزام دارند ودر نتیجه یا خوب درس نخوانند وبا اصولاً به کشور مراجعت نکنند لذا لازم است شرایطی برای اعزام محصل در نظر گرفت میتوانید اعلام کنید بکسانی اجازه خروج داده میشود که معدل آنها در امتحانات کنکور یکی از دانشگاههای کشور از رقم معینی کمتر نشده باشد وبعلت محدودیت نتوانند در دانشکده مورد علاقه اسم نویسی نمایند وبا اینکه موفق شوند اعم از اینکه در کنکور شرکت کرده یا نکرده باشند پذیرش در رشته مورد قبول وزارت آموزش وپرورش از یکی از دانشگاههای معروف دنیا که مورد تأیید وزارت مذکور باشد ارائه دهند. کلیه محصلینی که میخواهند بخارج برای تحصیل عزیمت نمایند باید بهر حال از عهده امتحان زبان خارجی که از طرف وزارت آموزش وپرورش ترتیب داده میشود برآیند تا بیهوده وقت وپول خود را صرف تحصیل زبان در خارج از کشور ننمایند. ضمانت کافی بدهند که پس از تکمیل تحصیلات بکشور مراجعت کنند. اگر تعهد کنند که در مراجعت لااقل پنجسال در رشته‌های قابل قبول ومورد احتیاج دولت کار کنند در اینصورت میتوانند دوره چهار ماهه نظام وظیفه را طی کنند در غیر اینصورت باید دوره دوساله نظام را انجام دهند خاصه آنکه ما در نظر نداریم در آینده هیچکس را از خدمت وظیفه معاف نمائیم. همه باید خدمت وظیفه خود را انجام دهند. بر اساس این اصول طرحی تهیه کنید که بااطلاع ما برسد و سپس اجرا گردد.

جلسه مدت دوساعت وربع ادامه داشت ودر ساعت هفت وربع بعد از ظهر پایان یافت.

صورت جلسه ۱۰ مهر ماه ۴۶

در این جلسه آقایان نخست‌وزیر - وزراء کار - آب و برق - آبادانی و مسکن - وزیر مشاور و معاون اجرائی نخست وزیر - مدیر عامل سازمان برنامه - رئیس دفتر مخصوص شاهنشاهی - رئیس بانک مرکزی - دکتر مجیدی معاون نخست وزیر و رئیس دفتر مرکزی طرح و بودجه - دکتر یگانه معاون وزارت اقتصاد - مهندس صدقیانی معاون وزارت کشاورزی و دکتر کاشفی معاون وزارت دارائی افتخار حضور داشتند. در ابتدا خلاصه جریان اقداماتی که حسب الامر شاهنشاه آریامهر بموقع اجرا گذارده شده بود توسط دبیرشورا بعرض رسید و سپس موضوعات زیر مطرح گردید:

ساخت موتور دیزل در ایران

وزیر مشاور و معاون اجرائی نخست‌وزیر بعرض رساندند در اجرای اوامر مبارک ملوکانه درباره ساخت موتور دیزل در ایران از طرف وزارت اقتصاد با کارخانجات مرسدس - لیلاند - دتیز و هنشل مذاکراتی صورت گرفته و اکنون در انتظار اعلام نظر و پیشنهاد آنها میباشند.

شاهنشاه فرمودند قرار بود در ظرف سه هفته نظریاتشان را اعلام دارند

چه شد؟

دکتر یگانه معاون وزارت اقتصاد بعرض رساندند بعضی اطلاعات اضافی از آنها خواسته شده است که قرار است تا هفته آینده ارسال دارند.

شاهنشاه فرمودند توجه داشته باشید در هر توافقی که بعمل میآید قید شود که هر نوع موتوری آنها میسازند اگر ما بخواهیم در آینده آنها در ایران بسازیم حق اینکار را داشته باشیم. منظور ما بیشتر ساخت موتورهای سنگین برای استفاده در تانک و امثال آن میباشد. همانطور که یک قسمت از محصول خودمان را برای موتور اتوبوسهای ساخت داخلی به مرسدس اختصاص داده‌ایم و در نتیجه فروش موتور

آنها تضمین کرده ایم ممکنست لازم شود برای جلب همکاری شرکتهای دیگر نیز تعهدات مشابهی با آنها بکنیم و مزایائی برای آنها قائل شویم ولی آنها هم باید متقابلاً شرایط شما را بپذیرند. بهیچوجه جای تعجب نیست اگر یکروزی ما بتعداد زیاد اتومبیل و اتوبوس اروپای شرقی صادر کنیم. اگر مثلاً تولید پیکان ازسالی ده هزار دستگاه فرضاً به یکصد هزار دستگاه برسد طبعاً هزینه تمام شده هر دستگاه هم تقلیل خواهد یافت و خواهیم توانست ارزاتر عرضه کنیم.

تفکیک وظایف وزارت کشاورزی

نخست وزیر بعرض رساندند حسب الامر مبارک ملوکانه بررسیهای لازم درباره تفکیک وظایف وزارت کشاورزی بعمل آمد و چندین طرح تنظیم شده که هر کدام را اجازه فرمایند بهمان ترتیب اقدام شود.

مهندس صدقیانی معاون وزارت کشاورزی بعرض رساندند باتوجه به سنگینی وظایف وزارت کشاورزی چندین طرح تنظیم شده است که بتوان وظایف وزارت کشاورزی فعلی را باتوجه به تجانس و هماهنگی این وظایف بین چهار وزارت جدید بشرح زیر تقسیم نمود:

وزارت کشاورزی - وزارت اصلاحات ارضی و تعاون روستائی - وزارت منابع طبیعی و وزارت محصولات کشاورزی و صنایع غذایی. ضمناً مسئولیت توسعه کشاورزی در اراضی زیر سدها بوزارت آب و برق و ترویج کشاورزی بوزارت آبادانی و مسکن محول خواهد شد.

شاهنشاه پس از ملاحظه طرحهای تنظیمی فرمودند موضوع بیمه محصولات کشاورزی در مقابل آفات و عوامل جنوی منطقاً نمیتواند جزء وظایف وزارت کشاورزی باشد. اینکار از وظایف شرکتهای بیمه است که با نظر وزارت محصولات کشاورزی و صنایع غذایی که فی الواقع خریدار محصولات است انجام دهند. همچنین مسئله تضمین و تثبیت نرخ محصولات کشاورزی هم نمیتواند جزء وظایف وزارت کشاورزی قرار گیرد. این مسئله جنبه مملکتی دارد و ممکنست انتظارات وزارت کشاورزی با توقعات وزارت محصولات کشاورزی و شاید نظریات وزارت اقتصاد که هر یک مسائل را طبعاً از دریچه وظایف خود بررسی مینمایند با یکدیگر مغایر باشند. لذا هیئت دولت باید در این مورد اتخاذ تصمیم نماید. تثبیت نرخ هم معنی ندارد باید پیشنهاد تضمین نرخ توسط وزارت محصولات کشاورزی تسلیم هیئت دولت شود. مسئله بیمه محصولات کشاورزی و تضمین نرخ از چند نظر واجد کمال اهمیت است - اصولاً کشاورز باید خیالش از هر جهت آسوده و همه چیزش تأمین باشد. درآمدش - مدرسه اش - بیمارستانش - حتی تفریحش. درباره سایر

موضوعهای مربوط به تفکیک وزارت کشاورزی باتوجه بمذاکرات این جلسه دستوراتی که چندی قبل درنوشهر صادر نمودیم مطالعاتتان را تکمیل واقدامات لازم را بعمل آورید .

متمم بودجه سال ۴۶

نخست وزیر بعرض رساندند اعتبارات اضافی وزارتخانهها و دستگاههای دولتی دربقیه سال جاری بررسی شده است که با اجازه شاهنشاه وتصویب هیئت دولت بمصرف برسد .

معاون نخست وزیر ورئیس دفترمرکزی طرح وبودجه بعرض رساندند دستگاههای دولتی جمعاً ۳۸۷۰ میلیون ریال اعتبار اضافی تقاضا داشته اند که با موافقت خودشان ۸۰۰ میلیون ریال از آن کسر گردید ولی ۳۰۷۰ میلیون ریال بقیه غالباً هزینه های اجتناب ناپذیر است که باید تأمین شود منتهی درمقابل این تقاضا اعتبار اضافی وجود ندارد ومجبور خواهیم بود یا ازتنخواه گردان استفاده ویا پرداخت قسمتی ازتمهدات سال جاری را بسال آینده موکول کنیم . دررقمهای پیشنهادی وزارت جنگ معادل هشت میلیون دلار بابت خرید رادارهای متحرک و ۲۸۰ میلیون ریال بابت استهلاك ماشین آلات سازمان صنایع نظامی منظور گردیده است که بنظر دفتر بودجه لاقول رقم دوم را میتوان به سال آینده موکول ساخت ویا اصولاً بسازمان مذکور جنبه تجارتي داد که از محل فروش وعایدات مخارج را تأمین نماید .

شاهنشاه فرمودند شاید بتوانیم موضوع خرید رادارهای متحرک را بسال آینده موکول کنیم ویا ترتیبی بدهیم که اقساط پرداختی تدریجاً یا درسال آینده تأدیه شود . استهلاك ماشین آلات سازمان صنایع نظامی را هم حتماً میتوان بسال آینده موکول ساخت . به وزیر جنگ ابلاغ کنید درهر دو مورد روز چهارشنبه گزارش بما بدهد . ضمناً همانطور که قبلاً دستور داده ام باید دولت قیمت حقیقی ساختمانها وتأسیسات را دقیقاً محاسبه نماید تا بتواند استانداردها را تعیین کند .

این محاسبات در امر تقلیل هزینه ها و صرفه جوئی نیز نقش اساسی ایفاء خواهد نمود . پس از تعیین قیمتها میتوانید استانداردها را در هر مورد معین کنید وتمام دستگاهها موظف باشند از همان اصول پیروی کنند . در اینصورت تنظیم بودجه عمرانی وعادی هم دقیق تر و بر آوردها روشتر خواهد بود و در وسط کار احتیاج کمتری بتأمین اعتبار اضافی پیدا خواهد شد .

فی المثل ممکنست چرخ دندان سازی ساخت آلمان خیلی مرغوبتر از چرخي باشد که در چکسلواکی ساخته میشود ولی قیمت چرخ دوم يك پنجم بهای نوع اول

است و تقریباً همان کار را هم برای شما میکند لذا تا زمانیکه امکاناتمان اجازه نمیدهد باید از چرخ نوع دوم استفاده کنیم و یا در مورد بیمارستانها باید تمام امکانات را در داخل بیمارستان فراهم کنید ولی از آنچه جنبه لوکس دارد صرف نظر نمائید که سبب افزایش هزینه نگردد. ماکه میخواستیم یک مرتبه کارهای زیادی انجام دهیم ناچاریم فعلاً از استاندارد عالی صرف نظر کنیم.

بهبود وضع قالبی بافان

نخست وزیر بعرض رساندند درباره بهبود وضع قالبی بافان بررسیهای زیادی توسط وزارت اقتصاد و وزارت کار انجام شده است که بشرفعرض همایونی رسانند. شاهنشاه فرمودند بهبود وضع قالبی بافان باید حتماً عملی شود و این استثمار کثیف و خجالت آور از اطفال بی گناه مرتفع و منتفی گردد. این دودستگاه گزارش امر را بدقت مخصوص ارسال دارند.

دستمزد

وزارت کار و امور اجتماعی بعرض رساندند از طرف وزارت کار مطالعات لازم درباره پرداخت دستمزد در رشتههای مختلف و در نقاط عدیده کشور انجام وحد متوسط دستمزد محاسبه گردیده است. شاهنشاه فرمودند لازم است از طرف وزارت کار وضع حقیقی دستمزد در کشور- صرف نظر از حداقل دستمزد قانونی- اعلام گردد و مشخص شود در رشتههای مختلف چه مبالغی پرداخت میشود و سازمان بیمه های اجتماعی چه خدماتی در جهت رفاه کارگران نموده است بعداً نیز مسئله حداقل دستمزد قانونی و لزوم تجدیدنظر در آن رسیدگی و نتیجه اعلام گردد. مردم دنیا تصور میکنند حداقل دستمزد در کشور همان حداقل قانونی ۳۴ ریال است در حالیکه این رقم صحیح نیست. ممکنست عده ای هم در بعضی رشتهها این مبلغ را دریافت دارند ولی کارگر واقعی مبالغ بیشتری که در برخی موارد چندین برابر این رقم است وصول مینماید. جلسه مدت یکساعت و نیم ادامه داشت و در ساعت هفت بعد از ظهر پایان یافت.

صورت جلسه ۱۷ مهرماه ۴۶

در این جلسه آقایان نخست‌وزیر - وزراء دارائی - کشور - کار - اقتصاد - آب و برق - آبادانی و مسکن - وزیر مشاور و معاون اجرائی نخست‌وزیر - مدیر عامل سازمان برنامه - رئیس دفتر مخصوص شاهنشاهی رئیس بانک مرکزی و مهندس صدقیانی معاون وزارت کشاورزی افتخار حضور داشتند . در ابتدا خلاصه جریان اقداماتی که حسب الامر شاهنشاه آریامهر بموقع اجرا گذارده شده بود توسط دبیر شورا بعرض رسید و سپس موضوعات زیر مطرح گردید .

تفکیک وظایف وزارت کشاورزی

مهندس صدقیانی معاون وزارت کشاورزی بعرض رساندند در اجرای اوامر مبارک ملوکانه که در جلسه گذشته شرفصدور یافت در تفکیک وظایف وزارت کشاورزی و تشکیل وزارتخانه های جدید بررسی مجدد شد و وظایف فعلی وزارت کشاورزی بین چهار وزارت جدید التاسیس : کشاورزی - اصلاحات ارضی و تعاون روستائی - منابع طبیعی - تولیدات کشاورزی و صنایع غذایی بنحویکه امر و مقرر فرموده بودند تقسیم گردید . در این تقسیم بندی پیش‌بینی شده که موضوع بیمه محصولات کشاورزی بنا به پیشنهاد وزارت محصولات کشاورزی توسط شرکتهای بیمه انجام و امر تثبیت نرخ محصولات کشاورزی نیز توسط وزارت مذکور پیشنهاد و بوسیله هیئت دولت تأیید و اجرا شود . ضمناً پیشنهاد شده يك قسمت از سازمان چای و یکقسمت از سازمان دخانیات و قند و شکر از وزارت دارائی جدا و بوزارت محصولات کشاورزی ملحق گردد .

وزیر اقتصاد بعرض رساندند اگر اجازه فرمایند انحصارات فوق‌الذکر اصولاً لغو و به بخش خصوصی اجازه فعالیت داده شود تا در نتیجه ایجاد رقابت هزینه‌ها کاهش و میزان و کیفیت تولید افزایش یابد .

شاهنشاه فرمودند در غالب کشورها انحصارات در دست دولت است . انحصار یعنی تعیین و کنترل قیمت واستیلای بدون قیدوشرط دولت درامر مربوطه . اصولاًاموری که جنبه انحصاری وصنعتی بزرگ دارد باید در دست دولت باقی بماند . انتزاع آنها هم از وزارت دارائی وانتقالشان بوزارت دیگر بمصلحت نیست زیرا از عواید این دستگاهها بمصرف هزینههای دیگر خواهند رسانید ودرآمد عمومی کاسته میگردد ولی شاید بهتر باشد دروضع آنها تجدید نظر واز صورت فعلی بشکل شرکت سهامی درآورده شوند که صاحب سهم آنها وزیردارائی بنتهایی یا باتفاق يك وزیر دیگر باشد ولی سازمان قند وشکر چون فعالیت خاصی جزخریدوفروش ندارد میتواندکماکان دروزارت دارائی باقی بماند . این مسائل را بررسی نمائید .

وزیراقتصاد بعرض رساندند در طرح تفکیک وظایف وزارت کشاورزی پیشنهاد شده یکی از وزارتخانه های جدید بنام وزارت محصولات کشاورزی و صنایع غذائی اسم گذاری شود . با توجه باینکه مسئولیت کلی صنایع بمعهد وزارت اقتصاد میباشد تحت این عنوان مسئولیت در مورد ایجاد صنایع غذائی لوٹ میشود . لذا اگر اجازه فرمایند اسم دیگری برای آن انتخاب شود .

شاهنشاه فرمودند انتخاب این اسم دلیل براین نیست که هر وزارتخانه وظیفه خودش را انجام ندهد ولی بطور کلی اگر بتوانید اسم کوتاھتر وزیباتری که ضمناً حدود مسئولیت ووظایف آن وزارت را روشن نماید انتخاب نمائید مانعی ندارد .

وزیردارائی بعرض رساندند اگر اجازه فرمایند در تقسیمات جدیدوزارت کشاورزی از دو وزارت منابع طبیعی و محصولات کشاورزی يك وزارت بنام وزارت منابع غذائی تشکیل شود . این وزارت ازیکطرف برمنابع طبیعی مانند مراتع وجنگلها نظارت خواهد داشت وازطرف دیگر برشیلات وغله وسایر مواد غذائی . شاهنشاه فرمودند قاعدتاً بین تولیدکننده وتوزیع کننده اختلاف منافع وجود دارد اولی خواهان افزایش قیمتها و دومی طرفدار تثبیت یا حتی تقلیل آن میباشد . وزارت منابع طبیعی علاقمند خواهد بود هرچه بیشتر مرتع ایجاد ومراتع ازتعرض احشام مصون باشد درحالیکه وزارت محصولات کشاورزی طرفدارآزادی رفت وآمد وچرای احشام میباشد . باین ملاحظات دستور دادیم که دو وزارتخانه ایجاد گردد با اینهمه نخست وزیر چند نفررا مأمور رسیدگی جنبههای مختلف امر نموده نتیجه را گزارش نمایند . ضمناً نکته قابل توجه مسئله شیلات است . طبق گزارش استاندار گیلان درگذشته که صید در رودخانهها باجازه واگذار میگردد لاقلاً مستأجرین تاحدودی مواظبت و مراقبت میکردند که صید قاچاق

کمتر شود در حالیکه حالا در نتیجه عدم توانائی یا اهمال مأمورین هر چه میخواهند صید میکنند . او حتی پیشنهاد میکرد دوباره اجازه صید داده شود . باو گفته شد که این کار صحیح نیست چون دادن اجازه یعنی هر چه ماهی هست بگیرند در حالی که هدف ما اینست که حدود صید از میزان معینی بیشتر نشود تا ماهیها زیاد شوند و سپس طبق ضوابط صحیحی صید شوند . دولت بررسی کند که چگونه و با چه وسائلی باید جلو صید قاچاق را گرفت اگر انجام اینکار از عهده ژاندارمری برنمیآید شاید مصلحت باشد گارد شیلات ایجاد شود مانند گارد جنگل و یا گارد آب .

نوسازی شهرها

وزیر کشور بعرض رساندند در اجرای اوامر مبارك ملوكانه از چند ماه پیش با همکاری وزارت آبادانی و مسکن و دانشگاه تهران و شش نفر از کارشناسان سازمان برنامه طرحی برای نوسازی شهرها تهیه شده است . از آنجا که عمران شهرها نمیتواند از عمران بقیه کشور مجزا باشد لذا اگر اجازه فرمایند آنچه آماده شده بشرفعرض همایونی برسد و با توجه باوامر شاهنشاه تکمیل و اجرا گردد . شاهنشاه فرمودند يك نسخه از گزارش را بفرستید بدفتر مخصوص شاهنشاهی بعداً اگر لازم شد در شورای اقتصاد موضوع را مطرح نمائید . ضمناً علیاحضرت هم باین قبیل امور علاقه زیادی دارند مراتب را باستحضار علیاحضرت هم برسانید .

وزیر آبادانی و مسکن بعرض رساندند با همکاری وزارت کشاورزی و وزارت آب و برق و سازمان برنامه طرح نوسازی و آبادانی روستاها در طول برنامه چهارم نیز آماده شده که از طریق دفتر مخصوص شاهنشاهی تقدیم گردیده است .

شورای انرژی

وزیر مشاور و معاون اجرائی نخست وزیر بعرض رساندند حسب الامر مبارك ملوكانه موضوع تشکیل شورای انرژی و نحوه ترکیب آن در هیئت عالی برنامه مطرح و گزارش امر از طریق دفتر مخصوص شاهنشاهی بشرفعرض پیشگاه مبارك ملوكانه رسیده است امر و مقرر فرموده اند موضوع مجدداً در شورای اقتصاد بعرض برسد .

وزیر آب و برق بعرض رساندند طبق تصمیم هیئت عالی برنامه قرار است شورا تشکیل شود از نمایندگان وزراء اقتصاد - آب و برق - کشاورزی و دارائی و همچنین نمایندگان مدیر عامل سازمان برنامه و مدیر عامل شرکت ملی نفت

ایران . مهمترین وظیفه شورا تعیین نرخ بهای فروش انواع انرژی خواهد بود که پس از تأیید هیئت عالی برنامه اجرا شود . برای اینکه بتوان باین وظیفه قدرت قانونی داد در نظر است اساسنامه شورا ضمن برنامه عمرانی چهارم بتصویب مجلسین برسد .

وزیر اقتصاد بعرض رساندند با توجه بوظایف شرکت ملی نفت ایران حقاً باید تعیین نرخ فروش بخود شرکت تفویض گردد .

شاهنشاه فرمودند شورا یکدستگاه غیر مسئول است ونمیتواند تعیین کننده نرخ باشد فقط میتواند پیشنهاد برای تعیین نرخ بدهد . اتخاذ تصمیم باید بعهد دولت باشد . بهمین ترتیب اساسنامه شورا را اصلاح نمائید .

بهره‌برداری از آبهای رودخانه‌های ارس - اترک و هریرود

وزیر مشاور و معاون اجرائی نخست‌وزیر بعرض رساندند گزارش سازمان برنامه و وزارت آب و برق درباره عدم امکان بستن سدهای اضافی بر روی رودخانه ارس از طریق دفتر مخصوص شاهنشاهی بشرفعرض همایونی رسیده است اگر اجازه فرمایند در این مورد وزیر آب و برق توضیح بیشتر بشرفعرض برسانند .

وزیر آب و برق بعرض رساندند طبق توافق با دولت شوروی در نظر است يك سد مخزنی و يك سد انحرافی بر روی رودخانه ارس ساخته شود و اجرای این کارها تا آخر برنامه چهارم بطول میانجامد و امکان ایجاد سدهای اضافی با توجه به اولویت طرحها مقدور نمیباشد .

شاهنشاه فرمودند در مورد رودخانه ارس طبق برنامه اقدام کنید ولی در مورد اترک و هریرود اگر روسها اعلام داشتند که علاقه‌ای با اجرای طرح‌های مشترك ندارند رأساً شروع بکار نمائید .

بیمه‌کارگر و کشاورز

وزیر کار و امور اجتماعی بعرض رساندند در اجرای اوامر مبارک‌ملوکانه قانون کار کارگران کشاورز بتصویب هیئت دولت رسیده است و بزودی تسلیم مجلس خواهد شد . طرحی نیز برای بیمه کارگران کشاورز تنظیم گردیده است که اگر اجازه فرمایند اصول امر بشرفعرض همایونی برسد .

شاهنشاه فرمودند بهتر است تأمل کنید تا وزارتخانه های جدید تشکیل شود . حتماً وزارت محصولات کشاورزی که علاقمند به بیمه محصولات کشاورزی و تضمین نرخ خرید است در این مورد نظر خواهد داشت . ضمناً باید طرز عمل کنید که سبب افزایش قیمتها نشود والا نقض غرض است . چه فایده که کارگر

یا کشاورز پول اضافی دریافت دارد ولی در عوض اجناس را هم گرانتر بخرد .

مسائل مربوط به برنامه عمرانی چهارم

نخست وزیر بعرض رساندند جزئیات برنامه عمرانی. چهارم در طی هشت جلسه طولانی مورد بررسی قرار گرفت . چند مشکل مطرح شده است که مربوط بمسائل ارزی و اعتبارات کشاورزی و آموزش میباشد . اگر اجازه فرمایند رئیس بانک مرکزی و مدیر عامل سازمان برنامه مراتب را بشرفعرض پیشگاه مبارك ملو کانه برسانند .

رئیس بانک مرکزی بعرض رساندند نکته مهم در طول برنامه چهارم میزان ذخائر ارزی کشور است که بنظر بانک مرکزی لازم است هر سال مبلغی در حدود ۷۵ میلیون دلار کنار گذارده شود تا در صورت بروز وقایعی اجرای برنامهها با مشکلات مواجه نشود . طبق پیشبینی در سال ۱۳۵۱ برای وارد کردن کالا و استفاده از خدمات جمعاً ۲۵۸۱ میلیون دلار بمصرف خواهد رسید و لازم است در حدود ۴۵۰ میلیون دلار ذخیره ارزی داشته باشیم که معادل دوماه نیازمندیهای ارزی کشور خواهد بود .

شاهنشاه فرمودند البته اگر بتوانید مبالغ مورد نیاز را کنار بگذارید بشرط آنکه به پیشرفت برنامهها وتأمین رشد اقتصادی مورد نظر لطمه وارد نیاید بمصلحت است وهمین کار را بکنید . ولی با امکانات ع دیده و منابع سرشاری که کشور دارد دلیلی نیست که تا این اندازه پول کشور را برای احتمالات حسس نمائید. شما میتوانید با شرایط مناسب هر مبلغ بخواهید قرض کنید منتهی باید راه صحیح و عملی تحصیل وام را پیدا کنید . ضمناً بموازات افزایش واردات باید بمیزان صادرات کشور بیفزائید وفاصله موجود بین این دو را کم کنید . موقعیت جغرافیائی ایران چنان است که میتوانیم تمام بازارهای اطراف را از تولیداتمان اشباع کنیم. همسایگان ما که پول دارند بدلائل مختلف قادر با ایجاد صنعت نمیباشند واگر صنایع ما براساس اصول صحیح ومدرنی پایه گذاری وبا مدیریت خوب اداره شود هیچ کشوری نمیتواند در این منطقه دنیا با ما رقابت کند . باید تمام مساعی ممکن را برای افزایش درآمدها بکار بریم و در عین حال تمام طرحها را با حداقل هزینه ممکن اجرا نمائیم . کاری را که میتوان با بیست ریال انجام داد نباید با سی ریال تمام نمود .

مطلبی که لازم است دوباره بطور قطع تأکید کنم وبرای دولت يك دستورالعمل قاطع میباشد آنست که تا پنجسال دیگر باید بدانیم در این مملکت چه منابع و معادنی داریم . امروز در روزنامه خیر کشف معدن مس عظیمی را در

رفسنجان اعلام داشته بودند اگر این خبر صحیح و برآورد کارشناسان درست و معدن ۱۴۰ میلیون تن سنگ مس داشته باشد کشف بسیار جالبی شده است. بمدیرعامل شرکت ملی نفت ایران ابلاغ نمائید گزارش میزان ذخائر گاز در منطقه کرمانشاه را با اطلاع ما برساند شاید بتوانیم در آن منطقه مبادرت بایجاد يك کارخانه پتروشیمی نمائیم که هم احتیاجات غرب و شمالغربی ایران را تأمین کند و هم شاید بتوانیم مقداری از محصولات آنرا بکشور شوروی صادر نمائیم. البته درآینده ممکنست فرصی دست دهد که قسمت عمده محصولات پتروشیمی کارخانه اهواز را صادر نمائیم و در عوض برای مصارف داخلی از گازهای پالایشگاه تهرسان استفاده کنیم.

مدیرعامل سازمان برنامه بعرض رساندند یکی دیگر از مسائلی که سازمان برنامه در تهیه برنامه چهارم با آن مواجه شده آنست که مبلغ ۲۱ میلیارد ریال برای کشاورزی و امور وابسته بآن در نظر گرفته است. اکنون وزارت کشاورزی تقاضا دارد علاوه بر ۲۱ میلیارد ریال مذکور نزدیک ۹ میلیارد ریال دیگر هم برای اعطاء وام معیشت بکشاورزان اضافه شود.

شاهنشاه فرمودند اتخاذ تصمیم نسبت باین موضوع را موکول بایجاد وزارتخانه‌های جدید و کسب نظر وزارتخانه مربوطه نمائید. آنوزارتخانه‌ای که بخواهد محصولات کشاورزی را بیمه کند در این مورد نظریاتی خواهد داشت.

مدیرعامل سازمان برنامه بعرض رساندند مشکل دیگر مسئله اعتبارات اضافی مورد تقاضای وزارت آموزش و پرورش میباشد. طبق پیش‌بینی در آخر برنامه چهارم ۹۳٪ اطفال لازم‌التعلیم شهرها و ۵۵٪ اطفال مشابه روستاها بمدرسه خواهند رفت و برای تعلیم آنها در نظر است علاوه بر ۸۰۰۰ نفر سپاهی دانش تعداد ۲۵۰۰۰ نفر آموزگار نیز به نسبت هر ۳۵ نفر يك معلم استخدام نمود. وزارت آموزش و پرورش معتقد است که در تمام روستا نمیتوان کلاسهای ۳۵ نفره تشکیل داد و احتیاج باستخدام ۵۰۰ آموزگار اضافی خواهد بود که مستلزم تأمین ۱/۵ میلیارد ریال اعتبار اضافی میباشد.

شاهنشاه فرمودند با تشکیل سپاه‌های زن و افزایش تعداد سپاهیان دانش تاحدودی رفع مضیقه خواهد شد خاصه آنکه در نظر نداریم درآینده هیچ کس را از خدمت وظیفه معاف نمائیم.

بهر حال هر رویه‌ای اتخاذ میکنید این را بدانید که تا ده سال دیگر یعنی پایان برنامه پنجم باید هیچکس که کمتر از چهل سال دارد بیسواد نباشد و همه خواندن و نوشتن را آموخته باشند.

جلسه مدت دو ساعت ادامه داشت و در ساعت هفت و نیم بعد از ظهر پایان یافت.

صورت جلسه ۲۲ آبانماه ۴۶

در این جلسه آقایان نخست‌وزیر - وزراء دارائی - اقتصاد - تولیدات کشاورزی و مواد مصرفی - وزیر مشاور و معاون اجرایی نخست‌وزیر - مدیرعامل سازمان برنامه - رئیس دفتر مخصوص شاهنشاهی - دکتر کاظم‌زاده معاون نخست‌وزیر و رئیس دفتر طرح و بودجه - سمعی رئیس بانک مرکزی - دکتر یگانه معاون وزارت اقتصاد و آقای دکتر فرمانفرمائیان قائم‌مقام بانک مرکزی افتخار حضور داشتند. در ابتدا خلاصه جریان اقداماتی که حسب‌الامر شاهنشاه آریامهر بموقع اجرا گذارده شده بود توسط دبیر شورا بعرض رسید و سپس موضوعات زیر مطرح گردید.

ساخت موتور در ایران

شاهنشاه فرمودند در مورد ساخت موتور در ایران چه پیشرفتهائی حاصل شده ؟

وزیر اقتصاد بعرض رساندند مذاکرات با کارخانه مرسدس به نتیجه رسیده قرار است دیزلهائی از نوع شصت اسب تا دویست و سی اسب نیرو در مرحله اول بتعداد ده‌هزار عدد و با دونوبت کار بتعداد بیشتری ساخته شود. تمام اطلاعات فنی لازم را در اختیار ما خواهند گذاشت و آزمایشگاهها و دستگاههای تحقیقاتی نیز در ایران دائر خواهند نمود. تعدادی از سهام شرکت مشترک در اختیار بانک توسعه صنعتی تعدادی در اختیار سازمان گسترش و نوسازی صنایع ایران و تعدادی هم در اختیار مصرف‌کنندگان عمده مانند شرکت ایران ناسیونال قرار خواهد داشت. علاوه بر مذاکرات با مرسدس با کارخانه لیپلاند نیز مذاکرات مشابه و موفقیت‌آمیزی صورت گرفته. با مؤسسه سیتروئن نیز برای تولید دوشوو و با دولت چکسلواکی جهت ساخت موتورسیکلت مذاکراتی در جریان است.

تولید مس و کرومیت

شاهنشاه فرمودند طبق گزارشها ظاهراً معدن مسی که اخیراً کشف شده است از معادن مهم می باشد دقت کنید که از این صنعت حداکثر استفاده بعمل آید . وزیر اقتصاد بعرض رساندند قانون معادن ایران احتیاج بتجدید نظر دارد تا بتوان حقوق دولت را بهتر حفظ نمود . اخیراً از سازمان ملل متحد تقاضا شده یکنفر کارشناس بایران اعزام دارند تا قانون جدیدی تنظیم شود . شاهنشاه فرمودند وضع تولیدات کرومیت کشور چطور است ؟ در سفر به بندرعباس رضائی بهره بردار معادن کرومیت مطالبی گزارش نمود و ظاهراً اشکالاتی در کار دارد . موضوع چیست ؟

وزیر اقتصاد بعرض رساندند طبق اظهارات بهره بردار هنوز با وزارت آب و برق نتوانسته اند برسر قیمت برق توافق نمایند . شاهنشاه فرمودند مسلماً باید برق صنعتی خیلی اقتصادی در اختیار این قبیل فعالیتها بگذاریم زیرا هم میتوانیم در داخله کار تولید وهم محصولات را ارزاتر صادرنمائیم . نیک پی به وزارت آب و برق ابلاغ نماید فوراً موضوع را با متقاضیان مذاکره ونتیجه را گزارش نماید تا تصمیم لازم اتخاذ نمائیم . این معادن وامثال آن منابع درآمد آتیه کشور را تشکیل میدهد .

کسری اعتبارات بودجه جاری و بودجه عمرانی

معاون نخست وزیر و رئیس دفتر مرکزی طرح و بودجه بعرض رساندند در بودجه مصوب سال جاری درآمد عمومی ۷۲/۹ میلیارد ریال وهزینهها ۷۴/۶ میلیارد ریال برآورد گردیده و در نظر بوده ۱/۶ میلیارد ریال حین اجرای بودجه صرفه جوئی شود . اکنون باتوجه باینکه رقم صرفه جوئی بمبلغ مورد نظر نمیرسد و دستگاهها اعتبارات اضافی تقاضا نموده اند کل هزینه به ۷۹/۳ میلیارد ریال افزایش مییابد ولذا ۲/۹ میلیارد ریال کسری وجود خواهد داشت .

شاهنشاه فرمودند آیا پیش بینی درآمدها قطعی است ؟

وزیر دارائی بعرض رساندند شاید بتوان تا دوهزار میلیون ریال اضافه وصولی داشت ولذا اگر بتوان هشتصد میلیون ریال از هزینه های بودجه عمومی کاست مشکلی از این نظر در بین نخواهد بود .

شاهنشاه فرمودند بهر حال تا جائیکه میتوانید از هزینه های زائد بکاهید و بر درآمدها بیفزائید وباین ترتیب وباتوجه بتوضیحات وزیر دارائی مسئله اعتبارات بودجه جاری حل خواهد شد .

معاون نخست وزیر و رئیس دفتر مرکزی طرح و بودجه بعرض رساندند

مشکل اساسی تأمین اعتبارات عمرانی است زیرا مبلغی که از درآمد نفت پیش‌بینی میشد بدست نمی‌آید و بجای ۵۷/۴ میلیارد ریال فقط ۴/۶ میلیارد ریال از درآمدهای نقدی عاید سازمان خواهد شد علاوه بر این بعلت سرعت اجرای طرحها و بالا رفتن برآورد هزینه - دستگاهها تقاضای اعتبارات اضافی نموده‌اند لذا کسری واقعی به رقم ۲۲/۹ میلیارد ریال بالغ میگردد . البته میتوان مبلغی از آنرا در سال آینده پرداخت و وام بانک مرکزی را نیز بعداً تأدیه نمود ولی در حدود ۵/۹ میلیارد ریال آن اجتناب‌ناپذیر و مورد نیاز است .

مدیرعامل سازمان بر نامه بعرض رساندند احتیاجات اضافی دستگاهها يك مقداری مربوط به غلطبودن برآوردهای اولیه طرحها و يك مقداری بمناسبت اعتبارات اضافی مورد نیاز بوده است . علت دیگر مسئله لوله‌گاز سراسری است که هنوز هم شرکت نفت و مؤسسه مشاور آیمک نتوانسته‌اند رقم هزینه واقعی را اعلام دارند و در چند روز اخیر شصت میلیون دلار به برآوردهای اولیه افزوده شده .

شاهنشاه فرمودند در موضوع اخیر الذکر بشرکت نفت ابلاغ کنید گزارش امر را با ذکر علل تهیه نمایند و با اطلاع ما برسانند . در مورد اضافه خرج طرحها باید در آینده سختگیری کنید که این مطلب تکرار نشود و از يك رقمی تجاوز ننماید . طرحها از ابتدا گران است چه رسد باینکه بعدگرا تر هم بشود بالاخره باید استاندارد قیمتهای حقیقی را بدست آوریم .

نخست وزیر بعرض رساندند برای جبران کسری اعتبارات مورد نیاز دوره حل وجود دارد یکی آنکه از شرکتهای عضو کنسرسیوم بخواهیم معادل یکماه درآمد نفت را حالا بما پرداخت و سپس تا آخر مدت امتیاز تدریجاً مستهلك نمایند دیگر آنکه يك وام کوتاه مدت از خارج تحصیل نمائیم .

وزیر دارائی بعرض رساندند در سالهای گذشته معمولاً در هر سال پرداخت پنجهزار میلیون ریال از تعهدات دولت بسال بعد موکول میشد در سه سال قبل این رقم تقلیل یافته ولی اگر لازم باشد میتوان رویه سابق را معمول و حتی تا شش هزار میلیون ریال را در سال بعد پرداخت نمود .

رئیس بانک مرکزی بعرض رساندند اجرای سریعتر طرحها و تأمین اعتبارات اضافی مورد نیاز طبعاً بر فشار ارزی هم خواهد افزود و اگر نتوانیم بنحوی تحصیل ارز اضافی نمائیم لازم است مصارف ارزی را در سال جاری به ۳۳۰ میلیون دلار محدود نمود تا احتیاجی باستفاده از ذخائر ایجاد نشود .

وزیر اقتصاد بعرض رساندند فشار ارزی از سه ممر وارد میشود - وزارت جنگ - سازمان برنامه و شرکت ملی نفت ایران . نماینده شرکت نفت حتی در شورای سفارشات هم حضور بهم نمیرساند و هیچ کنترلی دولت بر مصارف ارزی آن ندارد .

شاهنشاه فرمودند برای تأمین کسری اعتبارات هرجائی می‌توانید - خواه در مورد هزینه‌های جاری و یا عمرانی - صرفه‌جویی کنید مشروط بر آنکه بتولیدات کشور لطمه وارد نشود. آن مقداریکه می‌توانید از هزینه‌های عادی صرفه‌جویی کنید ممکنست در صورت لزوم با تحصیل مجوز در اختیار سازمان برنامه برای کارهای عمرانی گذاشت. ضمناً بشرکتهای نفتی بگوئید ما حسابهای خودمان را براساس قول و قرار آنها تنظیم کرده‌ایم حتی در سفر به نیویورک هم که فقط يك ماه پیش بود باخود ما صحبت از تولید روزی ۲,۹۰۰,۰۰۰ بشکه نفت میکردند و ما بآنها می‌گفتیم رقم آنرا به ۲,۹۶۰,۰۰۰ بشکه در روز برسانند که در پاسخ با تعجب گفتند ما نمیدانستیم جزئیات هم حساب میشود. حالا اگر وضع خاورمیانه عوض شده ما چه باید بکنیم. با شرکت ملی نفت ایران و وزارت جنگ هم مذاکره کنید شاید بتوانند اجرای بعضی از طرحها را بسال آینده موکول و در نتیجه صرفه‌جویی‌هایی بنمایند. ولی راه اساسی کار آنست که بمیزان صادرات کشور و در نتیجه درآمدهای ارزی اضافه کنید. ببینید ترکیه چکار میکند که نزدیک سه برابر ما از محل صادرات ارز تحصیل مینماید. وزارت اقتصاد باید تمام قوایش را برای افزایش صادرات تجهیز کند. ما تعدادی بازار طبیعی در اطراف خودمان برای محصولات کشاورزی و صنعتی داریم ولی بخوبی از این بازارها استفاده نمیکنیم. ایران در این منطقه خاورمیانه باید يك کشور صنعتی نمونه بشود. بعضی از کشورهای دیگر اگر در حال حاضر هم از ما جلوتر باشند مآلاً بمناسبت موقعیت جغرافیائی ایران نمی‌توانند با ما رقابت کنند. نکته دیگر مسئله معادن کشور است که باید حداکثر توجه را برای بهره‌برداری صحیح از آنها معطوف داریم. برای پیشرفت مورد نظر باید هرچه زودتر کادر مورد نیاز را هم تربیت کنیم. اخیراً با آقای ویلیه که اینجا بود مذاکره نمودم که فرانسویها بتوسعه مدارس حرفه‌ای در ایران کمک کنند اینموضوع را دنبال کنید. به‌نقسی معاون وزارت آموزش و پرورش هم ابلاغ کنید يك گزارش از پیشرفتهای حاصله در کار مدارس حرفه‌ای برای ما بفرستد. ما باید در هر شهر بزرگ صنعتی ایران بخصوص در اصفهان - اهواز و تبریز يك پلی تکنیک داشته باشیم. ما در حال حاضر در داخل کشور و خارج قریب ۶۷,۰۰۰ نفر در سطح دانشگاهی و فقط ۱۷,۰۰۰ نفر در سطح مدارس حرفه‌ای داریم در صورتیکه نسبت بین ایندو باید معکوس شود. پلی تکنیک‌ها هم نباید سعی کنند سطح تعلیماتشان را به پایه دانشگاهی برسانند چون درست نقض غرض خواهد شد. همین اشتباهی است که در تهران شده و نباید تکرار نمود.

جلسه مدت دو ساعت ادامه داشت و در ساعت شش و ربع بعد از ظهر

بایان یافت.

صورت جلسه ۲۰ آذرماه ۴۶

در این جلسه آقایان نخست‌وزیر - وزراء دارائی - کار و امور اجتماعی - اقتصاد - آب و برق - آبادانی و مسکن - تولیدات کشاورزی و مواد مصرفی - کشاورزی - وزیر مشاور و معاون اجرائی نخست‌وزیر - مدیر عامل سازمان برنامه - رئیس دفتر مخصوص شاهنشاهی - قائم‌مقام بانک مرکزی افتخار حضور داشتند . در ابتدا خلاصه جریان اقداماتی که حسب الامر شاهنشاه آریامهر بموقع اجرا گذارده شده بود توسط دبیر شورا بعرض رسید و سپس موضوعات زیر مطرح گردید .

کارخانجات داخلی

شاهنشاه فرمودند یکی از هدفهای ایجاد سازمان گسترش و نوسازی صنایع ایران کمک بکارخانجات قدیمی و خراب کشور بوده است تا از وضع نابسامانی که دارند خارج شده و بواحدهای سالم و مفیدی تبدیل شوند . با رئیس بانک ملی ترتیبی بدهید کارخانجاتی که اکنون در اختیار بانک قرار گرفته بسازمان مذکور منتقل نمایند . سازمان بآنها سروصورتی بدهد و سپس تمام یا قسمتی از سهام آنها را بپردازم و اگذار کند .

وزیر اقتصاد بعرض رساندند با بانک ملی مذاکره و ترتیبی داده شده است که این کارخانجات تدریجاً ارزیابی شده و در اختیار سازمان گسترش قرار گیرد . بهای ارزیابی شده بابت سهم بانک ملی محسوب خواهد شد . بانک توسعه صنعتی و معدنی ایران و سازمان گسترش هم در آنها سرمایه گذاری خواهند نمود ولی مدیریت آنها را کاملاً سازمان بعهد خواهد گرفت منتهی انجام این امر طبعاً تدریجی خواهد بود مگر آنکه وجوه نقدی کافی در اختیار باشد . اگر اجازه فرمائید در مورد هر کارخانه بصورت طرح از سازمان برنامه کمک گرفته شود .

شاهنشاه فرمودند اینکار را بکنید و گزارش امر را هم در هر مورد بما

بدهید ولی سرعت خیلی بیشتری در کارها باید اعمال شود. بانکملی میتواند تمام اعتباراتی که برای گردش کارخانهها تخصیص داده توسط سازمان گسترش بمصرف برساند. از این گذشته سازمان مذکور میتواند اعتبارات زیاد و طولی‌المدت چه از طریق برنامه‌های عمرانی و چه از طریق دول و مؤسسات خارجی تحصیل نماید. آلمانها - ایتالیا - ژاپونیا و بعضی دول دیگر حاضرند با ما در این قبیل مسائل همکاری و کمک کنند ولی عامل نوسازی این کارخانجات نمیتواند بانکملی باشد. باید وزارت اقتصاد و سازمان گسترش اقدام نمایند. باید زودتر راهی پیدا کنید که صنایع ایران راه بیفتند و بخصوص کارخانجات اصفهان را از این وضعیت دلخراش نجات دهید. کارخانجات ایران باید بروند روی اتوماسیون و الا چطور میتوانند با محصولات خارجی رقابت کنند. طبق گزارش سپهبد فاضلی که از آلمان دیدن نموده در کارخانجات فرتیزورنر باهشت ساعت کار روزانه در سال ۴۵ میلیون عدد فشنگ ساخته میشود. کارگر هم ماهیانه معادل ۱۸,۵۰۰ ریال و ۵۰۰ مارک هم آخر سال بعنوان پاداش دریافت میکند. وسیله رفت و آمد و ناهار او مجانی است معهداً هر عدد فشنگ برای کارخانه کمی بیش از چهار ریال تمام میشود در حالیکه ما مزد کمتر میدهم کارگر پاداش دریافت نمیکند وسیله رفت و آمد و ناهار مجانی ندارد با اینهمه هر فشنگ برای ما ده ریال هزینه بر میدارد البته تسلیحات استدلال میکند که کارخانجات ما قدیمی است و سی و پنج سال قبل ساخته شده و در کارخانجات جدید این وضع نخواهد بود ولی باید راههای اصولی و اساسی برای اصلاح وضع حاضر اتخاذ نمود. اگر شما نتوانید کارخانجات موجود ایران را با وضع امروز دنیا تطبیق دهید اقتصاد ایران همیشه عقب خواهد بود و ما در وضع اقتصاد یک کشور عقب افتاده باقی خواهیم ماند و با طریقه‌ای هم که در حال حاضر به پیش برویم هرگز نخواهیم توانست جبران عقب ماندگی را بنمائیم. ما دلمان را خوش کرده‌ایم که هر روز در کشور کارخانجات جدید ساخته میشود ولی هیچ فکری برای کارخانجات موجود نمی‌کنیم. شاید بهتر باشد اول وضع موجود را درست کنیم و بعد برویم دنبال کار جدید و الا تا چند سال دیگر کارخانجات قدیمی بکلی متلاشی میشوند و کارخانجات جدید وضع امروز آنها را پیدا میکنند.

وزیر اقتصاد عرض‌رساندند در اصفهان تعداد زیادی کارگر در کارخانجات کار میکنند که غالباً از کار افتاده و فرسوده میباشند و لازم است وزارت کار کمک کند که خدمت آنها زودتر باز خرید شود.

شاهنشاه فرمودند آنچه که خیلی پیر و فرتوت هستند طبق قانون بازنشسته میشود آنهائیکه بدرد نمیخورند باید خدمتشان باز خرید شود. عده‌ای که مازاد بر احتیاج اند در صنایع جدید مانند ذوب آهن و صنایع وابسته بآن مشغول بکار گردند.

بهای دانه‌های روغنی

وزیر تولیدات کشاورزی و مواد مصرفی بعرض رساندند شرکت توسعه کشت دانه‌های روغنی که توسط صاحبان صنایع روغنهای نباتی ایجاد شده است با تولیدکنندگان دانه‌های روغنی قراردادی داشتند که دانه‌های روغنی را هر کیلو ۱۴ ریال خریداری نماید و درسال جاری نیز بهمین ترتیب عمل شده . برای سال آینده باتوجه بافزایش سطح زیرکشت شرکت درنظر داشت قیمت را به هر کیلو ۱۱ ریال تقلیل دهد ولی چون ممکن بود این عمل سبب تقلیل سطح کشت گردد با آنها مذاکره و بالاخره موافقت شد درسال آینده دانه‌های روغنی هر کیلو سیزده ریال ونیم و درسال بعد هر کیلو ۱۳ ریال خریداری شود و برای سالهای بعد نیز همین قیمت تثبیت گردد . درمورد واردات روغن خام مذاکره شده که درسال آینده ده درصد کمتر از میزان سال جاری یعنی درحدود ۷۲,۰۰۰ تن (۴۰,۰۰۰ تن از شوروی و ۳,۲۰۰ تن از ممالک غربی) وارد شود .

باتوجه بهجمع جهات چون درحال حاضر روغن نباتی هر کیلو ۳۹ ریال بدست مصرف کننده میرسد با محاسباتیکه شده کارخانجات ضرر میدهند و حساب استهلاک را درقیمت منظور نمی نمایند لذا پیشنهاد شده درسال آینده در دو وهله هر مرتبه ده شاهی بقیمت فروش اضافه شود که مآلاً هر کیلو روغن نباتی ۴۰ ریال عرضه گردد .

وزیر اقتصاد بعرض رساندند درحال حاضر قیمت خرید دانه‌های روغنی بیشتر از نرخ جاری بین المللی است ولی قیمت‌های بین المللی از یکسال قبل کاهش زیادی یافته ناچار وزارت اقتصاد حد متوسط قیمت فروش بین المللی را ملاک عمل قرار داده است .

شاهنشاه فرمودند اصولاً نرخهای داخلی باید از نرخهای بین المللی تبعیت کند . باید بتوانید خودتانرا با وضع دنیا تطبیق دهید والا خودرا دربهشت یا جهنمی محصور میسازید که هیچ ارتباطی با دنیای خارج ندارد و این صحیح نیست و باید همیشه کسری اعتبارات را از محل درآمد نفت تأمین نمود . درمورد دانه‌های روغنی همینکه کشت این محصول دوام و قوام گرفت باید بروید روی قیمت‌های بین المللی و ممکنست ازحالا اعلام کنید که بعدازسال ۱۳۴۸ سیاست دولت از نرخهای بین المللی تبعیت خواهد نمود که صاحبان صنایع و کشتکاران نیز ازحالا خود را با این امر تطبیق دهند .

وزیر کشاورزی بعرض رساندند درمورد کشت دانه‌های روغنی دو مطلب فوق العاده مهم است اول آنکه بطرزی عمل شود که حتی المقدور بمیزان تولید و صادرات پنبه کشور لطمه وارد نگردد چون وزارت کشاورزی سعی دارد تمام نقاط کشور

را از لحاظ آب و خاک و قابلیت کشت مطالعه نماید و برنامه کار را در اختیار سرمایه‌داران اعم از دولتی یا غیردولتی قرار خواهد داد. نکته دیگر مسئله واردات است. اگر کنترل کشت دانه‌های روغنی در دست شرکت توسعه کشت دانه‌های روغنی یعنی صاحبان صنایع روغنی قرار داشته باشد ممکنست طرز عمل کنند که ما همیشه به واردات از خارج احتیاج داشته باشیم ولی اگر شیبه وضع چغندر نظارت عالی به توسط شورائی بر امر کشت و برداشت و فروش دانه‌های روغنی برقرار شود طبعاً مشکلات زودتر و راحت‌تر حل خواهد شد.

شاهنشاه فرمودند نظریات زاهدی صحیح است اینکارها باید با همکاری وزارت کشاورزی - وزارت تولیدات کشاورزی و مواد مصرفی و وزارت آب و برق تحت نظارت کلی وزارت اقتصاد عملی شود.

کارخانه کاغذ سازی هفت تپه

وزیر اقتصاد بعرض رساندند طرح لازم تهیه شده که در هفت تپه کارخانه کاغذ سازی با ظرفیت ۳۲۰۰۰ تن دائر شود. ظرفیت نهائی این کارخانه ۶۰۰۰۰ تن خواهد بود و تمام قسمتهای اساسی از حالا برای این ظرفیت پیش‌بینی شده ولی چون میزان مواد اولیه کافی فعلاً در اختیار نیست لذا در نظر است تا زمانیکه محصول مورد نیاز تأمین شود ظرفیت کارخانه بمیزان اولی محدود گردد. با توجه باینکه ظرفیت متوسط کارخانجات کاغذسازی در دنیا در حدود ۱۵۰,۰۰۰ تن است و ما در این زمینه تجربه کافی نداریم پیش‌بینی شده که در شش سال اول ۲۵ درصد باین کارخانه کمک داده شود. کارخانه دوسال و نیم دیگر آماده بهره‌برداری میشود و در سال اول علیرغم حمایت مورد نظر ضرر خواهد کرد ولی از سال دوم تا ششم تدریجاً نفع خواهد برد بنحویکه مجموعاً ۱۲ درصد روی سرمایه واقعی سود تحصیل نمایند. در اینمقدار قیمت کاغذ مصرفی دستگاههای دولتی ۲۵٪ و قیمت کاغذ مصرفی مردم ۷ درصد گرانتر از بهای امروز خواهد شد. با وزارت آب و برق و سازمان برنامه مذاکره شده که زودتر طرح توسعه کشت نیشکر را در خوزستان اجرا نمایند تا بتوانیم ظرفیت کارخانه را دو برابر کنیم.

وزیر آب و برق بعرض رساندند وزارت آب و برق میتواند در سالهای ۴۷ و ۴۸ هر سال ۳۵,۰۰۰ تن، در سال ۴۹ چهل و پنج هزار تن، در سال ۵۰ پنجاه هزار تن، در سال ۵۱ شصت و پنج هزار تن و در سال ۵۲ هفتاد و پنج هزار تن ماده اولیه برای تولید کاغذ تهیه و تحویل نماید.

شاهنشاه فرمودند قیمت بالاتر برای دستگاههای دولتی مانع زیادی ندارد و باید با صرفه‌جویی در مصرف جبران شود ولی اضافه شدن قیمت کاغذ برای مردم

بخصوص برای محصلین که احتیاج بکتاب و کتاپچه و غیره دارند قابل قبول نیست . چرا کارخانه را با ظرفیت بیشتر در شمال شروع نمیکنید که ماده اولیه بمقدار کافی وجود دارد ؟

وزیر اقتصاد بعرض رساندند احتیاجات کشور در حال حاضر ۷۰,۰۰۰ تن کاغذ در سال میباشد ولی میزان مصرف روبافزایش سریع است . دوپیشنهاد برای ایجاد کارخانه در شمال عرضه شده که تحت بررسی میباشد ولی هنوز نوع چوبهای شمال تجزیه نشده و برای بهره برداری کامل از چوبها محتاج بایجاد راههای فرعی زیادی میباشد که موجبات در اختیار نیست . اگر اجازه فرمایند فعلاً در هفت تپه اقدام بایجاد کارخانه بشود و بعداً هم در شمال کارخانه دیگری دائر گردد بطوریکه مجموعاً ظرفیت کارخانجات کشور به ۹۰,۰۰۰ تن (شصت هزار تن در هفت تپه و ۳۰,۰۰۰ تن در شمال) برسد .

شاهنشاه فرمودند طرح جدیدی تهیه کنید که اولاً بروید روی حداکثر تولید و ثانیاً قیمت کاغذ برای شاگرد مدرسه گرانتر از آنچه امروز هست تمام نشود . دولت هم باید در مصرف کاغذ صرفه جوئی کند . برای من گزارش میفرستند دوخط در وسط صفحه نوشته شده بعد چند ورق کاغذ سفید در دو طرف این گزارش میگذارند و آنها را در یک پاکت و آنها را در پاکت دیگری قرار میدهند و تصور میکنند باین ترتیب رعایت احترام بیشتری بعمل آمده .

عدم تمرکز در امور اداری

مدیرعامل سازمان برنامه بعرض رساندند در اجرای اوامر مبارك ملوكانه درباره امکان استقرار بعضی دستگاههای دولتی یا وابسته بدولت در شهرستانها بررسیهای زیادی بعمل آمده و پاره ای راه حلهای اصولی پیش بینی گردیده که ذیلاً بشرفعرض همایونی میرسد تا در صورتیکه مطابق اراده سنیه ملوكانه باشد اجرا گردد .

- ۱ - انتقال دستگاههای دولتی به حوزه ای که از نظر جغرافیائی بآن نقاط گرایش دارند و بیشتر فعالیتهای آنها در آن محل انجام میشود .

- ۲ - محدود کردن گسترش کمی سازمانهای دولتی در مرکز توسط سازمان امور اداری و استخدامی کشور .

- ۳ - انتقال شاخه استانی وزارتخانهها که در خود شهر تهران مستقر شده اند بنواحی تابعه استان .

- ۴ - تقویت اداره شهرستانی برای ایفای خدمات ووظایفی که اینک اکثرآ در ادارات تهران انجام میشود .

- ۵ - محدود کردن حداکثر موارد اعطای وامها و اعتبارات صنعتی -

- کشاورزی - آموزشی - درمانی و غیره به مؤسساتیکه میخواهند در تهران عمل کنند.
- ۶ - منع تأسیس دانشگاهها و مدارس عالی خصوصی جدید در تهران .
- ۷ - عدم تمرکز صنعتی در تهران و انتقال چنین مراکزی مانند ذوب آهن - پتروشیمی و غیره به شهرستانها .
- ۸ - انتقال مأموران خوب و تحصیلکرده بادارات شهرستانها .
- ۹ - رعایت مزایای خدمت در شهرستان بعنوان امتیاز خاص جهت ترفیع اداری .

شاهنشاه فرمودند بعضی از این اصول کاملاً صحیح و قابل اجرا است و جزو انقلاب اداری که باید زودتر اجرا شود منظور دارید . در مورد انتقال شاخه استانی وزارتخانهها که در تهران میباشد بشهرستانهای تابعه استان مرکز دقت کنید که اینکار سبب کندی کارها نشود . در مرحله اول عدم تمرکز را تعمیم دهید باستانها و سپس اگر لازم باشد بمراکز فرمانداریها بهرحال موضوع مستلزم بررسی بیشتر است . موضوع انتقال کارمندان خوب و تحصیلکرده بشهرستانها و رعایت خدمت در شهرستان بعنوان امتیاز خاص جهت ترفیعات حتماً باید اجرا شود . یک کارمند برای رسیدن بدرجات و مقامات بالاتر باید در شهرستانها کار کرده باشد . در ارتش مقرر داشته‌ایم همه باید در نقاط مختلف کشور خدمت کنند و بدانند چه موقع از محل خدمت بمحل دیگری منتقل میشوند که بتوانند بموقع پیش‌بینی‌های لازم را بعمل آورند . اینکار در ارتش جنبه اتوماتیک بخود گرفته و باید در دستگاههای اداری هم همین رویه معمول گردد . در گذشته در ارتش هم معمول بود یکنفر که بمحلی اعزام میگردد بدست فراموشی سپرده میشد بعد خود او هم تدریجاً بمحل اقامت خو میگرفت ولی دیگر بندر کار نمیخورد .

قیمت فرآورده‌های صنعتی

شاهنشاه فرمودند قیمت فرآورده‌های صنعتی در ایران خیلی بالا است و این امر باید اصلاح شود . یا آنکه قیمتها را بنفع مصرف‌کننده پائین بیاورند که سبب خواهد شد بر میزان فروش هم اضافه شود یا آنکه مزد کارگر را بالا ببرید والا اینکه فقط مالک از آن بهره‌مند شود صحیح نیست . درست است که درآمد زیاد احتمالاً مشوق صنعتی شدن کشور میگردد ولی هرکاری حدی دارد . قیمت بعضی محصولات فلزی را توانسته‌اند در ظرف یکی دو سال تا ۵۰ درصد تقلیل بدهند پس ببینید چه استفاده‌های عظیمی عاید آنها میشده که توانسته‌اند تا این حد تقلیل دهند . آنچه مهمتر از پائین آوردن قیمت است مسئله مزد کارگر میباشد . حقوق کارگر در ایران با سایر شئون زندگی ما تطبیق نمیکند و باید

اصلاح شود خواه از طریق افزایش دستمزد و یا توزیع عادلانه سهم کارگر از منافع کارگاههای تولیدی و در مرحله اول هم خود صاحبان صنایع باید در این موارد اقدام کنند .

جلسه مدت دو ساعت و ربع ادامه داشت و در ساعت هفت و ربع بعد از ظهر پایان یافت .

صورت جلسه ۲۷ آذرماه ۴۶

در این جلسه آقایان نخست‌وزیر- وزراء دارائی- کشور- کار و امور اجتماعی- آب و برق- آبادانی و مسکن- کشاورزی- دکتر گودرزی وزیر مشاور و دبیر کل سازمان امور اداری و استخدامی کشور- وزیر مشاور و معاون اجرایی نخست‌وزیر- مدیر عامل سازمان برنامه- رئیس دفتر مخصوص شاهنشاهی- دکتر یگانه معاون وزارت اقتصاد و قائم مقام بانک مرکزی افتخار حضور داشتند. در ابتدا خلاصه جریان اقداماتی که حسب الامر شاهنشاه آریامهر بموقع اجرا گذارده شده بود توسط دبیرشورا بعرض رسید و سپس موضوعات زیر مطرح گردید:

کارخانه کاغذ سازی هفت تپه

معاون وزارت اقتصاد بعرض رساندند حسب الامر مبارک ملوکانه در مورد ظرفیت کارخانه کاغذ سازی هفت تپه و قیمت کاغذ مجدداً بررسی و با نمایندگان مؤسسه ریدز انگلستان نیز مذاکراتی بعمل آمد که در صورت امکان بلافاصله پس از تکمیل واحد ۳۲,۰۰۰ تنی یک واحد ۳۰,۰۰۰ تنی دیگر هم در همان محل نصب شود. بنظر وزارت اقتصاد با بیست و پنج درصد حمایتی که دولت در نظر دارد در چهار سال اول باین صنعت نوزاد اعطاء نماید احتیاجی نخواهد داشت که قیمت کاغذ را برای مصارف مردم هفت درصد افزایش دهد.

شاهنشاه فرمودند همانطور که جلسه قبل دستور داده شد زودتر نتیجه آزمایشهایی را که از درخت‌های شمال برای تولید کاغذ باید انجام گیرد گزارش نمائید. دیگر آنکه چند سال قبل به وزیر کشاورزی وقت دستور داده بودیم در صفحات جنوب جنگلهای کاج بوجود آورند. گزارش نمائید چه اقداماتی در این زمینه صورت گرفته. نکته دیگر غرس درختان اکالیپتوس در همان مناطق و سایر نقاط کشور است که باید زودتر بررسی شود. ضمناً توجه داشته باشید حمایتی که از کارخانه

کاغذ هفت‌تپه مینمائید از حد لزوم بیشتر و از مدت مورد نیاز طولانی‌تر نباشد.

بهای دانه‌های روغنی

وزیر مشاور و معاون اجرائی نخست‌وزیر بعرض رساندند حسب الامر مبارک ملو کانه که در جلسه قبل شرفصدور یافت بوزارت تولیدات کشاورزی و مواد مصرفی ابلاغ گردید از حالا اعلام نمایند که بهای دانه‌های روغنی در داخل کشور از سال ۱۳۴۸ بعد باید از قیمت‌های بین‌المللی تبعیت نماید.

شاهنشاه فرمودند این مطلب خیلی مهم است و باید توجه کشتکاران بآن معطوف گردد که بموقع بتوانند خود را با وضع آن روز تطبیق دهند.

وزیر آب و برق بعرض رساندند تطبیق نرخهای داخلی با نرخهای بین‌المللی ممکنست در میزان کشت مؤثر گردد و کشاورزان را ترغیب بکشت محصولات دیگر که سود بیشتر دارند بنماید. اگر اجازه فرمایند بجای سال ۴۸ حمایت فعلی تا سال ۱۳۵۰ ادامه داده شود و از آن سال بعد قیمت‌ها را با قیمت‌های بین‌المللی تطبیق دهند.

شاهنشاه فرمودند مانعی ندارد تا سال ۱۳۵۰ اینکار ادامه داده شود ولی کشت دانه‌های روغنی در کشور موضوع تازه‌ای است و اگر از روز اول با اصول صحیح کشت و بر مبنای منطقی قیمت گذاری نشود بعداً با مشکل مواجه خواهیم شد. سیاست ما اینست که در هر امری چه در صنعت و چه در کشاورزی از متری‌ترین موازین بین‌المللی تبعیت کنیم. اگر مثلاً میزان محصول زراعتی در ایران از میزان محصول زراعت مشابه در سایر کشورهای متری کمتر باشد بهتر است این زراعت را رها و کار دیگری را دنبال کنید. محصول دسترنج و کار و زحمت یکفرد ایرانی نباید از یکفرد کشور دیگر کمتر باشد. تا زمانیکه محصول و نتیجه کار یک ایرانی از یک خارجی کمتر باشد همیشه سطح زندگی هم بهمان تناسب از او پائین‌تر خواهد بود و این قابل قبول نیست. در مورد دانه‌های روغنی اگر قرار شود قیمت فروش داخلی تا سال ۱۳۵۰ بالاتر از نرخهای بین‌المللی باشد باین شرط موافقت میشود که وزارت کشاورزی تصدیق کند کشتکاران تمام دستورات آن وزارت را از لحاظ زراعت - بکار بردن ماشین‌آلات و مصرف کود و غیره رعایت کرده باشند. ما باید از اول برویم روی اصول صحیح و الا یک اقتصاد غلط حمایت شده از طرف دولت که نفع آن عاید عده معدودی شود منظور نظر ما نبوده و نیست.

وزیر کشاورزی بعرض رساندند در مورد تشکیل شورائی برای دانه‌های روغنی شبیه شورای قند اگر اجازه فرمایند وزارت کشاورزی مجری طرح باشد. شاهنشاه فرمودند مجری طرح از لحاظ فنی باید وزارت کشاورزی باشد ولی در امر قیمت گذاری وزارت اقتصاد نظر میدهد.

اعتبارات زندانها

وزیرآبادانی ومسکن بعرض رساندند دربرنامه سوم ۲۳۶ میلیون ریال برای ساختمانهای موردنیاز شهربانی کل کشور منظور شده بود که ازاین محل بعضی ازطرحها اجرا شد. دربرنامه چهارم شهربانی تقاضای ۲۲۰۰ میلیون ریال برای امورساختمانی نموده است درحالیکه فقط ۲۰۰ میلیون ریال باضافه ۹۰ میلیون ریال برای تکمیل خانههای دردست اجرا منظور شده لذا بررسی مجددی بعمل آمده و ۱۵۰ میلیون ریال دیگر نیز از محل اعتبارات ساختمانی وزارت راه و چهار وزارتخانه جدید باعتبارات شهربانی کل اضافه شد ولی مشکل اساسی شهربانی تأمین اعتبار جهت تجهیز ساختمانها بخصوص زندانهای جدید میباشد.

شاهنشا فرمودند اگر اعتبار کافی برای ساختمان دراختیار ندرید بروید روی این فکر که ازمحلی تحصیل اعتبارکنید ودرعوض مال الاجاره ماهیانه را بابت اصل وفرع آن پرداخت نمائید تا کلاً مستهلك شود. درمورد زندانها آن تعداد که ساخته شده باید ازطریق اعتبارات عمرانی یا جاری تجهیز شود والا نقض غرض است - عمارتی که قرار بود درحصارك كرج برای ایجاد شبانهروزی ساخته شود ونیمه کاره ماند چه وضعی دارد. قرار بود اطاق بازرگانی آنرا تحویل گرفته تکمیل وتبديل به يك مؤسسه آموزشی نماید. چطور شد؟ درجلسه آینده گزارشی دراینمورد بدهید. این درست طرزفکر وعمل مارا نشان میدهد که اجازه میدهیم يك سرمایه ای چند سال بلااستفاده باقی بماند.

لایحه نوسازی وعمران شهری

وزیر کشور بعرض رساندند دریکی ازجلسات قبل شورای اقتصاد که اصول لایحه نوسازی وعمران شهری بشرفعرض همایونی رسید او امر مبارك ملوکانه چنین شرفصدوریافت که در بعضی مواد تجدیدنظرشود. دراینمورد کمیسیونی تشکیل واصلاحات لازم درلایحه بعمل آمد وتغییرات عمده را میتوان بشرح زیر خلاصه نمود تا اگر اجازه فرمایند لایحه برای تصویب تسلیم قوه مقننه شود.

۱- این لایحه وعوارض پیشبینی شده در آن فعلاً درمورد تهران اجرا میشود وبعداً تدریجاً بسایر شهرستانها تعمیم داده خواهد شد.

۲- چون تعیین قیمت عادلانه زمین و بنا برای پرداخت عوارض مشکل است لذا پیشبینی شده تا زمانی که شهرداری تهران نتواند تمام منازل را ارزیابی کند قیمت اراضی بر مبنای قیمت منطقه ای بنا به پیشنهاد وزارتین دارائی و کشور و تأیید هیئت دولت تعیین گردد و قیمت ساختمانها طبق ضوابطی که وزارت دارائی - وزارت کشور و وزارت آبادانی ومسکن تشخیص خواهند نمود احتساب وعوارض مقرر از روی آن مأخذ مطالبه شود.

ضمناً شهرداری تهران موظف گردد حداکثر در ظرف مدت پنجسال ارزیابی کلیه منازل تهران را انجام دهد .

۳ - قبلاً پیش‌بینی شده بود که اگر در ناحیه‌ای شهرداری احتیاج بنوسازی داشته باشد بابت بهای اراضی و املاک مردم تا ۵۰۰,۰۰۰ ریال نقداً و بقیه را با قسط ۱۵ ساله با بهره ۶٪ پرداخت کند اکنون در نظر گرفته شده که پرداختی اولیه تا ۱,۵۰۰,۰۰۰ ریال افزایش داده شود تا شخصی که خانه خود را از دست می‌دهد بتواند فوراً منزل دیگری خریداری نماید و مازاد بر آن دهساله با بهره‌ای که وزارت دارائی برای دیرکرد تأدیه مالیات تعیین مینماید و اکنون ۹٪ است پرداخت گردد .

۴ - در لایحه اولیه پیش‌بینی شده بود که عوارض موضوعه شامل تمام املاک و اراضی واقع در محدوده شهر گردد اکنون باین ترتیب اصلاح شده که اگر در ناحیه‌ای خدمات شهری مانند تأمین آب و برق و غیره انجام نمیشود بتوان تا ۵۰٪ تخفیف منظور داشت .

۵ - برای ضمانت اجرای پرداخت صحیح عوارض چندین راه در نظر گرفته شده از آن جمله قطع برق منازل که پیش‌بینی میشود وسیله مؤثری برای جمع‌آوری وجوه باشد .

۶ - در لایحه اولیه پیش‌بینی شده بود وجوهی که از این طریق وصول میشود صرفاً بمصرف نوسازی تهران برسد و بنا بر پیشنهاد شهرداری - تأیید انجمن شهر و تصویب وزارت کشور قابل مصرف باشد. اکنون پیشنهاد شده این وجوه در حساب مخصوصی نگاهداری و با تصویب صندوق عمران شهری که مرکب است از نمایندگان سازمان برنامه - وزارت کشور - وزارت آبادانی و مسکن و وزارت آب و برق قابل مصرف باشد .

۷ - در مورد صنایع واقع در محدوده شهر تهران موافقت گردید عوارض بر اساس ارزش زمین و بنا وصول شود و ماشین‌آلات مشمول پرداخت عوارض نگردد و آنچه هم بابت زمین و بنا پرداخت میشود وزارت دارائی حاضر است جزو هزینه‌های قابل قبول مالیاتی منظور دارند. بنابراین فشاری بکارخانجات از این راه وارد نخواهد آمد .

شاهنشاه فرمودند در مورد پرداخت غرامت توسط شهرداری بابت زمینهای که برای توسعه و عمران شهری تصرف میشود راه حل‌های دیگری هم بررسی کنید یک راه حل آنست که بجای پرداخت پول زمین دیگری بمالك داده شود . در خصوص چگونگی مصرف وجوهی که از طریق قانون نوسازی و عمران شهری تحصیل میشود راه حل دیگر آنست که بگوئید چون برای اجرای اصل یازدهم انقلاب یعنی نوسازی

کشور وجوه و اعتباراتی لازم است که باید بطور هماهنگ مصرف شود لذا این وجوه در صندوق خاصی نگاهداری میشود تا همراه وجوه دیگر طبق برنامه بمصرف برسد. وزیر کشاورزی بعرض رساندند اگر اجازه فرمایند در مورد صنایع بجای لفظ معافیت لغت جایزه بکاربرده شود آنهم مشروط بآنکه رعایت دستورات ومقررات وزارت اقتصاد را بنمایند.

شاهنشاه فرمودند این موضوع را بررسی کنید. ممکنست اثر روانی بهتری داشته باشد.

وزیر آب و برق بعرض رساندند در بعضی شهرها در نتیجه سرمایه گذاری سنگین دولت و اجرای طرح جامع شهری زمین های مردم تدریجاً در داخل محدوده شهر قرار میگيرد وبدون مداخله خود آنها ارزش زمینها افزایش می یابد. در لایحه پیش بینی شده که تا سی درصد این زمینها برای مصارف شهری تخصیص داده شود در حالیکه این رقم فقط کفاف جاده سازی و خیابان کشی را مینماید و برای سایر احتیاجات مانند درمانگاه - مدرسه وغیره هم باید زمین پیش بینی شود والا ناچار میشویم بیهای گراف زمین برای این قبیل احتیاجات خریداری نمائیم لذا اگر اجازه فرمایند رقم سی درصد به پنجاه درصد افزایش داده شود.

شاهنشاه فرمودند این امر بستگی دارد بمساحت زمینی که داخل محدوده شهرها قرار میگيرد. يك کمیسیون فنی اینموضوع را رسیدگی نماید.

انقلاب اداری

نخست وزیر بعرض رساندند بمنظور اجرای اصل دوازدهم انقلاب طرحی تهیه شده است که اصول آن از نظر دستگاههای دولتی قبلاً بشرفعرض همایونی رسیده وتصویب فرموده اند. از لحاظ جلب نظریات مردم نیز از طریق حزب سمنارهایی تشکیل خواهد شد و يك کنگره بزرگ هم از طرف دولت دعوت وبرگزار میگردد که نمایندگان دولت ومؤسسات دولتی وغیردولتی واصناف مختلف تهران وشهرستانها در آن شرکت میکنند وجمع نظرات آنها بصورت پیشنهاد تسلیم دولت میشود تا در صورت تأیید اجرا گردد.

وزیر مشاور و دبیرکل سازمان امور اداری واستخدامی کشور بعرض رساندند در نظر است این کنگره روز پنجم دیماه با شرکت ۶۰۰ نفر شرکت کننده در تهران تشکیل شود وپس از استماع نطقهای اولیه به کمیته های مختلف منقسم میگردد وبالاخره روز سی ام دیماه از مجموع نظریات وپیشنهادهایی که رسیده گزارش نهائی تهیه وتسلیم دولت خواهد شد ولی چون سمناری هم از طرف حزب برگزار میشود باید دقت نمود که موضوع از کنترل خارج نشده ومسائل غیر مربوط داخل بحثها نگردد.

وزیر کار و امور اجتماعی بعرض رساندند حزب برنامه دقیقی تهیه نمود و در نظر دارد سمینار را روز شانزدهم دیماه افتتاح نماید اگر اجازه فرمایند کنگره بعد از سمینار حزب تشکیل شود .

شاهنشاه فرمودند مانعی ندارد ممکنست کنگره روز ششم بهمن که مصادف با روز انقلاب است افتتاح شود که ضمناً نظریات سمینار حزب هم بآن تسلیم شود ولی توجه داشته باشید که در این سمینار و همچنین در کنگره درباره تکالیف و وظایف مردم نسبت بدولت هم بحث شود . مردم گاهی توقعات بیجا و خلاف قانون از دستگاههای دولتی دارند و همینکه کارشان انجام نمیشود عیب را بگردن دولت میاندازند. در انقلاب اداری باید همه جوانب رعایت شود تا منتج به نتیجه مطلوب گردد . مردم هم باید عادت کنند که از قوانین و مقررات جاری کشور تبعیت نمایند. در سمینار حزب و کنگره معایب باید مطرح و پیشنهادها تسلیم گردد . اتخاذ تصمیم نهائی در هر مورد مآلاً با دولت است .

نخست وزیر بعرض رساندند چون روز ششم بهمن مصادف با رحلت حضرت امام جعفر صادق و جمعه است اگر اجازه فرمایند کنگره روز شنبه هفتم بهمن افتتاح شود. شاهنشاه فرمودند البته . بهمین ترتیب عمل کنید . جلسه مدت دو ساعت ادامه داشت و در ساعت شش و سه ربع بعد از ظهر پایان یافت.

صورت جلسه ۱۱ دیماه ۴۶

در این جلسه آقایان نخست‌وزیر - وزراء دارائی - کار و امور اجتماعی - آب و برق - آبادانی و مسکن - کشاورزی - اصلاحات ارضی و تعاون روستائی وزیر مشاور و معاون اجرائی نخست‌وزیر - مدیرعامل سازمان برنامه - رئیس دفتر مخصوص شاهنشاهی - رئیس بانک مرکزی ایران و دکتر یگانه معاون وزارت اقتصاد افتخار حضور داشتند . در ابتدا خلاصه جریان اقداماتی که حسب الامر شاهنشاه آریامهر بموقع اجرا گذارده شده بود توسط دبیر شورا بعرض رسید و سپس موضوعات زیر مطرح گردید .

مدرسه شبانه روزی حصارک

وزیر مشاور و معاون اجرائی نخست‌وزیر بعرض رساندند حسب الامر مبارک ملوکانه در باره مدرسه شبانه روزی حصارک بررسی شد . طبق گزارشهای سازمان برنامه در سال ۱۳۳۷ وزارت فرهنگ وقت تصمیم میگیرد برای اطفال ده تا هیجده سال یک مدرسه شبانه روزی به سبک مدارس شبانه‌روزی انگلستان در حصارک کرج دایر نماید . مبلغ شصت میلیون ریال نیز بمصرف ساختمان آن میرسد ولی در سال ۱۳۴۰ احتمالاً بعلت مضیقه‌های مالی بدستور دولت وقت کار ساختمان متوقف میگردد و اکنون برای تکمیل آن در حدود ۳۳۰ میلیون ریال دیگر مورد نیاز است . موضوع در شورای مقدماتی اقتصاد مطرح گردید نظر اکثریت اعضای شورا بر این بود که داشتن یک مدرسه شبانه‌روزی ضروری است و اگر شاهنشاه آریامهر اجازه فرمایند بر اساس محدودتری پیش‌بینی لازم در برنامه چهارم بعمل آید . شاهنشاه فرمودند یا در همان محل یا در محل مناسب دیگر مانند کلاردشت یک شبانه‌روزی مجهز عالی درجه یک ایجاد نمائید . ولی چرا باید اجازه داد شصت میلیون ریال سرمایه ایران روی عدم علاقه از بین برود . تنها مسئله

شبانه‌روزی حصارک نیست کارخانه نان ماشینی تهران دهسال بلااستفاده مانده بود تا این اواخر که فکری برای آن شد درحالی‌که درطرف اینمدت باید لااقل یکبار هزینه ماشین‌آلات آن مستهلک‌میشد. اکنون نه‌تنها مستهلک نشده بلکه ماشین‌آلات کهنه‌ترهم گردیده ویا موضوع پل‌فلزی رودخانه زاینده‌رود است که سالها طول کشید تا ساخته شد. این طرزکار ما است و این امر است که باید اصلاح شود. درمورد ساختمانهای نیمه‌تمام حصارک بررسی کنید چه استفاده‌ای میتوان از آنچه باقیمانده برای ایجاد مدرسه حرفه‌ای یا مدرسه کشاورزی پائین‌تراسطح دانشگاهی نمود. یک کمیسیونی از نمایندگان وزارت آبادانی ومسکن - وزارت کشاورزی - وزارت آموزش وپرورش موضوع را بررسی وتنتیجه را گزارش نمایند. باید لااقل آنچه باقیمانده زودتر از اضمحلال نجات داد.

بهره‌برداری از جنگلهای ایران

شاهنشاہ فرمودند درگذشته وزارت کشاورزی مذاکراتی با نمایندگان دولتهای چکسلواکی - رومانی و اطریش و همچنین بعضی مؤسسات درباره‌استفاده بیشتر از جنگلهای ایران نموده. نتیجه امر را زودتر گزارش نمائید تا نسبت بهمکاری بایکی از این کشورها یا مؤسسات تصمیم اتخاذ نمائیم. مطابق بعضی نظریات ما میتوانیم درحدود سه‌میلیون مترمکعب درسال از این جنگلهابهره‌برداری کنیم وارزش آن بیش‌ازسه‌هزارمیلیون ریال میباشد. اگرخوب‌ازجنگلبهره‌برداری شود ثروتی است تمام نشدنی، مانند معدن یا نفت نیست که یک روزی تمام شود. جنگل چیزی است که نه فقطتمام نمیشود بلکه اگر درختان را حفظ و صحیحاً نهال‌های جوان غرس شود ممکنست در میزان بارندگی و طراوت هوا هم تأثیر کند وجاهائی که امروز جنگل نیست میتوان جنگلکاری نمود. ولی مثل اینکه یک جریاناتی هست که نمیگذارد ایران ازجنگلهای خودش استفاده کند و این دیگر قابل قبول نیست. باید درکشف حقیقت و بهره‌برداری صحیح از جنگلها اقدام نمود. لازم است هرچه زودتر بدانیم از درخت‌های موجود بهترین استفاده‌ای که میتوانیم بکنیم چیست وجای درختانی‌که انداخته میشود چه نوع درختی باید غرس نمود. اگر منظورتان تولید کاغذ باشد یک نوع نهال باید غرس نمود. اگر برای ساختمان احتیاج داشته باشید نوع دیگر اگر برای تهیه مبل واثاث منزل لازم دارید انواع مختلفی که برای این منظور مفید است.

لایحه ملی شدن آب و مشکلات اصلاحات ارضی

وزیر اصلاحات ارضی و تعاون روستائی بعرض رساندند موارد تبیین و

تضادی بین لایحه ملی شدن آب و قوانین اصلاحات ارضی وجود دارد از جمله آنکه در اجرای مرحله اول قانون اصلاحات ارضی نسق هرزارع باضافه حقا به معموله در محل باو فروخته شده است واقساط آنرا بدولت می پردازد . اکنون چون در لایحه مربوطه آبهای کشور ثروت ملی اعلام شده پس زارع پول حقا به واگذاری را بدولت پرداخت میکند بدون اینکه فی الواقع مالک آب باشد و باید بعداً آب بها بوزارت آب و برق هم تأدیه نماید .

وزیر آب و برق بعرض رساندند علاوه بر هزینه های معمولی برای حفظ رودخانه ها و غیره که اکنون هم متداول است و وصول میشود اگر دولت تأسیساتی در مسیر رودخانه و با شبکه هایی برای استفاده بهتر از آب ایجاد نماید ناچار باید هزینه استهلاك آنها را بین مصرف کنندگان سرشکن کند والا در نظر نیست مبلغ اضافی اخذ شود .

شاهنشاه فرمودند هیچ مغایرتی بین نظریات فوق الذکر وجود ندارد . کسی که با حقا به زمینی را خریداری نموده باید کماکان حق استفاده از آب را داشته باشد - بلاعوض و مجانی و دیناری بابت آب بها از آن وصول نشود مگر آنکه تأسیساتی از طرف دولت برای بهتر استفاده نمودن از آب ایجاد شود که طبعاً هزینه آن باید بین مصرف کنندگان سرشکن گردد . يك کمیسیون تشکیل شود از وزیر آب و برق، وزیر اصلاحات ارضی و تعاون روستائی، وزیر کشاورزی، دکتر نیک پی و در صورت لزوم دکتر یگانه وزیر مشاور و لایحه با توجه باین نکات اصلاح شود. وزیر اصلاحات ارضی و تعاون روستائی بعرض رساندند اشکال دوم آنست که در لایحه بحای «حقا به» عبارت «مصرف مفید» عنوان و پیش بینی شده هیئت هایی از طرف وزارت آب و برق بتمام نقاط اعزام شوند تا به نسبت مصرف مفید آب در اختیار کشاورزان قرار دهند . نگرانی وزارت اصلاحات ارضی آنست که در نتیجه تجدیدنظر در مصرف آب اشکالات جدیدی ایجاد و نظام فعلی متزلزل گردد .

شاهنشاه فرمودند آب اصولاً به هیچکس تعلق ندارد و ثروت ملی است و بجامعه تعلق دارد ولی حق مصرف و استفاده آن برای افراد مجاز میباشد . باید بفره کشاورزمیزان حقا به معمول آب رساند مگر آنکه از لحاظ فنی آب کمتری برای کشت محصول مشخص احتیاج داشته باشد که باید بهمان میزان آب داد چون از آب محدود موجود باید حداکثر استفاده را بنفع اجتماع نمود و با ایجاد شبکه های آبیاری صحیح میتوان از میزان تبخیر جلو گیری و عملاً آب بیشتری بزراع رسانید. وزیر اصلاحات ارضی و تعاون روستائی بعرض رساندند اصولاً لایحه ملی شدن آب که در نه ماده تنظیم و وارد جزئیات شده سالها وقت لازم دارد تا اجرا

شود لذا اگر اجازه فرمایند فعلاً از تقدیم آن باین تفصیل خودداری وبه تنظیم لایحه کوتاهتر وکلی تر اکتفا شود .

شاهنشاه فرمودند از لایحه که نمیتوان صرفنظر نمود فقط در صورت لزوم در آن قید نمائید که به نسبتی که وسائل اجرای امر فراهم میشود تدریجاً عملی خواهد شد . وزارت آب و برق کارهای زیاد دیگری در پیش دارد از جمله مطالعات مربوط بآبهای زیرزمینی - توسعه کشاورزی در دشت قزوین و در سایر دشتها و اراضی زیر سدها و غیره ولی از حالا باید تکلیفها روشن باشد تا همه بدانند آب به اجتماع تعلق دارد و بعداً اگر قرار شد بعلل مختلف بعضی از دهات متروک و بجای آنها دهات جدیدی ایجاد شود استدلال نشود باتکاء مالکیت آب اقدامات یا سرمایه گذاریهایی نموده اند .

وزیر اصلاحات ارضی و تعاون روستائی بعرض رساندند در لایحه جدید پیش بینی شده که در آینده هیچ دستگاهی منجمله سازمان اصلاحات ارضی حق واگذاری حقا به را بزارعین ندارد .

شاهنشاه فرمودند در اسناد مالکیت بجای «حقابه» بنویسند «حق استفاده از آب» تا رفع محذور هم بشود .

وزیر اصلاحات ارضی و تعاون روستائی بعرض رساندند اگر اجازه فرمایند در نقاطی که شرکتهای تعاونی روستائی وجود دارد وزارت آب و برق بجای تماس با یک یک زارعین با شرکتهای تعاونی مطالب را حل و فصل نماید . شاهنشاه فرمودند بهمین ترتیب عمل شود و در صورت لزوم در هیئت دولت نسبت باین مطلب بحث و تصمیم لازم اتخاذ و بپردو وزارتخانه ابلاغ گردد که طبق آن عمل کنند .

وزیر اصلاحات ارضی و تعاون روستائی بعرض رساندند یک اشکال هم اخیراً برای وزارت اصلاحات ارضی پیش آمده و آن اینست که در قانون اصلاحات ارضی قید گردیده اگر مالکین و زارعین نسبت بمیزان مال الاجاره توافق نمایند سازمان اصلاحات ارضی بر اساس عایدات خالص سالهای ۴۰ و ۴۱ و ۴۲ میزان مال الاجاره را تعیین میکند . در سالهای مذکور که هنوز مرحله دوم اصلاحات ارضی اجرا نشده بود خرده مالکین کمک هائی بزارعین میکردند و اصولاً سطح درآمد بالا بود اکنون در جاهایی که شرکتهای تعاونی ایجاد نشده سطح درآمد بآن میزان بالا نرفته و برای زارعین پرداخت مال الاجاره مشکل است . خرده مالکین هم اکثر شق اجاره نقدی را انتخاب کرده اند اسناد لازم الاجرائی در دست دارند و بزارعین فشار میآورند .

شاهنشاه فرمودند این موضوع نقدی را یک روز باید حل کنیم . زارعین

ومالكين را تشويق نمايد بميل خود شق جنسى را انتخاب کنند .

حفاظت اراضى زير سدها

وزير آب و برق بعرض رساندند نظر وزارت آب و برق اينست كه در لايحه ملى شدن آب پيش بينى شود حفاظت اراضى زير سدها بعهدہ وزارت آب و برق محول شود تا گارد آب بتواند آنها را از تعرض و تجاوز حفظ نمايد ولى وزارت منابع طبيعى تاكنون با اين پيشنهاد موافقت نكرده مدعى هستند كه چون در قانون ملى شدن جنگلها حفظ و حراست اراضى جنگلى بعهدہ جنگلبانى گذارده شده لذا مسئوليت با جنگلبانى ميباشد .

شاهنشاه فرمودند شايد صحيح نباشد در محدوده كار يك وزارتخانه حفاظت اراضى واگذارى شده را وزارت ديگر انجام دهد . موضوع را در هيئت دولت مطرح كنيد ممكنست وزارت منابع طبيعى در اين موارد حق حفاظت را بعهدہ وزارت آب و برق محول كند .

وزير اصلاحات ارضى و تعاون روستائى بعرض رساندند مشكل اساسى آنست كه وزارت آب و برق ميخواهد زمينهايي كه در اختيار ميگيرد بتواند با افراد ويا شركتها بفروش رساند در حاليكه وزارت منابع طبيعى مدعى است اين اراضى ملى اعلام شده و حق انتقال در لايحه ملى شدن پيش بينى نگرديده .

شاهنشاه فرمودند در مورد خارجى ها بايد تربيى داد كه چند سال عمل كنند و بروند و حتى مسئله اجاره هم براى آنها مطرح نيست ولى در مورد اتباع داخلى بهترين راه اجاره نودونه ساله است .

تأسيس مدارس حرفه اى در جوار كارخانجات و مسئله كارآموزى كارگران

مدیر عامل سازمان برنامه بعرض رساندند در طول برنامه چهارم در حدود ۱۷۰۰۰۰ نفر كارگر صنعتى مورد نیاز کشور است . براى آماده كردن اين عده طرحى تهيه و از جمله پيش بينى شده است در آينده همراه كارخانجات بزرگ دولتى مدارس حرفه اى هم ايجاد شود و از مدارس حرفه اى و مراکز تعليماتى دولتى موجود حداكثر استفاده بعمل آيد . در مورد كارخانجات بخش خصوصى به نسبت كارگر وساير خصوصيات تقسيم بندى هاى شد آنهايي كه بيش از ۱۰۰۰ كارگر دارند بايد مراکز دائمى كارآموزى حرفه اى براى خود ايجاد نمايند و اين امر در شرايط وامها و پروانه ها قيد خواهد گرديد .
در مورد كارگاههاى متوسط بدو طريق كارآموزى اجرا خواهد شد يكي

ایجاد دوره‌های کارآموزی در مراکزی که مشترکاً بوسیله کارفرمایان اداره میشود دیگری کارآموزی عملی در کارخانجات تحت نظر مربیان، در هر دو مورد کمک دولت بآنها لازم است. در کارگاههای کوچک که کمتر از یکصد کارگر دارند باید دولت تمام هزینه کارآموزی را بعهده بگیرد ولی آنچه مهم است و احتیاج بقانون دارد اینست که تا بحال راجع به کارآموزی کارگران هیچ نوع مقرراتی وجود نداشته لذا با وزارت کار مذاکره شده که به استناد قانون کار مقررات لازم را تنظیم نمایند.

شاهنشاه فرمودند سازمان برنامه با کمک وزارت کار و وزارت اقتصاد پیش‌بینی‌های لازم را بنماید وبخصوص بصنایعی که در حال رشد بیشتری میباشد توجه زیادتری بشود مثلاً در مورد صنایع اتومبیل‌سازی با کارخانه ایران ناسیونال و رامبلر مذاکره کنید در نزدیکی تهران یک مرکز قوی حرفه‌ای برای تربیت تکنیسین ایجاد نمایند.

ساخت موتور لیلاند و مرسدس و موضوع مصرف نفت و گاز

شاهنشاه فرمودند آیا قرارداد با کارخانجات مرسدس و لیلاند برای ساخت موتور منعقد گردیده است.

معاون وزارت اقتصاد بعرض رساندند توافق با آنها بصورت مبادله‌نامه انجام شده است و برای حصول اطمینان از اینکه کارها طبق برنامه پیشرفت خواهد داشت پروانه بنام بانک توسعه صنعتی صادر گردیده است.

وزیر آب و برق بعرض رساندند با توسعه‌ای که در استفاده از موتورهای دیزلی در کشور پیدا شده پیش‌بینی میشود مصرف مواد متوسط التقطیر نفت بمیزانی برسد که در سال ۱۹۷۳ میلادی مجبور شویم معادل شصت میلیون دلار از این مواد را از خارج خریداری نمائیم.

شاهنشاه فرمودند با توسعه مصرف برق و گاز وبخصوص گاز مایع از احتیاج به نفت سفید و نفت گاز کاسته خواهد شد. ولی قرار بود تدریجاً اتوبوس‌ها و کامیونها با وسائل گاز مایع سوز مجهز شوند. چه کسی مسئول بررسی این امر میباشد. کمیسیونی تشکیل شود و با بررسی جوانب امر نتیجه را گزارش نمائید. جلسه مدت یک ساعت و سه ربع ادامه داشت و در ساعت هفت بعد از ظهر پایان یافت.

صورت جلسه ۱۸ دیماه ۴۶

در این جلسه آقایان نخست‌وزیر - وزراء کار و امور اجتماعی - اقتصاد - آب و برق - آبادانی و مسکن - کشاورزی - وزیر مشاور و معاون اجرائی نخست‌وزیر - مدیرعامل سازمان برنامه - رئیس دفتر مخصوص شاهنشاهی - معاون نخست‌وزیر و رئیس دفتر مرکزی طرح و بودجه - رئیس بانک مرکزی ایران افتخار حضور داشتند . در ابتدا خلاصه جریان اقداماتی که حسب الامر شاهنشاه آریامهر بموقع اجرا گذارده شده بود توسط دبیر شورا بعرض رسید و سپس موضوعات زیر مطرح گردید .

طرح شریک نمودن کارکنان شرکتهای دولتی در سرمایه از محل پاداش اضافه تولید

شاهنشاه فرمودند راجع بطرح شریک نمودن کارکنان شرکتهای دولتی در سرمایه از محل پاداش اضافه تولید وزیر آب و برق بررسی کند اگر کارکنان مالکیت پیدا کنند موضوع استخدام و برکنار کردن کارکنان خاطی و سهل انگار یا نالایق چه میشود ؟ آیا فشار نخواهند آورد که آشنایان و اقوام خودشانرا در آنجا مشغول بکار نمایند و آیا از اینراه بعداً مشکلاتی ایجاد نخواهد شد . انتخاب هیئت مدیره با اختیارات تام چه اثراتی خواهد داشت . این مسائل را مطالعه کنید شاید راه حل این باشد که پنجاه و یک درصد سهام برای دولت حفظ شود تا بتواند هیئت مدیره را انتخاب و بر امور نظارت نماید . فعلاً تا بیست درصد از درآمد ویژه را میتوانید بعنوان سهم بآنها بدهید و تا چهل و نه درصد سهام را خریداری کنند ولی با این شرط که هر کس مقررات شرکت را رعایت ننمود مبلغی که پرداخت نموده باو مسترد و از شرکت اخراج شود .

وزیر اقتصاد بعرض رساندند اگر اجازه فرمایند این حق تا هنگام بازنشستگی

مراعات شود والا بعداً مشکلات و مسائل زیادی ایجاد خواهد شد منجمله آنکه نسل بعدی دیگر حقی برسهام نخواهد داشت و سهام دزدست کسانی میماند که دیگر درمحل کار نمیکنند .

شاهنشاه فرمودند اینموضوع و مسائل دیگر مربوط بطرح همه مهم و قابل رسیدگی است . وزیر آب و برق جزئیات را دقیقاً بررسی نمایند .

ضوابط سرمایه گذاری خارجی در کشاورزی ایران

وزیر آب و برق بعرض رساندند با توجه بمذاکره ای که با امریکائیان در پیش است طرحی از طرف وزارت آب و برق دایر بر سرمایه گذاری خارجی در کشاورزی ایران تهیه شده است . طبق پیش بینی در طول برنامه چهارم در نظر است ۹۰۰,۰۰۰ هکتار زمین زیر کشت صحیح در آید . در حال حاضر آب کافی ولی نامنظم برای ۵۰۰,۰۰۰ هکتار آن موجود است و برای بقیه باید آب و سرمایه جهت توسعه کشاورزی تأمین و برای تسریع در امر ناچار از سرمایه گذاران خارجی استفاده نمود . از جمله ضوابطی که برای این سرمایه گذاری در نظر گرفته شده است آنست که مساحت زمین واگذاری به مقداری تعیین شود که کالای تولیدی قابل رقابت با تولیدات بین المللی باشد . نوع و تناوب کشت باید با توجه بر برنامه عمومی کشاورزی و احتیاجات کشور تنظیم شود . ایجاد راهها و شبکه های آبیاری و زهکشی و تسطیح در داخل زمین واگذاری بعهد طرف خارجی خواهد بود . بابت مال الاجاره پیش بینی شده است که متناسب محل بین دو تا پنج درصد محصول ناخالص بدولت تأدیه گردد . مدت اجاره سی سال در نظر گرفته شده مشروط بر آنکه در سال اول کار را شروع نمایند . در صورت بروز اختلاف سعی خواهد شد موضوع از طریق حکمیت فیصله یابد ولی ممکنست آنها اصرار ورزند که طبق قوانین کشور ثالثی بآن رسیدگی شود .

شاهنشاه فرمودند در ضوابطی که تهیه کرده اید بررسی بیشتر نمائید ولی دقت کنید که حتماً تعهدی گرفته شود که طبق برنامه ای که بتصویب میرسد عمل کنند . مدت اجاره باید منوط بزمانی گردد که برای استهلاك سرمایه لازم است . در صورت بروز اختلاف ارجاع امر بحکمیت مانعی ندارد ولی طبق قوانین ایران باید انجام شود و غیر از این ما قابل قبول نیست .

کسری بودجه عمرانی و عادی در سال ۱۳۴۷

نخست وزیر بعرض رساندند برنامه چهارم بر اساس امکانات تحصیل درآمد بیشتری از صادرات نفت کشور تنظیم گردیده ولی اکنون مسلم شده لاقلاً در سال اول درآمد مورد نظر تأمین نخواهد شد و لذا در این مورد و در مورد بودجه عادی در سال

۴۷ با کسری نسبتاً سنگینی مواجه خواهیم شد که گزارش امر را مسئولین مربوطه بشرفعرض همایونی میرسانند .

مدیرعامل سازمان برنامه بعرض رساندند درسال ۴۷ مبلغ ۸۶ میلیارد ریال برای ادامه طرحهای در دست اجرا ، ۹ میلیارد برای هزینههای مستمر ، ۱۶ میلیارد برای بازپرداخت وام بانک مرکزی و ۵ میلیارد ریال برای بازپرداخت اصل و بهره وامهای خارجی جمعاً ۱۱۶ میلیارد ریال مورد نیاز است درحالیکه پیشبینی میشود بیش از ۷۸ میلیارد ریال عاید نگردد لذا نزدیک ۳۸ میلیارد ریال کسری خواهدبود .

معاون نخست وزیر و رئیس دفتر مرکزی طرح و بودجه بعرض رساندند برای بودجه عادی درسال ۴۷ مبلغ ۸۲/۵ میلیارد ریال درآمد ۹۱ میلیارد ریال هزینه پیشبینی شده است و لذا درحدود ۸/۵ میلیارد ریال کسری وجود خواهد داشت . دستگاهها بطور متوسط ۱۵ تا ۲۰ درصد اعتبار اضافی تقاضا نموده اند که قادر به تأمین تمام آنها نمی باشیم .

شاهنشاه فرمودند بهتر است جزئیات بودجه باحضور وزیر دارائی مطرح شود چون سئوالاتی هست که باید پاسخ گوید . لازم است دقیقاً بدانیم پیشبینی درآمد واقعی سال آینده چیست چون تجربه ما با وزارت دارائی آنست که درآخر هر سال میگویند فلان مبلغ اضافه وصولی داشته اند که ما هم بگوئیم به به چقدر خوب کار کرده اند ولی اگر آنرا از اول بدانیم تصمیم صحیح تری میتوانیم اتخاذ نمائیم .

علاوه براین مطلب موضوعهائی هست که لازم است اطلاع داشته باشید شاید هم بدانید ولی فعلاً بهیچوجه نباید منتشر شود . چند ماه قبل وقتی اصول برنامه چهارم درنوشهر بررسی میشد دورنمای درخشانی از لحاظ مالی در نظر ما مجسم بود و حساب میکردیم درسال ۴۶ روزانه ۲,۹۶۰,۰۰۰ بشکه صادرات نفت خواهیم داشت . شرکتهای نفتی باحوادث خاورمیانه و جنگ بین اعراب و اسرائیل وبسته شدن میدانهای نفتی اعراب مواجه شده بودند و دائماً از کمکهای ما اظهار تشکر و ابراز سپاسگزاری مینمودند . با عجله پمپها را با هوایما بایران وارد نمودند و تمام شواهد دلالت برافزایش سریع تولیدات مینمود . ما هم حرفهای آنها را باور کردیم و خیالمان باصطلاح معروف جمع شد که تولید نفت ما بمیزان مورد انتظار افزایش خواهد یافت . یکمرتبه کنفرانس خارطوم تشکیل شد و از فردای آنروز رویه شرکتهای نفتی نسبت بصادرات نفت ایران تغییر کرد و تولید ما که درماه های اوت و سپتامبر میلادی فقط ۳۶۰,۰۰۰ بشکه از رقم ۲,۹۰۰,۰۰۰ بشکه مورد مذاکره کمتر بود برقم ۲,۲۴۰,۰۰۰ بشکه تقلیل یافت . البته ما اعتراض کردیم ولی هنوز مذاکراتمان بجائی نرسیده بود که گفتند چون لیره انگلیسی تنزل یافته سهم ایران

در چهل و پنج روز اخیر سیزده میلیون دلار هم کمتر میشود. البته پاسخ ما این بود که این امر برای ایران قابل قبول نیست و طبق قرارداد احتساب درآمد ایران بر اساس دلار باید صورت گیرد. از این گذشته چطور میتوان اجازه داد ثروت ملی ایران تابع نوسانات و تصمیمات یکطرفه دیگران تغییر کند.

بالاخره در نتیجه پافشاری حقوق مسلم ما ثابت شد و نظریه ما را پذیرفتند البته بآنها فهمانیدیم که اینجا دیگر قضیه مصدق نیست که محرمانه از خود آنها دستور بگیرد و تنها هنرش این باشد که چاههای نفت را ببندد قبلاً بآنها گفته شده باشد که غرامت هم خواهند گرفت تا آنها بروند و همین نفت را از کویت و عراق استخراج کنند.

نکته دیگر میزان تولید نفت توسط کنسرسیوم است که باید ببینیم برای آینده بالاخره چه قراری میتوانیم بآنها بگذاریم. البته در این مورد دیگر حق مسلم ایران مطرح نیست که بتوانیم پافشاری شدید نماییم. با توجه بمفاد قرارداد نفت ما نمیتوانیم بآنها دیکته کنیم که چقدر نفت از ایران صادر کنند ولی عقل و انصاف و مصلحت باید آنها را راهنمایی نماید. ایران با بیست و شش میلیون جمعیت - با وضع فعلی - با پرستیزی که کسب کرده - با این ثبات و آرامش مجموع این اوضاع اگر وجود داشته باشد آنها میتوانند از نفت سایر مناطق براحتی استخراج و بیخارج حمل نمایند والا چگونه برای آنها امکان دارد در این منطقه دنیا با خیال راحت عمل کنند؟

موضوع سومی که میخواهیم مطلع باشید ولی فعلاً محرمانه بماند اینست که انگلیسها در سال ۱۹۷۱ میلادی بکلی از خلیج فارس خارج میشوند. البته با خروج آنها وظایف و تکالیف ایران در این منطقه از لحاظ تهیه وسائل دفاعی سنگین تر میشود. اصرار من در فراهم کردن وسائل دفاعی شاید در گذشته باندازه کافی هم نبوده. در آینده سیاست ما در این خواهد بود که حتی المقدور با ممالک ساحلی خلیج فارس از هر حیث سیاسی - اقتصادی و حتی نظامی صمیمانه همکاری نماییم ولی حقایق که عوض نمیشود. آنها آمادگی نظامی ندارند و سنگینی بار مسئولیت متوجه ایران خواهد بود و حتی همکاری صمیمانه ما بآنها چیزی از مسئولیت ما کسر نمیکند. سیاست ما باید این باشد که اگر آنها قادر بانجام وظیفه و مسئولیت خود نباشند ما که نباید یکدفعه مواجه با یک خلاء شویم بلکه باید آمادگی داشته باشیم که بتوانیم امنیت منطقه را حفظ نماییم با اینهمه چند ماه قبل وقتی موضوع کسری بودجه مطرح بود دستور دادم دوهزار میلیون ریال از مخارج نظامی کم کنند ولی چه چیزی را کم کردیم؟ دو طرح اساسی مربوط بدواستگاه رادار در خلیج فارس موقتاً حذف نمودیم. اگر این کار را نمی کردیم ناچار بودیم از قوای موجود ایران کم کنیم که بمصلحت نبود. بودجه نظامی ایران مستمر و عمرانی در حدود سالی

سی و چهار میلیارد ریال است که رقم سنگینی است و هر سال هم بیشتر خواهد شد . چون ارتش ما دارد بکلی مکانیزه و فنی میشود .

از لحاظ امنیت منطقه و وسائل دفاعی ما با وضعی مواجه هستیم که تشریح نمودم . رویه بعضی از همسایگان ما هم روشن نیست . اینها همه ایجاب میکند اگر ما از نقشه‌هایی که تنظیم کرده‌ایم بیشتر کار نکنیم حداقل نقشه‌هایی که داریم اجرا و سعی کنیم تا پنجسال دیگر ارتش ایران آمادگی بیشتری برای دفاع از کشور داشته باشد .

برای آماده کردن پرواز يك هواپیمای جنگی حداقل ده نفر تکنیسین درجه يك باید روی زمین کار کنند . بهای يك طیاره جنگی بتنهائی سه میلیون دلار میشود یعنی دو برابر هزینه بیمارستان دویست و شصت تخت‌خوابی بیمه‌های اجتماعی که امروز افتتاح نمودیم . البته ما از صمیم قلب آرزو داریم عوض خرید يك طیاره دو بیمارستان بسازیم . اما اگر غفلت کنیم ممکنست وضعی پیش آید که همان يك بیمارستان را هم نتوانیم بسازیم . پس مسئله دفاع کشور برای ایران تقدم دارد . مبارزه با بیسوادى و مسئله بهداشت عمومی و حفظ سلامتی مردم برای کشور جنبه حیاتی دارد . اینها مطالبی نیست که بتوانیم صرف‌نظر یا در هزینه‌ها صرفه‌جویی نماییم . وزارت اطلاعات امروز در هر کشوری درصاف مقدم اهمیت قرار دارد . هر ملتی باید برای هر امری آمادگی کامل داشته باشد که از روی فهم و عقیده يك مطلبی را بپذیرد . تلویزیون امروز جزو زندگی ملل زنده دنیا شده و بهترین راه تماس با مردم است . اینست که دولت اول بررسی کند و مواردی که حق تقدم دارند بما پیشنهاد نمایند . در کارهای جاری هر کجا میتوانید صرفه‌جویی کنید . جلو این مأموریت‌های بیجا و خرجهای زائد را بگیرید . هر نقطه دنیا خبری باشد ما فوراً يك هیئت چند نفره با آنجا اعزام میداریم . شرکت ملی نفت ایران ابلاغ نمائید مخارج ارزی سال آینده را با اطلاع ما برساند و جلو هزینه‌های غیر ضروری وزائد را بگیرند . امروز از بیمارستانی که بیمه‌های اجتماعی ساخته بازدید نمودم . بیمارستان خوبی بنظر میرسید و رفع احتیاج میشود . هر تخت‌خوابی ۳۸۰,۰۰۰ ریال هزینه برداشته در حالیکه هزینه مشابه در بیمارستان بیمه‌های اجتماعی اصفهان ۵۲۰,۰۰۰ ریال و در بیمارستان مشهد متجاوز از ۶۲۰,۰۰۰ ریال بوده است پس ملاحظه میکنید که میشود صرفه‌جویی کرد . در مخارج جاری دولت هم ببینید کجا را میتوانید حذف نمائید بدون آنکه اساس کار لطمه وارد بیاورد و با توجه بتمام این نکات برنامه خودتان را تنظیم و پیشنهادها را هفته آینده مطرح نمائید تا ضمناً ببینیم از مذاکره با شرکتهای نفتی در مورد استخراج سال ۴۷ و پنجسال آینده چه نتیجه‌ای حاصل خواهد شد .

نخست وزیر بعرض رساندند او امر شاهنشاه اطاعت خواهد شد ولی اجازه

میخواهد بشرفعرض همایونی برساند درسطح دولت همه وزراء حسن نیت کامل دارند ولی وقتی موضوع بودجه وزارتخانه خودشان مطرح میشود از روی علاقه به پیشرفت کار سعی میکنند آنرا حفظ کنند . سال گذشته که اشکالات مالی داشتیم تصمیم گرفته شد از جمع هزینه طرحها ۱۲/۵ درصد کاسته شود وباوجود آن تمام طرحها اجرا شود ولی متأسفانه این تصمیم عملی نشد . يك علت این بود که نظام مالی صحیح نداشتیم علت دیگر این بود که درابتدای اجرای طرحها هزینهها صحیحاً برآورد نشده بود . اگر شاهنشاه اجازه فرمایند بودجه سال آینده متعادل تنظیم شود و متمم بودجه هم نداشته باشیم و هر درآمد اضافی که درطول سال تحصیل شود تحویل سازمان برنامه گردد . ضمناً دربرنامههای عمرانی نیز طرح جدیدی پذیرفته نشود . درگذشته طرحهای جدید وارد برنامه شده بدون حذف برنامههای دیگر . ضمناً جلو بعضی تقاضاها گرفته شود . اخیراً شهربانی تقاضا نموده حقوق کارکنان ۲۵ درصد افزایش داده شود ومدعی است هزینه آنرا در سه ماهه آخرسال از صرفهجوئیها تأمین میکند . این خود نشان میدهد که در ابتدای سال دربودجه شهربانی اقلام اضافی منظور شده بود والا اگر هزینه دقیقاً برآورد شود که نمیتوان تا این حد صرفهجوئی نمود . برای سال آینده نیز همین يك قلم سبب میشود ۶۵۰ میلیون ریال ببودجه شهربانی اضافه شود ودرنتیجه این افزایش میزان حقوقهای ژاندارمری ۳۳٪ کمتر از حقوقهای شهربانی میگردد وحتماً پس ازچندی ژاندارمری هم تقاضای اضافه حقوق خواهد نمود که آنهم در حدود ۱۰۰۰ میلیون ریال خواهد شد .

شاهنشاه فرمودند ابلاغ نمایند که درسال ۴۷ فکرش را هم نکنند . ارتش هم تقاضای مشابهی داشت ولی قبول نکردیم . البته باید دیسپلین مالی داشته باشیم ولی فعلاً مطالعاتیکه دستور داده ام انجام وتقدمها را تعیین وهفته آینده موضوع را مجدداً مطرح نمائید .

جلسه مدت يك ساعت وسه ربع ادامه داشت ودر ساعت هفت بعدازظهر پایان یافت .

صورت جلسه ۲۵ دیماه ۴۶

در این جلسه آقایان نخست وزیر- وزراء دارائی - کشور- کار و امور اجتماعی - اقتصاد - آبادانی و مسکن - آب و برق - کشاورزی - وزیر مشاور و معاون اجرائی نخست وزیر- مدیرعامل سازمان برنامه - رئیس دفتر مخصوص شاهنشاهی - معاون نخست وزیر و رئیس دفتر مرکزی طرح بودجه و رئیس بانک مرکزی افتخار حضور داشتند. در ابتدا خلاصه جریان اقداماتی که حسب الامر شاه آریامهر بموقع اجرا گذارده شده بود توسط دبیرشورا بعرض رسید و سپس موضوعات زیر مطرح گردید :

نقشه جامع شهر تهران

وزیر کشور بعرض رساندند نقشه جامع شهر تهران باتوجه بوضع موجود و احتیاجات بیست و پنج سال آینده آماده شده است . منطقه ای که در نظر گرفته شده از یک طرف به سد لتیان از طرف دیگر بسد کرج از جنوب بشهر ری و از شمال به جبال البرز ختم میشود و لازم است در این منطقه بتناسبی که تدریجاً آباد و جزو شهر میشود اجازه ساختمان داده شود و در مورد سایر نقاط از صدور پروانه ساختمان خودداری گردد . البته این امر سبب خواهد شد که عده ای ناراضی شوند ولی باید مصلحت عمومی را در نظر گرفت .

وزیر آبادانی و مسکن بعرض رساندند دو نکته مهم است : اول آنکه از حالا يك سازمان واحد برای پیاده کردن نقشه جامع شهر ایجاد شود تا کارها طبق اصول صحیح و بصورت هماهنگ پیشرفت نماید دیگر آنکه چون قیمت زمین در نقاطی که اجازه ساختمان داده میشود افزایش سریع خواهد یافت لازم است عوارضی جهت ارزش اضافی این زمینها پیش بینی نمود . وزیر آب و برق بعرض رساندند بجای برقراری عوارض بابت ارزش اضافی

ممکنست مقرر گردد در هر منطقه که آباد میشود سی درصد از مساحت کل زمین برای ایجاد خیابانها در نظر گرفته شود و از بقیه نصف مجاناً بشهرداری واگذار گردد تا برای ایجاد تأسیسات شهری و بهداشتی مورد استفاده قرار داده و در صورت ترقی بهای زمین مبادرت بفروش یا اجاره آن نماید و باین صورت بهای زمین را نیز تعدیل کند.

شاهنشاه فرمودند لازم است دستگاهی که برای پیاده کردن نقشه جامع شهر در نظر گرفته میشود فوق العاده تمیز و دقیق عمل نماید و دور از هر شائبه و پیرایه‌ای باشد تا نگویند محرمانه با اشخاص سازش میکنند که بهای زمینهای بعضی را بالا ببرند یا در مورد کسانی که قیمت اراضی آنها سقوط کرده بگویند از روی غرض ورزی کاری انجام گرفته است. ضمناً شاید لازم باشد بکسانی که از عمل دولت متضرر میشوند نوعی غرامت پرداخت گردد. این مسائل را در ظرف دو هفته آینده بررسی نمائید و ببینید چه نوع دستگاهی باید تصدی این کارها را بعهده بگیرد و از چه کسانی باید تشکیل شود و چه مقامی مسئول خواهد بود و ارتباط آن را نیز با سایر دستگاهها تعیین کنید تا نسبت بموضوع اتخاذ تصمیم نمائیم.

بودجه عادی و عمرانی سال ۴۷

نخست وزیر بعرض رساندند در چند هفته گذشته جزئیات برنامه عمرانی چهارم بررسی شد طبق برآورد سازمان برنامه در سال ۴۷ در حدود ۳۹ میلیارد ریال کسر اعتبار وجود دارد ولی بانک مرکزی معتقد است اگر بتوانیم میزان کسری را به ۲۹ میلیارد ریال برسانیم اشکالات مرتفع خواهد شد.

رئیس بانک مرکزی بعرض رساندند از جمع کسری ده میلیارد ریال بدهی سازمان برنامه بانک مرکزی است که ممکنست تمدید نمود. اگر بتوان ده میلیارد ریال اعتبار اضافی تحصیل کرد بانک مرکزی حاضر است ده میلیارد ریال دیگر هم در اختیار سازمان برنامه قرار دهد. در مورد ۹ میلیارد ریال بقیه تصور نمیرود اصولاً سازمان برنامه بتواند تا این میزان بمصرف برساند و صرفه جوئی خواهد شد. شاهنشاه فرمودند این مسائل باید روشن شود ولی بهرحال اگر کسری

تا این حد زیاد است باید بروید روی تقدم و تأخر و بررسی کنید چه طرحهایی را میتوان موقتاً حذف و چه اقداماتی را به وقت دیگری موکول نمود بدون آنکه لطمه اساسی به پیشرفت کشور وارد آید. مثلاً درجائی که جاده موجود است و میخواهید آن را اسفالت کنید این کار را میتوانید به وقت دیگری محول نمائید چون برای کشور جنبه حیاتی ندارد ولی از فلان طرح کشاورزی نمیتوان صرف نظر نمود چون حیات ما - سلامت اقتصاد و اجتماع ما همه بستگی با افزایش تولیدات

کشاورزی و تأمین غذای بهتر برای مردم دارد ولی باز تکرار میکنم وبه نخست وزیر مأموریت میدهم که مطالعه و کتباً ابلاغ کنند با تذکر تمام مسئولیتهائی که این امر صریح من دارد و آن اینست که باید پروژه های ایران بقیامت حقیقی تمام شود . بیمارستان بیمه های اجتماعی را که هفته قبل افتتاح کردیم هر تخت ۳۸,۰۰۰ تومان هزینه برداشته در حالیکه هزینه بیمارستان بیمه های اجتماعی در اصفهان ۵۲,۰۰۰ تومان بوده و در مورد بیمارستان مشهد میخواستند برای هر تخت ۱۲۰,۰۰۰ تومان خرج کنند که بعداً با مداخله ما بالاخره به ۶۲,۰۰۰ تومان تمام شد . اگر میتوانید يك بیمارستان را بقیامت هر تخت خواب ۳۸,۰۰۰ تومان تمام کنید چرا باید ۵۲,۰۰۰ تومان تمام شود ؟ حسابها را بهمین ترتیب پائین بیاورید . دستگاههای آی-بی-ام را بکار اندازید و این حسابها را بکنید .

نخست وزیر بعرض رساندند اجرای اوامر شاهنشاه مستلزم برقراری نظم و دیسیپلین مالی است و مسئولیت هم باید بعهدہ دستگاه مربوطه محول شود . سال گذشته باحضور تمام وزراء اجرائی توافق شد که بدون حذف هیچ طرحی ۱۲/۵ درصد از هزینهها کاسته شود ولی اجرا نگردید .

شاهنشاه فرمودند اگر اینکارها نشود هیچکس را نخواهم بخشید . باید وزراء و معاونین و دستگاه حاکمه وزارتخانه های مربوطه خودشان را بکشند و این کار را انجام دهند والا ممکنست بروند منزلشان استراحت کنند . اگر در این کار تنبل باشند پیدا است در همه کارها تنبل هستند . بروند خانه هایشان . بعضی اصطلاحات هست میگویند فلان محل بهشت یا جهنم جنایتکاران است ایران بهشت مقاطعه کاران شده . این موضوع باید برای من روشن شود . من نمیگویم استفاده نباشد تا استفاده نباشد شخص دنبال کار نمی رود ولی غارت يك مطلب دیگری است . اطلاع دارم اشخاصی هستند و بعضی از آنها را هم میشناسم که اینها در عرض چهار، پنج سال از هیچ یکدفعه میلیونر شده اند . مال عمومی را که بوسیله هفت تیر نذردیده اند بانک را هم که زرده اند فقط چند مقاطعه گرفته اند و اینقدر ثروت جمع آوری کرده اند . آخر چطور ممکنست ؟ يك بیمارستانی را که میشود بقیامت هر تخت خواب ۳۸,۰۰۰ تومان تمام کرد همه جاراسنگ مرمر میکنند یا استانداردهائی میگذارند که شاید مساوی وضع امریکا است و یکبارہ قیمت را به سه برابر بالا میبرند . این مطلبی است که باید دولت تا قبل از شروع برنامه عمرانی آینده روشن کند .

گاهی اوقات همینکه ما با مشکل مالی برخورد میکنیم فوراً ساده ترین راه را انتخاب و میگوئیم فلان مقدار کسری داریم . در حالیکه یکی از علل کسری اینست که طرحها گران تمام میشود . ما باید دنبال راه حل های دیگر برویم ارقام کسری را همین عوامل تولید میکنند باید این عوامل را بر طرف و هزینهها را کم

نمود تا از میزان کسری هم کاسته شود .
وزیر کشاورزی بعرض رساندند برای اجرای برنامه پنجساله چهارم وزارت کشاورزی احتیاج به شش میلیارد ریال اعتبار دارد .
شاهنشاه فرمودند باید باین مبلغ رسیدگی نمود ولی برای افزایش تولیدات هرچه لازم است در بودجه عمرانی و عادی پیش‌بینی نمایند . البته اعتباراتی که دستگاهها تقاضا میکنند باید براساس ارقام صحیح واقعی استوار باشد نه آنکه شش میلیارد ریال درخواست کنند تا بلکه دو میلیارد ریال تأمین شود .
وزیر کار و امور اجتماعی بعرض رساندند استدعای وزارت کار آنست که در تعیین اولویت‌ها حتی المقدور از راهسازی و طرح‌هایی که بکارگر زیاد احتیاج دارد حذف نکند چون از لحاظ سطح اشتغال ایجاد مشکل خواهد نمود . کارخانه جدید برق تهران فقط ۶۹ کارگردارد در حالیکه یک کارگاه کوچک برق در سابق ۲۰۰ نفر کارگرداشته .

شاهنشاه فرمودند در آنوقت کشور شما هم عقب‌افتاده بود و برای هر کاری باید ببینید پایتخت‌های بزرگ دنیا چه میگویند در حالیکه حالا برای خودمان در اینجا تصمیم می‌گیریم . ما نمیتوانیم پیشرفت کشور را فدای این مسائل بکنیم . اگر لازم باشد بهتر است که افراد بیکار را در اردوگاه‌های کار جمع کنید غذا و لباس هم بآنها بدهید همانجاکاری هم بکنند تا اینکه یک صنایع ناقص راه بیندازید که غیراقتصادی و غیرقابل رقابت باشد فقط برای اینکه عده بیشتری را بکار مشغول داشته باشید . همان روش معمول در ممالک اروپای غربی و امریکا بهتر است که با افراد بیکار پول میدهند ولی اقتصادشان را خراب نمی‌کنند . ما که نمی‌خواهیم برای همیشه یک کشور عقب افتاده بمانیم ولی البته برای افراد بیکار باید فکری کرد که در کوچه و خیابان گرسنگی نخورند .

رئیس دفتر مرکزی طرح و بودجه بعرض رساندند در سال ۴۷ از لحاظ بودجه جاری ۸ میلیارد ریال کسری وجود دارد که شاید بتوان ۳ میلیارد ریال آنرا از طریق افزایش درآمدها و صرفه‌جویی جبران نمود ولی هنوز راهی برای تأمین ۵ میلیارد ریال بقیه پیدا نشده است .

وزیر دارایی بعرض رساندند در کشوری که با سرعت در حال پیشرفت است مردم هم باید کمک بیشتری نمایند . میزان مالیات‌ها در کشور کم است . اگر اجازه فرمایند ۸ میلیارد ریال کسری به قسمت تقسیم شود :

۲۵۰۰ میلیون ریال از درخواست‌های وزارت‌خانه‌ها کاسته شود ، ۲۰۰۰ میلیون ریال صرف‌جویی بعمل آید و برای تأمین ۳۵۰۰ میلیون ریال بقیه مالیات‌های جدیدی باین شرح وضع شود : یک ریال تفاوت خرید و فروش ارز به دو ریال

و ۵ درصد عوارض اسفالت به ده درصد افزایش داده شود و از هر بسته سیگار اشنو یکریال و از سایر سیگارها دوریال و مبلغی هم از بابت نوشابه‌های الکلی وصول شود. شاهنشاه فرمودند البته این مطالب قابل مطالعه است. ضمناً بررسی کنید آیا نمیتوان یدکیهای مورد نیاز ارتش را که خیلی گرانست از طریق تحصیل اعتبار خریداری و بهای آنها را با قسط تأدیه نمود. برای سال ۴۷ در حدود ۱۸۲ میلیون دلار جهت هزینه‌های ارزی ارتش پیش‌بینی کرده‌اند اگر بتوان اعتبار گرفت گشایش بزرگی حاصل خواهد شد. رئیس بانک مرکزی با وزیر جنگ مذاکره و امکانات امر را مطالعه کنند. اما در مورد کسری بودجه سه راه حل ممکنست مطرح نظر قرار گیرد:

اول آنکه بهمان میزان از بر نامه‌های عمرانی بکاهیم - دوم یکجا از هزینه‌های نظامی کسر کنیم - سوم قسمتی را از محل اول و قسمتی را از محل دوم جبران نماییم. در عمل و بتجربه بمن ثابت شده که راه حل سوم بدترین سیاستها است برای اینکه در هیچکدام موفق نمیشویم. درست مثل این میماند که دوسوم سدی را بسازیم و یکسوم آنرا به بعد موکول کنیم کافی است سیلی بیاید و آن دوسوم را هم خراب کند. در مورد راه حل اول هم باید توجه داشت کشوری که با یک چنین آهنگ مترقی پیشرفت میکند و بیک رشد سریع خو گرفته اگر سرعت آنرا غیر عاقلانه کم کنیم عکس‌العملهای شدیدی در بر خواهد داشت کما اینکه در زمان دولت پیش از اسبق عمل کردند و بحران مصنوعی سال ۱۳۴۱ را بوجود آوردند و کشور را برای چند سال با گرفتاریهای زیادی مواجه ساختند. اما راه حل دوم یعنی تقلیل هزینه‌های ارتش همانطور که در جلسه قبل تذکر داده شد و اکنون تکرار میشود در اینجا صحبت از صرفه‌جویی نیست بلکه موضوع حذف طرح یا کم کردن واحدهای مسلح است. امروز با این مسئولیتهای اضافی که برای ایران پیش‌آمد کرده است، در این منطقه غیر ثابت دنیا، جائیکه خیلی مسائل ظاهری یا پشت‌پرده در جریان است کم کردن قوای ایران چه تأثیری خواهد داشت. آیا تشدید نخواهد کرد که تمام قوای مخرب با اقدامات خرابکارانه خود ده برابر اضافه کنند؟ و تازه ما چه قوایی میتوانیم کسر و از کجا میتوانیم کم کنیم؟ ما به نیروی دریائی و یا نیروی هوائی که نمیتوانیم بگوئیم تعدادی از طیارات یا کشتیهای خود را مورد استفاده قرار ندهند پس باید از تعداد لشکرها بکاهیم. ولی از کجا؟ و آیا تأثیر روانی این امر در مردم ایران چه خواهد بود؟ هیچ فکرش را کرده‌اید؟ البته هیچکس به مخیله خودش اجازه فرض چنین توهشی را هم نمیدهد ولی من برای شما موقعیت خودمان و مسئولیتی را که داریم توضیح داده‌ام. پس در مقابل این وضعیت چه باید بکنیم؟ راه حل آنست که هر جا میتوانیم صرفه‌جویی بکنیم و برای اجرای کارها

تقدم وتأخر قائل شویم و از مخارجی که جنبه حیاتی ندارد صرف نظر نماییم. ضمناً ببینیم بچه راه میتوانیم بدرآمدها بیفزائیم. این مسائل را بین خودتان بررسی و نتیجه را گزارش نمایید.

بهبود وضع قالی بافان

شاهنشاه فرمودند قبلاً دستور داده بودم که باید در بهبود وضع قالی بافان اقدام کنید. این ننگ که اطفال خیلی کوچک را با چند ریال دستمزد بکار قالی بافی و امیدارند باید از این کشور پاک شود. اگر هم لازم باشد باید صنعت قالی بافی را ملی کنیم. دولت میتواند از طریق شرکتهای تعاونی قالی را بخرد و رأساً بخارج صادر نماید. سفیر ایران از بروکسل گزارشی درباره وضع قالی ما در اروپا داده که تاحدودی با گزارش وزیر کار تطبیق میکند. قالی ایران در خارج بین دو بست تا سیصد میلیون دلار فروخته میشود ولی چه مبلغ از آن بایران برمیگردد؟ کمیسیونی که مسئول بررسی این امر میباشد زودتر مطالعاتش را تمام نماید و نتیجه حداکثر تا پایان سال با اطلاع ما برسد.

وزیر اقتصاد بعرض رساندند عظمت صنعت فرش در سراسر کشور بحدی زیاد است که وارد شدن دولت در اینکار با مشکلات بسیار مواجه خواهد بود ولی میتوان از کار کردن اطفال در کارگاهها بشدت جلوگیری و در بهبود وضع کارگران نیز اقدام نمود.

وزیر کار بعرض رساندند بافت قالی در ایران بصورت پراکنده انجام میگردد ولی تعداد کسانی که در اینکار سرمایه گذاری مینمایند محدود است و درآمد اصلی عاید صادرکنندگان میشود.

وزیر دارائی بعرض رساندند یک راه حل هم آنست که بافت قالی در دست بخش خصوصی باقی بماند ولی صادرات را دولت انجام دهد.

شاهنشاه فرمودند در مورد قالی بافی تنها مسائل اقتصادی مطرح نیست بلکه مسائل اجتماعی و انسانی هم باید مورد توجه قرار گیرد. وزیر دارائی در جلسات وزراء اقتصاد و کار شرکت نماید و نتیجه کار را با اطلاع ما برسانید. جلسه مدت دو ساعت ادامه داشت و در ساعت هفت بعد از ظهر پایان یافت.

صورت جلسه ۱۶ بهمن ماه ۴۶

در این جلسه آقایان نخست وزیر - وزراء دارائی - اقتصاد - وزیر مشاور و معاون اجرایی نخست وزیر - مدیرعامل سازمان برنامه - معاون نخست وزیر و رئیس دفتر مرکزی طرح و بودجه و رئیس بانک مرکزی افتخار حضور داشتند . در ابتدا خلاصه جریان اقداماتی که حسب الامر شاهنشاه آریامهر بموقع اجرا گذارده شده بود توسط دبیرشورا بعرض رسید و سپس موضوعات زیر مطرح گردید :

بودجه سال ۴۷ کل کشور

نخست وزیر بعرض رساندند بودجه سال آینده کم و بیش بصورت متعادل تنظیم گردیده است اگر اجازه فرمایند جزئیات امر توسط رئیس دفتر مرکزی طرح و بودجه بشرفعرض همایونی برسد .

رئیس دفتر مرکزی طرح و بودجه بعرض رساندند پیش بینی میشود در سال آینده درآمد دولت به ۷۴/۲ میلیارد ریال و هزینه به ۷۷ میلیارد ریال بالغ گردد . برای جبران کسری در نظر است سود بازرگانی بعضی اقلام وارداتی تا حدودی افزایش داده شود بنحویکه بتوان در حدود یک میلیارد ریال از این محل و یک میلیارد و سیصد میلیون ریال نیز از طریق افزایش حق الثبت سفارشات درآمد اضافی تحصیل نمود . علاوه بر این پیشنهاد شده از هر بטר عرق ده ریال عوارض اخذ گردد و نرخ مکالمات تلفنی داخل شهرها ده درصد افزایش داده شود و بیکریال نیز بقیمت هر بسته سیگار داخلی اضافه شود که در نتیجه درآمد دخانیات ششصد میلیون ریال افزایش خواهد یافت .

شاهنشاه فرمودند در مورد این یک ریال مطالعه بیشتری بنمائید . ضمناً قرار بود فکری برای استفاده از سیگارهای خارجی که بطور قاچاق وارد کشور و ضبط گردیده بشود . چندی قبل هم صحبت از همکاری با مؤسسات خارجی برای تهیه سیگار با استفاده از توتون ایران در داخل کشور بود چه شد ؟

وزیرداری بعرض رساندند اگر اجازه فرمایند توتون سیگارهای قاچاق با توتون داخلی مخلوط و باصطلاح بوراک شود. ولی درمورد تولید سیگار خارجی در ایران با توجه باینکه کشور ایران تولیدکننده انواع مختلف توتون میباشد باید خیلی دقت کنیم چون مؤسسات خارجی میخواهند باین عنوان در بازار ایران رسوخ و ۷۵٪ توتون آن را ازخارج وارد کنند.

شاهنشاه فرمودند در حدود شصت سال است در ایران چای و توتون کشت میشود ولی ما هنوز نتوانسته ایم نوع مرغوب این محصولات را در کشور تهیه کنیم یک راه حلی باید پیدا کنید که چگونه میتوان جلو ورود سیگار خارجی را گرفت. یک گزارشی هم تهیه شود که با سیگارهای قاچاق که ضبط کرده اند چه میخواهید بکنید. درمورد بودجه وزارتخانهها باید بررسی کنید که کدامیک را میتوان در سطح سال ۶۶ نگاهداشت و به کدام باید توجه بیشتر نمود. بامرکشاورزی باید خیلی توجه کرد. اگر ما در امر تولیدات کشاورزی آهنگ جدیدی جایگزین آهنگ سابق نکنیم از سایر فعالیتهای نیز نمیتوانیم نتیجه مورد نظر را تحصیل نمائیم. رقم ۲/۵ درصد افزایش سالیانه در تولیدات کشاورزی که پیشنهاد شده بهیچوجه برای ما قابل قبول نیست زیرا میزان رشد جمعیت ایران بیش از این رقم است و در حقیقت ما نه تنها پیشرفتی در این زمینه ننموده ایم بلکه در هر سال باید مردم ایران کمتر از سال قبل غذا مصرف کنند و با آنکه مابهالتفاوت را ازخارج وارد و در مقابل ارز پرداخت نمائیم لذا باید افزایش تولیدات کشاورزی در سال از پنج درصد کمتر باشد و برای تأمین این منظور وسائل و ابزار کار را در اختیار وزارت مربوطه قرار دهید. در امر کشاورزی ما نمیتوانیم منتظر سرمایه گذاری خارجی بشویم. وزیر کشاورزی تقاضا دارد یا بوزارت کشاورزی اجازه داده شود اوراق قرضه منتشر کند یا از داخل و یا خارج تحصیل وام نماید.

موافقت با صدور اوراق قرضه ممکنست سبب نکث در فروش سایر اوراق قرضه گردد ولی شاید بتوان با تقاضای تحصیل وام موافقت نمود.

بخش کشاورزی ایران که شصت و دو درصد کل جمعیت کشور را تشکیل میدهد باید قدرت خرید کافی داشته باشد والا محصولات صنعتی کشور را چه اشخاصی باید بخرند؟ نخست وزیر مسؤل است که بامور کشاورزی توجه نماید. من حتی ترجیح میدهم بعضی طرحها که برای کشور جنبه حیاتی ندارد حذف کنید و بموضوع کشاورزی پردازند. درسفر اخیر بکشور مالزی دیدیم که کشاورزی آنکشور مثل کشاورزی امریکا پیشرفته و مترقی بود. از این ببعد وزراء بجای مسافرت بامریکا و اروپا به ممالک آسیائی مسافرت نمایند. بروند و ببینند چه پیشرفتهائی در اینکشورها حاصل شده و کار آنها را با کار خودمان مقایسه کنند. در کشور مالزی خانه ارزان قیمت

که با ده هزار تومان میسازند درست مثل يك نقل کوچولو زیبا وقشنگ میباشد . حالا بروید وخانههای سازمانی مارا دراهواز ونقاط دیگر ببینید چه شکل زشتی دارد ویا خانههای کارگری آنها تمام نظیف - تمیز بدون لکه وجالب توجه است . خیابانها همه خوب و با سلیقه ساخته شده - خطوط اسفالتها همه صاف ومستقیم ترسیم شده وبطور کلی آثار پیشرفت از همه جا نمایان است . شاید اگر ما دیوارها وخانهها را رنگ میکردیم ازاین منظره زنده که آجر دارد وازدور شبیه به خاك وگل است خلاص میشدیم . این مسائلی است که وزارت آبادانی ومسکن باید بآنها توجه کند .

رئیس دفتر مرکزی بودجه بعرض رساندند درمورد اعتبار اضافی مورد تقاضای بعضی ازوزارتخانهها موافقت شده است ولی نسبت به بعضی هنوز توافق حاصل نگردیده ازجمله وزارت امور خارجه است که انتظار دارند سطح بودجه سال ۴۷ پنجاه و پنج درصد بیشتر از سطح بودجه ۴۶ بشود درحالیکه دفتر بودجه فقط ۱۴٪ را قبول کرده است . وزارت خارجه پیشنهاد کرده ده سفارت جدید درخارج مفتوح گردد . نکته دیگر آنکه در نظر دارند دستگاه بیسیم خریداری نمایند که مستلزم پرداخت سی میلیون ریال میباشد . همچنین پیشنهاد کرده اند پایه حقوق اعضای وزارت خارجه افزایش داده شود .

شاهنشاہ فرمودند درمورد سفارتخانههای جدید فعلاً در بلغارستان ونیجریه سفارت تأسیس شود بقیه بماند برای سال آینده . موضوع خرید دستگاه بیسیم توسط نمایندگان وزارت خارجه - وزارت پست وتلگراف وارتش وساواک بررسی شود اگر لازم دارند خریداری کنند. درخصوص افزایش حقوقها شاید درمورد مأمورین خارج از کشور اینکار فعلاً ضرورت نداشته باشد. باید بررسی نمود . ولی در داخل کشور لازم بنظر میرسد تا کارمندان وزارت خارجه اینقدر فشار برای گرفتن مأموریت وسفر بخارج وارد نیاورند .

رئیس دفتر مرکزی طرح وبودجه بعرض رساندند وزارت اطلاعات تقاضا دارد سی میلیون ریال برای ایجاد پنجاه و پنج نمایندگی خبرگزاری در داخل وخارج کشور ویست و پنج میلیون ریال برای پذیرائیها و پنجاه ونه میلیون ریال برای چاپ بیوگرافی شاهنشاہ ولوایح دوازده گانه انقلاب به شش زبان در اختیار آنوزارت گذارده شود .

شاهنشاہ فرمودند تأسیس نمایندگی خبرگزاری و چاپ لوایح انقلاب فعلاً هیچ لزومی ندارد . درمورد مهمانیها نیز بهمه وزارتخانهها ومؤسسات دولتی بخشنامه نمائید که باید در این امر صرفه جوئی نمایند. هیچ لزومی ندارد در همه پذیرائیها از همه وزراء دعوت بعمل آید و پنجاه نوع غذای مختلف عرضه شود. باید

دید از چه مقاماتی در چه نوع مهمانی‌هایی باید دعوت شود .
رئیس دفتر مرکزی طرح و بودجه بعرض رساندند طبق نظریه بانك مرکزی
ممکنست بازپرداخت قسط اول ششصد میلیون ریال وام اخیر وزارت جنگ را
بتأخیر انداخت باین طریق کمک و گشایشی در کار خواهد بود . ضمناً از طرف وزارت
جنگ مبلغ سیصد میلیون ریال هم بعنوان حذف گماشته افسران اضافه پیشنهاد شده
که باید تأمین نمود .
شاهنشاه فرمودند موضوع حذف گماشته را باآنکه مهم بود نپذیرفتیم
ولی در اولین فرصت باید اینکار را کرد .

رئیس دفتر مرکزی طرح و بودجه بعرض رساندند شهربانی شصت درصد
اضافه بر بودجه سال ۴۶ تقاضا کرده در حالیکه با ۱۲٪ بیشتر موافقت نشده . آنها
در نظر دارند یکهزار پاسبان جدید استخدام نمایند . یک گردان امدادی تشکیل دهند.
تفاوت اعتبار حق مقام افسران را پرداخت کنند و جیره غذائی زندانیان را افزایش
دهند و علاوه بر این ۲۵ درصد حقوق پاسبانان و سرپاسبانان را بالا ببرند .
شاهنشاه فرمودند فعلاً استخدام جدید ننمایند ولی در مورد پرداخت ۲۵
درصد اظهار میداشتند از اعتبار جاری تأمین خواهند نمود .

البته بوضع زندگی افراد ژاندارم و پلیس هم باید توجه کرد . ژاندارمها
صبح و عصر - وقت و بیوقت در سرما و گرما جان میکنند - در گرمای خوزستان یا
در سرمای اردبیل باید کار کنند با عقرب و مار سازند و وظایفشان را انجام دهند .
این نکات را نباید از نظر دور داشت . اگر برای آنها اضافاتی در نظر نمیگیرید برای
کارمندان سیویل هم پیشنهاد نکنید .

رئیس دفتر مرکزی طرح و بودجه بعرض رساندند با ژاندارمری بطور کلی
توافق نظر حاصل شده است جز در مورد استخدام کارکنان غیر نظامی و خرید تجهیزات
و اسلحه - برای تهیه غذا جهت درجه داران پاسگاهها پیشنهاد کرده اند مبلغی نقداً
بهر درجه دار پرداخت شود .

شاهنشاه فرمودند این موضوع اخیر الذکر را بررسی کنید اگر مبلغی نقداً
پرداخت شود ممکنست بمصارف دیگر برسانند ولی اگر غذا بآنها داده شود لااقل
اطمینان حاصل میشود که بمصرف صحیح رسیده است . در مورد تجهیزات نظامی
با ارتش مذاکره کنید شاید آنها بتوانند نیازمندیهای ژاندارمری را تأمین کنند .
رئیس دفتر مرکزی طرح و بودجه بعرض رساندند وزارت کار پیشنهاد
نموده ۸۳ درصد نسبت به بودجه سال ۴۶ آن وزارت اضافه شود در حالیکه دفتر بودجه
فقط ۱۸ درصد را قبول کرده است .
قسمت اعظم تقاضای وزارت کار مربوط است با افزایش پاداش بازرسان کار -

ایجاد مهدکودک - استخدام کارمندان جدید و خرید اتوبوس .
شاهنشاه فرمودند باید دید وزارت کار برای رسیدگی بوضع واحدهای
صنعتی درسراسرکشور کادر کافی دارد یا نه . اعتبار کافی برای این امر وهمچنین
ترمیم میزان پاداش بازرسان کاررا تأمین نمائید بقیه بماند برای سال بعد .
رئیس دفتر مرکزی طرح وبودجه بعرض رساندند درمورد بودجه سایر
دستگاهها افزایش پیشنهادی چندان زیاد نمیباشد .

شاهنشاه فرمودند درمورد وزارت بهداری ووزارت آموزش وپرورش
چه اقدامی شده . بالاخره موضوع واگذاری امور درمانی وآموزش دبیرستانی را
بمردم باید یکرروزی عملی سازیم . مردم باید درتأمین هزینههای مربوطه کمک نمایند.

بودجه عمرانی سال ۴۷

نخست وزیر بعرض رساندند دربودجه عمرانی برای سال ۴۷ کسری نسبتاً
زیادی داریم وناچار خواهیم بود بعضی طرحها را حذف نمائیم .

مدیرعامل سازمان برنامه بعرض رساندند ادامه طرحهای در دست اجرا
به ۸۲ میلیارد ریال و طرحهای مستمر به ۳۲ میلیارد ریال جمعاً ۱۱۴ میلیارد ریال
اعتبار احتیاج دارد درحالیکه فقط ۸۰ میلیارد ریال دراختیار داریم .
شاهنشاه فرمودند چطور شده چنین وضعی پیشامد نموده است ؟ کجا حسابتان
غلط درآمده ؟

مدیرعامل سازمان برنامه بعرض رساندند درآمد حاصل ازصادرات نفت
درمحاسبات خیلی بیشتر از آنچه اکنون ظاهراً عاید کشور خواهد شد بحساب آمده
است . ازاین گذشته درطول برنامه سوم چند طرح بزرگ مانند خط لوله گاز
وذوب آهن اضافه شده است خاصه آنکه شرکت ملی نفت ایران مرتباً درهزینه لوله
سراسری گاز تجدیدنظر نموده ومبلغ موردنیاز را افزایش داده .

کارخانه لوله سازی اهواز که انتظار میرفت پس از تکمیل موجب صرفه جوئی
درهزینه حمل ونقل لوله درمقام مقایسه با صفحه فولادی بشود متأسفانه با مشکلاتی
مواجه شده وتکمیل آن بتأخیر افتاده وناچار باید یکصد هزار تن لوله ازخارج
خریداری نمود . درمورد طرحهای مربوط بآب و برق اعتبارات نسبتاً سنگینی تقاضا
شده است ودرنتیجه برای کشاورزی - امورصنعتی وآموزشی وبطور کلی کارهای
اجتماعی اعتبارات زیادی باقی نمی ماند .

شاهنشاه فرمودند به وزیر آب و برق ابلاغ نمائید موقعی طرحهای مربوط
به برق را تصویب میکنیم که شبکه آنها بموقع آماده وازهر دو بهره برداری شود

والا برق موجود بدون داشتن شبکه چه فایده دارد لذا در آینده طرحی تصویب میشود که شبکه آن همزمان با تکمیل طرح آماده شود .

مشکلات اصلی ما چه در مورد بودجه عادی یا عمرانی ناشی از آنست که در آمدی که ما انتظار داشتیم از فروش نفت عاید نمیشود ولی در این مورد مذاکرات هنوز ادامه دارد هر قدر بیشتر از این ممر عایدی تحصیل نمائیم بهمان تناسب گشایشی در کارها ایجاد خواهد شد .

جلسه مدت سه ساعت ادامه داشت و در ساعت هشت بعد از ظهر پایان یافت .

صورت جلسه ۱۹ فروردین ۴۷

آقایان نخست وزیر - وزراء دارائی - کار و امور اجتماعی - اقتصاد -
آبادانی و مسکن - آب و برق - کشاورزی - اصلاحات ارضی و تعاون روستائی -
دکتر گودرزی وزیر مشاور و دبیر کل سازمان امور اداری و استخدامی - وزیر
مشاور و معاون اجرایی نخست وزیر - مدیر عامل سازمان برنامه - رئیس دفتر
مخصوص شاهنشاهی و رئیس بانک کشاورزی در این جلسه افتخار حضور داشتند
و موضوعات بترتیب مذکور در زیر مطرح گردید :

صادرات نفت ایران

شاهنشاه فرمودند بمناسبت تعطیلات عید پاک مسیحی شرکتهای نفتی عضو
کنسرسیوم فرصت خواسته اند تا در این فاصله ضمناً مطالعاتشانرا تکمیل نموده و سپس
نسبت به خواسته های ایران در امر افزایش صادرات نفت اظهار نظر نمایند . قدر مسلم
اینست که ایران نمیتواند قبول کند شرکتهائی به استناد اینکه يك قراردادى برای
تولید نفت با ما دارند ما را از استفاده از منابع طبیعی خود محروم نمایند .
هیچ شرکتى نمیتواند ملتی را از حق استفاده از منابع خود محروم کند . اصولاً
يك قطع نامه ای در این زمینه بتصویب سازمان ملل متحد نیز رسیده است .
امروز خبر جالبی از رادیو پخش میشد دائر براینکه دولتهای کویت
و عربستان اظهار داشته اند رویه شان نسبت به شرکتهای نفتی بستگی به مسئله
فلسطین دارد .

نخست وزیر بعرض رساندند يك خبر هم از ژاپن بود که بین ژاپن و روسها
توافقی برای تحویل نفت بعمل آمده و ظاهراً نفتی که در این مورد مبادله میشود
از کشورهای عربی تأمین میگردد در حالی که قرار بود شرکت نفت ب پ نفت ایران را
تحویل ژاپن بدهد و نفتی که روسها به ژاپونیا میدهند در عوض تحویل ب پ
در اروپا نمایند .

شاهنشاه فرمودند نماینده مجارستان هم پیشنهاد کرده بود ایران به روسها نفت بدهد. روسها این نفت را به ژاپن داده و در عوض نفتی که به ژاپن میداده‌اند به مجارستان تحویل دهند.

نخست‌وزیر بعرض رساندند ما باید دنبال این قبیل پیشنهادها را بگیریم تا به نتیجه برسیم والا اگر بخواهیم منتظر آنها بشویم ممکنست معاملات را با اعراب انجام دهند.

شاهنشاه فرمودند بشرکت نفت این موضوع را تذکر دهید.

وزیر اقتصاد بعرض رساندند مذاکرات مجارها با دولت سعودی ظاهراً پیشرفت زیادی نموده‌است ولی درتهران صحبت از خرید نفت ما از قرار هربشکه يك دلارویست سنت مینمودند از آنها سؤال شد نفت را به چه قیمت از روسها خریداری میکنند. پاسخ دادند از آنها خیلی گران میخرند. حقیقت اینستکه روسها نفت را هربشکه بیش از سه دلار به مجارها و سایر ممالک اروپای شرقی میفروشند درحالی‌که ما تقریباً نصف این مبلغ بآنها پیشنهاد کرده‌ایم.

شاهنشاه فرمودند این رقم بهیچوجه برای ما قابل قبول نیست. بهرحال ما موضوع ایجاد يك پایگاه نفتی را در اروپای شرقی بخصوص در حوالی دریای آدریاتیک پیشنهاد کرده‌ایم حالا به بینیم عکس‌العمل دولتهای این منطقه چیست؟ ولی بازهم تکرار میکنم که هیچ شرکتهای نمیتواند کشوری را از استفاده از منابع طبیعی خودش محروم کند.

پتروشیمی

شاهنشاه فرمودند آیا مشکلات کارخانه پتروشیمی شاهپور با آلایدکمیکال مرتفع شده است؟

نخست‌وزیر بعرض رساندند دراینمورد تحقیق شد بنظر شرکت ملی برای صنایع پتروشیمی هیچ اشکال عمده‌ای دربین نیست. شرکت آلاید میخواست با حذف بعضی طرحها سرمایه‌گذاری کمتری نموده و برمیزان درآمد سالانه خود بیفزاید و شرکت پتروشیمی آنرا قبول نداشته ولی نکته مهم مسئله بازاریابی است که ظاهراً آلاید آمادگی کامل برای تهیه بازاری جدید ندارد.

شاهنشاه فرمودند چرا خودمان اینکار را نمی‌کنیم؟ ما میتوانیم درمانزی و تایلند رأساً بازاریابی کنیم ظاهراً دولت تایلند مایل نیست آلایدکمیکال دستگاه فروش درآن کشور دائر کند ولی حرفی ندارند ایران اینکار را بکند. حال یا آلاید بازار تایلند را بما واگذار کند یا در مورد پنجاه درصد سهم خودمان از محصولات رأساً درتایلند اقدام کنیم. این مطالب را دنبال نمائید.

کارخانه آلومینیوم سازی

شاهنشاه فرمودند در کار کارخانه آلومینیوم سازی چه پیشرفتی حاصل شده؟. وزیر اقتصاد بعرض رساندند شرکت تشکیل و زمین که انتخاب آن کارمشکلی بود عملی شده پیشنهاد ساختن کارخانه هم از يك گروه آلمانی و يك گروه انگلیسی رسیده که تحت بررسی میباشد. شاید این بررسیها تا دو ماه دیگر تکمیل و سفارش لازم داده شود.

کارخانه دیزل سازی

شاهنشاه فرمودند کار دیزل سازی بکجا رسیده؟. وزیر اقتصاد بعرض رساندند شرکت دُورمن به ثبت رسیده. لیلاند و مرسدس هم مشغول تهیه مقدمات کار هستند. امیدواری زیادی هست که بتوانیم دیزلهای ساخت ایران را در نمایشگاه آسیائی که در پائیز سال ۴۸ در تهران برگذار میشود عرضه نمائیم.

بورس و توسعه صنایع

شاهنشاه فرمودند در کار بورس چه پیشرفتی حاصل شده؟. وزیر اقتصاد بعرض رساندند در حال حاضر فقط سهام بانک توسعه صنعتی در بورس عرضه میشود. سیاست بورس آنست که در انتخاب سهام سخت گیری کند تا اعتماد بیشتری جلب نماید.

شاهنشاه فرمودند منظور من اینست که سهام کارخانجات بین تعداد بیشتری از مردم پخش شود نه آنکه فقط ده نفر سرمایه دار سهام را بین خود مبادله نمایند باید سعی کنیم هرچه بیشتر وجوه مردم را جلب نمائیم. وقتی سهام خرد باشد و در اختیار همه گذارده شود بطور غیرمستقیم تمام مردم در صنعتی کردن کشور مشارکت خواهند داشت بدون آنکه افراد غیروارد در کارها مداخله نمایند البته این مانع سرمایه گذارهای بزرگ نیست. آنها نیز باید بموقع تشویق شوند. باید تمام اقدامات را نمود تا قیمت محصولات صنعتی ما با قیمتهای بین المللی رقابت نماید تا صادرات امکان پذیر گردد.

هنگام بازدید نخست وزیر شوروی از ایران با ایشان مذاکره شد که متفقاً يك برنامه طویل المدت طرح ریزی نمائیم. آنها احتیاجاتشانرا بما سفارش دهند و ما هم آنچه لازم داریم برای آنها تهیه کنیم. ما باید کارخانجات بزرگ ریسندگی و بافندگی یکصد و پنجاه هزار دو کی و بزرگتر مجهز به آخرین وسائل داشته باشیم

تا هم از پنبه خود استفاده و هم ایجاد کارنمائیم خاصه آنکه تعداد جمعیت ایران با ارتقاء سطح زندگی و ازبین رفتن امراضی چون مالاریا مرتباً رو به افزایش است. مطلب دیگر موضوع پارچه‌های پشمی است که درست نمیدانم وضع ایران از لحاظ تأمین احتیاجات مردم چیست؟

وزیر اقتصاد بعرض رساندند جنس پارچه‌های پشمی ما رو به بهبودی است و در نظر داریم چند واحد دیگر هم در کرمانشاه - ملایر - مشهد و در محلی در شمال ایجاد نمائیم.

توسعه نوغان و تشویق کشاورزان

شاهنشاه فرمودند تولید ابریشم طبیعی روز بروز در دنیا اهمیت بیشتر پیدا میکند. در ایران سالها کرم ابریشم پرورش داده میشد ولی تخم نوغان که در سابق داشتیم خوب نبود و باید عوض شود. وزرائی که اینکار با آنها مربوط میشود در این مورد بررسی و گزارش مشترکی تهیه نمایند که در یکی از جلسات آینده شورای اقتصاد بررسی و نسبت بآن اتخاذ تصمیم شود. یکی از محاسن توسعه پرورش کرم ابریشم اینستکه کشاورزان میتوانند اوقات فراغت خود را مصروف اینکار نموده و ضمناً کمکی هم از این راه بزندگی آنها میشود. اصولاً ما باید توجه خیلی زیادی به امر کشاورزی و بهبود وضع کشاورزان بکنیم و هر میزان اعتبار اضافی پیدا میکنیم بمصرف توسعه کشاورزی برسانیم.

کشاورزی ما در مقام مقایسه با سایر شئون کشور خیلی عقب است. هر سال آماری از وضع تولیدات کشاورزی در دنیا منتشر میشود. در این نشریه ممالک به چهار دسته تقسیم شده‌اند. ایران یا در دسته چهارم قرار دارد و یا احیاناً در دسته سوم. وقتی از هر هکتار زمین فقط ۸۰۰ کیلو گندم و یا سه تن برنج برداشت میشود دیگر چه انتظاری میتوان داشت. در بعضی کشورها از یک هکتار زمین تا ۱۱ تن برنج برداشت مینمایند. این برای ما ننگ آوراست که در پست‌ترین مراحل کشاورزی در بین ممالک دنیا قرار داشته باشیم. ما اصلاحات ارضی کردیم. مراتع و جنگل‌ها را ملی نمودیم. سدها ساخته‌ایم ولی باز هم نتیجه‌اش آنطور که میخواستیم نشده‌است. از کشور مالزی که اخیراً بازدید نمودیم یکصد نفر کارشناس گندم در یک آزمایشگاه آنها کار میکردند تلگرافاً سؤال نمودیم در ایران در آزمایشگاه شمال چند نفر متخصص داریم پاسخ داده شد دوف نفر. متأسفانه در کشور ما این مسائل جنبه تفنن بخود گرفته. منظور اینستکه کاری بکسی بدهند که حقوقی دریافت نمایند نه آنکه واقعاً کارشناس کار باشد. در تایلند مزارع نمونه دارند. خانه هم میسازند و خیلی هم قشنگ‌تر و باسلیقه‌تر از ما میسازند. ما مرتباً میگوئیم ایرانی

با هوش - ایرانی با ذوق - ایرانی تحصیل کرده . همه در ایران متخصص هستند ولی نتیجه کار چیست ؟ در مالزی در شهر پنانگ شرکت حقوق تیف منزل « پری فابریکه » ۲۳ طبقه برای کارگران ساخته . خانه دوسه اتاقه ساخته اند به قیمت ده هزار تومان همه زیبا همه جالب - بروید آنها را ببینید . دستور داده بودم حتی وزراء عوض اینکه میروند به آمریکا و انگلستان بروند به همین ممالک شرقی که قبولشان ندارند و تصور میکنند از ما عقب تر اند . دائم میگوئید ایرانی هنرمند است ایرانی هنر دوست است . ایرانی شاعر و با ذوق است . آنوقت برای من نقشه می کشند برای خانه های سازمانی در اهواز عین طویله . آیا شما خانه های ارزان قیمتی که در اهواز ساخته اند دیده اید ؟ همه بی روح - بد ترکیب و درست مثل زندان . فقط همین مانده که روی درش بنویسند زندان و چند میله فلزی هم جلو هر پنجره نصب کنند تا درست مثل زندان بشود .

انقلاب اداری و تشکیل سازمان بازرسی شاهنشاهی

وزیر مشاور و معاون اجرائی نخست وزیر بعرض رساندند در اجرای اصل دوازدهم انقلاب ایران ابتدا سمینار حزب ایران نوین و سپس کنگره انقلاب اداری و آموزشی تشکیل شد و نتایج آن پس از بررسی در کمیسیونهای متعدد در هیئت دولت مطرح گردید و تصویب شد که بمنظور نظارت عالی و مستمر بر اقداماتی که باید در زمینه رسیدن بهدفعهای اساسی انقلاب اداری بعمل آید با کسب اجازه از پیشگاه مبارک ملوکانه شورائی بنام شورای انقلاب اداری تحت ریاست عالیبه شاهنشاه تشکیل شود و اعضای آن با فرمان همایونی منصوب گردند . برای پیش برد تصمیمات شورا دو واحد زیر نظر شورا انجام وظیفه نمایند . دبیرخانه و سازمان بازرسی شاهنشاهی . سازمان امور اداری و استخدامی کشور و وظیفه دبیرخانه این شورا دارا باشد و در قسمت تشکیلات طرح و بررسیهای هر وزارتخانه کمیته خاصی برای عملی کردن هدفهای انقلاب اداری تشکیل شود و این کمیته ها موظف گردند بررسیهای لازم در جهت پیشرفت کارها بعمل آورند و نتیجه در شورا بشرفعرض همایونی برسد . البته بازرسی شاهنشاهی نیز کارهای مربوط به بازرسی را در تمام دستگاهها انجام خواهد داد . علاوه بر این بمنظور انجام اقدامات فوری در جهت تحقق پیشنهادهای مندرج در قطعنامه کنگره انقلاب اداری شش تصمیم دیگر توسط هیئت دولت اتخاذ شد و برای اجراء بوزارتخانه ها ابلاغ گردید .

۱ - ایجاد واحد راهنما در هر وزارتخانه برای کمک به مراجعین و رفع مشکلات . در این واحد تعدادی از کارمندان با تجربه هر وزارتخانه موظفند بمشکلات مراجعه کنندگان رسیدگی و راهنماییهای لازم بعمل آورند .

۲ - تقویت دستگاه بازرسی وزارتخانه‌ها بمنظور رسیدگی فوری بشکایات مردم و انتخاب بازرسان مخصوصی که عهده‌دار باشند بطور مستمر حسن جریان امور را مراقبت نموده و هرگونه مسامحه و تأخیر و سوء جریان را گزارش نمایند.
۳ - تقلیل تعطیلات رسمی از پانزدهم فروردین ۴۷ از ۲۶ روز به ۱۵ روز در سال .

۴ - افزایش مدت کار ادارات بحداقل ۴۰ ساعت در هفته اعم از صبح و بعدازظهر .

۵ - تفویض اختیارات بیشتر به ادوات محلی و الزام ادارات به استفاده از این اختیارات .

۶ - تعیین ساعات معینی باتوجه به طبیعت کار ادارات در هر وزارتخانه و مؤسسه دولتی برای پذیرفتن مراجعه‌کنندگان .

شاهنشاه فرمودند اگر منظور از ایجاد واحد راهنما ارائه طریق به مراجعه‌کنندگان باشد میتواند دستگاههای اتوماتیک هم نصب کنید که با فشار دادن دگمه راهنمایی لازم بعمل آید و یکروزی هم باید اینکار را بکنیم ولی اگر منظور تان علاوه بر راهنمایی اینستکه این واحد بتواند تا حدودی کارها را فیصله دهد باید اختیارات کافی بآنها داده شود که در همانجا تصمیم بگیرند . اصولاً تصمیمات هیئت دولت خوب است همه را تعقیب نمائید .

نخست‌وزیر بعرض رساندند مهمترین عامل در اجرای انقلاب اداری ایجاد ایمان در کارمندان دولت میباشد تا انقلاب بنحود لخواه تحقق یابد . ضمناً تا تشکیل کمیته‌های انقلاب در هر وزارتخانه وزراء باید هر کدام نسبت به تقلیل تشریفات و حذف کارهای زائد و اصلاح قوانین اقدام نمایند کما اینکه همین چند روز قبل نیک‌پی و رئیس شهربانی در یکی دو جلسه راه حلی پیدا کردند که کلیه تشریفات زائد مربوط به صدور گذرنامه حذف شود . نکته مهم دیگر آنست که دستگاهها نسبت به کارمندان خود تعصب نداشته باشند .

شاهنشاه فرمودند ایمان باید در بین کارمندان دولت وجود داشته باشد ولی فرض کنید آن ایمانی که میخواهیم نبود ما که نمیتوانیم تسلیم شویم . شورای انقلاب اداری تحت نظر ما تشکیل میشود ولی البته هیچکس غیر از خود دولت نمیتواند انقلاب را در ادارات عملی سازد پس کسی را که مسئول اینکار میکنیم باید خود نخست‌وزیر مملکت باشد . درشورا یکی دونفر بازا شغلی که دارند باید عضویت ثابت داشته باشند مانند دبیر کل سازمان امور اداری و استخدامی و احتمالاً رئیس بازرسی شاهنشاهی . نسبت به بقیه اعضاء به بینید چه کسانی خوب و مناسب هستند . شاید یک نفر از دانشکده علوم اداری و یک نفر از اطاق بازرگانی و یک نفر هم

از اطاق صنایع شرکت نمایند. شرکت شهردار انتخابی تهران بلحاظ وظایف سنگینی که شهرداری از لحاظ تأمین خدمات برعهده دارد مفید میباشد. بهر حال موضوع ترکیب شورا را بررسی نمائید. نکته مهمی که نباید از نظر دور داشت آنست که ادارات موقعی ممکنست اصلاح شود که مردم هم اصلاح شوند. این مطلب را باید دائماً در ذهن مردم وارد کنید. تا موقعی که مردم به قوانین وارد نبوده و خودشان قانون را محترم نشمارند هیچ نوع بهبودی نمیتوان انتظار داشت. نکته دیگر آنست که در آینده با تشکیل انجمن‌های ایالتی و ولایتی و انجمن‌های شهرتوقعات مردم تا حدودی از دستگاههای دولتی کاسته خواهد شد و متوجه میشوند که برای اصلاح کارها باید با یکدیگر و با این انجمن‌ها همکاری نمایند. نکته مهم دیگر مسئله استانداران است. استانداران باید آنقدر اختیار داشته باشند که بتوانند بکارهای مردم در محل رسیدگی و نسبت بآنها دستور لازم صادر نمایند. در تهران اگر کسی مشکلی داشته باشد و بکارش رسیدگی نکنند بالاخره میتواند بدفتر مخصوص یا مقامات دیگر متوسل شود ولی در استانها اینطور نیست لذا اگر هر کس از ادارات دولتی مأیوس شد و به جائی نرسید باید در مرحله آخر بتواند به استاندار یعنی نماینده پادشاه مملکت توسل جوید. اگر استاندار اینکارها را نکند چه احتیاجی بوجود استاندار هست. هر وزارتخانه میتواند از تهران دستگاه مربوطه اش را در هر شهرستان اداره کند. مطلب دیگر ایجاد یک بازرسی است مافوق دستگاههای دولتی. چون مافوق آنها است باید قاعداً نه حبی داشته باشد و نه بغضی و بیطرف است. نه میخواهد برای کسی پرونده سازی بکند و نه کارشکنی نماید. ضمناً تحت نفوذ کسی هم قرار نمیگیرد. اینست که باید در اینمورد زودتر اتخاذ تصمیم نمائیم. همین الان لایحه مربوطه را مطرح نمائید.

وزیر مشاور و معاون اجرائی نخست‌وزیر بعرض رساندند در ماده ۱ لایحه پیش‌بینی شده است که بمنظور رسیدگی بشکایات مردم از کارکنان وزارتخانه‌ها و مؤسسات دولتی و سازمانهای انتفاعی و بازرگانی وابسته بدولت و شهرداریها و مؤسسات عام‌المنفعه و کلیه سازمانهایی که تمام یا قسمتی از سرمایه آنها متعلق بدولت است یا دولت بنحوی از انحاء بر آنها نظارت مینماید سازمانی بنام سازمان بازرسی شاهنشاهی تحت نظارت عالی شاهنشاه تشکیل شود.

شاهنشاه فرمودند در آینده قرار است شهردارها بدست مردم انتخاب شوند لذا چرا در لایحه اسم از شهرداری‌ها برده شده است اینها جزو مؤسسات دولتی نیستند. وزیر مشاور و معاون اجرائی نخست‌وزیر بعرض رساندند از شهرداری مخصوصاً اسم برده شده تا مشمول لایحه بشود چون مقدار زیادی از شکایات مردم مربوط بدستگاههای شهرداری است.

وزیر اقتصاد بعرض رساندند چون شهردارها قرار است انتخابی باشند اگر خوب کار نکنند دفعه بعد انتخاب نمیشوند .

وزیر دارائی بعرض رساندند باید دید هدف از تشکیل سازمان بازرسی شاهنشاهی چیست ؟. اگر هدف رسیدگی بشکایات مردم ازدولت است در اینصورت شهردار بهانبااید منظور شوند و اگر هدف رسیدگی بشکایات مردم ازمردم است آنوقت این سؤال مطرح میشود که چرا اطاقهای صنایع ویا اطاقهای بازرگانی وامثال آنها مشمول نشوند .

وزیر آب وبرق بعرض رساندند اگر اجازه فرمایند درصورت انتصابی بودن شهردار سازمان بازرسی شاهنشاهی بتواند بکار آنها رسیدگی کند .

شاهنشاه فرمودند بهمین ترتیب عمل نمائید مؤسسات شیر وخورشید سرخ وسازمان شاهنشاهی خدمات اجتماعی را هم منظور نمائید اگر چه تصور میکنم وضع آنها مرتب است وخوب اداره میشوند ولی لازم است گاهگاهی تحت بازرسی قرار گیرند خاصه آنکه قسمتی از بودجه آنها توسط دولت تأمین میشوند .

وزیر اقتصاد بعرض رساندند در لایحه قید شده دستگاههایی که دولت بنحوی از انحاء بر آنها نظارت دارد مشمول قانون شوند . این امر اشکالاتی تولید میکند .

وزیر مشاور ومعاون اجرائی نخستوزیر بعرض رساندند در یکی ازمواد لایحه پیشبینی شده دستگاههایی که قانون خاصی دارند مانند بانک مرکزی - بانک ملی وشرکت ملی نفت ایران مشمول مفاد قانون گردند .

شاهنشاه فرمودند بهرحال بدون اجازه ما که بازرسی نمیشود . دریک ماده قید نمائید بازرسی نسبت بدستگاههایی که قوانین خاص دارند موقوف به صدور امریه خاص میباشد .

وزیر مشاور ودبیرکل سازمان امور اداری واستخدامی کشور بعرض رساندند درگذشته سازمان بازرسی شاهنشاهی وجود داشت از بازرسی کل کشور هم دولتها استفاده میکردند ولی باندازه چند سال اخیر نه رشد اقتصادی داشتیم ونه صحت عمل در دستگاههای اداری به اندازه امروز بود . اکنون با ایجاد بازرسی جدید باز ممکنست کارمندان از قبول مسئولیت که مستلزم پیشرفت است واهمه داشته وباندازه کافی کار نکنند خاصه آنکه اختیارات فوقالعاده زیادی برای این سازمان پیشبینی شده است .

شاهنشاه فرمودند شما بعضی نکات را فراموش میکنید . پیشرفتهایی که حاصل شده با بودن یا نبودن بازرسی ارتباط نداشته بلکه متعاقب انقلاب ۱۳۴۱ ایران شروع شده است . انقلاب ما طوری وضعیت را دگرگون کرد که نتیجه مثبت ومعقول آن پیشرفت امروز کشور میباشد . ارتشدها به حبس رفتند -

گواینکه این بار هم سیویلها با زنجوی از زیر مجازات فرار کردند . سرمایه‌دار ایرانی که در گذشته تمام فکرش این بود که چطور پولش را بخارج منتقل کند سرمایه‌اش را دوباره به کشور برگرداند و در این کشور سرمایه‌گذاری کرد . اعتماد مردم جلب شد . چرا ؟ برای اینکه وضع اجتماعی ایران محکم گردید و بی‌عدالتی از بین رفت . خارجی‌ها متوجه سرمایه‌گذاری در ایران شدند . رژیم‌های سرمایه‌داری و کمونیست هر دو از اجتماع ما تعریف میکنند . همه اینکارها شده منتهی ما معتقد نیستیم کارها روی فرد تکیه کند . باید اساس و ریشه داشته باشد و بهمین دلیل معتقدیم که باید لایحه بازرسی شاهنشاهی بتصویب قوه مقننه برسد و الا در حال حاضر هر دستوری ما بدهیم و هر نوع بازرسی که بخواهیم اجرا میشود . وزیر مشاور و دبیر کل سازمان امور اداری و استخدامی بعرض رساندند در لایحه پیش‌بینی‌نشده چه شخصی جوابگوی سازمان در مقابل قوه مقننه خواهد بود . شاهنشاه فرمودند نخست وزیر مسئول این امر است . هیچکس دیگر غیر از او نمیتواند باشد . اگر در لایحه پیش‌بینی نشده اضافه نمائید . وزیر اقتصاد بعرض رساندند در لایحه جدید حدود وظایف سازمان مشخص نشده اگر اجازه فرمایند تعریف شود که بچه‌نوع کارهایی باید رسیدگی کند . شاهنشاه فرمودند هدف اصلی از تشکیل این سازمان آنست که مردم بدانند يك دستگاهی هست که به شکایت آنها رسیدگی میکند و اگر اجحافی یا بی‌عدالتی بآنها بشود میتوانند مطالب‌شانرا عنوان کنند . دستگاههای اداری هم بدانند که يك سازمانی هست که ممکنست بکارشان رسیدگی کند . اگر از ابتدا بخواهیم کار آنها را محدود کنیم ممکنست خیلی از امیدها مبدل به یأس شود . وزیر اقتصاد بعرض رساندند در لایحه پیش‌بینی‌شده بازرسی سازمان میتواند هنگام بازرسی هر يك از کارمندان دولت را موقتاً از کار برکنار نماید . اگر اجازه فرمایند این اختیار محدود شود به موارد سوء استفاده . شاهنشاه فرمودند مانعی ندارد آنرا محدود بموارد سوء استفاده نمائید بشرط آنکه وقتی بعداً گزارش داد که باید فلان کارمند عوض شود نیائید و از کارمند خودتان بیجهت دفاع کنید .

چگونگی تأمین نیازمندیهای مالی شرکتهای تعاون روستائی

نخست وزیر بعرض رساندند برای رفع اشکالات مالی شرکتهای تعاون روستائی بین وزراء کشاورزی و اصلاحات ارضی و رئیس بانک کشاورزی توافق اصولی شده که بانک کشاورزی عامل پرداخت وام شرکتهای تعاونی بشود تا ضمناً در آن واحد بانک کشاورزی و سازمان مرکزی تعاون روستائی در يك محل فعالیت مشابه نمایند .

وزیر اصلاحات ارضی و تعاون روستائی بعرض رساندند سازمان برنامه‌جمعاً ۴۸۰ میلیون ریال برای سال جاری در اختیار سازمان مرکزی تعاون روستائی قرارداد داده تا بین شرکتهای تعاونی روستائی تقسیم کند و بیش از این هم نمیتواند تخصیص دهند . چون احتیاجات شرکتهای تعاونی خیلی بیشتر است لذا بررسی شد که سازمان مرکزی تعاون روستائی کلیه اعتبارات موجود خود را به بانک کشاورزی منتقل سازد و بانک مذکور عامل پرداخت سازمان شود . در اینصورت لازم است در اساسنامه بانک تغییراتی داده شود و احتمالاً اسم آنهم بیابانک تعاون روستائی تبدیل گردد .

رئیس بانک کشاورزی بعرض رساندند در حال حاضر بانک کشاورزی فقط میتواند به سازمان مرکزی تعاون روستائی وام اعطاء نماید . پیشنهاد وزارت اصلاحات ارضی آنست که بانک کشاورزی مجاز شود به شرکتهای تعاون روستائی هم مستقیماً وام اعطاء نماید .

شاهنشاه فرمودند تعاونیها باید تدریجاً برای خود تشکیل بانک بدهند و یکی از بزرگترین بانکها را بوجود بیاورند کما اینکه در بعضی ممالک بزرگترین بانکها به تعاونیها تعلق دارد . بانک کشاورزی نمیتواند در وضع موجود عامل سازمان مرکزی تعاون روستائی بشود چون وظایف دیگری هم دارد ولی تا جائی که مقدرات بانک اجازه میدهد باید به سازمان مرکزی تعاونی روستائی کمک کند و در هر کجا سازمان شعبه دارد دیگر بانک فعالیت نکند .

جلسه مدت سه ساعت و نیم ادامه داشت و در ساعت هشت و نیم بعد از ظهر پایان یافت .

صورت جلسه ۹ اردیبهشت ۴۷

آقایان نخست وزیر- وزراء دارائی - کار و امور اجتماعی - اقتصاد - آبادانی و مسکن - تولیدات کشاورزی و مواد مصرفی - کشاورزی - اصلاحات ارضی و تعاون روستائی - وزیر مشاور و معاون اجرایی نخست وزیر- مدیرعامل سازمان برنامه - رئیس دفتر مخصوص شاهنشاهی و رئیس کل بانک مرکزی در این جلسه افتخار حضور داشتند .

در ابتدا خلاصه جریان اقداماتی که حسب الامر شاهنشاه آریامهر بموقع اجرا گذارده شده بود توسط دبیرشورا بعرض رسید و سپس موضوعهای زیر مطرح گردید:

توسعه صنایع الکترونیک

شاهنشاه فرمودند در مذاکرات سازمان برنامه با شرکت نورنراپ چه پیشرفتهائی حاصل شده است؟

مدیرعامل سازمان برنامه بعرض رساندند شرکت نورنراپ در ابتدا پیشنهادهای مختلفی تسلیم نموده بود ولی فعلاً در مورد فرودگاه جدید تهران مذاکرات با آنها انجام و قیمتها براساس مناقصه بین المللی تعیین شده است . شرکت مذکور قبول نموده هر نوع حق کنترل روی کار داشته باشیم از جمله در مورد تصویب نقشهها - تطبیق مشخصات - میزان قیمتها - نظارت بر پیشرفت کارها و غیره . شاهنشاه فرمودند صحبت از این بود که در ده سال آینده دو میلیارد و سیصد میلیون دلار بخصوص در قسمت الکترونیک در ایران سرمایه گذاری بشود . رئیس بانک مرکزی بعرض رساندند پیش بینی شده در این مدت دو میلیارد و سیصد میلیون دلار ارزش کلیه کارهائی است که در قسمت الکترونیک باید بانجام برسد .

شاهنشاه فرمودند آیا ما در این مقام هستیم که خودمان بدانیم در این مورد چه چیز لازم است و چه کارهائی باید بکنیم؟

وزیر اقتصاد بعرض رساندند برای يك قسمت از کارهای الکترونیکی يك برنامه جامع تهیه شده است. وزارت اقتصاد میتواند ازدو طریق برنامه خود را تکمیل کند یکی از طریق گرفتن کارشناسان از سازمان ملل متحد و از واحد جدیدی که سازمان برای کمک به صنعتی نمودن کشورهای در حال توسعه ایجاد نموده است و دیگری بوسیله استخدام کارشناسان خارجی ولی لازم است بهر حال برنامه جامع داشته باشیم تا از جریان کارها منحرف نشویم.

شاهنشاه فرمودند وزیر پست و تلگراف در سفر اخیر به کشور ژاپن با بعضی شرکت‌های ژاپنی درباره امکان ساختن وسایل رادیو در ایران مذاکراتی نموده، بگوئید گزارش پیشرفت کار را بما بدهد. ما باید هر چه زودتر وارد صنایع الکترونیک بشویم. تنها کشوری در آسیا غیر از ژاپن فقط ایران است که میتواند تدریجاً يك کشور ویک اجتماع واقماً پیشرفته‌ای بشود. متأسفانه در مورد سایر ممالک هر کدام بدلائلی این امکان وجود ندارد. ما باید وارد صنایع الکترونیک و صنایع پتروشیمی بشویم. هیچ کشوری در آینده بدون صنایع الکترونیک امکان توسعه و پیشرفت نخواهد داشت.

بذر چغندر

شاهنشاه فرمودند بذر چغندر در ایران خوب نیست و بطور متوسط بیش از سیزده یا چهارده درصد نمیتوان از چغندرها قند گرفت در صورتیکه اگر ما بذر صحیح داشته باشیم بازده محصول خیلی بالاتر خواهد بود. برای من روشن نیست که در این کار بلژیکی‌ها جلوتر هستند یا هلندیها. گزارشی بود که هلندیها شاید از همه ممالک در این رشته پیشرفته‌تر میباشند این موضوع را بررسی و نتیجه را گزارش نمائید.

ما باید دائم بذر چغندرمان را بهتر کنیم. اگر یکسال بذر خوب بیاوریم و بعد فرسوده و بومی شود فایده ندارد. باید دائماً در اصلاح و بهبود آن اقدام نمود.

درآمد ایران از نفت

شاهنشاه فرمودند در جلسه قبل مطالبی راجع بجریان مذاکرات با شرکت‌های عضو کنسرسیوم عنوان نمودم تا اعضای شورای اقتصاد در جریان امر قرار داشته باشند. در این فاصله مذاکرات با شرکت‌های مذکور به نتیجه مثبت رسید. شاید لازم باشد نخست وزیر اطلاعاتی در این زمینه در اختیار نمایندگان مجلسین بگذارند تا مردم هم مطلع شوند ولی احتیاجی نیست اعلامیه رسمی صادر شود. مذاکرات ما با آنها بطور کلی بر اساس اصولی صورت گرفت که قبلاً عنوان نمودم. ما اعتقاد داریم

هیچ شرکت خارجی نمیتواند به استناد داشتن يك قراردادى كشورى را از استفاده از ثروتهاى طبيعى خودش محروم كند. در سازمان ملل متحد هم يك قطعنامه در همين زمينه بتصويب رسیده است. اين مرتبه كه نمايندگان شركتهاى عضو كنسرسیوم آمده بودند عنوان كردند كه علیرغم حسن نيتى كه نسبت بايران دارند اگر خيلى سعى كنند خواهند توانست در سال جارى ۸۲۵ و شايد ۸۳۵ ميليون دلار بما پيردازند. ميگفتند وضعيت بازار نفت خيلى خراب است و هيچگونه تعهدى براى آينده نمیتوانند نمايند و از اين قبيل حرفها. در جواب با آنها گفتم ممكنست اشكالاتى در امر صادرات داشته باشيد ولى من مسئول صاحبان سهام شركتهاى شما نيستم. من مسئول اين مملكت و اين ملت هستم. ما يك نقشه هاىى براى پيشرفت اين كشور داريم كه اجراى آنها مآلاً برفع منطقه خاورميانه و اصولاً بصالح همه نقاط دنيا ميباشد و هيچكس نمیتواند در مقام استفاده از ثروتمان ما را از اين حق محروم كند. بران من سه امكان وجود دارد: يكى اينكه شركتهاى عضو كنسرسیوم اعتبارات موردنياز ما را خودشان به ترتيب ميخواهند تأمين و تأديه نمايند ديگر آنكه بهره بردارى يكى از ميدانهاى نفتى مانند مارون را كلاً در اختيار ما بگذاريد خودمان براى صدور نفت بازار پيدا خواهيم كرد. ذخائر نفت مارون بيش از دو برابر ذخائر آغاچارى ميباشد. آنها كه از اين ذخائر عظيم استفاده نميكنند پس حق استفاده آنرا بخودمان بدهند. راه سوم آنست هر قدر نفت ميخواهند از ايران صادر كنند مابه التفاوت را براى تأمين در آمد مورد نظر بصورت نفت خام به قيمتى كه بين شركتهاى عضو معامله ميكنند در اختيار ما بگذارند. ما ميتوانيم بشركت نفت خودمان امر بدهيم بهر كشتى كه در اسكله پهلو گرفت نفت خام تحويل دهد و حساب كنسرسیوم را هم به بهاى تمام شده پرداخت نماييم.

با آنها گفتم مآلاً روابط بين سرزمين هاىى كه نفت دارند و ملت هاىى كه در اين مناطق زندگى ميكنند و دولت هاىى كه نماينده اين ملت ها هستند باشركتهاى نفتى براين اساس استوار خواهد شد كه شركتها نفت را بخرند و پى كار خود برونند. شايد اينكار براى آنها هم خيلى بد نباشد چون منفعتى كه ميرند بيشتر روى عمليات حمل و نقل و تصفيه و توزيع ميباشد ولى تا آنروز اگر آنها خوب رفتار نمايند ما هم بنوبه خود سعى خواهيم كرد با آنها با يك روح همكارى وضع موجود را با هرگونه اصلاحى كه لازم باشد ادامه دهيم.

ما با آنها گفتيم طبق برنامه عمرانى پنجساله در سال جارى به ۸۶۵ ميليون دلار احتياج داريم. براى ما دو بازار امكان دارد يكى بازار اروپاى شرقى و يكى هم بازار نيم كره غربى بخصوص امريكا و حتماً هم سعى خواهيم كرد وارد اين بازارها بشويم. در بازار اروپاى شرقى بعلت بسته بودن كانال سوئز و استفاده از راه

دماغه امیدنیک حمل نفت برای ما ۴۰ تا ۵۰ سنت هر بشکه گرانتر تمام میشود و تا زمانی که کانال باز نشود و یا بوسیله دیگری بتوانیم به مدیترانه برسیم وارد شدن در این بازار برای ما چندان صرف نمیکند. اما در مورد بازارهای دیگر ما حاضریم نفت را مثل یک عضو کنسرسیوم بگیریم و خودمان عرضه کنیم. با آنها تذکر دادیم که مقررات داخلی کنسرسیوم راجع به حمل نفت از ایران باید لاقلاً بهمین نحو که در عربستان و کویت و عراق اقدام میکنند باشد باین معنی که شرکتهای عضو بتوانند در صورت داشتن بازار اضافه از سهمیه مقرر نفت صادر نمایند.

نمایندگان شرکتهای عضو کنسرسیوم خواستند کار را به تعویق بیندازند و بمذاکره محول نمایند با آنها گفتیم مذاکره که معنی ندارد ولی به شرکت ملی نفت ایران امر میکنم با شما درباره خصوصیات اتخاذ یکی از راههای پیشنهادی ما بحث نماید.

آنها رفتند و با نمایندگان ما ملاقات کردند و پس از دو ساعت بما خبر دادند که حاضرند امسال ۸۶۵ میلیون دلار بما پرداخت نمایند - نیم میلیون دلار بیشتر از آنچه که سازمان برنامه در بودجه پیشبینی نموده است. از سال قبل هم ۷ میلیون دلار طلب داریم که آنرا هم میپردازند. برای سال آینده و سالهای بعد هم هر سال در موقع مناسب تبادل نظر خواهیم نمود.

اساس حرف ما این بود تا هر کجا خود آنها نظریات ما را تأمین نمایند حرفی نداریم حتی ترجیح هم میدهیم که خودشان درآمدی که در برنامه عمرانی از نفت پیشبینی نموده‌ایم در اختیار ما بگذارند ولی اگر نمیخواهند اینکار را بکنند یا نمیتوانند ما حاضریم برای جبران مابه‌التفاوت نفت بگیریم و خودمان صادر کنیم.

این بود تصمیم ما و موفقیتی که نصیب ما شده است و می‌خواهیم مردم ایران هم در جریان کلی کار قرار گیرند و بدانند که چه موفقیتی بدست آورده‌ایم ولی نمی‌خواهیم در اینباره زیاد تبلیغ کنیم برای اینکه شرکتهای نیز اشکالاتی دارند بخصوص در سایر ممالک نفتی خاورمیانه.

توسعه صادرات - بهبود وضع کشاورزی

با وجود موفقیت در امر نفت و تأمین درآمد مورد نظر باید هر چه میتوانیم سعی کنیم که صادرات دیگر کشور را دائماً بیشتر نمایم. در قسمت سیمان یک بازار طبیعی ایران دارد که هیچکس نمیتواند با ما رقابت کند بشرطی که ظرفیت کارخانه‌های ما بمقداری برسد که تولیداتمان اقتصادی تر باشد. در مورد اتومبیل باید کارخانه‌های داخلی را تشویق کنیم زودتر بروند روی تولید زنجیری و حتی اگر لازم باشد

برای چند سال تولیدشان را تضمین بکنیم تا اگر احیاناً ضرر کردند بشکلی جبران ضرر آنها بشود والا اگر بخواهیم صبر کنیم تا تدریجاً توسعه یافته و بازار تحصیل نمایند باید وقت زیادی صرف شود. چه کسی میتواند حرف آنها را باور کند که تا دو سال دیگر اتومبیلی را که امروز به ۱۸۰۰۰ تومان میفروشند بقیمت ۱۴۰۰۰ تومان عرضه خواهند نمود در صورتیکه اگر کارخانه را توسعه بدهند و اتومبیل را به همان قیمت عرضه نمایند مطلب خیلی فرق میکند. در مورد سایر محصولات مانند یخچال - دستگاههای خنک کننده و غیره نیز باید خیلی فعالیت نمائیم و بازارهای خارجی را بدست آوریم بعد نوبت خواهد رسید به دارو، صنایع الکترونیک و پتروشیمی ولی اساس کار در مورد فرآورده های کشاورزی است. ما باید حقیقتاً از این وضع خجالت آمیز خارج شویم. باید هر میزان اعتباری که میتوانیم برای پیشرفت امور کشاورزی تخصیص دهیم و خود مردم را نیز تشویق سرمایه گذاری صحیح در کارهای کشاورزی نمائیم. اصولاً در ایران هنوز مردم درست نمیدانند سرمایه گذاری در کشاورزی چیست؟ خیال میکنند سرمایه گذاری فقط در صنایع میسر است. ما باید بتوانیم جنس خوب و فراوان و ارزان تهیه کنیم. میگویند مشوق زارعین در تولید زیاد چیست؟ جواب من اینست که استفاده زارع در گرانی قیمت جنس نیست بلکه در فراوانی محصول و فروش بیشتر است. نکته دیگری که بزرگترین بلای این کشور شده تلف نمودن وقت است. کاری را که باید دو ساله تمام کنیم معمولاً در ظرف چهار یا پنج سال انجام میدهیم. وقت و نیرو و سرمایه ای که در این راه بهدر میرود همه بضرر کشور است.

تأمین احتیاجات مالی شرکتهای تعاونی

وزیر مشاور و معاون اجرائی نخست وزیر بعرض رساندند حسب الامر مبارک ملو کانه کمیسیونی با حضور وزراء کشاورزی و اصلاحات ارضی و رئیس بانک کشاورزی تشکیل شد و درباره چگونگی تأمین احتیاجات مالی شرکتهای تعاونی موافقت شد که بانک کشاورزی مبلغ پانصد و سی میلیون ریال سازمان مرکزی تعاون روستائی وام اعطاء نماید منتهی چون بهره آن هفت درصد و نسبتاً سنگین است یک تا دو درصد را سازمان مذکور و بقیه را سازمان برنامه از محل وجوه عمرانی پرداخت نمایند.

شاهنشاه فرمودند چرا بانک کشاورزی هفت درصد میخواست؟
وزیر کشاورزی بعرض رساندند سرمایه پرداخت شده بانک فقط ۸۰۰۰ میلیون ریال است و هفت درصد آن بیش از ۵۶۰ میلیون ریال نمیشود که بزرگتیم تأمین هزینه های جاری بانک را مینماید.

وزیر اصلاحات ارضی و تعاون روستائی بعرض رساندند تشکیلات فعلی بانک کشاورزی همان تشکیلاتی است که قبل از تأسیس شرکتهای تعاونی وجود داشته و تعداد کارمندان بانک نسبت به حدود فعالیت امروزه آن خیلی زیاد است درحالی که شرکتهای تعاونی از لحاظ سرمایه و کادر در مضیقه میباشند. در بعضی نقاط بانک کشاورزی و شرکتهای تعاونی هر دو فعالیت دارند چون عدهای از زارعین عضو شرکتهای تعاونی نمیباشند و ناچار بانک بآنها وام میدهد ولی اگر زارع نمیخواهد از توصیه دولت تبعیت نماید دلیلی ندارد باو کمک شود.

شاهنشاه فرمودند شرکتهای تعاونی باید طرزی عمل نمایند که کم کم روی پای خودشان به ایستند. این شرکتهای باید بدست خود مردم اداره شوند و تدریجاً بزرگترین بانک کشاورزی مملکت را بوجود آورند. بانک کشاورزی هم باید بماند تا ضمناً به زارعینی که عضو تعاونیها نیستند وام بدهد. بهرحال دستوراتی که دفعه قبل در مورد تأمین احتیاجات مالی سازمان مرکزی تعاون روستائی دادم حتماً اجرا شود. پرداخت هفت درصد ربح برای سازمان مرکزی تعاون روستائی زیاد است همانطور که توافق شده یک یا دو درصد را سازمان مذکور پردازد و بقیه را دولت تأدیه نماید. این موضوعها را حل کنید که دیگر پیش ما مطرح نشود. ضمناً کمیسیونی تشکیل شود با حضور وزراء کشاورزی و اصلاحات ارضی و تولیدات کشاورزی و رئیس بانک مرکزی و مسائل مختلف مربوط بحدود فعالیت بانک کشاورزی و سازمان تعاون روستائی و اقداماتی که برای جلوگیری از دوباره کاری باید اتخاذ شود بررسی و نتیجه گزارش گردد. البته بکسانی که عضو شرکتهای تعاونی هستند باید توجه بیشتر شود تا به کسانی که عضو این شرکتهای نیستند. سیاست مارا که میدانید چیست. اجتماع ایران باید بر اساس تعاون اداره شود و کلیه کارهایی که در جهت این سیاست است اجرا گردد.

سیاست خرید و صادرات گندم در سال ۴۷

وزیر تولیدات کشاورزی و مواد مصرفی بعرض رساندند باتوجه بوضع محصول سال جاری در نظر است نیم میلیون تن گندم خریداری و همین مقدار هم صادر شود. برنامه خرید بر اساس گندم مرغوب و بومی تنظیم شده ولی از سال آینده تدریجاً گندمها درجه بندی و برای هر یک قیمت معینی بتناسب خوبی تعیین خواهد شد. نرخ خرید مثل سال گذشته ۵۰۰۰ ریال هر تن خواهد بود ولی بجای اعطاء ۱۰۰۰ ریال بعنوان جایزه برای گندمهای مرغوب همان مبلغ و برای گندمهای بومی فقط ۶۰۰ ریال در نظر گرفته شده و در مورد خرید از شرکتهای تعاونی نیز ۳۰۰ ریال هر تن بشرکتهای مذکور پرداخت میشود مشروط بر آنکه این وجوه را صرف

ایجاد انبار نمایند. برای خرید گندم و ایجاد دوست هزار تن انبار اضافی احتیاج به ۱۷۴۰ میلیون ریال اعتبار مورد نیاز است و با بانک مرکزی مذاکره شد تا در صورت امکان این مبلغ در اختیار سازمان غله گذارده شود. بانک کشاورزی پیشنهاد نموده مبلغی از بهای گندمها بابت مطالبات بانک کسر شود تا هم طلب بانک و هم اثر تورمی پرداختهای سنگین بزارعین تقلیل یابد ولی این امر مورد تأیید وزارت اصلاحات ارضی نمیباشد. همچنین پیشنهاد کرده اند در امر خرید حق تقدم به زارعین داده شود و پس از گذشت سه ماه گندم اراضی مکانیزه بخصوص در گرگان و خوزستان نیز اتباع گردد. متأسفانه نرخ گندم در دنیا تقلیل زیاد یافته و اخیراً یک شرکت امریکائی پیشنهاد نموده گندم را هرتن ۶۴ دلار از ما خریداری کند که تقریباً نصف قیمت خرید داخلی است. مع هذا تمام مساعی ممکن بکار خواهد رفت که برنامه صادرات به بهترین وجه انجام شود و با تصویب هیئت وزیران قرار شده در هر مورد نرخ معامله با تأیید وزراء اقتصاد و تولیدات کشاورزی تعیین و معامله انجام شود.

وزیر اصلاحات ارضی بعرض رساندند اگر اجازه فرمایند بانک کشاورزی با همکاری وزارت تولیدات کشاورزی جداگانه مبادرت بوصول مطالبات معوقه نماید تا کشاورزان از برنامه فروش گندم بیشتر استقبال نمایند. ضمناً اگر قرار شود در گرگان و خوزستان نیز برنامه خرید همزمان با سایر نقاط انجام شود با وفور محصول قسمت اعظم ۵۰۰,۰۰۰ تن از این دو محل تأمین خواهد شد و محصول زارعین روی دستشان میماند.

شاهنشاه فرمودند وضع کشاورزی امسال بی سابقه است. سال گذشته در خیلی از صفحات محصول خوبی نداشتیم ولی امسال در همه جا عالی است. تعیین سیاست خرید و اینکه چه مقدار از چه نقاطی خرید نمائید با وزارت تولیدات کشاورزی است ولی نمیشود گفت در گرگان و خوزستان خریدی نشود. منتهی نه به اندازه ای که از جاهای دیگر خرید میکنید ضمناً با فروشندگان صحبت کنید که گندمها را در انبارهای خودشان نگاهدارند و بمجرد احتیاج تحویل شما بدهند. یک گزارش کتبی هم راجع به انبارهای عمومی بما بدهید که پیشرفت اینکار در ایران بکجا رسیده. قرار بود در سراسر کشور انبارهایی ایجاد شود که هر کس بتواند جنس خود را در مقابل پرداخت مبلغی بعنوان انبارداری در آنجا نگاهداری کند. در مورد ساختن ۲۰۰,۰۰۰ تن انبار مورد نیاز سازمان غله بررسی کنید آیا میتوان این قبیل انبارها را توسط شرکتهای خصوصی ساخت و بعد بتدریج و به اقساط اصل سرمایه آنها را با منظور نمودن منفعت معقولی تأدیه نمود. در خصوص وصول مطالبات بانک کشاورزی هم اقدام نمائید چون در سال جاری وضع محصول و در نتیجه درآمد

زارعین خوبست و اگر راهی برای وصول بدهی آنها اتخاذ شود درآمد اضافی را بمصارف غیر ضروری از قبیل مسافرت و غیره میرسانند و اگر احیاناً وضع محصول در سال بعد خوب نباشد دوباره تقاضای کمک خواهند نمود و بدهی آنها را سنگین تر خواهد نمود تازه کسی که آنها را مجبور نمیکند جنس خود را بدولت بفروشند. شما این موضوع را بعنوان ارفاق با آنها عنوان نمائید خاصه آنکه گندم را به قیمتی بیش از قیمت روز خریداری میکنید ولی البته يك نسبتی بین میزان پرداختی با آنها و مبلغی که کسر مینمایند باید وجود داشته باشد.

وزیر تولیدات کشاورزی و مواد مصرفی بعرض رساندند مقدار زیادی گندم از سال گذشته در سیلوهها مانده و سازمان غله نتوانسته آسیاداران را مجبور به خرید این گندمها به نرخ ۷۵۰۰ ریال مقرر در فرمول احتساب قیمت نان تهران بنماید لذا در نظر است قیمت فروش را بهترن ۱۵۰۰ ریال تقلیل دهیم تا بلکه زودتر بفروش برود در اینصورت میتوانیم قیمت نان را هم يك ریال هر کیلو کم کنیم. شاهنشاه فرمودند اگر لازم است قیمت فروش گندم سال گذشته را کم کنید ولی نسبت به تغییر قیمت نان خیلی دقت نمائید. همیشه این خطر هست که وقتی قیمت جنسی ارزان میشود هیچ تأثیری در سایر قیمتها نمی نماید ولی بمجرد اینکه قیمت يك جنس ترقی میکند خود بخود در قیمت سایر اجناس اثر میگذارد. شاید بتوان يك صندوق ایجاد نمود که نفع و ضرر سازمان غله در آن واریز گردد.

سیاست کشاورزی در سال ۴۷

وزیر کشاورزی بعرض رساندند بمنظور پیشرفت کشاورزی کشور طرحی تهیه شده است تا زمین بیشتری زیر کشت قرار گیرد و بر میزان تولیدات در واحد سطح افزوده گردد برای تأمین این منظور نسبت به تجزیه خاک - استفاده از انواع کود و انتخاب بهترین و مناسبترین محصول باتوجه به آب و خاک هر منطقه اقدام خواهد شد. در سال جاری وزارت کشاورزی هفت نوع محصول را انتخاب و نیروی خود را متوجه بهبود آنها نموده به تفصیل ذیل:

برنج - چغندر قند - گندم آبی - پنبه - نباتات روغنی - سیب زمینی و علوفه تمام برنامهها در مرحله اول از طریق شرکتهای تعاونی اجراء خواهد شد باین ترتیب که وزارت کشاورزی يك مدیر طرح تعیین مینماید که با شرکتهای تعاونی قرارداد بسته اعتبار و کود و بذر و متخصص در اختیار شرکتهای مذکور قرار میدهد. طرح دیگری برای افزایش گوشت از طریق دامداری و دام پروری نیز تهیه شده که آنهم اجراء خواهد شد.

شاهنشاه فرمودند سیاست کشاورزی کشور را در هیئت دولت بررسی نمایید. نسبت باین موضوع علاوه بر وزارت کشاورزی حتماً وزارت اصلاحات ارضی و وزارت تولیدات کشاورزی و احیاناً وزارت اقتصاد از لحاظ صادرات نظرانی دارند. آنچه باید مراعات نمود اول تأمین غذای کافی برای مردم این کشور است. دوم حفظ سطح قیمت‌ها سوم افزایش صادرات. برای اینکه حقیقتاً کشاورزی ایران ترقی کند باید بنکات زیر نیز توجه دقیق شود: ترویج کشاورزی مدرن در سطوح کوچک. توسعه کشاورزی بمقیاس وسیع بخصوص در زیرسدها بوسیله سازمانهای بزرگ دولتی خواه با همکاری دول و مؤسسات خارجی یا بدون کمک آنها - ایجاد مزارع نمونه توسط وزارت کشاورزی در سراسر کشور - ایجاد مراکز تحقیقات و آزمایشگاهها - انتخاب بهترین و مناسبترین بذر برای هر نوع محصول متناسب با آب و خاک و هوای هر محل - تشویق شرکتهای سهامی زراعی - مبارزه با آفات نباتی - کمک به شرکتهای تعاونی روستائی - بسته‌بندی صحیح محصولات و بالاخره توزیع حتی المقدور بدون مداخله واسطه‌ها. باید هدف شما این باشد که در هر هکتار کشت نتیجه‌اش با زراعت مشابه درجه یک در دنیا برابر شود. با آفتابی که ما داریم زراعت آبی ما نباید کمتر از درجه یک در سطح دنیا باشد چرا محصولی که در مزارع زیر سدها و هم‌میزان از گرگان و مغان برداشت میکنیم کمتر از درجه یک باشد؟ در هیچ نقطه دیگر دنیا سابقه ندارد که بونجه را ۱۱ تا ۱۳ مرتبه در سال بچینند و این درخوزستان عملی میشود. نیروئی که از آفتاب خوزستان بدست می‌آید در دنیا پس از سودان در مرتبه دوم قرار دارد. بعضی کشتهای جدید هم باید در ایران متداول شود مانند تخم آفتاب گردان که خیلی مفید و خوبست. در قسمت مبارزه با آفات خیلی مواظبت نمائید که همیشه در وضع غیر قابل ایرادی باشید. چه مردم بخواهند و چه نخواهند شما باید وظیفه مبارزه با آفات را انجام دهید و بعد حسابش را بگذارید جلو آنها و هزینه را به نسبت سرشکن نمائید.

نمیتوان اجازه داد که یک مزرعه پنبه سم‌پاشی بشود و مزرعه پهلوی آن مملو آفت باقی‌ماند. اگر بتوانید معایب را در ظرف پنج سال آینده مرتفع و برنامه‌ها را صحیحاً اجراء نمائید خواهیم توانست قیمت‌ها را کنترل نموده و مانع افزایش نرخ اجناس و در نتیجه گرانی هزینه زندگی بشویم.

جلسه مدت دو ساعت و نیم ادامه داشت و در ساعت هفت و نیم بعد از ظهر

پایان یافت.

صورت جلسه ۱۶ اردیبهشت ماه ۴۷

آقایان نخست‌وزیر- وزراء دارائی - کار و امور اجتماعی - اقتصاد - کشاورزی - مدیرعامل سازمان برنامه - وزیرمشاور و معاون اجرائی نخست‌وزیر- رئیس دفتر مخصوص شاهنشاهی در این جلسه افتخارحضور داشتند .
درابتدا خلاصه جریان اقداماتی که حسب الامر شاهنشاه آریامهر بموقع اجرا گذارده شده بود توسط دبیرشورا بعرض رسید و سپس موضوعهای زیر مطرح گردید:

بذرگندم مکزیک

شاهنشاه فرمودند نتایج حاصله از استعمال بذرگندم مکزیک درایران چه بوده است ؟ در ترکیه و پاکستان نتایج خوبی داشته .
وزیر کشاورزی بعرض رساندند در شیراز و در یک قسمت از جنوب مقداری بذر مکزیک توسط مؤسسه اصلاح بذر توزیع شده ولی بصورت وسیع هنوز بکار نرفته است . گزارش پیشرفت کار را بشرفعرض همایونی خواهد رسانید . یک نوع بذرهم از طرف مؤسسه را کفلر در بعضی ممالک توزیع شده که نتایج خیلی بهتری داشته .
شاهنشاه فرمودند وزارت کشاورزی باید دائماً دنبال کسب اطلاع از آخرین اختراعات و جدیدترین تجسسات درباره بهبود وضع کشاورزی در هر نقطه عالم باشد و در مزارع نمونه‌ای که در ایران باید داشته باشید انواع بذور را آزمایش و تجارب لازم را تحصیل و بهترین نوع را کشت نمائید .

پارسیان مقیم هندوستان

وزیرمشاور و معاون اجرائی نخست‌وزیر بعرض رساندند چندی قبل از طرف پارسیان مقیم هندوستان پیشنهادهائی دأثر به مراجعت با ایران عنوان شده بود که حسب الامر مبارك ملوكانه در نخست‌وزیری بررسی و با نمایندگان آنها

مذاکره و سپس جزئیات و جوانب کار در کمیسیونی با حضور وزیر اقتصاد - معاون سیاسی وزارت امور خارجه - معاون وزارت کار و امور اجتماعی و مدیرعامل شرکت سهامی بیمه ایران بحث و نسبت بآن چنین اتخاذ تصمیم گردید که بلافاصله دو کمیته یکی در بمبئی و دیگری در تهران تشکیل شود. اعضای کمیته بمبئی داوطلبین را انتخاب و به کمیته تهران معرفی نماید. کمیته تهران برای آنها کاری در نظر گرفته و سپس از طریق وزارت کار پروانه لازم صادر و مراتب بوزارت امور خارجه اعلام و اجازه ورودی اعطاء گردد. ضمناً کمیته تهران صندوقی جهت کمک به تازه واردین ایجاد و تسهیلاتی برای آنها فراهم خواهد نمود. اگر پس از یکسال اقامت مایل به تحصیل ملیت ایران باشند ترتیبی اتخاذ خواهد شد که من غیر نوبت تابعیت ایران بآنها اعطا گردد. در کمیسیون مراتب فوق مورد تأیید تمام نمایندگان قرار گرفت جز نماینده وزارت کار که معتقد بود فقط بکسانی اجازه ورود داده شود که دارای تخصص یا سرمایه بوده و کارفرمای ایرانی تقاضای پروانه برای آنها بنماید. وزیر کار بعرض رساندند در هندوستان به اتباع ایران اجازه کار داده نمیشود. نظر وزارت کار آنستکه فقط به پارسیانی اجازه ورود داده شود که یک کارفرما تقاضای کار برای آنها بنماید و در این راه تسهیلات استثنائی قائل نشویم تا اقلیت جدیدی در کشور ایجاد نشود.

وزیر اقتصاد بعرض رساندند تمام زرتشتیان در هندوستان کمتر از یکصد هزار نفراند و اگر بیست هزار نفر آنها هم بایران بیایند اقلیت مهمی تشکیل نمیدهند و تازه اطلاق اقلیت بآنها صحیح نیست چون سرزمین اصلی خودشان برمیگردند.

شاهنشاه فرمودند هدف ما اینستکه پارسیان را دوباره بایران برگردانیم. ایران کشور آنها است. البته به افرادی که فاقد تخصص باشند احتیاج نداریم ولی اگر یکمده اشخاص حسابی صاحب حرفه یا سرمایه بخواهند بایران بیایند چرا مانع آمدن آنها بشویم؟ در مرحله اول دقت کنید تخصصی داشته باشند ولی آنها را ما اقلیت حساب نمیکنیم. اینها ایرانیانی هستند که به کشور خودشان برمیگردند. اگر لازم است ترتیبی اتخاذ نمائید که از همان اول بتوانند لدی‌الورود تابعیت ایران را تحصیل نمایند.

به تمام دستگاهها ابلاغ نمائید که طرز برخورد با پارسیانی که از هندوستان می‌آیند مثل افراد غریبه نباشد اینها ایرانیانی هستند که مدت‌ها خارج از کشور زندگی کرده‌اند و حالا برمیگردند و باید بهمین ترتیب هم با آغوش باز پذیرفته شوند. غفلت از این امر برای هر دستگاه مسئولیت خواهد داشت. در آتیه ما این را بازخواست خواهیم کرد.

ایجاد شبانه روزی دخترانه و پسرانه

وزیر مشاور و معاون اجرایی نخست‌وزیر بعرض رساندند حسب الامر مبارک ملو کانه درباره ایجاد مدرسه شبانه روزی از طرف سازمان برنامه دقیقاً بررسی بعمل آمده و پیشنهاد شده فعلاً یکباب دبستان و یک باب دبیرستان پسرانه و بهمین ترتیب هم دخترانه تأسیس شود و در شروع بکار در هر باب پانصد نفر دانش‌آموز پذیرفته شوند. نقاطی که میتوان مورد استفاده قرارداد عبارتند از ساختمانهای مقابل هتل چالوس - اراضی زیر اوین - باغ منظریه - ساختمان هتل قدیم بابلسر - اراضی کلاردشت و دشت نظیر. هزینه‌های ساختمانی و تأسیسات و تجهیزات بالغ بر یکصد میلیون ریال است که باید از محل وجوه عمرانی تأمین نمود و برای هزینه‌های جاری سالانه به سی میلیون ریال احتیاج است که میتوان قسمت عمده آنرا از محل شهریه تأمین و شصت هزار ریال بقیه را جداگانه تهیه نمود.

مدیرعامل سازمان برنامه بعرض رساندند ظاهراً مدرسه امریکائی « کامیونیتی اسکول » در تهران در نظر دارد شبیه همین شبانه روزی را در ایران تأسیس نماید. شاید بتوان این دو برنامه را تلفیق و احتمالاً از آنها استفاده نمود. شاهنشاه فرمودند ممکنست بدان‌شگاه پهلوی در شیراز دستور دهیم یک دبیرستان بسازند. متأسفانه سطح تحصیلی دبیرستانهای ایران بخصوص در شهرستانها اصولاً پائین است.

نخست‌وزیر بعرض رساندند مدرسه رازی در تهران حاضر است قسمت ایرانی مدرسه را توسعه دهد. اگر اجازه فرمایند با آنها و همچنین با وزیر امور خارجه فرانسه که در تهران است در این مورد مذاکره شود.

مدیرعامل سازمان برنامه بعرض رساندند قسمت فرانسوی این مدرسه خیلی خوب است و سطح معلوماتشان بالا است ولی قسمت ایرانی آن چندان خوب نیست. شاهنشاه فرمودند بهر حال صحبت با وزیر خارجه فرانسه و مسئولین مدرسه رازی و همچنین مدرسه امریکائی « کامیونیتی اسکول » ضروری ندارد ولی بشرط آنکه هر طرحی اجرا مینمایند در سطح بالا باشد و بصورت شبانه روزی اداره نمایند. علاوه بر این باید سعی کنیم که خودمان هم مدارس مشابه درست کنیم نه آنکه در هر مورد مجبور شویم به خارجی‌ها متوسل شویم. باید مدرسه‌ای درست کنیم که روح سلحشوری و ورزش و درستی و تقوی در آن حکمفرما باشد.

سازمان عمران امدادی بنادر و جزایر جنوب

مدیرعامل سازمان برنامه بعرض رساندند سازمان عمران امدادی بنادر و جزایر جنوب در موقعی بوجود آمد که سطح اشتغال در جنوب خیلی پائین و کار

کم بود و آذوقه هم نبود و قرار بود در مقابل کاری که انجام میشود یک مقداری گندم توسط سازمان مذکور توزیع شود در عرض شش سال گذشته سازمان مزبور به حیات خود ادامه داد و بعضی کارهای مفیدی هم مانند راه سراسری جنوب انجام گردید . اکنون این بحث پیش آمده است که آیا باز هم سازمان مذکور بکار خود ادامه دهد و یا کارهایی که انجام میداده و پیش‌بینی لازم هم برای هزینه‌های آنها در برنامه عمرانی شده توسط دستگاههای اجرائی که مجهز ترند عملی گردد چون دیگر صحبت کار کردن و گرفتن گندم در بین نیست .

شاهنشاه فرمودند اگر دیگر موضوع دادن گندم در مقابل کار در بین نباشد باید سازمان مجهز تری اینکارها را بکند . حالا دیگر زیاد این دستگاه معنی ندارد و ممکنست آنرا منحل نمائید چون وضعیت عوض شده ولی در موقع خودش خوب کار کردند .

نخست‌وزیر بعرض رساندند اوامری شاهنشاه در مورد بلوچستان صادر فرموده بودند شاید این سازمان بتواند مأمور انجام وظایفی در بلوچستان بشوند . وزیر مشاور و معاون اجرائی نخست‌وزیر بعرض رساندند شاهنشاه اوامری هم به فرمانده ژاندارمری کل کشور صادر فرموده‌اند که باتفاق چاکر طرحی برای بلوچستان تهیه شود .

شاهنشاه فرمودند باتفاق اویسی بروید و به‌بینید احتیاج بیک عمل فوق‌العاده در بلوچستان هست یا نه و نتیجه را گزارش نمائید . ضمناً موضوع فعالیت سازمان عمران جنوب را در بلوچستان نیز بررسی کنید .

سازمان گسترش و نوسازی صنایع ایران

وزیر اقتصاد بعرض رساندند در مورد کارخانجات مریض و فرسوده و اینکه چه نوع کمکی میتوان بآنها کرد بررسیهای لازم بعمل آمد . مشکلات این صنایع را میتوان تحت سه عنوان اصلی خلاصه نمود . اول نداشتن سرمایه برای تجدید ماشین‌آلات ، دوم نداشتن مدیران لایق ، سوم نداشتن کارشناس فنی . اگر قرار باشد سازمان گسترش برای رفع تمام این مشکلات اقدام نماید بیک برنامه پنجساله احتیاج داریم که هر سال دویست میلیون ریال بعنوان سرمایه در اختیار سازمان مذکور گذارده شود تا برای احیای صنایع مریض بمصرف برساند و پنجاه میلیون ریال نیز جهت تربیت مدیران خوب تخصیص داده شود . در این مورد با مؤسسه «ارتور . دی . لیتل» مذاکره شده و آنها قبول کرده‌اند یک برنامه مدیریت برای ما در امریکا ترتیب بدهند و اساتید عالی‌رتبه در آن برنامه تدریس نمایند و کسانی که

از این برنامه استفاده میکنند یک برنامه سه ماهه کارآموزی هم در کارخانجات امریکا خواهند دید .

برای رفع مشکلات فنی یک دفتر فنی ایجاد خواهیم نمود که برای پنجسال سالی چهل میلیون ریال هزینه آن خواهد بود . اکنون باید دید تا حصول نتایج مورد نظر برای کارخانه‌های مریض چه میتوانیم بکنیم ؟ مرحله اول استفاده از قانون حمایت صنعتی است مرحله دوم تحویل گرفتن کارخانه‌ها و بالاخره مرحله سوم مزایده آنها میباشد . اگر خریدار قدرت فنی یا مالی نداشته باشد آنوقت سازمان گسترش باید بان کمک کند ولی چون میزان سرمایه سازمان محدود است لذا با بانک ملی و بانک توسعه صنعتی مذاکره نموده‌ایم که یک شرکت سه جانبه تأسیس نمایم . کارخانه‌هایی که بانک ملی در مزایده برنده میشود بعنوان سرمایه در اختیار شرکت میگذارد بانک توسعه صنعتی تأمین مخارج ارزی خرید ماشین‌آلات جدید را برای کارخانه بعهده میگیرد و سازمان گسترش هم اعتبارات ریالی مورد نیاز کارخانه و مدیریت آنرا تأمین مینماید ولی این امر مستلزم تحصیل مقداری سرمایه نقدی برای سازمان میباشد .

شاهنشاه فرمودند وزارت اقتصاد مطالعه نماید چه کاری برای بهبود صنایع مریض در سال جاری میتوان انجام داد و برای سالهای آتی چه نوع برنامه تنظیم شده و چطور باید پیش‌بینی کرد که در مورد تربیت کارگر ماهر و ایجاد آموزشگاههای حرفه‌ای توفیق حاصل شود و به نتیجه برسیم . این موضوع نه تنها مورد علاقه شخص من است بلکه از لحاظ کشور اجرای آن واجب و ضروری است . اگر ما بخواهیم صنایع ایران مثل کشاورزی آن در پست‌ترین مراحل نباشد باید اقدامات جدی‌تری بعمل آوریم .

کارخانه لاستیک سازی در ایران

وزیر اقتصاد بعرض رساندند با مؤسسه فایرستون مذاکره شده که طرح جدیدی تسلیم دارند سه ماه قبل طرحی تسلیم داشته بودند که قابل قبول نبود . ضمناً بانک توسعه صنعتی با بریجستون و «یو . اس . تایرز» و دانلپ نیز مذاکراتی نموده است . در مورد گودریچ ۵۷ درصد سهام و در مورد جنرال ۳۲ درصد به خارجیها تعلق دارد و حق الامتیاز این دو شرکت سه درصد است که خیلی بالا میباشد ولی امید زیادی داریم در مورد کارخانجات دیگر در آینده حق الامتیاز را به دو درصد تقلیل دهیم .

شاهنشاه فرمودند مطلبی که لازم است توجه نمائید اینست که در کارخانه جدید شرکاء ایرانی باید از تا کسی دارها و کامیوندارها تشکیل شود ما مایلیم

خورده پاهای در این کارخانه سهام باشند و لذا شرکت دادن بانک توسعه صنعتی در اینکار لزومی ندارد.

وزیر اقتصاد بعرض رساندند مداخله بانک از این جهت است که در مذاکرات با خارجیها ضرری متوجه سهامداران ایرانی نشود والا اکثریت سهام به افراد تاکسی‌دار و کامیوندار فروخته خواهد شد.

شاهنشاه فرمودند منظور اینست که بهر کامیوندار و تاکسی‌داری اقلای یک سهم برسد. این حق برای هر نفری باید محفوظ باشد. وزارت اقتصاد گزارشی در این زمینه تهیه نماید و به اطلاع ما برساند.

سیمان

شاهنشاه فرمودند سیمان باید یکی از مواد صادراتی حتمی ایران باشد. چه کشوری است که بتواند از لحاظ تولید سیمان با ما رقابت کند. در اینکار هم تجربه داریم هم وسائل و موجبات موجود است هم ماده اولیه خوب در اختیار داریم منتهی باید با حداقل کارگر حداکثر استفاده را برد طوری که کارخانه بتواند هم منفعت ببرد و هم در بازارهای خارج رقابت نماید. از طرف دیگر باید احتیاجات داخلی را هم تأمین نمائیم. این اساس سیاست ما است و از لحاظ مصرف داخلی و حمل و نقل اصولاً باید در هر چند صد کیلومتری یک کارخانه سیمان داشته باشیم. باید سیاستی اتخاذ نمود که قیمت سیمان مآلاً از تنی ۱۰۰۰ ریال گرانتر فروخته نشود. مملکت در حال پیشرفت زیاد است و مردم باید عادت کنند که برای ساختمان از سیمان استفاده نمایند. تولید سیمان در اسپانیا ۱۳ میلیون تن است در حالیکه تولید ما بیش از دو میلیون تن نمیشد و تا آخر برنامه چهارم میخواهید آنرا به ۴,۳۰۰,۰۰۰ تن برسانید. چرا به ۸ میلیون تن نمیرسانید؟ ما باید واحدی بزرگ تأسیس کنیم تا بتوانیم به قیمت نازلتری تولید و صادر نمائیم.

ادامه راه آهن مشهد به مرز افغانستان

شاهنشاه فرمودند با مقامات افغانی مذاکره نمائید اگر مایل باشند ما حاضریم راه آهن مشهد را تا مرز وحتى تا هرات ادامه دهیم. ضمناً راه شوسه مشهد به اسلام قلعه خیلی خراب است. مطالعه کنید که برای تعمیر آن چه هزینه‌ای لازم است.

جلسه مدت یکساعت و نیم ادامه داشت و در ساعت شش و سه ربع بعد از ظهر پایان یافت.

صورت جلسه ۲۳ اردیبهشت ماه ۴۷

آقایان نخست وزیر- وزراء دارائی - کار و امور اجتماعی - آبادانی و مسکن - آب و برق - کشاورزی - تولیدات کشاورزی و مواد مصرفی - اصلاحات ارضی و تعاون روستائی - وزیر مشاور و معاون اجرائی نخست وزیر- مدیرعامل سازمان برنامه - رئیس دفتر مخصوص شاهنشاهی - رئیس بانک مرکزی - دکتر یگانه معاون وزارت اقتصاد و رئیس بانک کشاورزی در این جلسه افتخار حضور داشتند. در ابتدا خلاصه جریان اقداماتی که حسب الامر شاهنشاه آریامهر بموقع اجراء گذارده شده بود توسط دبیرشورا بعرض رسید و سپس موضوعهای زیر مطرح گردید:

کشت بذر گندم مکزیکي در ایران

وزیر کشاورزی بعرض رساندند بذر گندم مکزیکي در چند نقطه ایران کشت شده ولی نتایج حاصله در مناطق گرمسیری بهتر از سایر مناطق بوده است چون این گندم حساسیت زیادی در مقابل رطوبت دارد و در نتیجه زودتر زنگ میزند. در سال جاری در نقاط دیگر هم آزمایشهای لازم بعمل خواهد آمد. علاوه بر این طبق گزارشها میزان پروتئین گندم مکزیکي خیلی پائین تر از گندمهای بومی میباشد. شاهنشاه فرمودند زنگ گندم يك نوع قارچی است که میتواند با سمپاشی معدوم نماید. گزارش مربوط بمیزان پروتئین این گندم را بفرستید من به بینم. در امور کشاورزی و آزمایش بذور و انتخاب بهترین بذر و انجام تحقیقات و غیره حتی یکروز تأخیر هم جایز نیست. وزارت کشاورزی باید مراکز آزمایشی هم پایه مراکز بین المللی داشته باشد. همانطور که قبلاً گفتم در سفر به مالزیآ در یکی از مراکز آزمایش برنج یکصد نفر کارشناس کار میکردند تلگرافاً سؤال نمودیم در شمال چند مرکز تحقیقات و چند کارشناس داریم جواب دادند فقط دو مرکز موجود است که در یکی دو نفر و در دیگری يك نفر متخصص کار میکنند. با این آهنگ

ما هیچوقت بهیچ کجا نمی‌رسیم . باید خیلی بیشتر وجدی‌تر کار کنیم تا عقب‌ماندگیها جبران شود .

ایجاد مدرسه شبانه‌روزی

وزیر مشاور و معاون اجرائی نخست‌وزیر بعرض رساندند حسب الامر مبارک ملو کانه بسازمان برنامه ابلاغ شد با مسئولین مدرسه رازی مذاکره کنند در صورتی که مایل باشند يك شبانه روزی مجهز دخترانه و پسرانه دائر نمایند . شاهنشاه فرمودند ظاهراً مدرسه آمریکائیها در تهران معروف به « کامیونیتی اسکول » هم بهمین کار علاقه دارد . اگر آنها هم شبانه روزی دائر نمایند حرفی نداریم . با دانشگاه پهلوی مکاتبه کنید ایجاد يك مدرسه شبانه روزی شامل دبستان ودبیرستان را مطالعه نمایند . ضمناً بهیئیند يك افراد جدی پیدا میشوند که با سرمایه خود واحتمالاً کمک دولت يك چنین کاری را شروع کنند . اگر بخواهند معلم هم از خارج بیاورند هیچ مانعی ندارد . البته ما میخواهیم مدرسه شبانه روزی که تأسیس میشود با طرز فکر جدید باشد - محیطی حقیقتاً تربیتی که محصل را برای مشکلات زندگانی آماده کند .

وزیر تولیدات کشاورزی و مواد مصرفی بعرض رساندند مدرسه ایران زمین بوزارت آموزش و پرورش پیشنهاد نموده دوره معروف به « بکلوریا انترنسیونال » در ایران دائر کند ولی وزارت مذکور هنوز موافقت نکرده است . شاهنشاه فرمودند بوزارت آموزش و پرورش ابلاغ نمائید فوراً موافقت کند مگر مانع قانونی داشته باشد . البته زبان فارسی باید طبق برنامه وزارت آموزش و پرورش تدریس شود . تابحال خیلی از ایرانیها بچه‌های دبیرستانی را بخارج میفرستادند . این معنی ندارد حتی در مورد اعزام دانشجو هم بخارج عقیده نداریم ولی برای دوره‌های فوق‌لیسانس در رشته‌هایی که ما هنوز وسایل تحقیق و تتبع نداریم مانعی ندارد محصل بخارج بفرستیم . اصلاً هر سال عده معینی از این مملکت باید بروند و بهیئیند سایرین چه تبعاتی کرده‌اند اما اینکه از دبستان ودبیرستان شاگرد بخارج بفرستیم غلط است بهمین جهت ایجاد این نوع مدارس را باید در ایران اجازه داد وتشویق هم کرد .

وزیر تولیدات کشاورزی و مواد مصرفی بعرض رساندند تقاضای مدرسه ایران زمین اینست که مقداری زمین برای ایجاد مدرسه شبانه‌روزی در کرج مجاناً در اختیار آن گذارده شود .

شاهنشاه فرمودند چرا همان مدرسه حصارک را بآنها نمیدهید ؟ وزیر مشاور و معاون اجرائی نخست‌وزیر بعرض رساندند اول قرارداد

این محل در اختیار وزارت اصلاحات ارضی و تعاون روستائی برای ایجاد مدارس تعاونی قرار گیرد ولی بعد شهربانی تقاضا کرد دانشکده پلیس در آنجا مستقر شود و آنها در عوض محلی در اختیار وزارت اصلاحات ارضی قرار خواهند داد . شاهنشاه فرمودند يك گزارش کتبی در این باره بما بدهید .

سازمان گسترش و نوسازی صنایع ایران

شاهنشاه فرمودند بوزارت اقتصاد ابلاغ نمائید سازمان گسترش و نوسازی صنایع ایران باید يك یا دو مدرسه بزرگ حرفه‌ای برای تربیت کارگر ماهر - بخصوص در امر نساجی تأسیس نماید . به کارخانه سیمان تهران و کارخانه سیمان درود هم ابلاغ نمایند یکی از آنها يك مدرسه حرفه‌ای برای تربیت کارگر ماهر داشته باشد . کارخانجات قند هم با همکاری یکدیگر باید لااقل يك مدرسه حرفه‌ای داشته باشند .

کارخانه لاستیک سازی

شاهنشاه فرمودند بوزارت اقتصاد ابلاغ نمائید بهیچوجه لازم نیست در کارخانه جدید لاستیک سازی بانک توسعه صنعتی سرمایه گذاری کند . اگر منظور از مشارکت بانک انجام خدمات فنی است اینکار را وزارت اقتصاد انجام دهد . اصلاً وظیفه وزارت اقتصاد اینست که این قبیل خدمات را در اختیار مردم ایران بگذارد . پس وزارتخانه در این مملکت برای چه درست شده . کارمندان وزارت اقتصاد از کی حقوق میگیرند . از این ملت حقوق میگیرند و باید خدماتشان را در اختیار اینها بگذارند . سهامداران ایرانی و خارجی بانک توسعه صنعتی میخواهند باین کارخانه هم دست اندازی کنند در حالی که ما میخواهیم سهام این کارخانه منحصرأ به کامیونداران و تاکسی‌داران فروخته شود .

ترویج نوغان و توسعه صنعت ابریشم

معاون وزارت اقتصاد بعرض رساندند در اجرای اوامر مبارک ملوکانه در جلسه‌ای با حضور وزراء اقتصاد - کشاورزی - منابع طبیعی و اصلاحات ارضی جنبه‌های مختلف ترویج نوغان بررسی و پیشنهاد گردید شرکت جدیدی تشکیل شود که دارای يك مدیرعامل و يك شورا مرکب از وزراء مذکور باشد . شاهنشاه فرمودند هدف ما توسعه و ترویج نوغان در تمام نقاطی است که استعداد اینکار را دارد اگر شرکتی که میخواهید تشکیل دهید این هدف را تأمین

میکند مانعی ندارد. ولی لازم است معلوم شود چه کسی جوابگو و مسئول پیشرفت کار است. چون هدف اینست که کارنوغان و توسعه صنعت ابریشم مآلاً بدست شرکتهای تعاونی اداره شود شاید بهتر باشد مسئولیت این شرکت برای مدت مشخصی بسازمان گسترش و نوسازی صنایع ایران محول گردد و بعد بشرکتهای تعاونی منتقل شود. این موضوع را مطالعه کنید.

حدود فعالیت بانک کشاورزی

نخست وزیر بعضی رساندند مسائل و مشکلات مربوط به فعالیتهای مختلف بانک کشاورزی در کمیسیونی باحضور وزراء دارائی - کشاورزی و اصلاحات ارضی و رئیس بانک کشاورزی بررسی گردیده که وزیردارائی گزارش امر را بشرفعرض همایونی میرسانند.

وزیردارائی بعضی رساندند راجع بحدود فعالیت بانک کشاورزی اعضای کمیسیون دردمورد توافق کامل داشتند اول آنکه اعتبارات کشاورزیهای بزرگ توسط صندوق توسعه کشاورزی تأمین شود و دوم آنکه اعتبارات مورد احتیاج خورده مالکین و باغداران و بطور کلی کسانی که عضویت شرکتهای تعاونی را قبول نکرده اند بانک کشاورزی تأمین نماید. برای تأمین اعتبارات مورد نیاز تعاونیها دو نظر وجود داشت یکی نظر اکثریت و دیگری نظر وزیر کشاورزی - بنظر اکثریت بهتر است در بانک کشاورزی واحدهای مختلفی ایجاد شود که یکی از آنها کارهای تعاونیها را انجام دهد و در اول هر سال طبق نظر شورای بانک مشخص گردد که چه مبلغ به تعاونیها و چه مبلغ به سایر فعالیتهای باید تخصیص داد تا ضمناً بتوان از این طریق فعالیتهای مختلف را هم تا حدودی کنترل و کشاورزان را تشویق به قبول عضویت تعاونیها نمود. در این صورت لازم است در اساسنامه بانک تغییراتی داده شود تا بانک بتواند سهام خود را به تعاونیها بفروشد و اسم بانک نیز به بانک کشاورزی و تعاون روستائی تغییر یابد.

نظر وزیر کشاورزی این بود که عمل اعطای وام به تعاونیها بخصوص برای کارهای غیر کشاورزی يك عمل بازرگانی است و بانک کشاورزی را از مسیر اصلی منحرف میسازد.

شاهنشاه فرمودند بهتر است کارها در بانک کشاورزی متمرکز شود بخصوص آنکه به اندازه کافی کادر ورزیده مجرب در اختیار نداریم که بانک جدید ایجاد نمایم ولی همانطور که قبلاً هم تذکر دادم باید یکروزی تعاونیها بزرگترین بانک کشور را تأسیس نمایند. در حال حاضر ممکنست در بانک کشاورزی دواثر مختلفی ایجاد شود که یکی از آنها بکارهای تعاونی رسیدگی کند. ضمناً ترتیبی اتخاذ نمائید که

سرمایه بانك اضافه و سهام جدید منتشرشود و تعاونیها بتوانند سهام جدید را خریداری نمایند .

وزیرداری بعضی رساندند در مورد نحوه مطالبه بدهی زارعین ناشی از اجرای مرحله دوم اصلاحات ارضی توافق نظر حاصل گردید که در هر کجا بانك کشاورزی شعبه ندارد وزارت اصلاحات ارضی این وجوه را مطالبه و جمع آوری کرده و در چهارچوب اعتباراتی که در برنامه چهارم برای این وزارت پیش بینی شده مصرف نماید در مقابل بهمان میزان از وجوه پیش بینی شده در اختیار بانك کشاورزی گذارده شود . راجع به قبول قبوض مرحله دوم اصلاحات ارضی توسط بانك کشاورزی نیز بحث و موافقت گردید که این قبوض قبول شود منتهی در هر مورد که توهم تبانی می رود بانك مراتب را بوزارت اصلاحات ارضی اعلام دارد و موضوع در کمیسیون مربوطه در هر استان رسیدگی و در صورت لزوم ملك ارزیابی شود .

ایجاد انبار غله و سیاست خرید و صادرات گندم

وزیر آبادانی و مسکن بعضی رساندند حسب الامر مبارك ملوكانه با چند شرکت درباره امکان ساختن انبار و وصول هزینه آن به اقساط مذاکره شد . شرکتهای سوله و انترپز آمادگی خود را برای اینکار اعلام داشته اند. سوله حاضر است در ظرف چهارماه سی واحد بسازد و هزینه آن را سه ساله با سود پنج درصد وصول نماید در حالی که انترپز فقط پانزده دستگاه میسازد سه ساله با پنج درصد ربح . وزیر تولیدات کشاورزی و مواد مصرفی بعضی رساندند با بانك ملی و بانك صادرات نیز مذاکره شد آنها هم آمادگی خود را اعلام داشته اند که اعتبار مورد نیاز را برای انبارهای جدید تأمین نمایند و ده ساله پس بگیرند . شاهنشاه فرمودند قبل از جلسه آینده باید تکلیف اینکار روشن شده باشد. آنچه از ظواهر امر بر می آید امسال خیلی بیشتر از نیم میلیون تن گندم اضافی خواهیم داشت و باید هر چه زودتر نسبت به چگونگی ایجاد انبار و نگاهداری آنها اتخاذ تصمیم نمود .

نخست وزیر بعضی رساندند با توجه بوفور گندم و مشکلات جمع آوری اگر اجازه فرمایند کمیسیونی مرکب از وزراء تولیدات کشاورزی- کشاورزی و اصلاحات ارضی جزئیات را رسیدگی نمایند و برای برداشت محصول در صورت لزوم از افراد ارتش شاهنشاهی و برای حمل آن از کامیونهای نظامی استفاده شود .

شاهنشاه فرمودند اگر لازم باشد نظامی میفرستیم که در امر درو و دسته نمودن به زارعین کمک کند و محصول را هم با کامیونهای ارتش حمل نمایند . وزیر تولیدات کشاورزی و مواد مصرفی بعضی رساندند با يك شرکت

امریکائی ترتیبی داده شده که یکصد هزار تن گندم صادر نماید ولی قیمت فروش پائین و اصولاً نرخ بین‌المللی گندم امسال خیلی نازل است .

شاهنشاه فرمودند نخست‌وزیر با نخست‌وزیر شوروی مذاکره کرده که مقداری گندم از ما بخرند و ایشان هم قول مساعد داده‌اند به سفیر ما در مسکو تلگراف نمائید موضوع را دنبال نماید و بگوید ما روی حرف آنها حساب کرده‌ایم .

وزیر تولیدات کشاورزی و مواد مصرفی بعرض رساندند باتوجه بوفور گندم لازم است از طرف وزارت کشاورزی تبلیغ زیادی جهت مصرف گندم برای دامها بعمل آید چون از هر لحاظ میتوان گندم را لاقط جانشین ذرت نمود .

شاهنشاه فرمودند وزارت کشاورزی موضوع را مطالعه نماید و ضمناً بررسی کند گندم را تا چه حدود و در چه مواردی میتوان بجای جو و ذرت بمصرف تغذیه دام و طیور رسانید .

استفاده از درختهای جنگلی شمال برای کاغذ سازی

معاون وزارت اقتصاد بعرض رساندند موضوع استفاده از چوبهای جنگلی شمال در صنعت کاغذسازی در جلسه‌ای با حضور وزراء اقتصاد و منابع طبیعی و مدیر عامل سازمان برنامه بررسی و چنین نتیجه‌گیری گردید که باتوجه به جنس چوبهای منطقه که بیشتر از انواع سخت و لذا نامناسب برای کاغذ سازی میباشد باید قبلاً آزمایشهای لازم در این مورد بعمل آید تا بتوان نسبت به نصب کارخانه تصمیم اتخاذ نمود .

شاهنشاه فرمودند وزیر منابع طبیعی گزارش میداد که یکنفر آلمانی طرحی داده که از بریده‌ها و تریشه‌های درختان جنگلی در اسالم میتوان کاغذ تهیه نمود . این گزارش را مطالعه نمائید و زودتر بما بگوئید چه اقداماتی در جهت استفاده از درختان جنگلی شمال برای تولید کاغذ و احیاناً غرس اشجار جدید که مناسب‌تر برای کاغذ سازی باشد باید بعمل آید .

ماشین‌آلات کشاورزی

شاهنشاه فرمودند باتوجه به برنامه‌هایی که برای کشاورزی کشور داریم ما نمیتوانیم فقط بیک نوع تراکتور اتکاء نمائیم . از حالا مطالعه نمائید که چه نوع دیگری را میتوانیم در ایران تولید کنیم .

معاون وزارت اقتصاد بعرض رساندند برنامه کارخانه تراکتور سازی ما اینست که در سال ۱۳۵۰ پنج هزار تراکتور ۶۵ قوه اسب و سال بعد ۱۰,۰۰۰ و بالاخره ۲۰,۰۰۰ دستگاه تولید نمائیم .

وزیر آب و برق بعرض رساندند تراکتورهای مذکور مناسب برای مزارع بزرگ نمیباشد و به تراکتورهای قوی تر احتیاج داریم .
شاهنشاه فرمودند بانخست وزیر شوروی که مذاکره میکردیم اظهار میداشت در آنجا هم ابتدا تراکتور ۶۵ اسب نیرو میساختند و فکر میکردند بهترین و مناسبترین تراکتور را میسازند بعد آنرا کافی ندانسته ۱۳۰ اسب و بالاخره ۲۰۰ اسب ساختند و اکنون مشغول ساختن تراکتور ۳۰۰ اسب نیرو میباشند . ما باید از تجربیات دیگران استفاده کنیم . این مطالب را در نظر داشته باشید و بررسی کنید برای مزارع بزرگ دولتی که احتیاج به استفاده از ماشین آلات سنگین خواهد داشت چه نوع تراکتور و با چه قدرتی مورد نیاز است همچنین بررسی کنید با توجه به امتحانی که از تراکتورهای ۶۵ اسب رومانی در ایران تاکنون حاصل شده آیا بمصلحت هست اجازه دهیم تولید کارخانه به ۲۰,۰۰۰ عدد در سال برسد یا بهتر است روی ۵,۰۰۰ و یا ۱۰,۰۰۰ متوقف شود و نوع دیگری که قوی تر است بسازیم . در آلمان فدرال ۱,۲۰۰,۰۰۰ و در انگلیس ۱,۰۰۰,۰۰۰ تراکتور مشغول بکار است . اگر بخواهیم کشاورزی ایران را مکانیزه کنیم ماهم بهمین تعداد یا بیشتر تراکتور احتیاج داریم . وزیر آب و برق بعرض رساندند با توجه به توسعه استعمال تراکتور در کشاورزی ایران لازم است فکری برای مصرف سوخت آن بعمل آید چون میزان مصرف گازوئیل را زیادتر مینماید . اگر اجازه فرمایند نرخ بنزین تقلیل داده شود تا در تراکتورها بنزین مصرف شود .

وزیر مشاور و معاون اجرائی نخست وزیر بعرض رساندند شاید راه حل صحیح تر آن باشد که نرخ فعلی بنزین برای مصارف معمولی حفظ شود که ضرری هم متوجه خزانه دولت نگردد در مقابل همانطور که در بسیاری ممالک دیگر مرسوم است برای مصارف کشاورزی نرخ ارزاتری تعیین شود .

شاهنشاه فرمودند بشرکت نفت ابلاغ نمائید این موضوع اخیرالذکر را بررسی و نتیجه را گزارش نمایند .

شیلات جنوب

شاهنشاه فرمودند مدیرعامل سازمان برنامه زودتر نسبت به پیشنهادهائی که اخیراً درباره بهره برداری از شیلات جنوب و صادرات محصولات رسیده اظهار نظر و نتیجه را گزارش نمایند گویانکه این برخلاف تمام نظریات شرکت سهامی شیلات جنوب میباشد که فکر میکنند خودشان میتوانند همه کارها را انجام دهند ولی من به این آهنگ اصلاً راضی نیستم . ممکنست آنها هم بعد از سالها نتیجه بگیرند ولی بازاریابی خارجی برای ما در مراحل اولیه مشکل است و اگر بخواهیم

بر اساس وسیعی کار کنیم لازم است يك شرکت بزرگ بین‌المللی کار ما را راه بیندازد منتهی باید مواظب باشیم که مدت قراردادمان را به آنها بحد اقل ممکن برسانیم. وزیر تولیدات کشاورزی و مواد مصرفی بعرض رساندند مشکل اساسی اینست که شرکت شیلات جنوب میخواهد تمام کارها را خودش انجام دهد و بهانه‌اش هم اینست که نمیخواهند بازار ماهی جنوب خراب شود درحالی که اگر توزیع ماهی را در داخل کشور به بخش خصوصی واگذار نمایند آنها حاضرند در این راه سرمایه - گذاری هم بکنند .

شاهنشاه فرمودند اگر پیشنهاد منطقی حسابی جدی بشما رسیده بفرستند بدفتر مخصوص مطالعه کنیم .

جلسه مدت دو ساعت و ربع ادامه داشت و در ساعت هفت و ربع بعد از ظهر پایان یافت .

صورت جلسه ۳۰ اردیبهشت ماه ۴۷

آقایان نخست‌وزیر - وزراء دارائی - کار و امور اجتماعی - اقتصاد - آبادانی و مسکن - آب و برق - کشاورزی - اصلاحات ارضی و تعاون روستائی - وزیر مشاور و معاون اجرائی نخست‌وزیر - رئیس دفتر مخصوص شاهنشاهی و رئیس بانک کشاورزی در این جلسه افتخار حضور داشتند .

درابتداء خلاصه جریان اقداماتی که حسب الامر شاهنشاه آریامهر بموقع اجراء گذارده شده بود توسط دبیر شورا بعرض رسید و سپس موضوعهای زیر مطرح گردید .

توسعه مدارس حرفه‌ای

وزیر اقتصاد بعرض رساندند با تولید کنندگان سیمان در مورد ایجاد مدارس حرفه‌ای مذاکره شد تا پانزدهم خرداد طرحی تنظیم خواهند نمود که فعلاً يك مدرسه خارج از تهران برای استفاده تمام تولید کنندگان ایجاد نمایند . هزینه مدرسه با توجه بظرفیت هر کارخانه و احتیاج آن بکارگر و ضوابط دیگر بین آنها سرشکن میگردد . با سندیکای تولید کنندگان قند نیز مذاکره شد که عین همین روش را اجرا نمایند . موضوع مدارس حرفه‌ای نساجی از طرف سازمان گسترش و نوسازی صنایع ایران بررسی شده شاید بتوان مدرسه موجود در اصفهان را بیشتر مورد استفاده قرار داد . ضمناً بمجرد آنکه کارخانه چیت سازی تهران که از لحاظ مدیریت بسیار خوب اداره میشود پس از تحصیل مجوز بسازمان گسترش منتقل گردید يك مدرسه هم در جوار آن برای تربیت کارگر نساج ساخته خواهد شد . شاهنشاه فرمودند اگر کارخانه چیت سازی تهران خوب کار میکند چه لزومی دارد که آنرا بسازمان گسترش منتقل نمائید . ممکنست بهمان کارخانه ابلاغ

نمائید با جلب نظر و همکاری کارخانجات نساجی دیگر نسبت به ایجاد مدرسه حرفه‌ای اقدام کند .

وزیر کار و امور اجتماعی بعرض رساندند درخصوص کارآموزی طرح جامعی با جلب نظر کارشناسان سازمان بین‌المللی کار تهیه شده و بسازمان برنامه ارسال گردیده ولی طرحهایی که بسازمان مذکور می‌رود چون هیچکدام از اعضای هیئت عامل تخصصی درامور مربوط باین مسائل ندارند اتخاذ تصمیم نسبت بآنها به تعویق می‌افتد . خیلی طرحهای دیگر هم هست که در سازمان برنامه معطل مانده . شاهنشاه فرمودند چرا بدفتر مخصوص گزارش نمی‌نمائید . درهرمورد گزارش بدهید تا برای هر یک ضرب‌الاجل تعیین کنیم .

درمورد کارآموزی ما اصولاً نظر دیگری داریم . حتی می‌خواهیم دستور دهیم که هر دستگاهی برای خودش آموزشگاه حرفه‌ای ایجاد کند که احتیاجاتش را مرتفع نماید . تصور میکنم بوزارت جنگ هم دستور خواهیم داد یک دبیرستان تأسیس کنند که بصورت شبانه‌روزی اداره شود و از کلاس نهم تا دوازدهم محصل بپذیرد و دروس فنی تدریس کند . اینقدر دربخش خصوصی به تکمیلین احتیاج هست که بمجرد خروج از مدرسه آنها را استخدام میکنند . البته تا آنجا که مقدور است باید کارگران موجود را برای این برنامه تربیت کرد چون تجربه دارند و زودتر فنون مربوطه را فرا میگیرند ولی باید افراد سالم و نسبتاً جوان را انتخاب نمائید .

وزیرآبادانی ومسکن بعرض رساندند سال گذشته یکعهده دیپلمه بعنوان تکمیلین جزو سپاه ترویج وآبادانی استخدام شدند که نتیجه بسیار خوبی داشته . اگر اجازه فرمایند عده‌ای هم امسال استخدام شوند .

شاهنشاه فرمودند اینکار را بکنید . خوشبختانه سپاهیان همه امتحان خوبی داده‌اند . وزیرکشاورزی هم از سپاهیان خیلی اظهار رضایت مینمود . با توجه باینکه دیگر هیچکس از خدمت نظام معاف نمیشود میتوانیم هر سال بر تعداد سپاهیان بیفزائیم . تنها اشکال کار اینست که جا برای نگاهداری و تعلیم اولیه آنها نداریم ولی باتوجه به اینکه نتیجه خوبی از آنها گرفته شده و مدت خدمتشان هم دو سال خواهد شد والزاماً بازده کارشان بیشتر میگردد باید محل لازم را هم برای آنها فراهم نمود .

سپاه صنعت

شاهنشاه فرمودند موضوع سپاه صنعت چیست که در کنفرانس بازرگانی شیراز عنوان شده ؟

وزیر اقتصاد بعرض رساندند بازرگانان تقاضا دارند همانطور که اراده سینه ملو کانه استقرار یافته سپاه دانش و یا سپاه بهداشت ایجاد شود سپاه صنعت هم بوجود آید که بواحدهای صنعتی کمک کند و یا آنکه به صاحبان صنایع اجازه داده شود در صورتیکه از محصلین ایرانی در خارج از کشور استخدام نمایند اینعده از خدمت مستمر زیر پرچم معاف شوند .

شاهنشاه فرمودند این امر بستگی دارد که چه نوع اشخاصی را استخدام مینمائید اگر افراد فوق العاده برجسته باشند ممکنست استثنائاً اجازه دهیم سیزده هفته خدمت زیر پرچم را انجام داده و برای بقیه مدت با لباس سربازی در صنایع کار کنند . اصولاً در نظر داریم در این مورد یک تصمیم کلی اتخاذ نمائیم و اجازه دهیم پس از تأمین احتیاجات ارتش مشمولین سیزده هفته تعلیمات نظامی اولیه را به بینند و بعد با لباس نظام بقیه مدت خدمت را در دستگاهها و بخشهایی که دولت تعیین مینماید کار کنند . در اینصورت هم دیسپلین لازم حفظ شده هم افراد بوظیفه ملی خودشان عمل نموده اند و ضمناً هم بین یک فیزیک دان تهرانی و یک روستائی ابهری تفاوت و امتیازی قائل نشده ایم یکی تفنگ بدست میگیرد و از اینراه انجام وظیفه میکند و دیگری از پشت ماشینهای الکترونیکی بدولت خدمت مینماید .
موضوع تشکیل سپاه ارشاد را هم زودتر حل نمائید .

ایجاد انبار برای غلات

وزیر آبادانی و مسکن بعرض رساندند حسب الامر مبارک ملو کانه در مورد ایجاد انبار برای نگاهداری غله با بانک ملی و بانک صادرات مذاکره شد اولی ۱۳۰ میلیون ریال و دومی ۷۰ میلیون ریال با ضمانت بانک مرکزی برای ایجاد انبار تخصیص داده اند و اقساط آنرا ده ساله با ربح ۷ درصد وصول خواهند نمود با توجه باین امر در تاریخ ۲۶ ر ۲۶ قرارداد لازم امضاء شد . چهل دستگاه انبار جدید مجموعاً بظرفیت ۲۵۰,۰۰۰ تن در نقاط مختلف کشور ایجاد خواهد شد و در نتیجه ظرفیت انبارهای موجود غیر از سیلوها به ۴۰۰,۰۰۰ تن خواهد رسید .

شاهنشاه فرمودند البته این اقدام نسبت بوضع موجود پیشرفت محسوسی است ولی آیا جوابگوی محصول امسال خواهد بود ؟ وضع غلات بحمدالله بحدی خوبست که کسی بیاد ندارد و باید از تمام امکانات کشور برای جمع آوری و نگاهداری و مصرف صحیح غلات استفاده نمود .

شرکت ایران در نمایشگاه ازاکا

شاهنشاه فرمودند اصولاً ما با شرکت ایران در این نمایشگاه موافقیم چون روابط ما با ژاپن در آتیه روی اصل حفظ قاره آسیا توسعه پیدا خواهد نمود و

شاید ایران در ژاپن به اندازه کافی شناخته نشده است و لازم است از این راه و راههای مشابه مارا بهتر بشناسند .

وزیر اقتصاد بعرض رساندند بانوجه به تشکیل نمایشگاه آسیائی در سال آینده در تهران تمام قوای اداره نمایشهای وزارت اقتصاد مصروف آماده نمودن نمایشگاه آسیائی شده است علاوه براین نمایشگاه از اكا جنبه اقتصادی ندارد . نخست وزیر بعرض رساندند وزارت امور خارجه تقاضا دارد یکنفر نماینده از طرف دولت ایران در کنفرانس مقدماتی نمایشگاه در ژاپن حضور بهم رساند و جریان را گزارش دهد و بعد با توجه به گزارش او اگر لازم شد در نمایشگاه هم شرکت نمائیم . شاهنشاه فرمودند بهرحال اعزام نماینده که مانعی ندارد ضمناً با شرکت نفت مذاکره نمائید و بهیینید آیا آنها و چند نفر از بخش خصوصی میتوانند اقدامی بعمل آورند .

لایحه جدید سهام کردن کارگران در منافع کارگاهها

وزیر کار و امور اجتماعی بعرض رساندند لایحه جدید مربوط به سهام کردن کارگران در منافع کارگاهها تهیه شده و بمجرد وصول نظریات وزارتخانه های ذیربط در هیئت دولت مطرح خواهد شد . در این لایحه کارگاههای صنعتی و تولیدی تعریف شده که در آتیه هیچگونه ابهامی باقی نماند . شاهنشاه فرمودند زودتر مطالعاتتانرا تکمیل و نتیجه را گزارش نمائید .

بیمه کشاورزان

وزیر کار و امور اجتماعی بعرض رساندند طرحی در زمینه بیمه کامل کشاورزان تهیه شده و بوزارت اصلاحات ارضی برای بررسی و تعیین چگونگی طرز اخذ بیمه ارسال گردیده است ولی اجرای طرح بیمه بطور کامل با امکانات و مقدمات موجود کشور بعید بنظر میرسد . شاهنشاه فرمودند حق بیمه را باید توسط تعاونیها وصول نمود . البته مطالعاتتانرا تکمیل و نتیجه را زودتر گزارش نمائید .

لایحه مربوط به گسترش تعاونیها

نخست وزیر بعرض رساندند حسب الامر مبارک ملوکانه از طرف سازمان مرکزی تعاون کشور بررسیهای مفصلی درباره امور تعاونی و گسترش آن در سراسر کشور انجام شده و با استفاده از قوانین موجود در ممالک مختلف لایحه ای تنظیم

گردیده که اگر اجازه فرمایند معاون نخست‌وزیر و سرپرست سازمان مرکزی تعاون کشور اصول امر را بشرفعرض همایونی برساند و سپس در صورتیکه تصویب فرمایند جزئیات در کمیسیون‌هایی با حضور نمایندگان دستگاه رسیدگی و در هر قسمت تصمیمات به دستگاهها ابلاغ شود .

با کسب اجازه از پیشگاه مبارک ملوکانه شهپازی معاون نخست‌وزیر و سرپرست سازمان مرکزی تعاون کشور افتخار شرفیابی یافته و بشرفعرض همایونی رسانند که با توجه به نقایص و معایب قانون تعاون سال ۱۳۳۴ و با استفاده از قوانین تعاون سایر کشورها و تجربی که در سالهای گذشته حاصل شده لایحه جدیدی تنظیم گردیده تا نظام صحیح تعاون را در سراسر کشور مستقر نماید . تعاونیها بطور کلی بسه دسته تعاونی کشاورزی - کسب و کار و مصرف تقسیم شده است و در نظر است بجای وضع موجود که تمام تصمیمات با شورای عالی تعاون است در آینده کشور از لحاظ تعاونی به ۱۴ منطقه تقسیم شود و کارها در هر منطقه فیصله یابد و فقط اصول امر در شورای عالی تعاون که با شرکت وزراء دارائی - اقتصاد - کار - کشاورزی - اصلاحات ارضی و تعاون روستائی و همچنین رؤسای اتحادیه‌های تعاونی تشکیل میشود مورد رسیدگی قرار گیرد .

شاهنشاه فرمودند در تصمیمات کشور از لحاظ امور تعاون به قطب‌های کشاورزی و صنعتی که در آینده خواهیم داشت نیز توجه شود و از حالا پیش‌بینی لازم را بنمائید . گزارش سازمان تعاون را بین اعضای شورای اقتصاد توزیع کنید . وزیر کار و نهانندی بعلت اطلاعاتی که درباره تعاون دارد و هر کدام از شماها که علاقمند هستید نظرتان را به دفتر مخصوص بفرستید تا مطالعه کنیم و بعداً يك جلسه شورا را به بررسی این امر اختصاص خواهیم داد .

جلسه مدت یکساعت و ربع ادامه داشت و در ساعت شش بعد از ظهر پایان یافت .

صورت جلسه ۶ خردادماه ۴۷

آقایان نخست وزیر - وزراء دارائی - کار و امور اجتماعی - اقتصاد - آبادانی و مسکن - آب و برق - کشاورزی - تولیدات کشاورزی و مواد مصرفی - اصلاحات ارضی و تعاون روستائی - مدیرعامل سازمان برنامه - رئیس دفتر مخصوص شاهنشاهی قائم مقام رئیس کل بانک مرکزی و وزیر مشاور و معاون اجرائی نخست وزیر در این جلسه حضور داشتند .

در ابتداء خلاصه جریان اقداماتی که حسب الامر شاهنشاه آریامهر بموقع اجرا گذارده شده بود توسط دبیر شورا بعرض رسید و سپس موضوعهای زیر مطرح گردید .

طرح آمارگیری

وزیر کار و امور اجتماعی بعرض رساندند طرح آمارگیری توسط وزارت کارتهیه و سازمان برنامه ارسال شده تا نسبت بآن اظهار نظر و در تأمین اعتبارات مورد نیاز اقدام نمایند .

شاهنشاه فرمودند اصولاً کار آمارگیری توسط کدام يك از دستگاههای دولتی و با استفاده از چه وسایلی انجام میشود .

وزیر کار و امور اجتماعی بعرض رساندند آمارگیری کلی مملکتی را مرکز آمار ایران و آمارگیری مربوط به نیروی فعال کشور و سطح اشتغال را وزارت کار انجام میدهد .

شاهنشاه فرمودند البته میدانید که ما چقدر بد داشتن آمار صحیح و استفاده از آن اهمیت میدهیم . در حقیقت هر مملکت پیشرفته ای ناچار است برای این موضوع اهمیت زیادی قائل شود .

یکی از ضوابط و وسایل پیشرفت کار اقتصادی و صنعتی همین موضوع آمار

است. در مورد تهیه آمار برای استفاده کامل از ماشین‌های الکترونیکی خوبست
با وزیر پست و تلگراف و تلفن و کارشناسان و مسئولین امور آماری بررسی دقیقی
بعمل آورید و نتیجه را به اطلاع ما برسانید.

استفاده از مشمولین در قسمتهای مختلف کشور

وزیر مشاور و معاون اجرائی نخست‌وزیر بعرض رساندند حسب الامر
مبارک ملو کانه به اداره وظیفه عمومی ابلاغ گردید که طرق استفاده از مشمولین
را پس از طی دوره سیزده هفته خدمات اولیه در قسمت صنایع و سایر قسمتها بررسی
و نتیجه را بشرفعرض همایونی برسانند.

شاهنشاه فرمودند ممکنست اجرای این طرح تأثیر زیادی در پیشرفت امور
مملکتی داشته باشد. مازاد بر احتیاجات ارتش را میتوان پس از طی سیزده هفته
در اختیار قسمتهای مختلف مملکتی گذارد. احتیاجات ارتش هم بواحدهای وظیفه
خیلی زیاد نیست ولی چون بین يك دكتر فیزیک تهرانی و یکنفر زارع ابهری
ازلحاظ وظائف ملی هیچ فرقی نیست و هر دو باید یکسان خدمت کنند و هیچکس
نباید از این وظیفه ملی شانه خالی نماید. پس باین ترتیب میتوانیم مازاد احتیاجات
ارتش را پس از سیزده هفته که طی آن با اصول نظام آشنائی یافته و عادت بحفظ
ورعایت مقررات مینمایند آنها را بفرستیم در سایر امور کشور کمک و خدمت کنند
و دیگر قرعه‌کشی و با باز خرید يك وظیفه ملی هم مطرح نگرند.

باز خرید یعنی چه یعنی هر کس که پول داشته باشد خدمت نمی‌کند هر کس
که بی پول باشد باید خدمت کند. از طرفی اینها بالباس مقدس سربازی می‌روند و دوسال
وظیفه‌ای که نسبت به ملت دارند در شغل دیگری انجام میدهند.

اتصال خطوط مواصلاتی ایران به افغانستان

مدیر عامل سازمان برنامه بعرض رساندند در مورد ادامه راه شوسه مشهد به
اسلام قلعه طبق برنامه تا شهر قوچان در دست ساختمان است که تا اوایل سال آینده
تکمیل خواهد شد و قطعه بین قوچان و شاه‌پسند هم از محل اعتبارات عمرانی توسط
مقاطعه‌کاران داخلی شروع خواهد گردید و از طریق وزارت امور خارجه از دولت
افغانستان استعمال خواهد شد اگر مایل باشند همین‌راه تا اسلام قلعه ادامه داده
خواهد شد. در مورد راه آهن اگر بخواهیم تا هرات ادامه دهیم لازم است از
ایستگاه فریمان ۳۲۰ کیلومتر ریل‌گذاری شود که در حدود ۵۰۰۰ میلیون ریال
هزینه خواهد داشت و از لحاظ ترافیک نیز با توجه به میزان تجارت بین دو کشور
راه شوسه‌ای که تا سال آینده بمرز میرسد رفع احتیاج میکند مگر آنکه بازرگانی

فیما بین توسعه خیلی بیشتری پیدا کند . علاوه بر این در نظر است در طول برنامه پنجم راه آهن بندرعباس به کرمان وزاهدان متصل شود و ممکنست آنرا به زابل و بجاده سرتاسری افغانستان وصل نمود .

شاهنشاه فرمودند فعلا همان راه شوسه را تا مرز خراسان ادامه دهید . در مورد راه آهن زاهدان هم اقدام کنید که یکی از راههای سراسری افغانستان متصل شود . ما برای نجات افغانستان از اختناق بازرگانی هر کاری میتوانیم باید بکنیم . راه مشهد به مرز ازبکطرف و راه آهن زابل به شاهراه افغانستان از طرف دیگر میتواند تاحدودی مشکل آنها را مرتفع و افغانستان را بوسیله راه اخیر به بندر عباس متصل نماید .

طرح گندم

نخست وزیر بعرض رساندند دو موضوع در مورد محصول سال جاری مطرح نظر بوده است یکی برداشت و دیگری حمل . از لحاظ جمع آوری و برداشت گندم پیش بینی شده است که ستادی مرکب از وزراء تولیدات کشاورزی و مواد مصرفی - اصلاحات ارضی و تعاون روستائی و کشاورزی تشکیل شود . وزارت اصلاحات ارضی در مورد دهاتی که زارعین آنها عضو شرکتهای تعاونی میباشند و وزارت کشاورزی در سایر نقاط کمک خواهند نمود . از لحاظ حمل اجناس هم ترتیبات لازم داده شده است .

وزیر تولیدات کشاورزی و مواد مصرفی بعرض رساندند برای هراستان برنامه ای تنظیم و به استاندار ابلاغ شده . استاندار مسئولیت ایجاد هم آهنگی مسائل را در استان بعهده دارد و اگر مشکلی داشته باشد مراتب را به ستاد مرکزی در تهران اطلاع خواهد داد . مسئولیت جمع آوری و برداشت غله بعهده وزارتین کشاورزی و اصلاحات ارضی و مسئولیت خرید و حمل به سیلوها و یا مراکز صدور بعهده سازمان غله گذارده شده است . در حال حاضر در نظر است از خوزستان ۲۴۰,۰۰۰ تن از که کیلویه و بویر احمد ۱۶۰,۰۰۰ تن و از فارس ۲۰۰,۰۰۰ تن گندم خریداری شود . در امر خرید همه جا حق تقدم به اعضای شرکتهای تعاونی داده خواهد شد . وزیر کشاورزی بعرض رساندند طبق برآورد وزارت کشاورزی جمع تولید گندم در سال جاری در سراسر کشور از پنج میلیون تن و جو از یک میلیون و دوست هزار تن متجاوز است که در هر مورد افزایش محسوسی را نسبت بسال قبل نشان میدهد .

شاهنشاه فرمودند امکان دارد محصول امسال بیشتر از ارقام مذکور باشد

ولازم است هرچه میتوانیم بیشتر صادر کنیم خاصه آنکه سیلو باندازه کافی نداریم و گندمها فاسد میشود. در مورد قیمت نان بما پیشنهاد کرده اند با توجه بوفور گندم قیمت نان را تنزل دهیم ولی امکان دارد اگر قیمت نان را امسال تقلیل دهیم این تأثیری در تقلیل هزینه زندگی نداشته باشد منتهی اگر خدای نخواستہ سال دیگر محصول خوب نباشد و قیمت نان افزایش پیدا کند آنوقت فوری در افزایش هزینهها تأثیر خواهد کرد. باین ملاحظات بهتر است قیمت نان را ثابت نگاهداریم منتهی باید به بینید در این وسط يك عده بی جهت سوء استفاده نکنند. از کسی که آرد را تنی سیصد تومان میخرد و نان میکند و بقیمت گران میفروشد باید تمام منافع مازاد را بگیرد و در صندوقی تودیع کنید که اگر سال آینده قیمت گندم گران شد از این محل جبران ضرر او را بشود کرد و مجبور نشوید قیمت نان را بالا ببرید والا معنی ندارد که ملت ایران امسال نان را بهمان قیمت پارسال بخرد و این وسط فقط چند نفر نانوا استفاده کنند. این مطلب فوق العاده مهم است و اینکار باید در مدت سفر من بخارج حل شود و منتظر مراجعت من نشوید. دفتر مخصوص در غیاب من نتیجه پیشرفت کار را مرتباً گزارش نماید. ضمناً باید نهایت دقت را بعمل آورید که نانوايان گرانفروشی نکنند.

وزیر تولیدات کشاورزی و مواد مصرفی بعرض رساندند در خوزستان از دو جهت احتیاج به کمک شرکت نفت داریم یکی آنکه با توجه بوفور محصول دیگر خودشان و شرکتهای عامل مبادرت به خرید گندم از خارج نمایند دیگر آنکه تعدادی انبار بخصوص در آبادان واسکله در اختیار سازمان غله قرار دهند تا در صورت لزوم از این محل هم مبادرت بصدور گندم بشود.

شاهنشاه فرمودند در هر دو مورد تذکر لازم بشرکت نفت داده شود بخصوص در مورد واردات گندم که با توجه به خوبی محصول خرید از خارج کار عبثی خواهد بود. خاصه آنکه قیمت هم ارزان است. در مورد صادرات ما باید در فروختن گندم به شوروی بیش از دیگران پافشاری کنیم چون انجام آن بلحاظ نزدیکی راه بنفع ما است.

توسعه کشاورزی در خوزستان

شاهنشاه فرمودند روشی که تا بحال برای بهره برداری از اراضی زیرسدها دنبال شده بهیچوجه جوابگوی آتیه ما نیست. باید راههای جدیدی پیدا کنید. یا باید خودمان سرمایه گذاری لازم را بکنیم و یا از خارجیها استفاده نمائیم. در این مورد با آلمانها صحبت شده خیلی ابراز علاقه نموده اند. یکی از پیشنهادهای

شما در مذاکرات با آلمانها باید این باشد که در تمام حوزه کارون مبادرت به سدسازی - ایجاد شبکه آبیاری و کشاورزی مکانیزه و صنایع غذایی بنمایند و سرمایهشان را در ظرف چند سال مستهلك سازند و سپس تمام تأسیسات را تحویل دولت بدهند .

جلسه مدت یکساعت ونیم ادامه داشت در ساعت هفت بعد از ظهر پایان یافت .

صورت جلسه ۱۰ تیر ماه ۴۷

آقایان نخست‌وزیر- وزراء کشور- اقتصاد - آبادانی و مسکن - آب و برق- تولیدات کشاورزی و مواد مصرفی - وزیر مشاور و معاون اجرائی نخست‌وزیر- مدیر عامل سازمان برنامه - رئیس دفتر مخصوص شاهنشاهی و قائم مقام بانک مرکزی در این جلسه افتخار حضور داشتند .

در ابتداء خلاصه جریان اقداماتی که حسب الامر شاهنشاه آریامهر بموقع اجرا گذارده شده بود توسط دبیرشورا بعرض رسید و سپس موضوعهای زیر مطرح گردید:

توسعه تسهیلات توریستی

شاهنشاه فرمودند از لحاظ توریستی شهر بابلسر توسعه زیادی پیدا خواهد کرد و باید امکاناتی متناسب موقعیت فراهم نمود . برای توریسم داخلی راههای زمینی کافی است ولی برای جلب توریست خارجی باید از هواپیما استفاده کرد و برای این منظور لازم است در بابلسر مثل رامسر يك فرودگاه ایجاد نمود . زمین آن موجود است فقط باید اسفالت شود . بابلسر بمراتب بیشتر از رامسر احتیاج بفرودگاه دارد چون جمعیتی که آنجا می‌رود خیلی زیاد است و غالباً افرادی هستند که وقت کم و درآمد کافی دارند و شاید ترجیح میدهند از هواپیما برای رفت و آمد استفاده نمایند . برای استفاده مردم از دریای مازندران باید شهرداری هر محل موظف گردد لائزل يك پلاژ عمومی ایجاد نماید و در سراسر شمال راههایی بطور عمودی از جاده اصلی بدریا کشیده شود و در انتهای هر جاده محل کافی برای نگاهداری اتومبیل‌ها در نظر بگیرند .

لازم است بطور ارزان و ساده برای هر طبقه از مردم تسهیلاتی در شمال فراهم ساخت بآنکه عمران دستور داده‌ام در نمک‌آبرود يك مرکز بزرگ تفرجگاه ساحلی در سطح تأسیسات بین‌المللی که دارای جنگل - زمینهای متعدد ورزشی -

اسکله برای قایق‌ها و غیره باشد ایجاد نماید. باید در شمال طرزی عمل نمود که توریست بتواند در تمام سال از امکانات آن استفاده کند خاصه آنکه پائیز شمال بسیار زیبا و دارای هوای لطیفی است. در حال حاضر با آنکه نقاط فوق‌العاده جالبی در شمال داریم بمناسبت نبودن وسائل کافی و تسهیلات لازم مردم بخارج از کشور میروند در حالی که میتوانند از همین نقاط دیدن کنند. یکی از ثروت‌های طبیعی ما که باید از حالا روی آن حساب کنیم همین موضوع جلب توریست است. با توسعه توریسم چندین هزار نفر بکار مشغول میشوند. پول در داخل کشور به گردش درمی‌آید. قدرت خرید مردم بالا می‌رود و از اینها گذشته وسیله تفریح و تفرج برای مردم فراهم میشود.

نمایشگاه بین‌المللی ازاکا

وزیر اقتصاد بعرض رساندند حسب الامر مبارك ملوكانه مجدداً از طرف وزارت اقتصاد نسبت بشركت دولت شاهنشاهی در نمایشگاه ازاکا در ژاپن که در سال ۱۹۷۰ میلادی برگزار میشود بررسی گردید. شركت در این نمایشگاه مطلقاً جنبه تجارتي و اقتصادی ندارد و بهمین دلیل هم تعدادی از کشورهای پاسخ منفی داده‌اند. با توجه به تشکیل نمایشگاه آسیائی در تهران تمام نیروی سازمان نمایشگاه‌های وزارت اقتصاد مصروف این امر شده و جا دارد دو بیست میلیون ریالی که برای شركت در نمایشگاه ازاکا لازم است در توسعه و تکمیل نمایشگاه تهران بکار برود تا جلوه بهتری پیدا کند.

شاهنشاه فرمودند باز هم موضوع را مطالعه کنید که بعد نگوئید چقدر حیف شد در نمایشگاه ازاکا شركت نمودیم. کار نمایشگاه تهران بکجا رسیده؟

وزیر اقتصاد بعرض رساندند تا کنون هفده کشور من جمله کشورهای بزرگ جهان قبولی خود را جهت شركت در آن اعلام داشته‌اند و انتظار می‌رود تعداد دیگری هم قبولی خود را تدریجاً اعلام دارند. زمین نمایشگاه تسطیح و همه کارها آماده شده. مشکل اساسی نمایشگاه نبودن تعداد کافی راه‌های ورود و خروج بآن میباشد اکنون مشغول بررسی هستند تا شاید بتوان يك راه از مهرآباد و جنوب دانشگاه ملی به محل نمایشگاه بکشند.

شاهنشاه فرمودند يك امکان هم اینست که خیابان امیرآباد بجاده ونك امتداد داده شود و از آنجا به نمایشگاه متصل گردد. این راه را هم با توجه به نقشه جامع شهر تهران مورد مطالعه قرار دهید. ضمناً محل نمایشگاه در مواقعی که برنامه خاصی در پیش نباشد بصورت پارك برای استفاده عمومی در اختیار مردم قرار گیرد.

توسعه نوغان

وزیر مشاور و معاون اجرائی نخست‌وزیر بعرض رساندند حسب الامر مبارك ملوكانه در مورد چگونگی توسعه صنعت ابریشم و اینکه شرکت نوغان بچه نحو و توسط چه دستگاهی اداره شود بررسی شد بنظر کمیسیون چنین آمده که شرکت مذکور تابع وزارت اصلاحات ارضی گردد تا در توسعه و تکمیل آن اقدام و سپس به شرکتهای تعاون روستائی واگذار شود.

شاهنشاه فرمودند به بینید آیا وزارت اصلاحات ارضی آمادگی تحویل گرفتن آنرا دارد یا نه؟ و بهر حال باید یک نفر مسئول تعیین شود تا اگر احتیاجاً عیبی در کارها پیدا شد مشارالیه جوابگو باشد.

نرخ نان در تهران

وزیر تولیدات کشاورزی و مواد مصرفی بعرض رساندند در اجرای اوامر مبارك ملوكانه در خصوص ایجاد صندوق جهت امر تثبیت نرخ نان بر رسیهای زیادی بعمل آمد و با آسیاداران و خبازان طی جلسات متعدد مذاکره شد تا مابه‌التفاوت نرخ خرید گندم را در سال جاری با نرخی که بر اساس آن قیمت نان هر کیلو ۹ ریال در تهران تعیین شده در صندوق تودیع کنند تا در صورت افزایش قیمت گندم در سال آینده احتیاجی به افزایش نرخ نان پیدا نشود و بتوان ضرر را از محل وصولیهای صندوق جبران نمود. متأسفانه اجرای آن با مشکلات زیادی مواجه است و لذا مذاکره شد تا در سال جاری بجای اتخاذ آن طرح نانویان لااقل نصف آرد مورد نیاز را از آسیاداران و آسیاداران تا ۵۰٪ گندم را از سیلو بقیمت دولتی خریداری کنند و در نتیجه مابه‌التفاوت قیمت خرید گندم توسط سیلو و فروش آن به آسیاداران برفع دولت ضبط شود. برای اجرای آن باید اداره نان شهر تجهیز و تقویت شده و نانوائیها کنترل شوند. مشکل اساسی اینست که در حال حاضر شهر تهران احتیاج به دوهزار دستگاه نانوائی دارد در حالی که سه هزار و پانصد دکان نانوائی مشغول فعالیتند و در نتیجه پخت تعدادی از نانوائیها پایین‌تر از میزانی است که از لحاظ اقتصادی صرف میکند و باید تعدادی از آنها تعطیل و از باز شدن دکانهای جدید جلوگیری شود.

شاهنشاه فرمودند سالها است صحبت از اینست که اجازه داده نشود بیش از تعداد مورد لزوم نانوائی دایر گردد ولی هر روز بر تعداد آنها اضافه میشود. در زمان وزارت ضرغام صحبت از این بود که تهران احتیاج به ۸۰۸ دستگاه نانوائی دارد در حالی که تعداد آنها ۱۶۱۶ بوده این رویه از آنروز ادامه یافته و اکنون تعداد دکانین به ۳۵۰۰ رسیده.

وزیر مشاور و معاون اجرائی نخست وزیر بعرض رساندند اکنون که بحمدالله وضع محصول خوب و قیمت آن ارزان است مردم انتظار دارند نرخ نان هم تنزل کند. درحوزه های حزبی هم غالباً همین موضوع عنوان میشود. امکان وصول مابه التفاوت نرخ گندم درسال جاری درمقام مقایسه با دوسال قبل بسیار مشکل و مستلزم صرف وقت و هزینه زیاد میباشد. اگر اجازه فرمایند نرخ نان درتهران هم مثل سایر شهرستانها تقلیل داده شود. حسن اینکار آنست که لااقل مردم بی بضاعت نان را به نرخ اعلام شده خریداری خواهند نمود.

شاهنشاه فرمودند بالاخره قیمت ها باید براساس عرضه و تقاضا تعیین گردد ولی تجربه ثابت کرده که هرگاه قیمت جنسی پائین آورده شود اثری در قیمت سایر اجناس ندارد ولی همینکه بالا برود آنوقت تمام قیمت ها را بدنال خود بالا میبرد. اگر نرخ نان را امسال ارزان کنیم و احیاناً سال آینده بمناسبت کمبود محصول مجبور شویم آنرا افزایش دهیم ممکنست درافزایش نرخها تأثیربخشد پس بهتر است نرخ نان تثبیت گردد ولی این دلیل نمیشود که مابه التفاوت نرخ ارزان گندم و نرخ جاری نان بچیب چند نفر دکاندار یا آسیادار برود. نکته مهم دیگر آنست که اگر نرخ نان را ارزان کنیم ممکنست آسیادار آنقدر گندم را اززارع نخرند تا نرخ گندم بهممناسبت تقلیل یابد و این برای کشاورزی کشور خطرناک است و ممکنست سبب شود زارعین دنبال کشت گندم نروند و دولت ناچار شود گندم ازخارج خریداری نماید. بهرحال جزئیات این موضوعات تا هفته آینده در کمیسیون باحضور نیک پی - مجیدی - معینیان و رئیس سازمان بازرسی شاهنشاهی رسیدگی و نتیجه به اطلاع ما برسد. ضمناً صحبت هائی هم دائر به پاره ای سوء استفاده ها درامر نان به رئیس سازمان بازرسی شاهنشاهی شده این موضوع هم درهمان کمیسیون رسیدگی شود. از این مسائل گذشته باید يك سیاست طویل المدت نیز برای نان پیش بینی نمود لازم است در تمام شهرهائی که بیش از ۱۰۰,۰۰۰ نفر جمعیت دارد کارخانه نان ماشینی دائر نمایند و نانوایان مآلاً فروشنده نان ماشینی شوند.

به ارتش ابلاغ نمائید زودتر کارخانجات نان ماشینی را بکار اندازد و نان آنرا عرضه نماید درهر شهری که سیلو دارید يك کارخانه نان ماشینی هم درجوار آن بکار اندازید. ظاهراً روسها تجاربی درتهیه انواع مختلف نان ماشینی دارند با آنها مذاکره نمائید که درایران هم همین کار را بکنیم.

طرح آموزش مشمولان مازاد بر احتیاج ارتش

مدیرعامل سازمان برنامه بعرض رساندند در اجرای اوامر مبارک ملوکانه با همکاری ارتش شاهنشاهی طرح آموزش مشمولان مازاد بررسی گردید. بر مبنای

چهل هزار نفر مشمول مازاد در سال طرحی برای مدت پنج سال تهیه شده که مستلزم تأمین هزینه‌ای بمبلغ ۲,۲۴۰ میلیون ریال اعتبار مییابد. با توجه به جوانب مختلف امر من جمله اشکال تهیه چنین اعتبار سنگینی پیشنهادهای زیر تسلیم شده که بشرط عرض همایونی برسد اگر اجازه فرمایند بهمان ترتیب عمل شود.

(۱) طرح مورد نظر با مقیاس کوچکتری از سال ۱۳۴۸ اجرا شود.
(۲) از کلیه معلمان حرفه‌ای و کشاورزی ارتش استفاده بعمل آید و فقط مازاد آن از بین فارغ‌التحصیلان هنرستانها و مؤسسات تکنولوژی و دانشسراهای کشاورزی تأمین شود.

(۳) برای رسیدن به هدف مطلوب که اشتغال کلیه مشمولان مازاد است برنامه ده ساله بجای پنج ساله در نظر گرفته شود.

(۴) ارتش آمادگی خود را برای قبول مسئولیت اجرائی اعلام نماید.

(۵) در خلال این مطالعات نسبت به اشتغال این افراد پس از خاتمه دوره خدمت بررسی بعمل آید.

شاهنشاه فرمودند مانی ندارد بهمین ترتیب عمل کنید و در مورد قبول مسئولیت اجرائی کار هم با ارتش مذاکره و راه حلی اتخاذ نمایید. ضمناً این نکات را هم در نظر داشته باشید هیچکس از خدمت نظام معاف نمیشود خواه دارای بالاترین مدرک تحصیلی باشد یا فاقد سواد. همه باید خدمت کنند منتهی افراد مازاد بر احتیاجات ارتش یک دوره سیزده هفته‌ای را طی نموده با لباس نظام مأمور خدمت در دستگاههای مختلف میشوند. باین ترتیب همه افراد جوان کشور صاحب فن و حرفه‌ای شده و در افزایش تولیدات مؤثر میگردند. لایحه مربوط به خدمات دختران مشمول را نیز زودتر بتصویب برسانید و از اول مهر ماه اجراء شود.

ایجاد مدارس حرفه‌ای در جوار کارخانجات

نخست وزیر بعرض رساندند طرح مربوط به ایجاد مدارس حرفه‌ای در جوار کارخانجات آماده شده و هفته آینده گزارش آن بشرط عرض همایونی خواهد رسید. شاهنشاه فرمودند مانعی ندارد ولی بد نیست چند رقم را که در روزنامه خواننده‌ام بدانید. در انگلستان بیش از هفتاد درصد محصلین در مدارس حرفه‌ای تحصیل میکنند. این رقم در فرانسه و آلمان و امریکا در حدود پنجاه درصد و در روسیه هم بهمین اندازه‌ها است و در ترکیه ۲۰٪ محصلین بمدارس حرفه‌ای میروند ولی در ایران فقط ۳٪ با چنین وضعی ما چطور می‌خواهیم با سرعت دلخواه صنعتی شویم؟ اتفاقاً خارجیها هم تعجب‌شان از همین موضوع است که با این تعداد کم مدارس و محصلین حرفه‌ای چطور ایران تا این حد صنعتی شده. پس از بررسی بالاخره باین

نتیجه رسیده‌اند که استعداد زیاد ایرانی جبران کمبود مدارس حرفه‌ای را نموده باین معنی که کارگر ساده ایرانی هرکاری را که یکی دومرتبه به‌بیند دردهنش میسپارد و همان کار را انجام می‌دهد.

این استعداد تاحدی جبران کار را میکند ولی برای ما قانع کننده نیست. متأسفانه مشکل جامعه ما اینستکه هنوز به عنوان اهمیت می‌دهیم - اگر عنوان دکتر ومهندس جلو اسم ما باشد خیلی اهمیت دارد. بقول معروف حالا دیگر همه سعی میکنند دخترشان را به کسانی بدهند که لااقل لیسانس داشته باشد. همین مطالب است که مانع میشود مردم دنبال تحصیلات حرفه‌ای بروند. صدبار درمواقع مختلف گفته‌ام که تمام ایرانیها درمقابل قانون ودرمقابل ما یکسان‌اند جز از لحاظ میزان علاقمندی، لیاقت، درستی و دلسوزی درکارها.

چون اطمینان ندارم وزارت آموزش وپرورش به تنهایی ازعهده کار تحصیلات حرفه‌ای برآید لذا سایر وزارت‌خانه‌ها هرکدام احتیاج دارند وبتوانند ازعهده برآیند اشکالی نخواهد داشت نسبت به تحصیلات حرفه‌ای رأساً اقدام نمایند. وزیراقتصاد بعرض رساندند اگر اجازه فرمایند درآینده ازاستعمال عناوینی مانند دکتر ومهندس خودداری شود و تا حدودی حسادتها وحساسیت‌ها رفع گردد. شاهنشاه فرمودند این موضوع را بررسی وطی بخشنامه ابلاغ نمائید. ضمناً بسازمان امور اداری و استخدای هم ابلاغ کنید حقوق تکنیسین‌ها را بالا ببرند تا موجب تشویق محصلین به ادامه تحصیل درکارهای حرفه‌ای شود. جلسه مدت دوساعت ونیم ادامه داشت ودرساعت هفت بعدازظهر پایان یافت.

صورت جلسه ۱۷ تیرماه ۴۷

آقایان نخست‌وزیر- وزراء کشور- کار- اقتصاد - آبادانی و مسکن - آب و برق - تولیدات کشاورزی و مواد مصرفی - کشاورزی - اصلاحات ارضی و تعاون روستائی - وزیر مشاور و معاون اجرائی نخست‌وزیر- مدیرعامل سازمان برنامه - رئیس دفتر مخصوص شاهنشاهی و رئیس بانک مرکزی در این جلسه افتخار حضور داشتند .

در ابتداء خلاصه جریان اقداماتی که حسب الامر شاهنشاه آریامهر بموقع اجرا گذارده شده بود توسط دبیرشورا بعرض رسید و سپس موضوعهای زیر مطرح گردید:

توسعه تأسیسات توریستی در کرانه دریای مازندران

نخست‌وزیر بعرض رساندند در مقابل جنگل سینگان مقداری از زمینهای دولتی توسط مردم اشغال شده بود به رئیس کل ثبت دستور داده شد فوراً در استرداد آن اقدام نماید .

شاهنشاه فرمودند اصولاً باید با تنظیم طرحی برای کرانههای دریای مازندران تکلیف همه روشن شود و الا جلو کارهای ساختمانی گرفته میشود و بعدها هم برای دولت اسباب اشکال خواهد شد . در یکی از جلسات قبل تذکر دادم که باید هر چند کیلومتر به چند کیلومتر پلاژ عمومی ساخته شود در اینصورت کارمندان دولت هم براحتی میتوانند از امکانات این پلاژها استفاده نمایند و احتیاجی به ایجاد پلاژ اختصاصی برای کارمندان هر دستگاه نخواهد بود . در ایجاد پلاژهای اختصاصی دستگاهها بایکدیگر مسابقه گذاشته‌اند حالا دیگر ادارات هم میخواهند پلاژ جداگانه داشته باشند که مسخره بنظر میرسد . اگر تسهیلات لازم در تمام نقاط کشور فراهم آوریم يك عده از کارمندان دولت میتوانند در تابستان وعده دیگر در زمستان از مرخصی خود استفاده نمایند . شاید بعضی‌ها آب و هوای خنک کوهستان را به هوای

دربا ترجیح دهند. اضافه برپلاژهای عمومی باید در نقاط مختلف اردوهای مجبزی نیز ایجاد نمود که آب و برق آنها را دولت تأمین کند و مردم بتوانند در آنجاها آزادانه چادر بزنند. البته در جنگلها و پارکهای ملی باید بموضوع آتش نشانی توجه کامل نمایند. هر کجا اردو زده شود امکان خطر حریق هم موجود است و لذا این اردوگاهها باید با وسایل آتش نشانی مجهز شوند و مقررات معینی هم برای رعایت جنبه های ایمنی اعلام و باشدت اجرا و اعمال شود و برای متخلفین جریمه پیش بینی گردد. نخست وزیر بعرض رساندند باید مقرراتی هم برای رانندگان قایق های موتوری وضع شود.

شاهنشاه فرمودند دستور دهید اینکار را انجام دهند.

نرخ نان در تهران

وزیر مشاور و معاون اجرائی نخست وزیر بعرض رساندند حسب الامر مبارک ملوکانه برای بررسی نرخ نان در تهران و رسیدگی بطرح نان که در سال ۴۴ اجرا گردید جلسه ای با حضور نخست وزیر - رئیس بازرسی شاهنشاهی - وزیر تولیدات کشاورزی - رئیس دفتر مخصوص شاهنشاهی و کارشناسان تشکیل و بشرح زیر تصمیماتی اتخاذ گردید:

۱ - طرح نان در سال ۴۴ طرح صحیحی بوده و ادامه ندادن آن بضرر دولت بوده است.

۲ - سیاست تثبیت نرخ نان در تهران رعایت شود.

۳ - طرح سال ۴۴ با تجدیدنظر و منطبق ساختن آن با وضع روز دوباره اجراء شود.

۴ - در صورت لزوم لایحه ای تقدیم قوه مقننه شود که دولت بتواند دکاکین اضافی نانوائی را تعطیل نماید.

۵ - دولت باید توزیع کننده اصلی گندم در تهران باشد و گندم را به نرخ ثابت تحویل آسیاداران بدهد. در سال جاری تا ۵۰٪ گندم مورد نیاز به نرخ دولتی به آسیاداران فروخته شود و از سال آینده بیعد صد درصد.

۶ - سازمان مرکزی تعاون اقدام خواهد نمود که نانوائیها مبادرت به تشکیل تعاونی نمایند.

۷ - شهربانی و ژاندارمری باید حداکثر همکاری را بعمل آورند.

شاهنشاه فرمودند بهمین ترتیب اجرا شود. بالاخره بعد از مطالعات زیاد رسید بهمان حرفی که ما از روز اول میزدیم. در مورد شکایت مردم احیاناً علیحده رسیدگی خواهد شد.

افزایش قیمت برنج

شاهنشاه فرمودند علت اینکه قیمت برنج را افزایش داده‌اید چیست؟ وزیر کشاورزی بعرض رساندند نسبت به کشاورزانی که از بانک کشاورزی وام دریافت می‌دارند موافقت شده است که درموقع محصول کمپسیونی مرکب از نمایندگان وزارت کشاورزی - وزارت تولیدات کشاورزی و بانک مرکزی درهرمحل تشکیل و قیمت محصولات مختلف را تعیین و برآن اساس محصولات خریداری شود. ولی برای اینکه بمنافع کشاورزان لطمه‌ای وارد نگردد حداقلی تعیین شده که از آن کمتر خریداری نگردد. درمورد برنج براساس حدمتوسط بهای سالهای اخیر برای برنج صدری حداقل ۲۳ ریال و برای چمپا ۱۳۵ ریال هرکیلو قیمت گذاری شده است مشروط به آنکه تحویل انبار وزارت تولیدات نمایند.

شاهنشاه فرمودند قیمت برنج درایران ازهمه جا گرانتر است و علت هم اینستکه میزان محصول به نسبت هر هکتار کم است. با آنکه سد سفیدرود بسته شده و آبها مهار و شبکه آبیاری ایجاد گردیده باز قیمت برنج همان است که در گذشته بوده. چرا باید اینطور باشد؟ اگر قیمت برنج گرانتر از هر کیلو ۲۵ ریال بدست مصرف کننده برسد غلط است. ما باید اقتصاد صحیح داشته باشیم و بتوانیم در سطح بین المللی با محصول کشورهای دیگر رقابت نمائیم.

درمورد نرخها خیلی دقت کنید چون افزایش نسنجیده نرخ يك محصول ممکنست سبب افزایش عمومی قیمتها شود. موضوع قیمت گذاری باید با کسب نظر محل در کمپسیون مخصوصی در مرکز انجام گیرد. اکنون هم ممکنست اعلام کنید که قیمت تعیین شده فقط مربوط بسال جاری و برای تشویق کشاورزان جهت افزایش تولیدات بوده است و تشریح گردد که منافع واقعی زارعین در اینستکه مقدار محصول را به نسبت هر هکتار بالا ببرند نه آنکه در فکر افزایش قیمت باشند.

توسعه نوغان و صنعت ابریشم

وزیر مشاور و معاون اجرائی نخست وزیر بعرض رساندند حسب الامر مبارك ملو کانه درباره چگونگی توسعه نوغان با وزارت اصلاحات ارضی و تعاون روستائی مذاکره شده آمادگی دارند که اداره کل نوغان و واحدهای تابعه آنرا از شرکت سهامی کارخانجات تحویل گرفته با کمک دانشکده کشاورزی کرج و با همکاری اتحادیه‌ها و شرکتهای تعاونی روستائی در امر تولید - جمع آوری و خشک کردن پیله نسبت به بهبود وضع آن اقدام نمایند. ضمناً از سازمان گسترش و نوسازی صنایع ایران کسب اطلاع شد شرکت آبیگ که در کشور تایلند فعالیت زیادی در ابریشم بافی دارد هیئتی به نقاط نوغان خیز ایران اعزام و از کارگاهها بازدید نموده و در نظر

دارد پیشنهاد نماید شرکتی با مشارکت سازمان گسترش و پانك توسعه صنعتی تشکیل دهد. در اینصورت تأسیسات موجود بصورت سهم سازمان گسترش محسوب خواهد شد سرمایه را بانك توسعه صنعتی و مدیریت وامكانات فروش محصولات را آبیك تأمین خواهند نمود. این شرکت میتواند از شرکتهای تعاونی درپخش تخم نوغان و جمع آوری پيله استفاده کند.

شاهنشاه فرمودند به بینید اگر مصلحت است همین کار را سازمان گسترش بکند و وقتی درست شد سهامشان را منتقل کنند به شرکتهای تعاون روستائی.

تعلیمات حرفه‌ای در ایران

نخست وزیر بعرض رساندند در اجرای اوامر مبارك ملو كانه موضوع گسترش تعلیمات حرفه‌ای در ظرف چند ماه گذشته بین سازمان برنامه و وزارت کار بررسی و نتایج آن در جلسات مختلف شورای اقتصاد مطرح گردید و اکنون گزارش نهائی آماده شده که مدیرعامل سازمان برنامه بشرفعرض همایونی میرسانند.

مدیرعامل سازمان برنامه عین گزارش را قرائت نمودند. شاهنشاه فرمودند وزارت کار و وزارت آموزش و پرورش و سازمان گسترش و نوسازی صنایع ایران نسبت باین گزارش اظهار نظر نمایند.

وزیر کار بعرض رساندند گزارش تنظیمی با همکاری وزارت کار تهیه شده فقط در يك مورد اختلاف نظر وجود دارد. بنظر وزارت کار سازمان برنامه صالح‌ترین دستگاهی است که طرحها را تهیه و اجرای آنها را هم آهنگ سازد و لازم است در سازمان مذکور دستگاهی با شرکت وزراء مربوطه و مدیرعامل سازمان برنامه برای این منظور ایجاد شود.

شاهنشاه فرمودند در اینمورد در هیئت وزیران اتخاذ تصمیم شود. وزیر اصلاحات ارضی بعرض رساندند در طرح تنظیمی برای شرکتهای سهامی زراعی و آماده نمودن افراد برای امور حرفه‌ای چیزی پیش‌بینی نشده است. شاهنشاه فرمودند نظریاتتان را در اختیار کمیسیون مربوطه بگذارید. چون در نظر داریم تا يك نسل دیگر تناسب جمعیت شهر نشین و روستا نشین را در این کشور معکوس نمائیم لذا لازم است از حالا روستا نشینان يك نوع تعلیمات بخصوصی به بینند تا بعداً بتوانند در صنایع و کارگاهها مشغول بکار شوند.

اصل نوسازی کشور

وزیر آبادانی و مسکن بعرض رساندند اوامر مبارك ملو كانه چنین شرفصدور یافته است که گزارش پیشرفت برنامه‌های نوسازی کشور هر سه ماه یکبار بشرفعرض همایونی برسد.

درمورد اینکه چه طرحهایی را مشمول حکم نوسازی بدانیم بررسیهای زیادی با همکاری وزارتخانه‌های مختلف بعمل آمده و پیشنهاد شده گزارشها تحت هشت عنوان بتفصیل ذیل تهیه شود .

عمران شهری - عمران روستائی - خانه سازی ومسکن - ساختمانهای دولتی- سد سازی وآبیاری- تولید وانتقال وتوزیع برق- نقشه‌های جامع شهری- تخریب محلات قدیمی ونوسازی آنها وبالاخره لوايح مربوط به نوسازی کشور . نکته‌ای که هنوز مورد توافق واقع نشده اینستکه آیا برنامه‌های شبکه ارتباطی کشور هم جزء نوسازی محسوب شود یا جزو برنامه‌های عادی .

شاهنشاه فرمودند هر چیزی که موجود نباشد وبوجود آید یکنوع نوسازی است . ولی منظور اصلی ما از نوسازی تغییر قیافه دهات وآوردن زندگی جدید ومدرن در محیط ده وشهر میباشد واین عبارتست از تأمین آب سالم - بهداشت - برق - گاز - وسائل ارتباطی - سردخانه‌ها وغیره ولی تمام این کارها باید طبق برنامه شروع شود مثلاً باید بدانیم آب زیرزمینی کجا داریم وبهتراست آنرا در کجا مصرف کنیم تا بهترین نتیجه حاصل شود وجه نوع روستاهائی بنا کنیم وجه قیافه‌ای داشته باشد . البته ضمن انجام نوسازی باید به بهبود وضع موجود هم توجه داشت چون مردم کشور بهرحال باید از يك زندگی مرفه ومتمدن برخوردار باشند وحدافل لازم را بهر صورت باید برای تمام افرادی که در این کشور زندگی میکنند فراهم نمود .

گاهی به پاره‌ای ملاحظات لازم است حق تقدم در کارها به منطقه معینی داده شود . الان در آنطرف خلیج فارس همه جا فعالیت بچشم میخورد وتدریجاً تمام مظاهر يك زندگی جالب بوجود می‌آید لذا لازم است در طرف ماهم فعالیت‌های عمرانی توسعه داده شود . بین خسروآباد تا چاه‌بهار اقلاناً بیست بندر وجود دارد که با آنطرف خلیج فارس مربوطاند وباید بوضع این بنادر توجه خاصی معطوف داشت اینستکه وزارت آب وبرق ووزارت آبادانی ومسکن مطالعاتی راجع به ایجاد تأسیسات جهت تأمین آب وبرق سراسر بنادر جنوب بعمل آورند .

نقشه جامع شهر تهران

وزیر کشور بعرض رساندند در يك جلسه نه ساعته در شورایی عالی شهر سازی مسائل اصولی مربوط به اجرای نقشه جامع شهر تهران مورد بحث قرار گرفت وقرار شد موارد مهم از شرف‌عرض پیشگاه مبارك ملوكانه بگذرد هر طور اراده سینه شاهانه استقراریافت بهمان ترتیب عمل شود .

اول موضوع ایجاد سازمان لازم جهت اجرای نقشه جامع شهر تهران است . این دستگاه دووظیفه خواهد داشت یکی اجرای طرحها ودیگری جلوگیری از انجام

کارهایی که در نقشه جامع شهر پیش‌بینی نشده . پس از بررسی بنظر شورای عالی شهرسازی سازمان مورد نظر باید در شهرداری تهران ایجاد شود و رئیس آن مستقیماً زیر نظر شهردار پایتخت انجام وظیفه کند .

دوم موضوع محدوده شهر تهران بزرگ می‌باشد که به پنج قسمت تقسیم شده و در نظر است در ظرف ۲۵ سال تدریجاً انجام شود . اگر حوزه فعالیت سازمان اجرائی نقشه جامع فعلاً به قسمت پنج سال اول محدود گردد ناچار باید مسئولیت جلوگیری از عملیات خارج از نقشه جامع در سایر مناطق به ژاندارمری کل محول شود با درگیری‌هایی که ژاندارمری در سراسر کشور دارد اجرای آن مشکل خواهد گردید لذا پیشنهاد شده نظارت بر قسمت‌های دیگر خارج از محدوده فعلی هم بسازمان نقشه جامع شهر محول شود .

سوم موضوع بهره‌برداری از زمین‌هایی است که برای ایجاد شبکه وسیع ارتباطی مورد نیاز است . اعتبار مورد احتیاج برای تأمین این منظور بحدی زیاد است که طرح را غیر عملی می‌سازد لذا پیشنهاد شده چون در نتیجه سرمایه‌گذارهای عمومی ارزش زمینها افزایش می‌یابد شهرداری بازاء وصول عوارض جدید بابت ارزش اضافی در هر کجا خیابان احداث می‌کند مقداری زمین در دو طرف برای خود نگاهدارد تا بعداً با فروش آن هزینه‌های مورد نیاز را تأمین سازد .

چهارم موضوع تهران آینده است . خراب و اصلاح کردن شهر فعلی تهران هم کاری است دشوار و هم مشکلات اجتماعی زیادی در بردارد ولی باید دقت کنیم در نقاطی که شهرسازی نشده طبق نقشه جامع انجام شود . متأسفانه هر روز در اطراف تهران مالکین زمینها خیابان‌هایی بمیل خود بدون قواره تنگ و نامتناسب ایجاد میکنند و اراضی تقسیم شده را ب مردم می‌فروشند و همان وضع که در نقاط شهر فعلی موجود است تکرار میشود . برای جلوگیری از اینکار چندین راه حل پیشنهاد شده از جمله آنکه شهرداری کلیه اراضی واقع بین محدوده فعلی و محدوده ۲۵ سال آینده را به قیمت یکسال قبل از تصویب نقشه جامع شهر ارزیابی و خریداری نماید و پس از خیابان‌بندی و غیره بفروش رساند البته انجام اینکار مستلزم تحصیل مجوز می‌باشد .

شاهنشاه فرمودند توجه داشته باشید که در مناطق جدید فقط ساختن خیابان کافی نیست باید زمین برای ترن زیرزمینی و فضای کافی برای ایجاد پارکها - ورزشگاهها و غیره نیز پیش‌بینی کنید . در مورد قیمت‌گذاری زمینها باید دقت بیشتری بعمل آید چه تعیین قیمت یکسال قبل از تاریخ تصویب نقشه جامع شهر یک قیمت مصنوعی خواهد بود زیرا بمجرد تصویب اصول امر مردم از جریان مطلع میشوند و قیمتها افزایش پیدا میکنند .

وزیر کشور بعرض رساندند يك راه حل دیگر هم اینستکه قیمت امروز ملاک کار قرار گیرد و در فاصله امروز و زمانی که شهرداری زمینها را خریداری میکند شش درصد هم ربح بنفع مالک زمین منظور شود .

وزیر آبادانی و مسکن بعرض رساندند نظر شورایی عالی شهرسازی بر این بود که به استناد قانون سال ۱۳۳۹ عمل شود . در قانون مذکور برای زمینهایی که مورد نیاز است سه راه حل پیشنهاد شده :

۱- قیمت روز

۲- قیمت یکسال قبل از صدور تصویب نامه ای که به استناد آن زمینها گرفته میشود .

۳- قیمت منطقه ای که توسط کارشناسان تعیین میگردد .

وزیر آب و برق بعرض رساندند بمحض اینکه قانون بگذرد عده ای شروع به انجام معاملات صوری بمنظور افزایش قیمتها خواهند نمود لذا پیشنهاد میشود در هر منطقه که نقشه جامع اجراء میشود زمینها به سه قسمت تقسیم شود يك قسمت برای اماکن عمومی در نظر گرفته شود يك قسمت بازاء ارزش اضافی که در نتیجه سرمایه گذاری شهرداری حادث میشود به شهرداری تعلق گیرد و يك قسمت هم برای مالک باقی بماند . باین ترتیب هر وقت قیمت اراضی افزایش بی تناسب یابد شهرداری میتواند مقداری از زمینهای خود را بمنظور تثبیت قیمتها بفروش رساند .

شاهنشاه فرمودند پیشنهاد وزیر آب و برق بد نیست ولی مستلزم ایجاد يك دستگاه اجرائی وسیع میباشد . پیشنهاد وزیر کشور هم درباره گرفتن زمین توسط شهرداری و فروش آن ب مردم با مشکلات زیاد مواجه است و شاید مصلحت نباشد شهرداری زمین فروشی کند ولی لازم است درد و طرف خیابانها حریمی برای شهرداری حفظ شود . يك راه حل هم آنست که زمینهایی برای شهرسازی و جاده کشی و رفع احتیاجات عمومی در نظر گرفته و روی نقشه مشخص شود و برای اطلاع عامه اعلام گردد و نسبت به بقیه زمینها مردم آزاد گذارده شوند هر کاری میخواهند بکنند منتهی باید بررسی کنید که پایه محاسبه قیمت را برای زمینهایی که میگیرید چه سالی باید قرارداد . نظر شورایی عالی شهرسازی دائر به استفاده از قانون سال ۳۹ غیر منطقی نیست ولی اگر قرار شود ۶٪ سود برای هر سال منظور شود و اجرای قانون تا چند سال بطول انجامد حساب کنید چه مقدار ربح باید پرداخت شود اینستکه کمیسیونی تعیین کنید تمام جوانب امر و پیشنهادات مختلف را بسنجند و نسبت بهمورد اظهار نظر نمایند و مخصوصاً به بیند بهتر است سال ۳۹ پایه محاسبه ارزش املاک قرار گیرد یا سال ۴۰ و یا ۴۱ و نتیجه را گزارش نمایید .

وزیر کار بعرض رساندند شهرسازی وسیع در خارج از محدوده فعلی شهر

موجب خواهد شد شهر تهران سروسامانی نگیرد و اهالی بخارج و بمناطق جدید کشیده شوند . در خود شهر نقاط زیادی است مانند شاه آباد یا محله عربها که میتوان خراب کرد و بجای آنها منازل و آپارتمانهای زیبا ساخت .

شاهنشاه فرمودند این مطلب اصولاً صحیح است ولی در همه جا تطبیق نمی کند چه بسا بهتر باشد محله‌هایی را که مثال زدید بکلی خراب نمود و بجای آنها فضای سبز ایجاد کرد ولی باید هر کجا اجازه ساختمان داده میشود با نظارت شهرداری صورت گیرد .

وزیر کار بعرض رساندند راه دربند و پس قلعه تقریباً مسدود شده و در نیاوران مردم با سرعت مشغول دیوارکشی میباشد و در نتیجه نمای منطقه بکلی محدود خواهد شد و این محل که یکی از چند گردشگاه اهالی تهران بود بزودی مبدل به ساختمانهای عظیم خواهد گردید .

وزیر مشاور و معاون اجرائی نخست وزیر بعرض رساندند بیش از چند دره سبز در اطراف تهران باقی نمانده مانند پس قلعه و گلابدره اگر اجازه فرمایند شهرداری تهران درختان این دره‌ها را از مالکین خریداری نماید . همچنین چند باغ بزرگ در اطراف تهران خریداری و تبدیل بپارک شود .

شاهنشاه فرمودند این دره‌ها گردشگاه مردم است هر کاری برای حفظ آنها لازم است بعمل آورید . در مورد خرید چند باغ هم بررسی کنید . همین پارک نیاوران را هم میتوانید به گردشگاه مردم تخصیص دهید و بخصوص يك قسمت آنرا برای بچه‌ها در نظر بگیرید و احتمالاً چند متل درجه يك هم اطراف آن بسازید .

وزیر اقتصاد بعرض رساندند ورودی شرقی پارک ساعی بسیار باریک میباشد ولی با الحاق و اضافه کردن سه قطعه زمینهای ارتش در آنجا میتوان آنرا توسعه داد . وزیر مشاور و معاون اجرائی نخست وزیر بعرض رساندند در این محل سه قطعه زمین موجود است که متعلق به ارتش میباشد دو قسمت را بدونفر از امراء بازنشسته و اگذار نموده‌اند ولی قطعه سوم آزاد است که میتوانند در اختیار شهرداری بگذارند و شاید بتوان آن دو قطعه را هم با زمینهای دیگری معاوضه یا خریداری نمود . شاهنشاه فرمودند بوزیر جنگ بگوئید گزارش امر را به اطلاع ما برساند .

واگذاری اراضی بایر و موات

وزیر اصلاحات ارضی بعرض رساندند بموجب تبصره بودجه سال ۴۴ بدولت اجازه داده شده مقداری ازاراضی بایر خالصه را جهت عمران و آبادانی در اختیار مردم بگذارد که در آن مناطق عمل زراعتی انجام دهند . چند ماه قبل وزارت آب و برق اعلام نمودند مادام که سیاست کشاورزی دولت در برنامه چهارم

مشخص نشده و قطب‌های کشاورزی دقیقاً معین نگردیده اراضی بایر خالصه در اختیار اشخاص گذارده نشود بهمین ترتیب هم تاکنون عمل شده ولی تقاضاهای زیادی برای قطعات ده و پانزده هکتار بخصوص از خرده مالکین میرسد که تقاضای واگذاری زمین جهت آبادانی دارند. علاوه بر این با اجرای اصلاحات ارضی املاکی را دولت خریداری نموده که قسمت دایر آنرا به زارعین واگذار نمود و قسمت بایر آن باقیمانده و در قانون پیش‌بینی شده که این زمینها براساس آئین‌نامه‌ایکه بتصویب هیئت وزیران خواهد رسید بدوطلبین عمران اراضی بایر واگذار شود. در مورد اراضی بایر که در اثر اجرای قانون اصلاحات ارضی بدست آمده چنین تصمیم گرفته شده که با تشکیل شرکتهای سهامی زراعی قسمت‌های دایر و بایر املاک یکجا آباد شود ولی در مورد اراضی بایر خالصه هنوز تصمیم قاطعی اتخاذ نشده.

وزیر آب و برق بعرض رساندند در سال ۴۴ که تبصره بودجه از تصویب مجلسین گذشت سیاست کشاورزی کشور هنوز روشن نشده بود ولی اکنون وضع روشن‌تر شده و در نظر است سیاست کشاورزی کشور براساس کشاورزی بزرگ پایه‌گذاری شود. در برنامه چهارم باید چهارصد هزار هکتار زمین زیر کشت برود بهتر است این زمینها از مناسب‌ترین نقاط که برای کشاورزی مستعدتر است انتخاب شود لذا پیشنهاد میشود محدوده‌های کشاورزی معلوم شود اگر اراضی بایر خالصه در این مناطق قرار دارد نسبت بواگذاری و آبادی و عمران آنها اقدام شود والا داوطلبان و علاقمندان بکار دعوت شوند در محدوده‌هایی سرمایه‌گذاری کنند که دولت مناسب تشخیص میدهد.

شاهنشاه فرمودند واگذاری زمینهای کوچک ده و پانزده هکتاری که سبب بهبود وضع زندگی کشاورزان محل میشود بلامانع میباشد. از این گذشته اگر زارعین در این کارها سرمایه‌گذاری نکنند ممکنست پولشان را صرف کارهای غیر مفید نمایند و سربار جامعه هم بشوند ولی البته احیای اراضی بایر براساس بزرگ باید منوط به بررسی وضع آب محل و کسب موافقت وزارت آب و برق و مرجحاً از طریق ایجاد شرکتهای سهامی زراعی صورت گیرد.

شورای عمران بنادر و جزایر خلیج فارس

وزیر مشاور و معاون اجرائی نخست‌وزیر بعرض رساندند در یکی از جلسات شورای اقتصاد بشرفعرض پیشگاه مبارک ملوکانه رسید که شورای عمران بنادر در موقعیت خاصی تشکیل شده بود و اکنون که سازمانهای دولتی در جنوب تقویت شده‌اند و میتوانند کارها را تحویل‌گیرند رأساً مبادرت به اقدامات عمرانی نمایند و شاهنشاه اجازه فرمودند موضوع بررسی شود در صورتی که وقفه‌ای در پیشرفت

کارها حاصل نشود بهمین ترتیب اقدام نمایند. متعاقباً جلسات متعددی تشکیل و وضع کارها بررسی شد استدعای سازمان عمران جنوب اینستکه چون از راه سراسری بندربوشهر به بندرلنگه فقط ۱۰۶ کیلومتر باقی مانده بسازمان اجازه داده شود این راه را تکمیل نمایند.

نظر دیگری که در کمیسیون ابراز شد آنست که وزارت راه تکمیل راه سراسری را بعهده بگیرد خاصه آنکه درچهل و پنج کیلومتری از آن بریدگیها و ورودخانههای زیادی است و باید پل‌های متعدد ساخته شود.

شاهنشاه فرمودند اتفاقاً سازمان عمران جنوب خوب کار کرده بهینم دستگاههای دولتی ما بآن خوبی کار میکنند یانه. شاید بهتر باشد اکنون که سازمان مذکور آمادگی دارد راه مورد نظر را تکمیل نماید و از لحاظ فنی هم وزارت راه بآن کمک کند. ضمناً بررسی نمائید آیا بمصلحت است همین سازمان باتشکیلات موجود به بلوچستان منتقل شود و اگر سازمان مزبور در جنوب منحل شود چه دستگاهی کارهای آنرا ادامه خواهد داد.

وزیر آبادانی و مسکن بعرض رساندند جز در مورد راهسازی که از وظایف وزارت راه میباشد بقیه کارهایی را که سازمان عمران جنوب انجام میداده وزارت آبادانی و مسکن میتواند انجام دهد. ولی کمی گرانتر تمام خواهد شد چون استناد دارد ساختمانهای دولتی بالاتر از کارهایی است که سازمان انجام میدهد.

شاهنشاه فرمودند بسیار خوب کارهایی که سازمان مذکور فعلاً در دست اجرا دارد تکمیل کند. کارهای دیگر را در آتیه دستگاههای دولتی بعهده بگیرند و مطمئن شوید که کارها با کمال قدرت و سرعت انجام شود.

جلسه مدت سه ساعت و نیم بطول انجامید و در ساعت هشت بعد از ظهر پایان یافت.

صورت جلسه ۱۷ مردادماه ۴۷

آقایان نخست‌وزیر - وزراء دارائی - کار - اقتصاد - آب و برق - تولیدات کشاورزی و مواد مصرفی - کشاورزی - اصلاحات ارضی و تعاون روستائی - وزیر مشاور و معاون اجرائی نخست‌وزیر - مدیرعامل سازمان برنامه - رئیس دفتر مخصوص شاهنشاهی - معاون نخست‌وزیر و سرپرست سازمان مرکزی تعاون کشور - رئیس بانک مرکزی - معاون بررسیهای وزارت کار و معاون سازمان مرکزی تعاون کشور در این جلسه افتخار حضور داشتند و موضوعات زیر مطرح گردید .

لایحه تعاون

شاهنشاه فرمودند گزارشهایی که دستگاههای مختلف درباره لایحه تعاون فرستاده بودند خواندم . خواستم در این جلسه یکبار دیگر نظر کلی خود را درباره تعاون توضیح بدهم .

آینده اجتماعی هر مملکتی را تحت هر رژیمی که باشد بر اساس گسترش تعاونیهای صحیح تولید ، توزیع و مصرف می‌بینم . این روشی است که مشکلات اجتماعی و اقتصادی اوایل قرن بیستم را میتواند مرتفع سازد . گسترش تعاونیها همراه با توسعه بیمه‌های گوناگون اجتماعی میتواند جوابگوی خواسته‌های مردم باشد منتهی اینکارها تا جائی که میسر است باید بدست خود مردم اداره شود برای اینکه اگر صرفاً دولتی باشد يك نوع « اتاتیسیم » - « اتو کراسی » - « سوسیالیسم » یا « کمونیسم » خواهد بود و برای ما « ایسم » معنی ندارد . هر چیزی که لازم است و لو اصول « کمونیسم » درجائی و « کاپیتالیسم » در جای دیگر اگر بنفع کشور است باید اقتباس و اجرا شود ولی نتیجه تمام این « ایسم »ها اینست که شخص مجبور شود خود را در چهار دیواری اصول خاصی محبوس سازد و موظف گردد تصمیمات را حتماً با ضوابط منطبق سازد . در کشورهای کمونیستی یا سوسیالیستی ملاحظه میشود که

عیوب کار را میدانند و دلشانهم میخواهد که در رفع آنها اقدام نمایند منتهی جرأت نمیکند چون همان «ایسم» مانع پیشرفت کار و اتخاذ تصمیم صحیح منطبق با احتیاجات روز میباشد.

پس از یکطرف میخواهم که روش تعاونی با ارشاد دولت بحد اکثر ممکن در ایران توسعه پیدا کند از طرف دیگر يك غول بی سروته مخوف دولتی برای اداره آن ایجاد نشود که احیاناً بعداً مبتلای آن بشویم و ندانیم با آن چه بکنیم. با آنکه گزارشها را مطالعه نموده‌ام باز الان به شما فرصت میدهم نسبت بموضوع اظهار نظر نمائید تا تصمیم نهائی اتخاذ کنیم. اول کسانی که لایحه تعاون را تهیه کرده‌اند نظریاتشانرا درباره موضوع بدهند.

معاون نخست‌وزیر و سرپرست سازمان مرکزی تعاون کشور بعرض رساندند تا سال ۱۳۳۴ قانونی برای امور تعاونی در کشور وجود نداشت جز در یکی دوماده قانون تجارت که به امر تعاون اشاره شده بود در سال ۳۴ قانون در یازده ماده بطور مختصر و کلی تنظیم شد. این قانون در مرحله اجرا با موفقیت روبرو گشت و بطور محدود اجرا شد.

در سال ۴۶ فرمان شاهنشاه دائر به گسترش امور تعاونی شرفصدور یافت و متعاقب آن سازمان مرکزی تعاون کشور ایجاد شد و مأموریت یافت لایحه جدیدی متناسب با اوضاع و احوال روز و انقلاب ایران تدوین نماید. در این لایحه چند اصل مهم رعایت شده. اول نظام تعاون برای تحقق هدفهای مورد نظر نظام واحد و پیوسته‌ای فرض شده و بنظر تنظیم کنندگان لایحه بدون داشتن نظام واحد نمیتوان تعاون را در سطوح مختلف پیاده نمود. دوم اجرای قانون تعاون احتیاج بیک اهرم قوی اعتباری دارد و باین دلیل پیشنهاد شده بانك تعاون در تمام استانها تأسیس شود. سوم استقرار نظارت و حمایت در حدی که سبب رشد و تکامل تعاون شود ضروری تشخیص و باتوجه باین اصول تشکیلات لازم در هر مورد در لایحه پیش‌بینی و پیشنهاد گردیده. به امر آموزش و تعلیم تعاون و حسابرسی و کنترل کارها از طریق اتحادیه‌های نظارت و هم‌آهنگی توجه مخصوصی معطوف شده است. تعاونیهای مختلف دقیقاً تعریف و راه حل قانونی برای تصفیه قروض کشاورزان به سلف‌خران ارائه گردیده و تسهیلات اعتباری برای تعاونیهای مختلف تولید و توزیع و مصرف پیش‌بینی شده‌است. در تهیه این لایحه با الهام از فرمان شاهنشاه آریامهر و بنا بر توصیه سازمان ملل متحد و نامه کشورهای آسیائی و افریقائی و بالاخره به قانون تعاون بیست کشور جهان توجه شده است.

وزیر کار و امور اجتماعی بعرض رساندند در سال ۱۳۳۴ يك قانون کلی در چند ماده تهیه شد و هدف این بود که هر کس داوطلبانه بخواهد بتواند از طریق

تعاون اقدام نماید. تدریجاً از اینکار استقبال شد و تا قبل از سال ۶۶ در حدود ۲۳۰ شرکت تعاونی بوجود آمد. ولی البته قانون مذکور قبل از انقلاب ایران بوده و باید با شرایط تطبیق داده شود. بنظر وزارت کار احتیاجی نیست يك سازمان واحد بر تمام کارهای تعاونی نظارت نماید. لایحه تنظیمی دو عیب دارد: اول آنکه تشکیلات عظیمی بوجود میآورد در حالی که هدف آنست که کارها بدست خود تعاونیها اداره شود. دوم آنکه در جزئیات وارد شده در حالی که بر احتی می توان اصول را در چند ماده تدوین نمود و بقیه مطالب را با تنظیم آئین نامه ها معلوم ساخت که هر چند وقت یکبار احتیاج به تجدیدنظر در قانون نباشد. برای نظارت در امور تعاون وزارت کار پیشنهاد مینماید يك شورای هم آهنگی مرکب از وزراء ذی علاقه و نمایندگان اتحادیه های شرکتهای تعاونی تشکیل شود و يك سازمان آموزش و يك سازمان کنترل هم دائر گردد.

رئیس بانک مرکزی بعرض رساندند از لحاظ روش بانکی کشور بنظر بانک مرکزی چند مطلب در لایحه پیش بینی شده که قابل تأمل است اول آنکه پیش بینی شده يك سیستم بانکی تقریباً مستقلی بموازات سیستم بانکی کشور بوجود آید که شورای پول و اعتبار کنترل روی آن نخواهد داشت. دوم آنکه پیشنهاد شده مبادرت به انتشار اوراق قرضه و اقدام به تحصیل وام در داخل و خارج کشور نمایند در حالی که لازم است بانک مرکزی که حافظ ذخائر ارزی کشور است بر این امور نظارت داشته باشد. از همه گذشته ایجاد چهارده بانک در کشور کار آسانی نیست و باید قبلاً مقدمات امر از هر جهت فراهم شود. نکته آخر آنکه قسمتی از آنچه که در لایحه پیش بینی شده توسط دستگاههای دیگر انجام میشود مگر آنکه آنها در یکدیگر ادغام شوند. لذا پیشنهاد میشود قبل از اتخاذ تصمیم نهائی مجدداً جزئیات لایحه در کمیسیونی بررسی شود شاید ضرورت داشته باشد در قانون بانکی و پولی کشور تجدیدنظر نمود ولی مصلحت آنستکه اینکار بدون مطالعه کافی صورت نگیرد.

معاون بررسيهای وزارت کار بعرض رساندند اقتصاد دموکراتیک فقط بر مبنای وجود آوردن و گسترش تعاونیها امکان پذیر است منتهی باید تعاونی را از لحاظ يك پدیده مترقی در مجموع اقتصاد کشور بررسی نمود سیاست آن را تعیین کرد و سپس در چهارچوب آن قانون را نوشت اصولاً تعاونی بعنوان يك حربه بدست کسانی در جامعه بوجود آمده است که محروم بوده اند و میخواسته اند خودشان را حفظ کنند. بنابراین طبیعت مترقی آن اینستکه قبل از هر چیزی قانون وضع گروههای خاص اجتماع را روشن سازد اگر قبل از شناخت این پدیده ها يك قانون کلی تدوین کنیم که فقط ناظر بر ایجاد سازمان و دادن تشکیلات باشد مثل این میماند که محتوی را فراموش کرده و بدنال شکل رفته باشیم. باید دید مشکلات اقتصادی ما در چه

قسمت‌هائی است که میخواهیم بوسیله تعاونیها حل کنیم و لذا جای بررسی امور تعاون از لحاظ ارزیابی و تعیین سیاست کلی مرکز برنامه‌ریزی کشور میباشد.

وزیر اصلاحات ارضی و تعاون روستائی بعرض رساندند در مورد شرکتهای تعاون روستائی قبلاً نظر وزارت اصلاحات ارضی تأمین شده و لذا اجرای لایحه پیشنهادی نه‌تنها مشکلی برای وزارت اصلاحات ارضی بوجود نخواهد آورد بلکه از نظر ایجاد کادر آموزشی و حسابرسی کمک هم خواهد نمود. در این لایحه بحق به اهرم اعتباری تکیه زیادی شده و با توجه به تجربیات چند ساله سازمان اصلاحات ارضی اگر وسایل بانکی از خود کشاورزان در اختیارشان باشد خیلی راحت‌تر وجوه جمع‌آوری میشود کما اینکه بانک کشاورزی فقط توانسته ۳۵۰ میلیون ریال از پس‌اندازهای زارعین را جمع‌آوری کند در حالی که تا آخر سال ۴۷ اعضای شرکتهای تعاونی روستائی بیش از ۱۳۴۵ میلیون ریال بصورت خرید سهام جدید در این شرکتهای سرمایه‌گذاری نموده‌اند.

مدیرعامل سازمان برنامه بعرض رساندند نگرانی اینست که کم‌کم سازمان مرکزی تعاون کشور بزرگ شود و بالاخره تبدیل بیک وزارتخانه گردد و به تجربه ثابت شده پس از ایجاد یک سازمان انحلال آن بععلل مختلف منجمله وجود تعداد کارکنان آسان نیست کما اینکه هنوز پس از چند سال نتوانسته‌ایم کارخانجات تابعه شرکت سهامی کارخانجات را بمردم واگذار کرده و باینکار خاتمه دهیم.

معاون سازمان مرکزی تعاون روستائی بعرض رساندند در لایحه تنظیمی توجه خاصی به اعتبارات مورد نیاز بخش کشاورزی کشور شده است زیرا تا یک سیستم اعتبارات تعاونی در کشاورزی بوجود نیاید نمیتوان تحول لازم را در کشاورزی ایجاد نمود. اگر کشاورزی ایران مستقیماً بازار پول و سرمایه راه پیدا نکند جهش کافی نخواهد داشت. متأسفانه روش فعلی بانکی کشور موجب میشود که بانکها با ایجاد شعب در روستاها وجوه و سرمایه کشاورزان را کشیده در بازار پول غالباً برای گسترش صنعت و توسعه تجارت مصرف نمایند در حالی که این وجوه میتواند برای پیشرفت کشاورزی مصرف شود. در مورد تشکیلات سازمان مرکزی تعاون جمعاً در نظر است نود نفر کارمند و کارشناس استخدام شود چه هدف سپردن کارها مآلاً بدست خود تعاونیها است.

وزیر کشاورزی بعرض رساندند لایحه تنظیمی با مطالعه و بصورت جامعی تهیه شده و نظر سازمان مرکزی تعاون برقراری نظارت است نه مداخله در کار شرکتهای تعاونی. تردیدی نیست که بشرکتهای تعاونی روستائی باید اجازه داد خودشان مبادرت به جمع‌آوری پس‌اندازها نمایند و مادام که یک اهرم قوی اعتباری پشت تعاونیها نباشد هرگز کارشان به نتیجه مطلوب نخواهد رسید ولی باید توجه

کرد که تعاون اساس اش بر عدم سود است در حالی که بانک هدفش جمع آوری درآمد میباشد. لذا برای توجه باین امر و بررسی پیشنهادات بانک مرکزی در قسمت بانکی باید تجدید نظر نمود و شاید اصولاً با توجه به بند د ماده ۶۷ قانون شورای پول و اعتبار که مقرر داشته شورا میتواند مصرف وجوه پس انداز شده در بانکها را تعیین کند احتیاجی به ایجاد بانک مستقل وجود نداشته باشد و کافی خواهد بود که شورا دستور لازم ببانکها جهت تخصیص اعتبارات به بخشهای مختلف اقتصاد کشور صادر نماید.

شاهنشاه فرمودند کمیسیونی معین کنید از نمایندگان وزارت کار - اصلاحات ارضی و تعاون روستائی - کشاورزی - بانک مرکزی و سازمان مرکزی تعاون کشور و لایحه تنظیمی را مجدداً بررسی نمایند.

اساس کار بر مبنای مطالبی است که گفتیم. باید تمام کوشش را برای از بین بردن مظاهر و آثار استثمار فرد بوسیله فرد دیگر بعمل آورد و تعاونیهای تولید و توزیع و مصرف را بهم نزدیک نمود. نفع اجتماعی ایران در اینست که این سه تعاونی با یکدیگر همکاری نمایند و رابطه مستقیمی داشته باشند و نفع خودشانرا در نفع همدیگر ببینند. از طرفی برای ایجاد هم آهنگی در بعضی قسمتها تمرکز لازم است از طرف دیگر نمیخواهم یک غول بی شاخ و دم اداری درست کنیم که بعد گرفتارش بشویم چون مآلاً کار تعاونیها باید بدست خود مردم اداره شود و این را هم نمیخواهم خیلی بطول انجامد.

نکته دیگر که تأکید میکنم مسئله آموزش تعاون است. هر دستگاهی مسئول اینکار است باید خیلی خوب کار کند. به بیند آیا بمصلحت است تمام کارهای آموزش توسط سازمان مرکز تعاون کشور انجام شود یا هر دستگاه برای خودش کلاسهای داشته باشد. مشکلات بانکی شاید اشکال عمل کار باشد. همانطور که سمعی گفت شاید لازم باشد قوانین جدیدی وضع کنیم. تمام این مطالب را در کمیسیونی که دستور داده ام بررسی و در ظرف یکماه نتیجه آنرا به اطلاع ما برسانید.

فرش

وزیر کار و امور اجتماعی بعرض رساندند حسب الامر مبارک ملوکانه از طرف وزارت کار بررسی دقیقی درباره وضع کارگران قالیباف بعمل آمد و گزارش تفصیلی هم تقدیم شده است. قسمت مهمی از قیمت قالی عاید واسطه هائی میشود که بین خریدار و صادر کننده و مصرف کننده قرار گرفته اند و چیز زیادی بدست کارگر قالیباف نمیرسد.

شاهنشاه فرمودند جزئیات را میدانم. گزارش شما را هم خوانده ام پس

خودم وضع موجود را خلاصه میکنم .

موضوع اینستکه امر قالبیابی در ایران بوضع موجود برای ما غیر قابل تحمل است . وبا انقلاب ملی ما تطبیق نمی‌نماید . استثمار فرد بوسیله فرد دیگر به بدترین و زشت‌ترین و کربه‌ترین وجه در این کار ادامه دارد . متأسفانه هستند پدران بی‌انصافی که خدمات فرزندانشان را پیش‌فروش و تعهد میکنند از سنین طفولیت در کارگاههای قالبیابی با روزی دوسه ریال کار کنند آنهم در محلهای بدون نور ، بدون آفتاب ، بدون کوچکترین وسایل بهداشتی و در نتیجه این اطفال بی‌گناه بی‌پناه سلامتی خودشانرا در این دخمه‌ها از دست میدهند و افرادی ناسالم و ضعیف با پاهای لاغر و لرزان در عنقوان جوانی تحویل اجتماع میگردند .

با وجود این وضع هر موقع موضوع مطرح میشود میگویند وضع صادرات ایران چه میشود . صادرات ایران به‌بهای بی‌حیثیتی و وحشی‌گری نمیتواند برای ایران تمام شود . ما چنین صادراتی را اگر بخواهد به این قیمت برای ایران تمام شود اصلاً نمیخواهیم در صورتی که میشود فکری کرد که هم به صادرات لطمه وارد نشود و هم ضمناً اصول انسانی در یک جامعه مترقی مراعات گردد .

تأمین این منظور هم از طریق ایجاد تعاونیها و قطع آبادی زائد و واسطه‌ها امکان‌پذیر است . الان قسمت عمده استفاده قالی عاید دلان و تجاری که در خارج از کشور نشسته‌اند میشود . ما اصلاحات ارضی را با یک فرمان اجراء و مالکیت را بصورت سابق از بین بردیم چطور نمیتوانیم دست چند صد تاجر را از اینکار کوتاه کنیم . اینستکه احتیاج به دادن گزارش نیست . من دستور خودم را صادر میکنم . باید بروید و برای انجام این دستور راهش را هرچه زودتر پیدا کنید . هیچوقت وضع زارع ایران در گذشته به‌بدی وضع قالبیاب امروزی نبوده‌است . من کوچکترین ظواهر و عوامل انسانی را در قالبیابی ایران نمی‌بینم و این باید موقوف شود و احتیاج به توضیح هم ندارد . دستوری است میدهم باید راهش را پیدا کنید یک هفته هم بشما وقت میدهم .

وزیر مشاور و معاون اجرائی نخست‌وزیر بعرض رساندند حسب الامر مبارک ملوکانه موضوع بررسی و راه‌حلهائی توسط وزارت کار و وزارت اقتصاد پیش‌بینی شده اگر اجازه فرمایند مراتب بشرفعرض همایونی برسد تا در صورتیکه اراده فرمایند همان راهها و الی‌الیهای دیگری اجرا شود .

وزیر کار بعرض رساندند پیشنهاد وزارت کار اینستکه از شرکت سهامی فرش که موجود است و وسائل هم دارد استفاده شود و یک سازمان مرکزی تعاون فرش ایجاد گردد که بنوبه خود مبادرت به ایجاد تعاونیهای فرش در سراسر کشور نماید و خود سازمان سفارش فرش از خارج قبول کند . سازمان وسائل لازم از قبیل

پشم - رنگ - دار - سالنهای قالیبافی برای فرش بافان تهیه نماید.

وزیر اقتصاد بعرض رساندند باکمک مالی سازمان برنامه طرحی برای بهبود وضع قالیبافان درکاشان - کرمان وهمدان تهیه وبعضاً اجرا شده . پیشنهاد وزارت اقتصاد آنست که درصورت لزوم باتحصیل مجوز فوراً کار اطفال را تا ۱۲ سالگی در امر قالیبافی ممنوع ومجازاتهایی سنگین برای تخطی از آن پیشبینی نمائیم . ضمناً چند ناحیه ازکشور را انتخاب وطرح بهبود وضع کارگران فرش وایجاد تعاونیها را اجراء نمائیم وباتوجه بهنتایج حاصله تدریجاً این طرحها را بهتمامکشور تعمیم دهیم .

شاهنشاه فرمودند بلی . ولی قضیه اصلاحات ارضی نباشدکه بما گفتند برای اجرای اصلاحات ارضی قبلاً باید دهات مساحی وزمینها بتناسب زارعین تقسیم شود وفکری برای کشاورزان فاقد زمین بشود وغیره وغیره که همه اصولی وصحیح بود ولی اگر میخواستیم باآن تانی پیش برویم دویستسال وقت لازم داشت تا اصلاحات ارضی اجراء شود . روش دیگر همان بود که کردیم . موضوع فرش هم نباید مثل سیستم اولی اصلاحات ارضی باشد . کمیسیونی تشکیل شود بانظارت دفترمخصوص شاهنشاهی و با توجه به دستوراتی که صادر نمودیم گزارش لازم را تا هفته آینده تهیه نمائید . اصل باید براین اساس باشدکه جنبههای استثماری کار از بین برود واستفاده از اطفال کمتر از دوازده سال در تمامکشور ممنوع گردد ومجازات شدید برای مرتکبین پیشبینی شود . ضمناً راهی پیداکنیدکه قالیبافی براساس اصول تعاون در دهات وشهرها صورت گیرد تا منافی که امروز عاید یکعده صادراتچی میشود بدست کارگران ایرانی برسد . ممکنست طرحی که تهیه میکنید فعلاً دریک یا دومنطقه اجرا نمائید و با توجه به نتایج حاصله هرچه زودتر بهتمامکشور تعمیم دهید .

جلسه مدت دوساعت بطول انجامید ودرساعت دوازده صبح پایان یافت .

صورت جلسه ۲۸ مرداد ماه ۴۷

آقایان نخست وزیر- وزراء دارائی - کار- اقتصاد - آب و برق - آبادانی
و مسکن - تولیدات کشاورزی و مواد مصرفی - کشاورزی - اصلاحات ارضی
و تعاون روستائی - وزیر مشاور و معاون اجرائی نخست وزیر- مدیرعامل سازمان
برنامه - رئیس دفتر مخصوص شاهنشاهی - رئیس هیئت نمایندگی اقتصادی ایران
در امریکا و قائم مقام بانک مرکزی در این جلسه افتخار حضور داشتند .

در ابتدا خلاصه جریان اقداماتی که حسب الامر شاهنشاه آریامهر بموقع اجرا
گذاشته شده بود توسط دبیرشورا بعرض رسید و سپس موضوع های زیر مطرح گردید:

تثبیت نرخ نان

وزیر تولیدات کشاورزی و مواد مصرفی بعرض رساندند در مورد تثبیت
نرخ نان در تهران با وزارت کشور و شهرداری تهران توافق شد که آسیاداران
موظف گردند پنجاه درصد از گندم مصرفی را از سیلو تحویل گرفته و در مقابل نانویان
نیز متعهد شوند بهمین مقدار آرد از آسیاداران خریداری نمایند . بمنظور اعمال
نظارت بر اجرای صحیح این طرح و جلوگیری از افتتاح دکاکین جدید و تعطیل
دکاکین بدون پروانه اداره نان پایتخت موقتاً زیر نظر وزیر تولیدات کشاورزی
انجام وظیفه خواهد نمود و آئین نامه جدیدی تهیه شده که پس از تصویب وزیر کشور
بسمت قائم مقام انجمن شهر اجرا خواهد شد .
اداره کننده هر دکان صاحب آن تلقی شده و هر گاه گرانفروشی کند و سه

مرتبۀ دکان او تعطیل گردد و یا آرد از آسیادار مجاز خریداری ننماید دکان او تعطیل میگردد.

باین ترتیب امید میرود پخت نانویان افزایش پیدا کند و سود منصفانه‌ای تحصیل نمایند و از گرانفروشی و کم‌فروشی خودداری کنند.

شاهشاه فرمودند این حرفهای خیلی قشنگ و شسته و روفته را دفعه اول نیست که می‌شنویم. باید با عمل توأم باشد. دو سال پیش گفتید که تعداد دکانهای نانوائی تهران زیاد است. از آن تاریخ تا بحال سیصد دکان بدون پروانه جدید دیگر هم بآنها اضافه شده. اگر عمل نکنید فایده‌اش چیست؟

در این مورد دولت مسئول است و اگر نمیتوانید الان بمن بگوئید تا تصمیم دیگری اتخاذ نمائیم. این کار مملکت است رودربایستی هم ندارد. به وزیر کشور ابلاغ نمائید در عرض بیست و چهار ساعت باید تکلیف آئین‌نامه ارسالی وزارت تولیدات کشاورزی را روشن کند.

وزیر کار بعرض رساندند اگر اجازه فرمایند اکنون که موضوع دکانین نانوائی مطرح است مسئله اجرای قانون کار در مورد کارگران نانوائی نیز مورد توجه قرار گیرد.

شاهشاه فرمودند صحیح است اجرای قانون کار در مورد کارگران نانوائی ممکنست در محدود کردن تعداد دکانین هم بی‌اثر نباشد دکان باید درآمد کافی داشته باشد تا بتوان هم بکارگر مزد کافی داد هم رعایت شرایط بهداشتی کار را نمود و هم سود منصفانه‌ای عاید صاحب دکان بشود. با چند کیلو پخت که نمیشود یک دکان را اداره کرد. در نتیجه مبادرت به گرانفروشی و کم‌فروشی مینمایند و شرایط قانون کار و مسائل بهداشتی را هم رعایت نمیکنند.

قیمت برنج

وزیر تولیدات کشاورزی و مواد مصرفی بعرض رساندند در اواخر سال گذشته قراردادهائی برای خرید سی هزار تن برنج با کشاورزان شمال بسته شد که فقط سه هزار تن آن برای بذر نمونه بهای هر کیلو ۲۳ ریال خریداری میشود. طبق بررسیهائی که متعاقباً انجام گرفته قیمت منطقی برنج صدری درجه یک نباید از بیست و یک ریال و درجه دو از نوزده ریال و نیم و چمپا از دوازده ریال و ده‌شاهی بیشتر باشد. برای سال آینده که شرکت برنج شروع بکار خواهد نمود حداقل قیمت خرید پائین‌تر از بیست و یک ریال اعلام خواهد شد.

شاهشاه فرمودند قیمت بین‌المللی برنج چه مبلغ است؟

وزیر تولیدات کشاورزی و مواد مصرفی بعرض رساندند برنج خریداری

شده از امریکا از نوع صدری درجه دو تحویل بندرخرمشهر هر کیلو نوزده ریال تمام میشود .

شاهنشاه فرمودند دلیلی ندارد برنج ایران گرانتر از قیمت برنج سایر ممالک تولیدکننده باشد و با قیمت بین‌المللی فرق داشته باشد . در یک اقتصاد سالم قیمت‌های داخلی نباید گرانتر از قیمت‌های بین‌المللی باشد بخصوص در مورد محصولی که تمام وسائل کشت آن فراهم است . زراعت برنج در ایران آبی است پس چطور ممکنست درجائیکه زراعت آبی است و آب و هوای مناسب کشت برنج نیز موجود است قیمت بالاتر از قیمت بین‌المللی باشد . این امر بهیچوجه قابل قبول نیست . حتماً باید فرآورده‌های داخلی ایران در شرایط متساوی با فرآورده‌های بین‌المللی رقابت کند . اصولاً طرز تفکر ما غلط است . داشتن نفت نعمتی است که از آن استفاده نمیکنیم ولی این امر باعث شده که احتیاجات و ارداتی خودمان را باین وسیله مرتفع سازیم و توجهی بصادرات نداشته باشیم و در نتیجه قیمت‌های داخلی را بالا ببرند و این از لحاظ اقتصادی و از لحاظ مصالح کشور مقرون بمصلحت و قابل قبول نمیباشد .

شیرین کردن آب دریا و ایجاد مراکز برق اتمی

شاهنشاه فرمودند اقدام وزارت آب و برق با امریکائیا درباره شیرین کردن آب دریا بکجا رسیده ؟

وزیر آب و برق بعرض رساندند هیئتی از سواحل جنوب بازدید نموده‌اند و تا یکماه دیگر گزارش جامع امر را تسلیم میدارند . طبق برآورد تا سال ۱۳۵۰ اولین دستگاه برای شیرین کردن آب دریا در بندرعباس شروع بکار خواهد نمود . در حال حاضر در بندرعباس آب کافی برای تأمین احتیاجات فعلی موجود است و در بعضی نقاط جنوب میتوان مقداری آب شیرین را با آب شور مخلوط کرد بنحویکه قابل مصرف باشد و باین ترتیب بر مقدار آب قابل استفاده اضافه نمود . در بندرعباس یک میدان گاز نسبتاً وسیعی وجود دارد که در نظر است با نصب یک واحد یکصد هزار کیلوواتی از این گاز از لحاظ شیرین کردن آب دریا و منظورهای دیگر استفاده نمود .

شاهنشاه فرمودند واحد بندرعباس را بزرگتر در نظر بگیرید چون این بندر تدریجاً بصورت یک شهر صنعتی در خواهد آمد و دارای کارگاههای بزرگ کشتی‌سازی و غیره خواهد بود . موقعی که بندر رو به رونق رفت یکمرتبه احتیاجاتش افزایش پیدا میکند . پیش‌بینی میکنم که مصرف برق آنجا خیلی زیاد بشود اینستکه باتوجه بتوسعه بندرعباس اقتصادی‌ترین واحد را در آنجا نصب کنید که هم برق شهر را تأمین کند و هم نیروی لازم جهت شیرین کردن آب دریا در اختیار باشد . ضمناً قرار بود

مطالعاتی درباره ایجاد مراکز تولید برق اتمی انجام دهید دستگاههای تولید برق اتمی ایران باید تا قبل از دهسال آینده بکار افتاده باشد.

وزیر آب و برق بعرض رساندند وزارت آب و برق پیشنهاد نموده در برنامه چهارم کار جستجوی اکتشاف سوخت هسته‌ای آغاز شود بطوریکه در شروع برنامه پنجم اطمینان حاصل کنیم که سوخت مذکور بمقدار کافی وبمقیاس بازرگانی در داخل کشور قابل تولید است .

شاهنشاه فرمودند البته اینکار را باید بکنیم ولی منوط بآن نیست که سوخت مورد نیاز حتماً از داخل تهیه شود . میتوانیم از خارج خریداری نمائیم . برای اطلاع اعضای شورای اقتصاد دستور من این بود اگر بخواهیم برای اکتشاف وتولید صادرات اورانیوم با فرانسویها ترتیبی بدهیم باید فقط نسبت بفروش محصول تمهداتی قبول کنیم . بر همین اساس وزارت اقتصاد با آنها مذاکره نمایند .

کارخانه ساخت اسباب بازی

شاهنشاه فرمودند داشتن اسباب بازی برای اطفال نه تنها باعث سرگرمی بلکه موجب بالارفتن سطح اطلاعات عمومی آنها میشود وآنها را برای زندگی بعدی آماده ترمیسازد . يك بچه امریکائی یا اروپائی از طفولیت با اسباب بازیهای مختلف آشنائی پیدا میکند ودر نتیجه در بزرگی که با ابزارهای واقعی سروکار پیدا میکند زودتر با نحوه کار آنها آشنا میشوند . آیا کسی هست در ایران که علاقه بایجاد کارخانه اسباب بازی سازی داشته باشد ؟ شاید بتوانیم با آلمانها وزاپونیها که در اینکار خیلی پیشرفته اند ترتیبی بدهیم .

وزیر اقتصاد بعرض رساندند ایجاد کارخانه اسباب بازی خیلی مشکل است زیرا اگر بخواهیم این اقدام مقرون بصرفه باشد باید واحد بزرگ باشد و بر اساس وسیعی دائر شود ولی بطور محدود شاید بتوان بعضی اسباب بازیها را در داخل تهیه نمود . وزیر مشاور ومعاون اجرائی نخست وزیر بعرض رساندند قیمت اسباب بازی در ایران بعلت سود بازرگانی سنگین خیلی بالا است وباین دلیل غالب اولیای اطفال قادر بخريد آنها نیستند اگر اجازه فرمایند فعلاً سود بازرگانی آن تقلیل داده شود .

شاهنشاه فرمودند این صحیح است سود بازرگانی فعلی باعث قاچاق هم میشود . آنرا تقلیل دهید و ضمناً بسرمایه داران داخلی بگوئید اگر در تولیدات انواع اسباب بازی اقدام کنید برای اجناس مشابه خارجی وبمنظور حمایت از صنایع داخلی مجدداً سود بازرگانی سنگینی وضع خواهد شد تا در اینراه تشویق بسرمایه گذاری شوند .

مصرف گاز مایع در اتوبوس‌ها

شاهنشاه فرمودند چندی قبل دستور داده بودم بررسی کنند که آیا میتوان در اتوبوسهای تهران دستگاههایی نصب کرد که بجای نفت گاز گاز مایع مصرف نمایند. این قضیه بکجا انجامیده؟

وزیر مشاور و معاون اجرائی نخست‌وزیر بعرض رساندند اوامر مبارک ملوکانه بشرکت ملی نفت ایران ابلاغ گردید بررسیهای لازم انجام شد و وسائل مورد نیاز روی چند دستگاه اتوبوس نصب گردید و قرار است ششماه بطور آزمایش کار کنند اگر نتیجه مطلوب داد بتمام اتوبوسها تعمیم داده شود. این مدت در شهر بورماه پایان می‌یابد.

شاهنشاه فرمودند بگوئید یک گزارش قطعی از نتیجه کار بمن بدهند. ضمناً مطالعه کنند که آیا در تراکتورها هم میتوان گاز مایع مصرف نمود و آیا بقدرت موتور آن اضافه خواهد شد یا نه؟

فرش

وزیر مشاور و معاون اجرائی نخست‌وزیر بعرض رساندند اوامر مبارک ملوکانه در جلسه قبل چنین شرفصدور یافت که رئیس دفتر مخصوص شاهنشاهی جلسه‌ای درباره فرش تشکیل داده و نتیجه در این جلسه بشرفعرض همایونی برسد. شاهنشاه فرمودند گزارش کمیسیون را دیدم و دستور لازم بر رئیس دفتر مخصوص داده‌ام که چه بکنند. پیشنهادات کمیسیون را با تأیید و تأکید بیشتر تصویب کرده‌ام که مراتب را رئیس دفتر مخصوص ابلاغ خواهد نمود ولی فعلاً این تصمیمات را نمیشود در روستاها اعمال نمود چون غیر قابل کنترل است. انشاءالله یکروزی موقعیکه روستانشینان ما با سوادتر شدند و خود پدر و مادرها درک کردند که بچه نباید تا سن معینی غیر از درس و تفریح کار دیگری بکند آنوقت این مقررات در روستاها هم قابل اجرا خواهد بود ولی بهرحال شرایط کار در روستاها چون در خانه‌های شخصی است به بدی وضع کارگاههای قالی‌بافی در شهرها نمیباشد.

در لایحه تنظیمی جرایمی برای کار کردن اطفال کمتر از دوازده سال در قالی‌بافی پیش‌بینی شده ولی نوشته‌اند تا فلان مقدار جریمه نقدی و یا تا فلان مدت حبس. این کلمه «تا» سبب خواهد شد که همیشه حداقل مجازات تعیین شود. کسانی که اطفال کمتر از دوازده سال را بکار و امیدارند از روی رقت قلب که نیست برای استفاده شخصی است و می‌خواهند مزد کمتری بپردازند. بنابراین دلیلی ندارد به حداقل مجازات محکوم گردند.

سرمایه‌گذاری خارجی در ایران و ایجاد هیئتهای نماینده‌ی اقتصادی در اروپا و خاور دور

رئیس هیئت نمایندگی اقتصادی ایران در امریکا بعرض رساندند مسئله سرمایه‌گذاری خصوصی خارجی در ایران هنوز حل نشده و یکی از عللی که سرمایه‌گذاران خارجی مخصوصاً در رشته‌هایی که منافع زیاد ندارد بایران نمی‌آیند اینست که نمیدانند با چه دستگاهی باید وارد مذاکره شوند. مرکزی که تحت عنوان جلب سرمایه‌های خارجی در بانک مرکزی ایجاد شده فاقد اختیارات و امکانات کافی برای انجام مذاکرات لازم میباشد. وزارت اقتصاد باید پروانه صادر کند. وزارت دارائی امتیازات مالیاتی بدهد. وزارت کار از نظر مسائل کارگری اظهار نظر بنماید. سازمان برنامه از لحاظ میزان سرمایه‌گذاری بررسی کند و غیره و لذا سرمایه‌گذار خارجی نمیدانند با چه دستگاهی طرف است. پیشنهاد میشود یک مرکزی مرکب از نمایندگان تمام دستگاههای اقتصادی مملکت که روی سرمایه‌گذاری خارجی نظر دارند در یک محل تشکیل شود و سرمایه‌گذار خصوصی فقط با این مرکز ارتباط داشته باشد.

شاهنشاه فرمودند اصولاً موضوع را می‌پسندم و تصویب میکنم منتهی باید بدانیم در چه رشته‌هایی میخواهیم بیشتر سرمایه‌های خارجی را جلب کنیم و در چه رشته‌هایی برعکس هیچ علاقه نداریم مثلاً در مورد صنایع ساده مانند نخریسی و یا بشمبافی احتیاجی بسرمایه‌گذاری خارجی نداریم. ما باید خارجیان را برای صنایع مشکل و پیچیده بایران بیاوریم مانند صنایع الکترونیک که خودمان نه تکنیک آنرا میدانیم و نه تکنیسین کافی برای این منظور داریم. مطلب دیگری که من برای آن خیلی اهمیت قائل هستم موضوع زراعت و صنعت است. بظاهر مطلب پیش پا افتاده است و ممکنست این سؤال پیش آید که مگر زراعت هم محتاج بجلب سرمایه‌های خارجی است؟ زمین را شخم میزنند بذر میافشانند آب میدهند و محصول را درو میکنند ولی منظور من از کشت و صنعت ایجاد واحدهائی است که بکار کشاورزی و صنایع کشاورزی و بازاریابی و صادرات و بالاخره فروش محصولات در داخل و خارج کشور پردازد و در اینکار سرمایه و تکنیک خارجی احتیاج داریم. در مورد تأسیس مرکز جلب سرمایه‌های خارجی بین خودتان بررسی کنید که بچه نحو تشکیل شود و در کجا باشد. در وزارت اقتصاد - سازمان برنامه - سازمان گسترش صنایع یا بانک مرکزی. این دستگاه باید اطلاعات و آمار لازم را از دستگاهها بگیرد و بدون آنکه بخواهد بیک واحد بزرگی تبدیل گردد نقش هماهنگ کننده را ایفا نماید.

رئیس هیئت نمایندگی اقتصادی ایران در امریکا بعرض رساندند موضوع دوم لزوم ایجاد هیئتهای نمایندگی اقتصادی در اروپا و خاور دور و تعیین وظایف

وحدود مسئولیت این هیئت‌ها است. در حال حاضر فقط يك مرکز درواشنگتن است که بموجب تصویبنامه خاص برای قاره امریکای شمالی بوجود آمده ولی عملاً حدود فعالیتش محدود است زیرا غالب خریدهای دولتی بدون اطلاع این مرکز صورت میگیرد. سازمان جلب سیاحان مشغول بررسی جهت ایجاد دفتر مستقلى در امریکا میباشد کارهای نفت مستقیماً توسط شرکت ملی نفت ایران انجام میگیرد و باین ترتیب آنطور که مدنظر بوده مثمر واقع نشده. پیشنهاد میشود وظایف آن روشن گردد و اختیارات کافی بآن تفویض شود تا بتواند بهتر انجام وظیفه کند و در این صورت جا دارد يك مرکز در اروپا و یکی هم در خاور دور دائر گردد.

شاهنشاه فرمودند ما باید هم در امریکا و هم در اروپا و اگر لازم باشد در خاور دور دفاتر اقتصادی داشته باشیم و حدود وظایف آنها هم باید معین شود. شرکت ملی نفت ایران هم دستور داده‌ام برای اینکه بتواند در بازارهای دنیا وارد شود يك دفتر خیلی قوی در یکی از شهرهای بزرگ اروپا دائر نماید. این مطالب را روی کاغذ بیاورید و بعد از آنکه بتصویب من رسید باید با دقت عمل شود و برای هر دستگاهی که مراعات مقررات را نکرد مسئولیت شدید قائل شوید.

وزیر مشاور و معاون اجرائی نخست‌وزیر بعرض رساندند اکنون که این موضوع در پیشگاه شاهنشاه مطرح است اگر اجازه فرمایند موضوع افزایش صادرات ایران و اقداماتی که لازم است از طریق سفارتخانه‌های شاهنشاهی در خارج برای تأمین این منظور بعمل آید نیز بعرض همایونی برسد. در حال حاضر سفارتخانه‌های خارجی در تهران دارای واحدهای اقتصادی نسبتاً قوی هستند و با تمام قدرت و وسائل ممکن برای افزایش صادرات کشورشان از هیچ اقدامی فروگذار نمی‌نمایند در حالی که سفارتخانه‌های شاهنشاهی در خارج شاید تا این اندازه بامور اقتصادی و بخصوص مسئله صادرات توجه نمی‌نمایند. اگر اراده همایونی استقرار یابد میتوان ترتیبی داد که سفراء و اعضاء سفارتخانه‌های شاهنشاهی هنگام مرخصی یا بازدید از ایران با وزارت اقتصاد - وزارت دارائی - سازمان برنامه - بانک مرکزی ایران و سایر دستگاههای اقتصادی تماس بگیرند و از مسائل اقتصادی و مشکلات بازرگانی کشور استحضار کاملتری حاصل نمایند.

شاهنشاه فرمودند این موضوع قابل مطالعه است. نخست‌وزیر بررسی نمایند.

وزیر اقتصاد بعرض رساندند ما با دو مشکل اساسی روبرو هستیم یکی آنکه امروز بسیاری از کشورها دیپلماتهایشان را از بین کسانی انتخاب میکنند که مدتها در دستگاههای اقتصادی کشورشان کار کرده‌اند و بجزئیات مسائل واردند در حالیکه این موضوع هنوز در کشور ما مورد توجه قرار نگرفته و اجرا نشده. موضوع دیگر آنکه اگر کارمندان وزارت امور خارجه با مسائل اقتصادی و بخصوص موضوعات

بازاریابی آشنائی کامل نداشته باشند ارجاع امر بآنها منظور را تأمین نخواهد کرد . شاهنشاه فرمودند اینموضوع صحیح است بهمین دلیل باید مطالعه شود . نخست وزیرموضوع را با وزارت امورخارجه مذاکره نمایند وزارت اقتصاد يك گزارش متضمن پیش بینی صادرات ایران درچند سال آینده تهیه و يك برنامه چند ساله تنظیم کنند که بموضوع آموزش کادر وزارت امورخارجه هم توجه بشود . وزیراقتصاد بعرض رساندند سالهاست با وزارت امورخارجه دراین باره مذاکره وپیشنهاد شده عده ای از کارمندان وزارت خارجه بانتخاب وزارت اقتصاد مأمورخدمت دروزارت اقتصاد - بانک مرکزی - وزارت دارائی وسازمان برنامه گردند که اطلاعات لازم اولیه را درامور اقتصادی تحصیل نمایند ولی هنوزتوافقی بعمل نیامده .

شاهنشاه فرمودند يك گزارش مقدماتی تا دوسه هفته دیگر بما بدهید اگر بجائی نرسید دستور خواهیم داد يك کمیسیون دردفترمخصوص شاهنشاهی بین وزارت امورخارجه ووزارت اقتصاد برای حل موضوع تشکیل شود ودرطرف مدت معین نتیجه را باطلاع ما برساند .

صادرات گندم

وزیر تولیدات کشاورزی و مواد مصرفی بعرض رساندند چند ماه قبل پیش بینی میشد که مقدار یکمیلیون تن گندم مازاد بر احتیاج کشور داشته باشیم لذا يك برنامه صادراتی تنظیم ونسبت بصدور سیصد وچند هزارتن هم عقد قرارداد شده است ولی درعمل تاکنون بیش از ۸۲,۰۰۰ تن گندم خریداری نشده وتصور نمیرود مازاد محصول بیش از ۴۰۰,۰۰۰ تن باشد خاصه آنکه در بعضی نقاط گندمها آلوده به سیاهک بوده ویا لاغرو بادخورده هستند ونمیتوان صادر نمود لذا اگر اجازه فرمایند قرارداد جدیدی برای صادرات منعقد نشود تا تکلیف خرید داخلی روشن تر گردد . شاهنشاه فرمودند مانعی ندارد بخصوص که قیمت گندم هم در خارج پائین است . وزیر اصلاحات ارضی وتعاون روستائی بعرض رساندند از طرف وزارت تولیدات کشاورزی ومواد مصرفی ضوابطی برای خرید گندم تعیین شده ودر محدوده آن ضوابط توانسته اند ۸۲,۰۰۰ تن گندم خریداری کنند که ۷۰,۰۰۰ تن آن از تعاونیها بوده است . زارعینی که عضو تعاونیها نیستند تعدادشان دوبرابر اعضای تعاونیها است وگندم امسال روی دستشان مانده ووزارت تولیدات کشاورزی بعنوان لاغربودن دانه های گندم یا آلوده بودن به سیاهک از خرید آنها خودداری میکند . شاهنشاه فرمودند دفترمخصوص از تمام استانداران سؤال کند که قیمت گندم در استانهایشان چه مبلغ است . ممکنست دولت گندم را با قیمت کمتر از زارع

بخرد و اگر جنس آن مرغوب نیست برای غذای دام مورد استفاده قرار دهد یا بقیمت نازل صادر نماید. فکر نکنید که نخریدن گندم از زارعین زرنگی است. اگر گندم آنها را نخرید ممکنست ضرر بیشتری متوجه اقتصاد کشور شود. رئیس دفتر مخصوص به بیند مطالب وزیر اصلاحات ارضی چیست و چقدر گندم واقعاً در دست مردم مانده و وضع این گندمها چطور است و نتیجه را گزارش نماید.

نحوه تصفیه قروض کشاورزان

وزیر مشاور و معاون اجرائی نخست وزیر بعرض رساندند از طرف وزارت اصلاحات ارضی طی گزارشی بشرفعرض همایونی معروض گردیده که تعداد زیادی از کشاورزان عضو شرکتهای تعاونی علاوه بر وامهایی که از بانک کشاورزی و شرکتهای تعاونی دریافت داشته اند مبالغی نیز از پیلهوران و رباخواران و سلف خران و کسبه محلی با بهره های سنگین قرض کرده اند که اغلب با وجود پرداخت مبالغ قابل ملاحظه ای به طلبکاران بعلت احتساب بهره نتوانسته اند از زیر بار قرض مستخلص شوند و برای راه حل پیشنهاد شده با گذراندن قانون در هر بخش هیئت منصفه ای مرکب از نمایندگان کشاورزان - اتحادیه تعاونی روستائی و بانک کشاورزی بریاست نماینده اصلاحات ارضی تشکیل شود و سوابق دیون معوقه کشاورزان از لحاظ اصل مبلغ وام و نرخ بهره و بهره های که تا کنون پرداخت شده رسیدگی نمایند در صورتیکه مجموع مبالغ پرداختی بوسیله کشاورز بدهکار به طلبکار معادل اصل وام با ضافه بهره ده تا دوازده درصد شده باشد قرض او تصفیه شده اعلام شود و اگر از میزان فوق کمتر باشد معادل مبلغ باقی مانده شرکت تعاونی بطلبکار پرداخت نماید و با قسط از کشاورز وصول کند.

موضوع توسط بانک مرکزی و وزارت دادگستری بررسی و در کمیسیونی در نخست وزیری مطالعه شد نظر کمیسیون این بود که بدلائل مختلف انجام اینکار بمصلحت نمیباشد خاصه آنکه در روستاها غالباً اسنادی رد و بدل نمیشود و کارها بر اساس اعتماد متقابل صورت میگیرد و بعلاوه تا زمانی که دولت نتواند از طرق مختلف اعتبارات کافی در اختیار روستائیان بگذارد مسئله تحویل وام ادامه خواهد داشت و کاری نیست که در یک وهله تصفیه شود. لذا پیشنهاد شده در برنامه عمرانی چهارم تجدیدنظر بعمل آید و اعتبارات بیشتری به بخش کشاورزی تخصیص داده شود و از طریق بانک کشاورزی و شرکتهای تعاونی وامهای لازم بکشاورزان اعطاء گردد که بدهی های خود را تصفیه و احتیاجات را مرتفع سازند.

وزیر اصلاحات ارضی بعرض رساندند حساسیت موضوع اینست که شرکتهای تعاون روستائی نمیتوانند اعتبارات کافی در اختیار کشاورزان بگذارند و امکان

تخصیص اعتبارات اضافی از محل وجوه عمرانی هم عملاً غیرمقدور است چون برنامه عمرانی چهارم با دقت و امعان نظر تنظیم شده و بعید بنظر میرسد بتوان در امر اختصاص دادن اعتبارات تجدیدنظر نمود لذا پیشنهاد شد هیئتهائی بدهات اعزام شوند و ترتیب تصفیه بدهی کشاورزان را بدهند. ایراد اصلی که باین طرح وارد مییاشد آنست که بطور قطع و مسلم با انجام اینکار دیگر کسی بکشاورزان وام نخواهد داد و اگر این امکان مساعدت را از بین ببریم بدون آنکه چیزی جانشین آن شود تکلیف زارعین در آینده چه خواهد شد.

شاهنشاه فرمودند پیشنهاد کمیسیون که بانکها و تعاونیها تقویت شوند بکشاورزان کمک نمایند یک پیشنهاد اساسی و اصولی است ولی احتیاجی بتجدیدنظر در تخصیص اعتبارات برنامه چهارم نیست بلکه امید زیادی است که درآمدهای دولت افزایش پیدا کند و از طریق بودجه عادی یا عمرانی وجوه بیشتری در اختیار کشاورزان کشور قرار گیرد. در ظرف سه هفته آینده بررسیهای دقیقتری توسط وزارت اصلاحات ارضی درباره میزان بدهیهای تأدیه نشده کشاورزان و نرخ بهره پرداختی و غیره بعمل آید و نتیجه گزارش گردد.

جلسه مدت دو ساعت و ربع بطول انجامید و در ساعت هفت و ربع بعد از ظهر

پایان یافت.

صورت جلسه ۴ شهریورماه ۴۷

آقایان نخست‌وزیر- وزراء دارائی - کار و امور اجتماعی - آبادانی
و مسکن - آب و برق - کشاورزی - تولیدات کشاورزی و مواد مصرفی - اصلاحات
ارضی و تعاون روستائی - وزیر مشاور و معاون اجرائی نخست‌وزیر- مدیرعامل
سازمان برنامه - رئیس دفتر مخصوص شاهنشاهی - رئیس بانک مرکزی - یگانه
معاون وزارت اقتصاد - مدیرعامل سازمان آب و برق خوزستان در این جلسه
افتخار حضور داشتند .

در ابتداء خلاصه جریان اقداماتی که حسب الامر شاهنشاه آریامهر بموقع اجرا
گذارده شده بود توسط دبیرشورا بعرض رسید و سپس موضوعهای زیر مطرح گردید:

آئین نامه اشتغال به کسب نانوائی

وزیر مشاور و معاون اجرائی نخست‌وزیر بعرض رساندند اوامر مبارک
ملوکانه درباره تسریع در تصویب آئین نامه اشتغال به کسب نانوائی بوزارت کشور
ابلاغ شد . در ظرف هفته گذشته آئین نامه مربوطه تصویب و امکان اجرای آن
فراهم گردید .

وزیر تولیدات کشاورزی و مواد مصرفی بعرض رساندند در حال حاضر
۲۴۱۷ دکان نانوائی در تهران مشغول بکار میباشد ۵۷۰ دکان تعطیل شده و ۲۴۰
دکان دیگر هم در صورت عدم قبول شرایط شهرداری تعطیل خواهد شد . طبق
آئین نامه مصوبه که دو روز است بمرحله اجرا درآمده دیگر وزارت تولیدات با
آسیاداران طرف نیست بلکه مستقیم با نانوائیان طرف است . هرنانوا موظف است

حداقل در روز ۲۵۰ کیلوگندم از سیلو خریداری کند باین ترتیب نانوا فقط حق الزحمه تبدیل گندم را به آرد به آسیادار پرداخت خواهد نمود .

شاهنشاه فرمودند رئیس دفتر مخصوص شاهنشاهی به شهرداری و شهربانی ابلاغ نماید گزارش دقیقی در این زمینه ارسال دارند. ضمناً از وزارت جنگ سؤال شود کارهای مربوط به کارخانجات نان ماشینی بکجا رسیده . قطعاً بمن بگویند این کارخانجات چه موقع بظرفیت کامل براه خواهند افتاد . باید زودتر کارخانجات نان ماشینی در تمام شهرها بوجود آید . مشکل نان منحصر به تهران نیست در همه جا وجود دارد و باید حل شود .

مصرف گازمایع در اتوبوسها

وزیر مشاور و معاون اجرائی نخست وزیر بعرض رساندند اوامر مبارك ملو کانه بشرکت ملی نفت ایران ابلاغ گردید که نتیجه بررسیهایی که در مورد مصرف گازمایع در اتوبوسها بعمل آورده اند بشرفعرض همایونی برسانند . ضمناً از شرکت واحد اتوبوسرانی تهران نیز تحقیق شد در ظرف شش ماه گذشته این طرح را با همکاری شرکت ملی نفت ایران مطالعه و روی ده اتوبوس تجربه نموده اند کاملاً عملی است و اکنون باید هیئت مدیره شرکت واحد تصمیم لازم درباره نصب وسایل گازمایع سوز روی اتوبوسها اتخاذ نماید .

شاهنشاه فرمودند دولت این موضوع را جداً دنبال کند تا هر چه زودتر در تهران و در شهرستانی که اتوبوس های دیزلی کار میکنند بجای نفت گاز از گازمایع استفاده نمایند .

ایجاد مرکز جلب سرمایه های خارجی در تهران و تأسیس نمایندگی اقتصادی در اروپا و خاور دور

وزیر مشاور و معاون اجرائی نخست وزیر بعرض رساندند درباره ایجاد مرکز جلب سرمایه های خارجی در تهران امکانات مختلف امر مفصلاً در شورای مقدماتی اقتصاد بررسی و چنین نتیجه گیری شد که این مرکز با اختیارات وسیعی در سازمان برنامه ایجاد شود بطوریکه سرمایه گذار خارجی دیگر احتیاج بمراجعه بدستگاههای مختلف نداشته باشد و تمام کارهایش در یکجا حل شود .

شاهنشاه فرمودند سازمان برنامه جای مناسبی برای این منظور است . بهمین ترتیب عمل شود .

وزیر مشاور و معاون اجرائی نخست وزیر بعرض رساندند در خصوص ایجاد

هیئت‌های نمایندگی اقتصادی ایران در اروپا و خاور دور نیز بررسی و بالاخره چنین نتیجه‌گیری گردید که وظایف و مسئولیت‌های این هیئت‌ها و روابط آنها با وزارت امور خارجه قبلاً دقیقاً بررسی شود و ضمناً يك برنامه طویل‌المدت از طرف وزارت اقتصاد با همکاری وزارت امور خارجه جهت آشنائی بیشتر کادر وزارت امور خارجه با مسائل و مشکلات اقتصادی بخصوص در امر بازاریابی تنظیم گردد تا بتوان اطمینان حاصل کرد که اقدامات منتج بنتیجه خواهد گردید .

شاهنشاه فرمودند ممکنست همان دفتری که برای امور مربوط بیازار مشترك اروپا در بلژیک داریم باینکار هم رسیدگی کند .

مدیرعامل سازمان برنامه بعرض رساندند نقش اصلی هیئت اقتصادی ایران در اروپا باید در امر افزایش صادرات کشور باشد .

شاهنشاه فرمودند وظیفه اول آن توسعه صادرات ، وظیفه دوم جلب سرمایه‌های خارجی و وظیفه سوم شناساندن ایران بخارجیان باید باشد .

معاون وزارت اقتصاد بعرض رساندند برای اینکه بتوانیم صادرات کشور را در اروپا توسعه دهیم ایجاد يك هیئت اقتصادی کفایت نمیکند مگر آنکه این هیئت دارای شعب و نمایندگیهای مختلف در ممالک اروپائی باشد و بهترین راه تقویت سفارت‌های شاهنشاهی در ممالک اروپائی میباشد .

شاهنشاه فرمودند بهمین دلیل دستور داده‌ام وزارت اقتصاد موضوع را با وزارت امور خارجه مذاکره کند . رئیس هیئت اقتصادی ایران در اروپا میتواند از ممالک اروپائی بازدید و کارها را هم‌آهنگ نماید. ضمناً بوزارت اقتصاد ابلاغ نمائید فوراً امکانات همکاری اقتصادی بین ممالک عضو سازمان عمران منطقه‌ای و بازار مشترك را بررسی نمایند و این موضوع از طرف ما در جلسه آینده آر . سی . دی مطرح شود .

خرید گندم

وزیر مشاور و معاون اجرائی نخست‌وزیر بعرض رساندند حسب الامر مبارك ملوكانه موضوع خرید گندم‌های نامرغوب که در دست کشاورزان باقی مانده بررسی گردید قرار شد وزارت اصلاحات ارضی و تعاون روستائی و وزارت کشاورزی در ظرف دو هفته آمار دقیق‌تری از مقدار این گندمها در هر ناحیه تهیه نمایند اگر رقم قابل توجهی را تشکیل دهد آنوقت اعتباری در اختیار وزارت تولیدات کشاورزی گذارده شود که این گندمها را نیز خریداری و در انبارهای خاصی مجزی از گندم‌های مرغوب نگاهداری نماید .

شاهنشاه فرمودند توجه داشته باشید که دولت نباید نخریدن گندم‌های

نامرغوب را یکنوع زرنگی بنفع خزانه بداند. ممکنست بظاهر نفعی عاید دولت شود ولی این نفع صوری است و درباطن ضررش برای مملکت خیلی زیاد است. اگر قدرت خریدکشاورز ازبین برود زیانش به اقتصادکشور بمراتب سنگین‌تر ازچند میلیون تومانی است که احیاناً دولت دراینکار ضرردهد منتهی گندمهای نامرغوب را باید بقیمت کمتر بخرید و فکرکنیدکه باگندمهای لاغر وزنگ‌زده یا گندمهایی که سیاهک دارد و میخرید چه باید بکنید و بچه مصرفی برسانید. راستی میگویند قیمت‌کاه فوق‌العاده بالا رفته. باتوجه بوفورگندم دلیل ندارد قیمت‌کاه بالابرود. فوراً بمن گزارش دهیدکه حقیقت دارد یا نه و درصورتیکه حقیقت دارد علت چه بوده است؟

رسیدگی بخواسته‌های اهالی نوار مرزی آذربایجان غربی و کردستان

وزیرمشاور و معاون‌اجرائی‌نخست‌وزیر بعرض رساندند ازطریق فرماندهی ژاندارمری کل کشور تقاضاهای اهالی مرزنشین آذربایجان غربی و کردستان بشرفعرض همایونی رسیده امر و مقرر فرمودند درنخست‌وزیری رسیدگی شود. اوامرمبارک ملوکانه اجرا و راه حلها تعیین شد اگر اجازه فرمایند وزراء مربوطه شخصاً ازمحل بازدید و مشکلات را مرتفع نمایند. مسافرت آنها بمحل از لحاظ روانی هم اثرمطلوب خواهد داشت و مشخص آنست که عرایضی که مردم بوسیله فرماندهی ژاندارمری کل بشرفعرض همایونی رسانده‌اند فوراً مورد عنایت شاهانه قرار گرفته.

شاهنشاه فرمودند مانی ندارد. بروندوسی کنند مشکلات را زودتر حل نمایند.

بهره‌برداری از اراضی زیرسد محمد رضاشاه

وزیر آب و برق بعرض رساندند در اجرای قانون کشت و صنعت وزارت آب و برق بامؤسسات و اشخاص مختلف چه داخلی و چه خارجی تماس گرفته و پیشنهادهایی برای زراعت در ۱۱۸,۵۰۰ هکتار زمین دریافت داشته. مشکل اساسی آنست که در این اراضی زارعینی بصورت پراکنده با روشهای قدیمی مشغول زراعت میباشند و متعاقب بستن سد محمد رضاشاه و ایجاد شبکه آبیاری دز آنها وعده‌ای دیگر تدریجاً نسبت به زمینهای بیشتری هم ادعای مالکیت عنوان نموده‌اند درحالی که باید در این اراضی بصورت متمرکز با وسایل مکانیکی زراعت نمود تا حداکثر درآمد عاید مملکت گردد. اکنون اگر اجازه فرمایند جزئیات امر توسط مدیرعامل سازمان آب و برق خوزستان بشرفعرض همایونی برسد.

مدیرعامل سازمان آب و برق خوزستان بعرض رساندند اراضی قابل آبیاری

حوزه طرح دز سه منطقه تقسیم می‌گردد. در منطقه اول اراضی خالص قابل آبیاری ۱۹۹۱۰ هکتار تعداد جفت زراعی که مرسوم محل است ۱۵۶۳ جفت و تعداد خانوار زارع ۲۰۹۳ خانوار می‌باشد. در منطقه دوم اراضی خالص قابل آبیاری ۴۰۸۵۵ هکتار تعداد جفت زراعی ۳۱۴۲ جفت و تعداد خانوار زارع ۲۸۲۰ خانوار و در منطقه سوم اراضی قابل آبیاری ۳۰۵۷۳ هکتار تعداد جفت زراعی ۱۲۴۷ جفت و تعداد خانوار زارع ۱۴۵۶ خانوار می‌باشد. اگر مساحت جفت زراعی کشاورزان این سه منطقه را از مساحت خالص قابل آبیاری محل کم کنیم مجموعاً ۲۲۶۶۴ هکتار زمین مازاد بصورت پراکنده در اختیار خواهد بود در مقابل این زمین تاکنون جمع تقاضاهایی که از سرمایه‌گذاران داخلی و خارجی رسیده مستلزم تخصیص ۱۱۸,۵۰۰ هکتار می‌باشد. برای اینکه بتوان از زمینهای زیرسد حداکثر بهره‌برداری را نمود لازم است اراضی خورده مالکین و کشاورزان که بصورت پراکنده در منطقه وجود دارد و مانع اجرای برنامه کشت و صنعت بر اساس تولید فراوان می‌باشد خریداری گردد. برای اینکار سه راه حل پیشنهاد شده:

اول - خریداری زمینهای کشاورزان بر اساس ماده ۵۰ قانون ملی شدن آب بقیمت یکسال قبل از شروع برنامه عمرانی طرح آبیاری دز یعنی سال ۱۳۴۰ و حتی المقدور استفاده از آنها بعنوان کارگر کشاورز در شرکت‌های کشت و صنعت.

دوم - ارزیابی بهای زمینهای آنها و تخصیص سهام شرکت‌های کشت و صنعت بازاء قیمت املاک با تعهد پرداخت حداقل ۸٪ سود در سال.

سوم - جمع‌آوری کشاورزان و ایجاد شرکت سهامی زراعی.

البته با خرده مالکینی که دارای نسق مکانیزه می‌باشند نیز باید صحبت کرد که بایکدیگر همکاری و مشارکت نمایند و یک واحد یکپهزار هکتاری یا بزرگتر را گرفته بیک واحد اقتصادی نظیر شرکت‌های کشت و صنعت تبدیل نمایند.

در صورتیکه اصول مراتب فوق مورد تأیید ذات مبارک ملوکانه باشد پیشنهاد میشود امر و مقرر فرمایند بمنظور عملی کردن طرح دز و خرید اراضی و یک پارچه کردن آنها و پرداخت خسارت زارعین شورائی مرکب از وزراء آب و برق و اصلاحات ارضی و تعاون روستائی و مدبرعامل سازمان برنامه و استنادار خوزستان تشکیل شود و اجرای طرح را تا مرحله توفیق زیر نظر بگیرد.

شاهنشاه فرمودند بهمین ترتیب عمل شود. در مورد کشاورزانی که شرکت سهامی زراعی تشکیل میدهند باید توجه داشته باشید که محصول کار آنها نباید کمتر از نتیجه کار شرکت‌های کشت و صنعت باشد والا بدرد نمی‌خورند و باید در شرکت‌های دیگر مستهلك شوند. با خرده مالکین هم مذاکره کنید که خودشان شرکت سهامی زراعی ایجاد نموده و از آن طریق فعالیت نمایند. ما باید اینکارها را یکسال قبل

شروع میکردیم . یکسال عقب هستیم که باید جبران شود . طرز فکر و عمل ما باید بکلی عوض شود تا ما را از این آهنگ لاک پشتی در کارها خارج نماید .
وزیر تولیدات کشاورزی و مواد مصرفی بعرض رساندند اگر اجازه فرمایند وزیر تولیدات در شورای مربوطه شرکت داشته باشد .
شاهنشاه فرمودند مانعی ندارد مفید هم هست .

صادرات ایران

معاون وزارت اقتصاد بعرض رساندند در سالهای بعد از جنگ دوم برای مدتی صادرات کشور از لحاظ میزان و ارزش در یک حالت رکود قرار داشت و هر سال در حدود صد میلیون دلار مبلغی بیشتر یا کمتر صادر مینمودیم ولی با اجرای برنامه عمرانی سوم چرخهای اقتصاد کشور بگردش سریع تر درآمد و ارزش صادرات از ۱۱۵ میلیون دلار در سال ۴۱ به ۱۸۲ میلیون در سال ۴۶ بالغ گردید . البته رقم صادرات واقعی از این هم بیشتر و نزدیک ۳۰۰ میلیون دلار میباشد چه ارزش واقعی بعضی اقلام بخصوص فرش اعلام نمیکرد .

برای افزایش صادرات تدابیر مختلفی اتخاذ شده از جمله پرداخت جایزه صدور انعقاد موافقت نامه های بازرگانی با کشورهای مختلف من جمله ممالک اروپای شرقی و اتحادیه اقتصادی اروپا - اعطاء وامهای لازم به بعضی صادرکنندگان - بازپرداخت حقوق گمرکی و سود بازرگانی مواد اولیه - استاندارد نمودن محصولات صادراتی - شرکت در نمایشگاههای خارجی و ترتیب نمایشگاههای داخلی - اعزام هیئت های بخارج جهت بازاریابی و بالاخره ایجاد مرکز توسعه صادرات .

ارزش کالای وارداتی ما در حال حاضر حدود ۱۲۰۰ میلیون دلار است و پیش بینی میشود در سال ۱۳۵۱ به ۱۸۵۰ میلیون دلار و پنج سال بعد به ۲۷۰۰ میلیون دلار برسد . در مقابل صادرات ما که فعلاً ۱۸۲ میلیون دلار است باید به ۵۳۰ میلیون دلار در سال ۵۱ و ۱۲۰۰ میلیون دلار در سال ۵۶ بالغ گردد که عمدتاً از طریق فروش محصولات پتروشیمی و فلزی - وسایل حمل و نقل - لاستیک و البته توسعه صادرات کالاهای صنعتی تأمین خواهد شد . مابه التفاوت ارزش صادرات و واردات ناچار باید از محل عوائد نفت جبران شود .

شاهنشاه فرمودند یکروزی ذخائر نفت مملکت تمام میشود . آنوقت چه باید بکنیم ؟ ممکنست بگوئید معادن غنی مس داریم و به استخراج مس می پردازیم . البته اینکار را خواهیم کرد ولی مس هم تمام شدنی است . ما باید دست بکاری بزنیم که هر سال بشود تجدید نمود و آن توسعه کشاورزی و تبدیل مواد اولیه به اجناس صنعتی میباشد . باین دلیل است که تا این حد بموضوع کشاورزی و صنایع

اهمیت میدهیم. اگر ما بتوانیم فرضاً یکصد هزار هکتار زمین زیر کشت پنبه - یونجه - میوه و گل ببریم به یقین چه درآمد سرشاری عاید کشور میشود. خاک ایران استعداد بخصوصی برای پرورش گل دارد و میتوان محصول آنرا با هواپیما به ممالک دیگر رسانید. ارقامی که وزارت اقتصاد در مورد صادرات ایران در ده سال آینده برآورد نموده با توجه به برنامه جدید کشت و صنعت صحیح بنظر نمیرسد و تصور نمیرود محصول واحدهای جدیدی که در نظر است بخصوص در خوزستان دائر شود در این محاسبه ملحوظ شده باشد. از این گذشته با توسعه بهره برداری از میدانهای نفت ایران بین پانزده تا بیست میلیارد متر مکعب گاز اضافی بدست خواهیم آورد که مشغول تهیه بازار برای آن هستیم.

وزیر کشاورزی بعرض رساندند علیرغم احتیاج شدید دامداری کشور به مصرف کنجاله و قناله چغندر وزارت اقتصاد با اعطاء جایزه صادرات این دو محصول را مرتباً تشویق مینماید استدعا دارد امر فرمایند بدامداران داخلی در امر خرید تقدم داده شود.

شاهنشاه فرمودند این مطلبی است که باید رسیدگی شود و نتیجه به اطلاع ما برسد. ضمناً بدفتر مخصوص دستور داده ام موضوع بالابردن میزان پروتئین محصولات غذایی را مرتباً دنبال کند. پروتئین مصرفی اهالی کشور را با وسایل خیلی ساده میتوان بالا برد. آرزوی من اینست که بتوانیم یک وعده غذای گرم مجاناً در تمام مدارس به دانش آموزان بدهیم تا لاقول اطمینان حاصل شود که این مقدار غذا وارد شکم بچه ایرانی میشود.

راستی یک مطلب مهمی که یادم افتاد اینست که دولت اعلام کند، مخصوصاً بعد از حرفی که شهبانو زده اند که سازمان ملل باید کاری کند که ممالک همسایه ما تریاک نکارند، که اگر امسال هم ممالک همسایه ایران مبادرت به کشت خشخاش و تولید تریاک نمایند سازمان ملل متحد نتواند جلو اینکار را بگیرد از سال آینده زراعی در ایران هم تحت نظر دولت خشخاش کشت خواهد شد و تریاک تولیدی بمصرف مواد داروئی و صادرات خواهد رسید. چون منع کشت خشخاش در ایران بعلت ادامه زراعت آن در ممالک همجوار بلااثر مانده و دولت ایران نمیتواند نسبت باین موضوع بی توجه باشد. طبیعی است کماکان مصرف تریاک در کشور ممنوع خواهد بود و لازم است نسبت بمداوای معتادین اقدام قاطع تری بعمل آورده شود.

به نمایندگی ما در سازمان ملل متحد دستورهید موضوع را با قاطعیت در جلسات سازمان ملل عنوان نماید. یکنفر نخواهد بود که بتواند بایران ایراد بگیرد. همه حق را بما خواهند داد. برای از بین بردن قاچاق تریاک که الان در ایران جریان دارد و سبب شده صدها تن تریاک از خارج وارد و ارز وطلای ما

از دستمان بخارج برود وزندانهايمان مملو قاچاقچيان شود چه بهتر كه خودمان كشت كنيم ومعتادين را تحت نظارت ومداواى دقيق قرار دهيم و با شدت هر چه تمامتر مانع توسعه ترريك كشى شويم . تا زمانى كه اينكار انجام نشود وبازار قاچاق رواج داشته باشد قاچاقچيان براى تأمين منافع نامشروع خود هم كه شده اقدام به معتاد كردن مردم به ترريك خواهند نمود وخواهند توانست بكار پليد وپرسود خود ادامه دهند. بايد اين فرصت مناسب از دست توليدكنندگان و قاچاقچيان گرفته شود .

جلسه مدت دوساعت وسه ربع ادامه داشت ودر ساعت هفت ونيم بعدازظهر پايان يافت .

فهرست مندرجات جلد اول و جلد دوم

شماره صفحه جلد دوم	شماره صفحه جلد اول	موضوع
	۴	حفر چاههای عمیق
	۴۹ ، ۱۱ ، ۴	کارخانه‌های نان ماشینی
	۴۸ ، ۴۲ ، ۳۳ ، ۶	کارخانه باطریسازی
	۲۷۲ ، ۷۳ ، ۶	رادیو و تلویزیون
۸۱	۵۹ ، ۲۷ ، ۶	اتوبوس‌رانی تهران
	۱۰ ، ۷	کارخانه کشمش تاکستان
۱۵۵ ، ۱۴۹ ، ۶۸	۱۲۳ ، ۷۱ ، ۹	دلسوزی - صرفه‌جویی و تسریع در کارها
۴۹ ، ۵	۱۱۱ ، ۱۰۱ ، ۱۱	کارخانجات دولتی
	۱۴ ، ۱۲	طرح عمران قزوین
	۱۲	دامداری و احیاء جنگلها
۵۸	۲۵۵ ، ۲۰۶ ، ۶۷ ، ۳۰ ، ۱۵	مالیاتها
	۲۳۴ ، ۲۳۰ ، ۱۴۷ ، ۱۵	بازنشستگی
	۱۵	بازخرید مدت خدمت کارمندان
	۴۹ ، ۳۴ ، ۱۶ ، ۱۵	شیلات و توسعه ماهیگیری
۲۰۸ ، ۲۰۲ ، ۳۹	۲۸۳ ، ۱۸ ، ۱۷	سیاحان خارجی
، ۸۹ ، ۷۳ ، ۵۶	۲۷ ، ۱۹	نوسازی
، ۱۱۴ ، ۱۰۴		
۲۱۱ ، ۱۳۱		
	۸۲ ، ۲۱	آمار نیروی انسانی
، ۱۱۰ ، ۲۱ ، ۲۰	۶۷ ، ۶۲ ، ۵۶ ، ۲۳ ، ۲۲	بودجه سال ۴۴ - ۴۵ - ۴۶ - ۴۷
۱۵۳ ، ۱۴۸ ، ۱۴۲	۲۰۷	
۳۵ ، ۲۸	۲۶ ، ۲۵	قانون استخدام

موضوع

شماره صفحه جلد اول

شماره صفحه جلد دوم

۱۷۶ ، ۹۰ ، ۸۰ ،	۱۳۷ ، ۱۳۵ ، ۳۱ ، ۲۷	گندم
۱۸۴ ، ۱۷۸	۲۷۶ ، ۲۶۷ ، ۲۱۸ ، ۱۴۹	
۱۹۴ ، ۱۸۸		
۲۳۲ ، ۱۹۸		
۲۳۷		
۸۳ ، ۶۲ ، ۲۷	۱۳۳ ، ۱۲۰ ، ۲۹ ، ۲۸	گزارش وضع اقتصادی
	۳۰	نرخ بهره
	۳۱	خانه‌های بلااستفاده در تهران
	۶۳ ، ۴۴ ، ۳۲	کارمندان دولت
۹۹	۳۴	معادن کشور
۴۷ ، ۳۶ ، ۲۲	۸۶ ، ۸۲ ، ۴۰ ، ۳۷ ، ۳۴	تعاونیها
۱۷۳ ، ۱۶۷	۲۶۳ ، ۲۴۳ ، ۱۵۶ ، ۱۳۷	
۲۱۸ ، ۱۹۵	۲۸۰	
۷۱	۱۳۵ ، ۶۶ ، ۵۱ ، ۳۵	صنعت برق
	۱۹۷ ، ۱۷۱ ، ۱۵۳	
	۲۷۵ ، ۲۵۷	
۳۷ ، ۱۴ ، ۹ ، ۸	۸۱ ، ۷۶ ، ۴۷ ، ۴۰ ، ۳۹ ، ۳۸	کشاورزی - دامداری و احیای
۷۲ ، ۶۹ ، ۵۲	۱۹۴ ، ۱۳۶ ، ۱۲۴ ، ۱۲۱	اراضی بایر
۹۲ ، ۷۶ ، ۷۴	۲۳۱ ، ۲۱۸ ، ۲۱۶ ، ۲۱۰	
۱۴۲ ، ۱۰۳	۲۷۱ ، ۲۶۵ ، ۲۵۹ ، ۲۵۳	
۱۸۷ ، ۱۷۶		
۲۰۰		
۱	۱۵۹ ، ۱۵۸ ، ۱۰۲ ، ۴۲	اتومبیل‌سازی
	۲۸۵ ، ۲۴۸ ، ۲۲۲	
۱۳۱	۴۳	زندان‌ها
	۴۴ ، ۴۳	اعتبارات ساختمانی
۱۲۱ ، ۴۲ ، ۳۲	۱۰۷ ، ۸۷ ، ۶۵ ، ۶۲ ، ۴۵	نفت
۱۵۹ ، ۱۴۴	۲۲۰ ، ۱۸۳ ، ۱۱۷ ، ۱۱۵	
۱۷۰	۲۴۳	
۲۴۰ ، ۱۷۲	۱۷۹ ، ۱۷۸ ، ۱۲۴ ، ۴۸	صادرات و واردات
	۱۹۲	
	۵۱ ، ۴۸	خرید مؤسسات برق خصوصی
	۷۶ ، ۵۵ ، ۵۳ ، ۵۲	شهرداریها
	۷۵ ، ۶۰ ، ۵۳	توسعه شهر تهران
۱۰۵	۱۴۴ ، ۵۴	وصول عوارض در تهران

موضوع	شماره صفحه جلد اول	شماره صفحه جلد دوم
ایجادکار و تفریحات سالم	۵۵ ، ۶۱ ، ۶۴ ، ۶۹ ، ۱۰۸	
صرفه‌جویی	۶۲ ، ۱۲۳	۱۵۵
توسعه بنادر و کشتیرانی	۷۰ ، ۱۸۹ ، ۱۹۶ ، ۲۲۱ ، ۲۲۱ ، ۲۸۵ ، ۲۷۳ ، ۲۵۵ ، ۲۲۹	۷ ، ۴
اراضی زیر سد کرخه	۷۰	
ساختن سد	۷۱	۷۷
شرکت معاملات خارجی	۷۳ ، ۱۲۹	
امور عمرانی کشور	۱۲ ، ۱۴ ، ۷۴ ، ۸۳ ، ۹۰ ، ۹۳ ، ۱۰۸ ، ۱۱۳ ، ۱۲۰ ، ۱۳۴ ، ۱۸۷ ، ۲۰۰ ، ۲۷۵ ، ۲۸۸	۱۵۷ ، ۱۹ ، ۹
استفاده از اعتبارات خارجی	۷۵	
سیاست ساختمانی کشور	۷۵	
شرکت سهامی چوب گیلان	۷۷ ، ۸۱ ، ۸۶ ، ۹۱ ، ۱۲۱	
دستمزد	۷۸ ، ۲۱۳ ، ۲۶۰ ، ۲۷۴	۱۱۱ ، ۴۴ ، ۱۵
کارگران راه آهن	۷۸	
کشت نیشکر در خوزستان	۷۹	
کنفرانس استانداران	۷۹	
عدم تمرکز کارها	۷۹	
سرمایه‌گذاری خارجی در ایران	۸۰	
نیازمندیهای مردم و گرانفروشی	۸۲ ، ۹۰ ، ۹۴ ، ۱۰۰	
شرکت ایران در پیمان کلمبو	۸۳	
صنایع پتروشیمی	۸۴ ، ۸۸	۱۶۰
آلومینیوم‌سازی	۸۵ ، ۸۸ ، ۹۲ ، ۱۱۴ ، ۱۷۲	۱۶۱ ، ۸۷
مصرف آب دریا	۸۷ ، ۲۴۴ ، ۲۶۸	
طرح‌های صنعتی	۸۸	
لارویی دریاچه‌ها در پشت سدها	۸۹	
تعدیل هزینه زندگی	۹۰	
تقلیل قیمت‌ها	۹۴ ، ۱۰۰ ، ۲۶۹	
گزارش وضع مالی	۹۶ ، ۹۷ ، ۱۰۷ ، ۱۱۸ ، ۱۳۲ ، ۱۴۶ ، ۱۷۵ ، ۱۹۱	۸۳
کارخانه ذوب آهن	۹۹ ، ۱۰۴ ، ۱۱۵ ، ۱۳۹ ، ۲۰۵	

موضوع	شماره صفحه جلد اول	شماره صفحه جلد دوم
انتقال واحدهای ارتش از کرمان	۱۰۰	
قند و شکر	۱۰۹ ، ۱۲۶ ، ۱۴۱ ، ۲۱۹	
اعزام کارگران بخارج	۱۱۰	۷۵
ایرانیان مقیم خارج	۱۱۱	۴۵
سد ارس	۱۱۲	
اتحادیه کامیونداران	۱۲۷ ، ۱۳۰ ، ۱۴۵ ، ۱۵۲	
	۱۸۹ ، ۱۹۶	
اصلاح دستگاههای اداری	۱۲۹	
آگهی‌های دولتی و رپر تاژ	۱۳۱	
تفویض اختیارات باستانداران	۱۳۴ ، ۱۴۰	
وضع پولی و اعتباری و ارزی	۱۳۴ ، ۱۴۷ ، ۱۸۴ ، ۲۰۰	۱۵ ، ۲۶ ، ۴۶ ، ۵۴ ، ۹۹
	۲۱۴ ، ۲۴۵	
شرکت تلمبه‌سازی در ایران	۱۳۵ ، ۱۴۱ ، ۱۵۱	
وضع کارخانجات نخ ایران	۱۳۹	
کارخانه تلفن در ایران	۱۴۳ ، ۱۵۵ ، ۲۷۳	
هزینه زندگی و سطح اشتغال	۱۵۰	
انتخابات آلمان و روش حکومت	۱۵۳	
مؤسسات آموزشی شبانه‌روزی	۱۵۴	۱۳۵ ، ۱۸۰ ، ۱۸۵
کارگاه پرسکاری واحد	۱۵۸	
استفاده از اعتبارات اتریش	۱۵۹	
پنبه گرگان	۱۶۰ ، ۱۶۷ ، ۱۸۰	
اراضی آبخور سد سفیدرود	۱۶۱ ، ۲۵۲	
قرارداد بازرگانی با رومانی	۱۶۳	
قرارداد ترانزیت ایران و شوروی	۱۶۳	۳۶ ، ۴۴ ، ۱۱۵ ، ۱۷۲ ، ۱۹۵
وضع کارگران کشاورزی	۱۶۳ ، ۲۷۴	
سازمان بیمه‌های اجتماعی کارگران	۱۶۴ ، ۱۶۹	
راه آهن زیرزمینی تهران	۱۶۵	
مصرف گاز مایع در وسائط نقلیه	۱۷۰	۲۲۹ ، ۲۳۶
انتقال بیمارستانهای دولتی بمردم	۱۷۰	۲۹
سازمان گسترش و نوسازی صنایع ایران	۱۷۳ ، ۲۴۸ ، ۲۷۲ ، ۲۷۸	۲ ، ۱۹ ، ۴۱ ، ۷۹ ،
	۲۸۶	۱۸۱ ، ۱۸۶
موقعیت ایران در خلیج فارس	۱۷۸	۴۰ ، ۴۵ ، ۱۴۴
جمع آوری اتومبیل‌های سواری دولتی	۱۸۲	
استادبوم بزرگ ورزشی تهران	۱۸۴ ، ۲۵۷	۱۸ ، ۳۱ ، ۳۶ ، ۸۹

	۱۸۷	کارخانه ریخته‌گری
	۱۹۰	بانک توسعه آسیائی
۹۱ ، ۹۷	۱۹۷ ، ۲۰۷ ، ۲۷۵	ساخت ترانسفورماتور در ایران
	۱۹۸	سد شاه‌عباس کبیر
	۲۰۴	فروش گاز بشوروی
	۲۰۵	مطالبات شرکت چیدونیو
	۲۱۲	آموزش و بهداری
	۲۲۰	سیگارهای خارجی در ایران
	۲۲۱ ، ۲۲۴ ، ۲۴۷	ساخت روغن ماشین در ایران
	۲۲۵	سیاست خارجی بازرگانی
	۲۲۹	مالیات شرکتهای هواپیمائی خارجی
	۲۳۴	بیست‌ودومین اجلاس اکافه
	۲۳۶	ترقیعات دبیران
۵۱ ، ۱۳۶	۲۳۸	اصلاحات ارضی
	۲۴۳	کشت توتون در آذربایجان غربی
	۲۴۵	رفاه اهالی جنوب
۷۹ ، ۱۳۹ ، ۱۹۲ ، ۲۰۳ ، ۲۰۶ ، ۲۱۱	۲۵۱	گسترش مدارس حرفه‌ای
۱۹	۲۶۸ ، ۲۹۰	اوراق قرضه
	۲۶۹	بهای آجر و سیمان
	۲۷۰	روابط ایران با کشورهای اروپای شرقی
	۲۷۱ ، ۲۷۷	محصول جای ایران
	۲۷۴	تشکیلات و احتیاجات وزارت کار
	۲۷۶	نظارت وزارت دارائی بر مؤسسات انتفاعی
۹۷ ، ۱۰۸ ، ۱۶۱	۲۷۸	ساخت موتور دیزل
	۲۸۷	دفع آفات نباتی
۹		کمک بعشایر فارس
۱۱ ، ۶۹		ایجاد هماهنگی در سطح روستاها
۱۲ ، ۴۶ ، ۱۱۱ ، ۱۵۲ ، ۲۲۲		فرش و وضع قالی‌باغان
۲۲۹		
۱۳		الحاق رودخانه بازفت به‌زاینده‌رود

۱۳	مراکز اصلی صنایع آینده ایران
۱۴	ایجاد کارخانه لوله سازی
۱۷	ساختمان سد کوروش کبیر
۲۲	واگذاری اراضی زیرسد گلپایگان
۲۳ ، ۳۰ ، ۴۳	مشکلات بانک رهنی و پس انداز مسکن
۲۴	بهای زمین در تهران
۲۵	ایجاد بانک های مستقل استانی
۲۶	بانک رفاه کارگران
۳۷	نوسازی روستاها
۴۷ ، ۵۱	فروشگاههای زنجیری
۵۳	استفاده از کارمندان دولت در مبارزه با بیسوادی
۵۳	واگذاری امور آموزش مردم
۵۵ ، ۶۱	دانشگاه صنعتی آریامهر
۵۵	توسعه دانشگاه گندی شاهپور
۵۷ ، ۶۲ ، ۱۱۴	سیاست انرژی و ایجاد شورای ملی انرژی
۶۷ ، ۷۷	کارخانه ریسایف قم
۶۸	راههای کم کردن هزینه طرحها
۷۸	دونوبت کار کردن در کارخانجات
۸۰	قرارداد خرید اسلحه از آلمان
۸۲	سرمایه گذاری و فعالیت های خصوصی
۸۲	اشاعه درستی
۸۸ ، ۱۷۰	نظارت بر کشت و مصرف چغندر
۹۵	ایجاد خانه های کارگری در واحدهای بزرگ صنعتی
۹۶	مشکلات سازمان غله و نان
۹۸	ملی کردن آب
۹۹ ، ۱۱۵	استفاده از رودخانه اترک ، ارس و هریرود
۱۰۲	ایجاد کارخانه ژنراتور در ایران
۱۰۳	طرح لوله گاز ایران باروپا
۱۰۷	اعزام دانشجو بخارج
۱۰۹ ، ۱۱۲	تفکیک وظائف وزارت کشاورزی
۱۱۶	برنامه عمرانی چهارم
۱۱۸ ، ۱۴۰	ساخت موتور در ایران

۱۱۹	تولید مس و کرومیت
۱۱۹	کسری اعتبارات بودجه جاری و بودجه عمرانی
۱۲۲	کمک بکارخانجات فرسوده
۱۳۰ ، ۱۲۴	بهای دانه‌های روغنی
۱۲۹ ، ۱۲۵	کارخانه کاغذسازی هفت‌تپه
۱۲۶	عدم تمرکز درامور اداری
۱۲۷	قیمت فرآورده‌های صنعتی
۱۳۳ ، ۱۶۲ ، ۱۸۶	انقلاب اداری و تشکیل بازرسی شاهشاهی
۲۰۴ ، ۲۱۰	بهره‌برداری از جنگلهای ایران
۱۳۶	لایحه ملی‌شدن آب
۱۳۶	حفاظت اراضی زیرسدها
۱۳۹	مسأله کارآموزی کارگران
۱۴۰	مصرف نفت و گاز
۱۴۱	شریک‌نمودن کارکنان شرکتهای دولتی
۱۴۷ ، ۲۱۲	در سرمایه ازمحل‌یاداش اضافه تولید
۱۳۱	نقشه جامع شهرتهران
۱۶۹ ، ۲۳۰	توسعه نوغان
۱۸۰	صنایع الکترونیک
۱۸۲ ، ۱۸۶ ، ۲۱۶	پارسیان مقیم هندوستان
۱۸۳	سازمان امداد بنادر و جزایر خلیج فارس و دریای عمان
۱۸۳	لاستیک سازی درایران
۱۸۳ ، ۱۹۸	سیمان
۱۸۹	ادامه راه آهن مشهد به مرز افغانستان
۱۹۴ ، ۲۰۲	کاغذ سازی
۱۹۵	شرکت ایران درنمایشگاه آزاکا
۱۹۷	سهیم کردن کارگران درمنافع کارگاهها
۱۹۸	طرح آمارگیری
۲۰۴ ، ۲۰۹ ، ۲۲۵	استفاده ازمشمولین درقسمتهای مختلف نان تهران
۲۳۵	آموزش مشمولان مازادبراحتیاج ارتش
۲۰۵	

شماره صفحه جلد دوم

شماره صفحه جلد اول

موضوع

۲۲۶ ، ۲۱۰	افزایش قیمت برنج
۲۱۵	واگذاری اراضی بایر وموات
۲۲۷	ایجاد مراکز برق اتمی
۲۲۸	کارخانه ساخت اسباب بازی
۲۳۰	سرمایه گذاری درایران
۲۳۶ ، ۲۳۰	نمابندگی اقتصادی دراروپا و خاوردور
۲۳۳	نحوه تصفیه قروض کشاورزان
۲۴۶	ایجاد مرکز جلب سرمایه های خارجی
۲۳۸	خواست های اهالی مرزی آذربایجان
	غربی وکردستان
۲۳۸	بهره برداری از اراضی زیر سد محمد رضاشاه